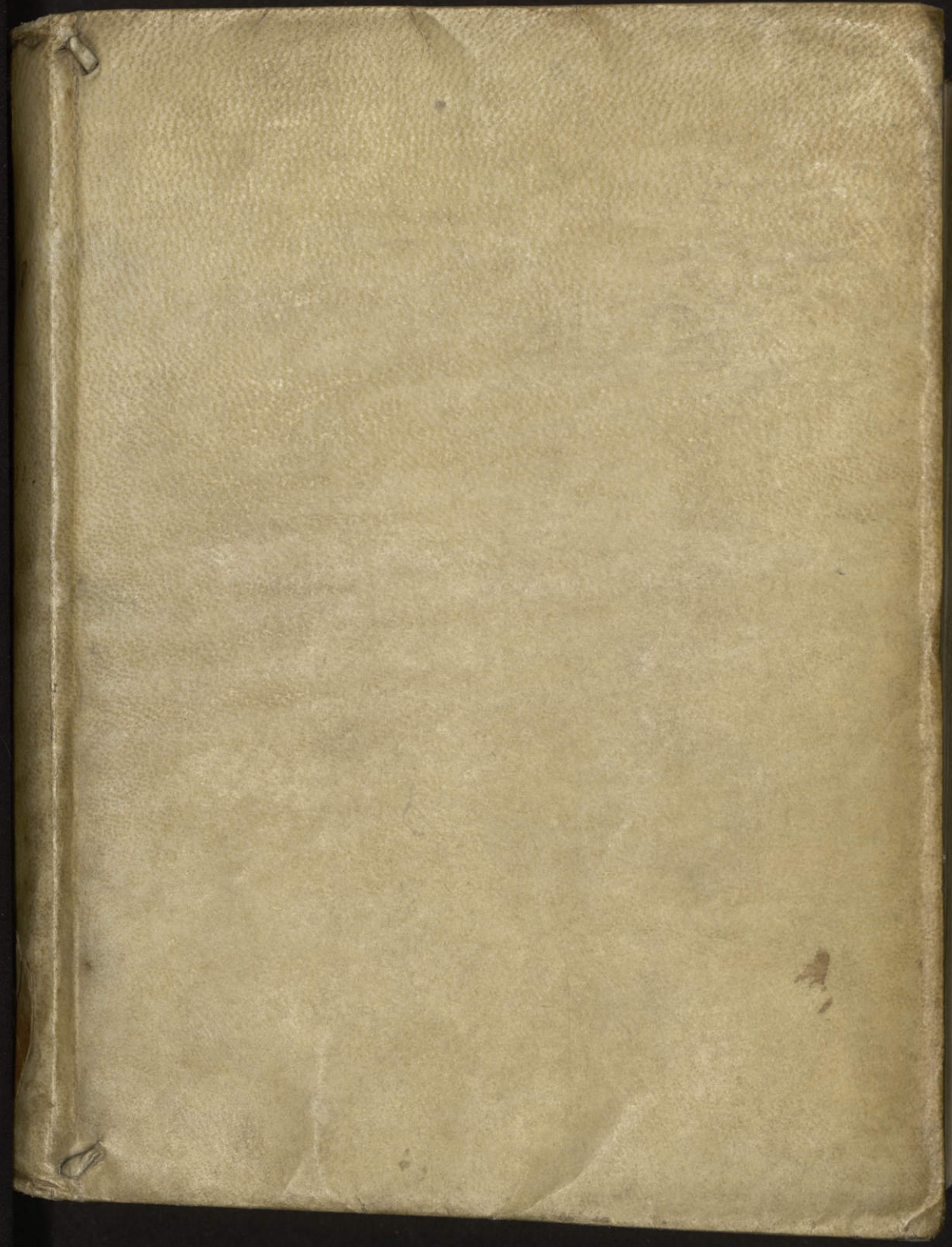
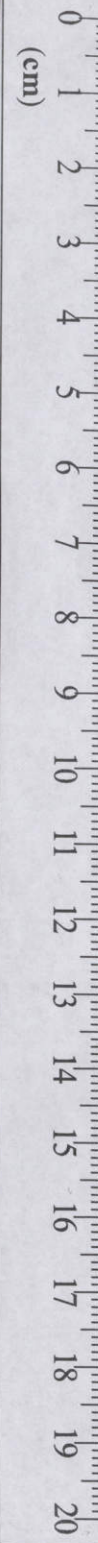

colorchecker CLASSIC

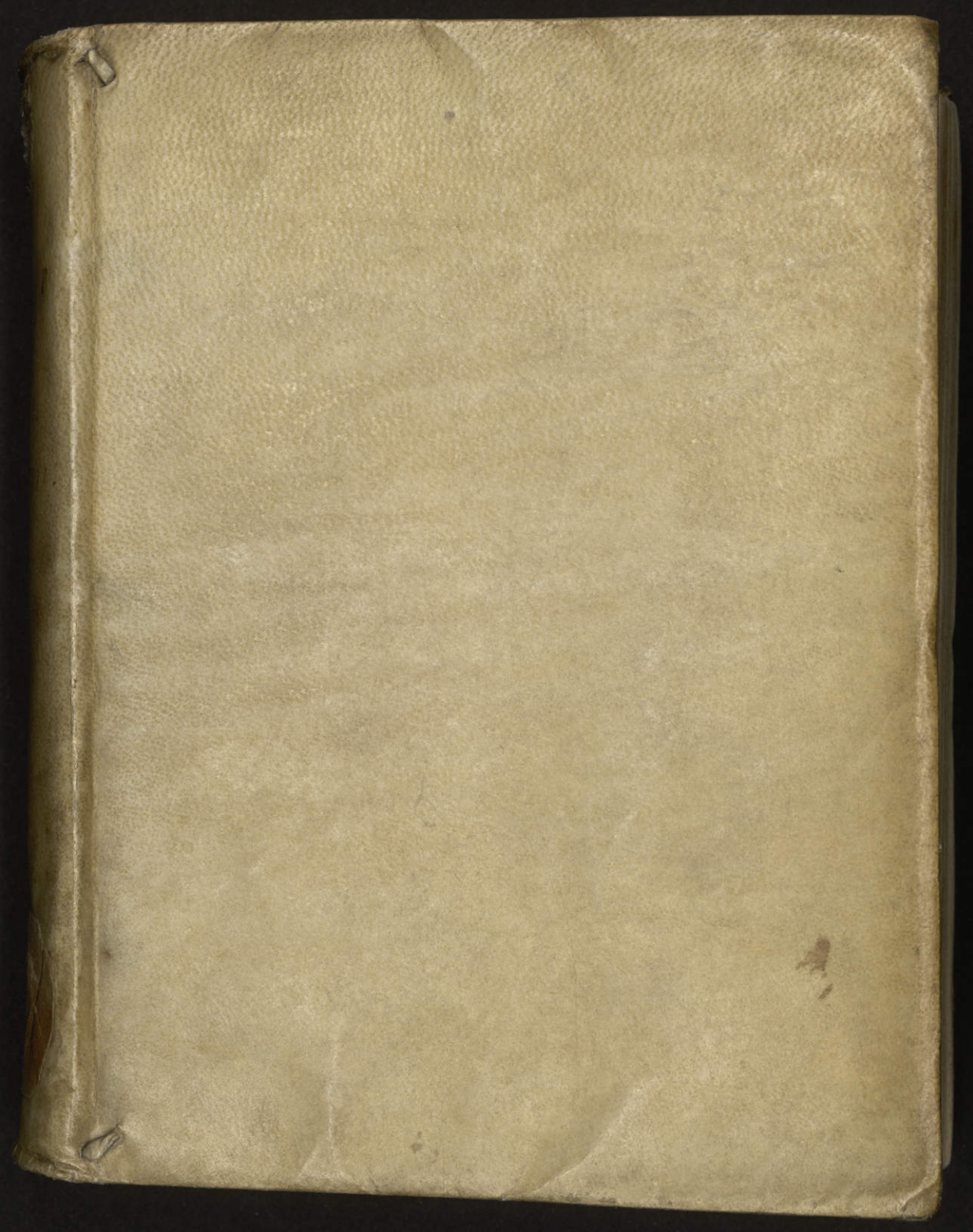

x-rite

mm

510

510

XVème siècle n° 765.

11367

~~1699~~

510 3ème pièce

Echange fait en 1895 avec la
bibliothèque Nationale.

Voir à la fin du recueil.

~~705.~~
~~510~~
N^o. ~~11067~~.

~~705.~~
~~510~~

EPISTOLARE MARI PHILELFI

Basilea. anno 1495.

ph. m. d.

Ordo cōtentorū in hoc utilissimo opere: Primo epistola consultatiua de opere imprimendo cum eius responsiua præmittitur.

Secundo ponitur epistola proemialis ipsius auctoris.

Tertio dantur præcepta artis rhetorices p̄ occurrētis temporis oportunitate de orationibus & epistolis cōponendis & dictandis.

Quarto describuntur tituli cum epithetis cōuenientibus omnibus & singulis hominū dignitatibus & conditionibus: a summo pontifice / Imperatore / Regib⁹ usq; ad agricolas & alios artifices.

Quinto: qm̄ Tullius & alij de epistolis scribentes dicūt epistolarū multa esse genera: nec tamen declararunt quæ aut quot essent illa genera: ideo ut omnibus ad epistolas facilior pateat accessus: hic declarant epistolarū scribendarū octoginta esse genera: & quæ sunt illa: Vnūquodq; etiā genus exemplificat tribus epistolis differentibus: familiari: familiarissima & graui: & unicuiq; generi propria accōmodat synonyma.

His autē titulis hæ continentur epistolæ.

Cōmendaticia.	Ti. i.
Consolatoria pro funere.	Ti. ii.
Consolatoria pro re perditā.	Ti. iii.
Consolatoria pro exule.	Ti. iiij.
Gratulatoria.	Ti. v.
Inuitatoria ad amicitia.	Ti. vi.
Supplicatoria.	Ti. vii.
Stasoria.	Ti. viii.
Dissuasoria.	Ti. ix.
Domestica de proprio statu.	Ti. x.
Cōmotiua ad pacem.	Ti. xj.
Cōmotiua ad bellum.	Ti. xij.
Postulatiua rei certæ.	Ti. xiiij.
Cōmunis amicitia causa.	Ti. xiiij.

TITVLORVM

Iocosa de se.
 Iocosa de alio.
 Seria de se.
 Seria de alio.
 Imperatoria.
 Minatoria turpis:
 Laudatoria.
 Vituperatoria.
 Paternalis ad filium.
 Maternalis ad filium.
 Filialis ad patrem & matrem.
 Seruilis ad dominū.
 Clientalis ad patronum.
 Disciplinalis ad magistrum.
 Doctrinalis ad discipulum.
 Munificalis.
 Iuridicialis.
 Regratiatoria.
 Commissionalis.
 Testimonialis.
 Lamentatoria.
 Hortatoria.
 Consultatiua.
 Accusatiua publici criminis.
 Obiectiua generis uel uitæ.
 Pacatiua.
 Confirmatiua.
 Inuectiua.
 Amatoria honesta.
 Rei nouæ nunciatiua.
 Publicæ fidei precatiua.
 Historiæ narratiua.
 Fabulæ expositiua.
 Exemplificatiua.

Ti. xv.
 Ti. xvj.
 Ti. xvij.
 Ti. xviii.
 Ti. xix.
 Ti. xx.
 Ti. xxj.
 Ti. xxij.
 Ti. xxiii.
 Ti. xxiiii.
 Ti. xxv.
 Ti. xxvj.
 Ti. xxvij.
 Ti. xxviii.
 Ti. xxix.
 Ti. xxx.
 Ti. xxxj.
 Ti. xxxij.
 Ti. xxxiii.
 Ti. xxxiiii.
 Ti. xxxv.
 Ti. xxxvj.
 Ti. xxxvij.
 Ti. xxxviii.
 Ti. xxxix.
 Ti. xl.
 Ti. xli.
 Ti. xlii.
 Ti. xliii.
 Ti. xliiiij.
 Ti. xlv.
 Ti. xlvi.
 Ti. xlvij.
 Ti. xlviii.

ORDO TITVLORVM

Contentiosa.	Ti. xlix.
Cōminatiua.	Ti. l.
Belli edictiua.	Ti. li.
Pacis proclamatiua.	Ti. liij.
Fœderis idē significatiua.	Ti. liiij.
Triumphī expositiua.	Ti. liiiij.
Inhibitīua.	Ti. lv.
Legis enunciatiua.	Ti. lvj.
Læticiæ nouæ nunciā.	Ti. lvij.
De filio principi nato.	Ti. lviiij.
De filia principis nata.	Ti. lix.
De hoste fugato uel cæso.	Ti. lx.
De familiaribus negocijs.	Ti. lxj.
Publicæ fidei expressiua.	Ti. lxij.
Familiaritatis institutiua.	Ti. lxiiij.
Consularis dignitatis.	Ti. lxiiiij.
Medicinalis.	Ti. lxv.
Legalis.	Ti. lxvj.
Poetalis.	Ti. lxvij.
Philosophalis.	Ti. lxviij.
Mathematicalis.	Ti. lxix.
Omniū artium.	Ti. lxx.
Militaris cum adhibenda fide.	Ti. lxxj.
Ad conciliandam gratiam.	Ti. lxxij.
Ad reconciliandam gratiam.	Ti. lxxiiij.
Ad se laudandum.	Ti. lxxiiiij.
Ad se expurgandum.	Ti. lxxv.
Ad reddendum se notū apud ignotos.	Ti. lxxvj.
Mercatoria.	Ti. lxxvij.
Irritatiua in aliquem.	Ti. lxxviij.
Inuitatoria ad cōmunem læticiam.	Ti. lxxix.
Moralis uoluptatū damnatiua.	Ti. lxxx.

Ludouicus Mondellus ordinis minorum doctorq; theologus: Octauiano Vbaldino mercatelli domino illustris simi ducis Urbini Germano dignissimo: doctorūq; uiorum Patrono. S.P.D.

Vellem Octauiane princeps illustris: & doctorum uiorum praesidium ac decus: ut de uiuo Mario philelso potiusq; mortuo: ornando: nunc mihi contentio esset. lucundius enim eam (non dicam feruētis) suscipere. Sed quoniam siue natura: siue fato ita secum actum est: ut priusquam nos ex hac uita decederet: non putauim committendum esse: ut ei quoque mortuo meum officium deesset. Et quidem per deum immortalē: quid est quod defunctis **Defunctis im-** maius impendere possimus: quam eis uitam per gloriam propaga- **pendere** re: immortalesque quoddammodo eos reddere? Solent autem plerique sic defunctorum gloriae studere: ut marmoreis monumentis aeneisue signis positis: eorum titulos & spectandos & legendos posteris relinquunt. Verum hac in re Marius suppositum amicorum ope non indiget: Satis enim magna monumenta ipse uiuens sibi posuit: satis magnas statuas erexit: quae nulla unquam uetustas: nulla uiolentia: nulla denique duro robore innata caprificus dissiciet: Operum scilicet & scriptorum suorum in diuersis generibus: quae cum latinitate: eloquentia & candore mirifice splendeant: tum antiquorum operibus & quidem perfectissimorum conferri possint: ut iure de eo dicere possim: quantum Marius ille Arpinas reipublicae Romanorum armatus: **Marius Ar-** tantum noster Romanae linguae contulit togatum. In hoc tantum **pinas** modo locus officio mihi relictus est: quod cum monumenti sui quasi angulus quidam: tenebris immersus sit: & ueluti sub opaca umbra ita constitutus: ut minime uel spectari uel legi possit: circumfusas tenebras pellam & obumbrantes ramos penitus abscondam: monumentumque Marij totum sub luce constituam: ut non minus operosum appareat: quam a suo artifice constructum sit. Epistolarium enim in caetera praecleara opera Marius confecerat: in quo non solum epistolarum genera octoginta numerauit: sed singulorum formulas & locos pser-

EPISTOLA

cutus est: nec id quidem simpliciter: sed tripliciter pro nu-
 mero trium dicendi figurarum ordine compleuit: Opus
 profecto iuuenibus & mediocriter doctis utilissimū: unde
 non minus latinatē & elegantiam exhaurire: q̄ exercita-
 tionis latissimam frugem uberrimūq; fructum consequi
 possint: doctis uero futurum q̄gratissimū: utpote qđ mul-
 to labore: in quocūq; genere dicendum fuerit: possit eos
 releuare. Opus tamē ipsum non ædiderat: aut si æditum
 dici potest: uni mihi tm̄: cui dicauerat: & Archetypū nul-
 lo sibi retento exemplo: aut alijs cōmunicato tradiderat:
 æditum fuerat. Deceuerā illud omnibus aperire: ut quā-
 tum laudis & gloriæ inde proficisci potest: Mario non in-
 terciperet: & monumentū illud ex pluribus cōstans par-
 tibus: in hac quoq; parte ut i cæteris nulla caligine obscu-
 raretur. Debeo sibi hoc ex pietate: multum me amauit:
 multū me litteris & sapientia ornare studuit: Eius benefi-
 cio hanc particulā uiuacis animæ quā fortit⁹ sum: habeo.
 Ingratus & impius censendus essem: si ego qui suo funeri
 non interfui: nunc licet longo post tempore cū possum:
 quasi pompa instaurata ad eum ornandum: meā ferculo-
 rum partē non afferrem: si nō & mea thura incenderem:
 adoresq; miscerem: si eius feretrū hoc nobili insigni qua-
 si alio spolio non accumularē. Cæterum quo plenius huic
 laudi & gloriæ Marij cōsulerem: in hac regia Parisiorum
 ciuitate: in qua iam biennium studiorū gratia fui: epistola-
 rium ipsum imprimendum dare statueram: ut in loco to-
 tius orbis eminentiori inter tot academias: inter tot sapi-
 tissimos & diuinæ mentis uiros: ab omnibus Marius etiā
 functus & coleretur & admiraret. Quem locum: quā-
 orbis plagam: ad eius nomen celebrandum æternitatēq;
 cōmēdandum potui eligere aptiorem. Verum huic pie-
 tati meæ una res obstabat: qđ ea lege ab ipso opus mihi tra-
 di impetraui: ut in alterius manus non perueniret: idq;
 ipse suis in libri inscriptione testatus est monimētis. Nec
 quidem a me id ea mente factum est: quia ambitione du-

Archetyp⁹

Adores

cerer: aut quia si omnes idem scirent quod ego: me min⁹
 scire putarem: Sed profecto quia tm̄ Mario tribuebam:
 tantaq; me uoluptate eius elegantia affecerat: ut non uir/
 derer satis meo facere desiderio nisi ab eo quodpiam sin/
 gulare & quasi meum proprium pignus haberem: quod
 noctu diuq; uersando ueluti quadam eius imaginem con/
 templarer. Quo fit ut si nūc librum imprimi iubeam: ue/
 rear ne ab omnibus inconstantiæ accuser: uel quia iam ue/
 lim qđ modo noluerim: uel tanq̄ Marij cōtemplationem
 post eius mortē continuo omiserim. Alius præterea scru/
 pulus ea in re male me habet: quia forte cuiquam callido
 rerum æstimatori possit id operis non dignum Mario ui/
 deri: quia dixerit nō eandem quā cætera Mariana opera
 claris principibus dicata elegantia redolere. Contra uero
 si in sententia maneam: & unicus libri possessor sim: illud
 timeam ne impius iudicer: quia Marij gloriæ & immorta/
 litati defuerim. Deinde ne multis inuidisse uidear: quia
 ad multorū utilitatem in lucem prodire librum non per/
 miserim: uel eo maxime: quo sicuti cæteris doctis uiris: ita
 & Mario omnes existimant illud scientiæ munus a deo
 collatum: non soli sibi & paucis amicis: sed toti humano
 generi profuturū fuisse concessum. Ob quam rem si eos
 hoc cælesti munere priuarem: iustam de me omnes ha/
 berent querelam: Itaq; cum ueluti in mari a diuersis flati/
 bus agiter: anceps sum hoc ne an illud eligam aut fugiā. Horatius
 Decipimur enim specie recti: & in uitium ducit culpæ fu/
 ga si caret arte. Te igitur Octauiane princeps clarissime
 in tanto fluctu tanq̄ meū numen inuocandum duxi: Tuū
 consiliū pernecessariū mihi existimaui. Nec ab re præ/
 ter cæteros te unum consulere uolui: primum q̄ in diu/
 dicandis rebus: consilijsq; deligendis: natura & doctrina
 cæteros quotquot noui ita antecellis: ut non solū ex agro
 piceno & flamminia quarum prouinciæ anceps colonus
 es: sed ex toto latio: cū in omni genere uirtutū: tum i hoc

Horatius
 in arte

EPISTOLA

quod ex litteris proficiscit' a te principe laudatissimo ma-
 xime desiderent laudari. Deinde q' utriq' nostrū singula-
 ris amicus eras; ut nullius magisq' tua intersit tantos inter
 nos componere (nō dicam lites aut turbas) sed animi mo-
 tus. Mario siquidem ita deditus eras & ille tibi: ut plusq'
 dimidium animæ tuæ eum putares. Legē amicitiaē in eo
 amando excedebas cum eius scripta tanq' libros sibylli-
 nos estimares. Omitto q' crebris & maximis muneribus
 eum ornabas. Id em̄ faciebas ei esse cōmune cum multis;
 quis nō omnib' eadem mensura qua Mario metireris; nō
 omnes cū Mario in eodē theatri gradu apud te sedebāt;
 nec nūc aliter mihi psuasum est; q' te cum eius spiritu ami-
 citiam uelle pducere; cuius in uita fueras tam diligēs ob-
 seruator. Me uero ipsum quantū amaueris nō uulgarib'
 semper ostendisti argumētis. Nullum enim officij genus
 prætermisisti; quo nō fueris in me beneficētissimus; quo-
 tiens mihi collibuisse te adire (quod ppauorū erat) sine
 cubicularij officio: ut id possem effeceras. Ad penetralia
 nō solū domus sed etiā pectoris tui me q' sæpissime admit-
 tebas: nec indignum sæpenumero putasti ut quæ cæteris
 secreta essent mihi libere cōmitteres. Tantūq' apud te &
 tuos singulos auctoritate & gratia ualui ut ad officioꝝ cu-
 mulum nulla possit fieri accessio. Neq' id mihi mea uirtu-
 te cōtigit: aut quapiam causa ex me profecta: sed tm̄ tuæ
 beneficētiaē cōsuetudo te admonuit: quæ talis est ut ne-
 minē prætermittas cui te nō hospitalē præstes. Age igit'
 Octauiane numē meum: mibiq' uocatus Apollo pro illa
 singulari sapientia tua qua omnes uincis: p eam amicitiaē
 quæ tibi cū Mario olim fuit: quam nō decet ut frustra ti-
 bi cōmemorauerim: per eam fidem & obseruantiam qua
 te unice colo & ueneror: & quā tuo mutuo ac miro prose-
 queris amore ac benignitate. Iam tuas hic interpone par-
 tes: Iam tuam profer sententiam. Neutri nostrū eris pro-
 cliuior: Sed tm̄ quo te meꝝ animi iudiciū impulerit adhæ-
 rebis. Ego em̄ ad utrāuis partē tuo iudicio & auctoritate

confirmatus fuero: illā q̄celerrime factō cōprobabo: cum ab alteri^o crimine (si qd̄ erat) psuasus sim p te eadē tua sententia eadēq; tabella me absolutum iri. Vale, Parisij tertio kalendas Maij. Millesimoquadringentesimooctogesimoprīmo.

Octavianus Vbaldinus: fratri Ludouico Mondello doctōri theologo. S.P.D.

Amabam te antea Ludouice mōdelle: tū quia tua me ductum indole non decepisti: proptereaq; te mihi familiarē semp habere uolui: tū qa postq̄ mihi satis familiaris factus es: indies uidebā nō mediocres uirtutes ī te nasci: adulescere & pfectas fieri: cū tu neq; laborib^o parceres neq; studiā remitteres: ut magnis principibus grauibusq; negocijs dignū te uirum præstares. Nūc uero ob pietatē tuam quæ & ipsa insignis & in amicū cōmunē est: ita in amore tu accēsus sum: ut de te ornādo quātū possim cogitē: ne frustra apud me: qd̄ semp studui aliq̄ egregia uirtute quis piā fuerit usus. Quid em̄ te officiosius: q̄ cū amicitia inē uirtuos sit: tu etiā a defunctis eā non separas: & cū ijs q nobis benefecerūt: paria aut aliquanto maiora bñficia reddere soleam^o: tu p re mediocri accepta immortalitatē reddere cōparas. Nec id quidē cum mediocrib^o laboribus curas: quando quidē ex intīmis Galliaꝝ partibus ad agrum usq; picenū ppter eā rem nūcios ad me miseris: Cū tñ in ambiguis reb^o amicorū consiliū siue iudiciū exposcis: nō possum tuam nō laudare sapientiā. Nemo aliter q̄ tu sapiens fecisset. Q̄q̄ em̄ ita gratus & pius esse cupis ut tuo exemplo alios quoq; ad gratitudinē excitare possis: tñ dubitas ut plærūq; solet ne ea in re quippiā impie cōmittas: cū pxime uirtutē sæpe uitiū consistat. Et qdē qa ut scribis meū iudiciū expostulas: nullo hic te pacto fluctuare permittam. Quid em̄ me iudice obstiterit quo min^o p te Marius æternitatē adipiscat: cū & tibi insignis pietatis laus inde cōparanda sit: Optimū hoc cēseo ex quo utriusq; nomini cōsuliē: omnibus uero q̄ incōstantiæ te criminarent hoc

responsum esse uelim impertinaciā: nomē cōstantiæ mu-
tari: cum quis perstiterit ubi cōsilij mutationem ratio sua/
ferit: Eset ne aliquis sapiens nisi ad tempora & ad homi-
num utilitates sua consilia accōmodaret: Nōne deus ipse
mens: dies & momenta uariavit: ut ad opus suum perti-
nere cognouit: Nō etiā id me moueret: quod de callido
rerum estimatore & libri elegantia ad me scribis. Non em̄
latet uiros sapientes unius priuati hominis usui opus di-
candum & quasi intra domesticos parietes reponēdum:
non tanta cura elaborari decere: quāta solet quod uniuersa
sitati hominū & quasi in arce Mineruæ fuisset locandum.
Vtriq; em̄ operi sua præcipua laus est: quia dignitatē eo-
rum quæ accidunt seruat. Hoc autem iudicium meū non
parum ex Octauiani Augusti iudicio confirmatur: Cuius
auctoritatē non parui momenti esse duco. Maluit enim
imperator iustissimus Virgilij æneidem seruata esse: q̄
igni perire: quis non dubijs uerbis in ultimis tabulis man-
dasset Maro flammis eam aboleri. Nō enim censebat in-
ter cætera cuiusq; præclari uiri cum suo auctore opus de-
bere extingui. Curabis igit̄ Ludouice Mondelle uel so-
lum propter hoc ipsum omnium amore dignissime ut ani-
mo concepisti (nec te ulla auertat suspitio) Mariū nostrū
in occidente & in ista Parisiorum urbe quasi orbis terrarū
arce illustrare. Ego uero hic apud nos eidem non deero.
Dignus enim est ut uiuat q̄diū uixerint homines: quorū
utilitati & usui multa comparauit. Graui etiā censura cen-
sendi nos essemus si tanta per eum messe comparata eius
fructum omitteremus: & posteris nostris transmittendū
minime laborarem⁹. Vale. Urbini tertio Nonas Iulij. M.
cccc.lxxxj.

Marij philofophi artium & utriufq; iuris doct̄oris: equitis auri & poetæ laureati: ad religioſiſſimū patrem ſapientemq; theologum Ludouicū Mondellū mediolanēſem ex ſeraphico minorū ordine præfatio in nouū epistolariū.

d: Ecce ueram iam dudum aliquid ædere: qđ
 epistolari ſuccurreret officio: Videbam
 enim plerofq; uiros etiam doctos parū
 hac in re temporis cōſumpſiſſe: pindeq;
 noſtræ conduxifſe tempeſtati: ac ſi nihil
 elucubrarent. Nam ubi Cicero inq̄t: Epi
 ſtolarū multa ſunt genera: qui ſunt a deo
 curioſi: q noſtris hominibus: quot: aut quæ ſint ea genera
 declararint: Quod autem hac expreſſione in omni re fun
 ditus cognoscenda ſit opus: Græci pariter & latini docue
 runt: q cū artē benedicēdi fuere deſcripturi: a generibus
 cauſarū initium quæſiuerunt: ut intelligereſ prius de ma
 teria q̄ de forma: prius de quo dicendum eſſet: q̄ quomo
 do dici conueniret. Niſi enim hominem eſſe conſtet: fru
 ſtra bonum malū ue dicimus eſſe. At mihi & uoluntati nō
 nunq̄ hac in re plurima & diligentius: tum apud Libaniū
 Pelafgum epistolandi officioſiſſimū: tum apud alios utri
 uſq; linguæ peritiſſimos inquirenti: ſunt octoginta epiſto
 larum ſcribendarū inuenta genera: ut nihil iam ad epiſto
 landum ſit reliquū: qđ hic numerus nō complectat. Nam
 & publica continet: & priuata: & quæ toga: quæq; bello
 trāſigunt: & quæ quō foris ac domi: cū amico: aut hoſte:
 lite: cōcordia: amore: odio: re: uerbo attemptant: dicunt
 atq; fiunt. In totidem hæc redegi titulos: & ut ad epiſtolā
 dum paratior ſit accessus: ſtilorum differētes nactus ſum
 progreſſus: ſub quibus nunc familiarem pro mediocri ſti
 lo: nunc familiariffimā pro infimo: nunc titulus quiſq; gra
 uē p ſtilo altiore præferet. Exēpli gratia. Dū hac me
 ditamur: opportune tu nobis occurris Ludouice Mōdel
 le uir bñaniſſime clariffimeq; theologe: rogafq; hoc opus

Libanius
Pelafgus.

PRAEFATIO

tibi dedicē: sed ea quidem lege: ut in alterius non pueniat manus. Aperis enim tuam mihi mentem: ut cupias tam assidue in eo pcurriendo uersari codice: ut quem imiteris in epistolādo: delegisse uidearis. Quod exorasset uix ab me quisq̄ alius: impetras: ut si quādo publicæ cōmuniq̄ uoluerō multoꝝ necessitati conducere: aliud alias efficiā eisdem titulis opus: Nequeūt enim Mario in eisdē generibꝫ uel inuētiones deesse: uel uerba: nunc librum hunc titulo dem. Eum ut solus assequaris: liberiusq̄ teneas: ac magis habeas familiarē: proprijs excripsi manibus: & ne ullum uel me penes: uel alium opera mea largitioneq̄ sit

Prototyp⁹ exemplar: Prototypum hoc tunicumq̄ hactenus uolumē tibi designauī: atq̄ tradidī. Adhibebis ei tanto maiorē ergo fidem: quāto maiorē in hoc ædendo: erga te fūi charitate: p̄ ea: qua uisus es atq̄ nō uulgaribus argumētis: esse in me beniuolentia. Quod si quid inter legendum pcurres: non omnino excultum industria elaboratumq̄ ingenio: ascribes tēporis breuitati: qua centū circiter ac quadraginta chartas latiores coegisti infra dies uiginti p̄stringere: quib⁹ & nō nihil audiebas: & alijs etiā negocijs domi forisq̄ nos oportebat uacare. Possunt & discursus inuenisse calami: quos errores aliquādo inter itinerandum corrigemus. Vt autē ad epistolandum cōmodius & magis accedas tēpestiue: quædā artis rhetorices præcepta descripsimus cum exemplis: priusq̄ ad epistolādum titulos descenderimus: nec omnia quidē Aristotelis Ciceronisq̄ monumenta secutus hic sum: sed ea dumtaxat: quæ uisa mihi in tuū usum necessaria. Aliud est em̄ ueterem: aliud huius ætatis oratorem se uelle: Aliud in foro inter causarum strepitus: Aliud in cōcilijs pontificum coronæ auiditorum uersari. Reliquum est: ut si quid me tibi plus esse usui ducis: assidue me putes æque uti posse ac teipso: si fatis est: me tamen semp̄ ames: semper memineris id obsecūdasse tibi: quod nemo alius: sine summa difficultate consecutus esset. Vale. Ex Urbino sexto Idus Februarij.

Millesimo quadringentesimo septuagesimoseptimo.

Præcepta artis rhetorices: & primo de exordio cū benivolentia ab auditoribus.

In tali exordio siue per orationē: siue per epistolas: In exordio
 i tria opus est cōsiderare. Primū psonæ qualitātē tria conside/
 apud quā agit. Secūdo rem de qua agit. Tertio randa.
 laudē qua auditor delectat. Qualitas psonæ cōsistit circa Qualitas
 dignitatem: uel locū magistratus: in quo situs sit is apud personæ
 quem agit: quia aliter captat benivolentia a pontifice: q̄ a Titulus
 prætorē. Et circa hoc duo debent seruari. Primū Titulus
 Secūdo cognominatio. Titulus est ut papa appelletur San
 ctissimus: Beatissimus: Clementissimus: Sapientissimus.
 Imperator uero Inuictissimus: Dignissimus: princeps opti
 mus &c. ut de singulis infra de ratione titulorū diceat. Co
 gnominatio est: ut papa dicat: Benemeritus: Christi uicē
 gerens: Vnicū christianæ fidei asylū: Maximus diuini de/
 fensor nominis: Ecclesiæ nostræ tutor atq; p̄tector. Impe
 rator aut cognominetur Cæsar semp augustus: Refugiū Ro
 manæ gloriæ &c. de quibus infra diceat: Res de qua agit Res de qua
 tripliciter cōsiderāda est. Primo q̄n est honesta. Secūdo agit
 cum est turpis. Tertio q̄n est honesta: & uideat turpis: uel
 cū sit turpis: uideat honesta. Primo q̄n est honesta: latis est
 cōformare rem cum persona: dicēdo: non esse prolixum
 sermonē habendum ea in re quæ sit honestissima: & audi/
 toris naturæ unice cōformis. Si uero est turpis: cōsidere
 si quā habet ptē honestatis: & tūc illa est tractāda. Si nullā
 habet honestatis partē: arguat ab aliqua cōsequētī miseri
 cordia ul' gratia. Si turpis ē: & uideat honesta: p se orator
 instare debet circa id quod uideat: p aduersario uero de/
 clarare: aliter esse q̄ uideat. Laus autē qua delectat audi/
 tor: intelligi debet ex eius uita & moribus: modeste tamē
 tractari: ne uideat assentatio.

Exemplū talis sermonis.

Scio te prætor magnifice a deo iustum esse: ut nihil uel au

PRAECEPTA ARTIS

dias: uel admittas quod non sit omni ex parte dignū uiro bono. Attuli ad te igitur rem æquissimam: quæ cum p se intelligetur: nullis aduersarij adiectis laqueis: adeo uidebitur honesta ut naturæ tuæ sit conformissima. Nihil enim te aiunt oēs boni: plus delectari q̄ æquitate: qua simillim⁹ dei esse possis in terris.

Apparatus in exordio constat. Est autē in omni re dicenda: scribendaq; utendum apparatus: qui solet exordij nomen apud omnes consequi. Hic autē duobus constat dumtaxat: attentione: ac beniuolētia.

Attentione Nam docilitas attentionis est inserta uisceribus. Est autē attentio diuisa bipertito: in expressione rei cum eius laude: & in rei taciturnitate cum summa dicendorum laudatione. Aut enim ante factus est eadem de re sermo: & tūc satis est rem altius puebere: quæ iamdūdum est nominata: Aut initium dicendi scribendiuē nomē rei poscit cum eius laude.

Beniuolētia Beniuolētia uero & si quattuor sunt rationes: una tamē est causa: a persona nostra: a re: ab auditore: uel in aduersariū: ut si quis scit tantum sibi gratiæ uendicare: quātum ad id exorandum: quod oratur: satis sit: hoc modo per attentionem.

Exemplū Attentionis.

Nunc ut rem omnem animaduertatis: quæso diligenter: quam ego rem uobis expositurus sim: rem in q̄ & mea ditione nō indignā: & auctoritate uestra dignissimā.

Exemplū de beniuolētia a quattuor psonis.

Audietis autem o uiri præstantissimi rem uobis non inicitandam: qui ut iustissimi estis: sic soletis ijs delectari quæ nō habeant quicq; cū iniquitate cōmixtum. Intelligetisq; ab huius nequissimi aduersarij mei natura me plurimū abesse. Is em̄ ut nequā est: p̄fidia semp̄ studet: neminē timet: neminē erubescit. Ego uero qui uestra consuetudine fractus: impietatē plurimū abhorreo: nihil ad uos afferre au

sim turpis.

Dicitur est autem unam esse dumtaxat beniuolentiam ab ipsis quattuor personis causam: quia nihil in exordio tractatur nisi ad finem sibi animos auditorum ad audiendum apparandi & conciliandi: ut ad reliqua facilius constet aditus. Nam ueluti si quis semel bona sit in nos mente: nos amans laudat omnia nostra: etiam si non uideantur ijs qui nos odere talia: sic qui male de nobis concepit: nos habens odio: etiam quae amantes de nobis admirantur: detestare conatur.

Est autem & attentio ipsa: & beniuolentia: eo moderamine in exordium inducenda: ut neque iactator: nec assentator homo uideatur. Nam iactare se uideretur: remque dicenda: si minus modeste uel illam uel se laudaret. Assentari autem si supra modum auditorum laudes sequeretur.

Exemplum iactantiae.

Res enim haec de qua uerba facturus sum: tam est insigni laude cumulata. P. C. tam excellens: tam admiranda: ut & ante hac nunquam sit audita: & a nemine possit alio quam a me uno tractari. Tot enim ac tanta de omni uirtutis genere pericula factam sum in omni uersatus bonarum artium studio: tantum mihi iam laudis in exercendis bonis litteris eruditissime comparatur: ut nemo aequae ad hanc materiam conuenire queat: nulli sint paratae rationes meae: neminem tam hoc munus quam me deceat.

Exemplum adulationis in beniuolentia.

Quis autem adeo est obtuso plumbaeque ingenio: quem latere queant uestrae laudes? Vos enim soli estis luminaria quasi quaedam in terris demissa caelitus: quorum splendore ac ductu per omnis tenebrarum obscuritates ambuletis: uos numina deorum aliqua summa quidem apud nos ueneratione dignissima quibus qui non credit: non fudit: non se dedicat totum: is & praefatus est & amens appellandus.

PRAECEPTA ARTIS

Sed sciendū nō esse turpe minus: si tm̄ beniuolētiae in ad-
uersariū capteſ ut inuebi potius uideamur: q̄ ad orationis
necessitatē p̄sequi: hoc modo dicendo.

Exemplū in aduersarium.

Incōtinens. Nec ego tam obscāne me dicere quicq̄ posse arbitror in
hunc aduersarium: cui nequeāt addi peiora multo. Quis
Superbus eo incōtinentior: qui libidinibus semper uacauit i merito
rijs atq; fornicibus? Quis eo sup̄bior atq; uanior qui sese
Immanis audet praeferre dijs: uelleq; de omni laudis & auctōritatis
genere cū omni cōtendere antiquitate? Quis eo imanior
qui crudelissime multos interemit: ut eorū abuteret patri
monijs? Ab hoc nihil est expectandum: nisi inique & per
fide dictum.

Est autē diligenter curandū: ne plixioribus uerbis: maxi-
moq; sententiarū apparatu exordiū transigat: ne uideat
callidus atq; uersutus in exordiando orator: & ex nimio
apparatu paruam efficiat fidem: hoc modo.

Exemplū de exordio nimis apparato.

Ego mihi patres amplissimi iam dudū in mente p̄posuerā
nulla de re apud uos uerba facere: quae nō essent omi ex
parte ingenio laborata: doctrina exculata: diutiusq; elucū-
brata: quippe qui facile intelligerent q̄ sitis & disertis & sa-
pientes ad quos nihil debeat afferi incultū: nihil inelima-
tum: nihil insipidū. Quobrem cum est onus hoc meis hu-
meris mandatū: ut orationē funebrem haberē hoc loci
atq; t̄pis: nolui quicq̄ ex improuiso p̄sequi: ad aliū deferri
malui munitis illud: at hunc mihi diē potius referuari: quo
parētalis habereſ in his anniuersarijs p̄ defuncto p̄cibus
atq; supplicationibus. Interea uero t̄pis annus iā agit: ma-
turius huic operā adhibui causae: generis p̄pagationē di-
dici: de cui⁹ sum nobilitate dicturus: uirtutes hominis ac-
cepi: discurre uolumina ueterū: & quid de mortaliū interi-
tu: quid de animorū immortalitate iudicandū sit: intellexi.
Nihilq; plane iā me latet: qd' uobis cōmode sit exponen-
dum. Ita q; non dicetur hic quicq̄ improuidum: aut minus

exquisitū: sed omnia consulto: omnia apparate. Rem autē tantā aggredior: quā tā antebac ausus est aggredi nemo: non orationem solum parentalem de mortis Sempronij recordatiōe: qui fuit omni præstantissimus laudes: sed de cōmuni hominū miseria: ut intelligat quibus simus i hoc orbe calamitatibus subditi. Prob deum atq; hominū fidē: quid sumus in hac uita homunculi: Quibus trahimur ca sibus: Quibus uexamur pturbationibus: Nihil hic stabi le: nihil qđ possum⁹ uno die nostrū existimare. Quodq; Seneca in inquit Seneca: Nemo tam diuos habuit fauentes: crasti hercule fu num ut possit sibi polliceri. Atq; ut Gregori⁹ ait: Nos con/ renti tinue morimur: & sicut aqua labimur. Sunt tamen & huic Gregorius luce functo p inuidiam aduersarij: qui nollent: si possent: bis anniuersarijs locum esse publicū: & cōuentum cōses sumq; hunc uestrum tam præclarum. O genus hominū nefariorum: qui ut pessimi sunt: sic omnis uelint fieri pessi mos. O scelestissimos parricidas: qui ut iugulare cōsueue runt alios: sic huius famæ detrabere cuperent hunc hono ris modū. Sunt omniū perditissimi: nequissimi: pernicio sissimi. At uos o patres nō nescio tales esse: ut non sitis hu iusmodi bestiolis quicq; secundaturi: ubi semper uestrā in bonos pietatē: in officia humilitatē: facilitatē: benignita tē: in charitatis omne genus pronā promptaq; naturam. Itaq; iam mihi polliceor neq; impediturū hanc orationē inuidū & maliuolū fore quēq; nec uos minus attente audi turos: q̄ si nunc aut Demosthenes aut Aeschines dictur⁹ accederet. Attendite igit̄ diligēter patres.

In hoc exordio sunt omnia bonis exordijs euitanda: hoc Quæ sint in exordio euitanda est ne sit prolixū: est em̄ profusissimū. Ne sit in eo appara tus: qui pateat: At nō solum hic est: sed esse declarat. Vt non sint allegationes: ut hic sunt. Vt nō sint structuræ lon gæ uerbis exquisitis annexæ: ut hic sunt: Vt non sit supra dicta adulatio & iactantia: ut hic sunt. Vt non sint colores sentētia: articulus: dissolutū: de qbus inferius diceat: ut hic sunt. Vt non fiat repetitio eiusdem sententiæ per diuersa

PRAECEPTA ARTIS

uerba: ut hic fit; Sed contra sit apparans auditorū animos exordiū cū breui & modesta expositione summaria dicēdorū; & cū aliqua cōciliatione auditorū: hoc modo.

Exemplū exordij perfecti.

In materia
boni exor
dij

Cum essem banc orationem funebrem habiturus patres amplissimi; coepi non nihil subuereri; ne si quid minus ad uos afferrem elimatū uos offenderem: qui ut doctissimi estis omnes: sic ea soletis hominū excellentia delectari; quæ res semper afferat ornatissimas: & uerborū elegantiā: & sententiarū pondere. At cum esse uos humanissimos ac facillimos memini; uela constitui uentis delegare: uel sermocinationē banc satis & impropiam & incultam adducturus: cuius errores potius correcturi sitis; q̄ me superbum existimaturi: qui uestris esse imperijs ausus refragari si negassem hoc loci dicere de clarissimi uiri Sempromij Mediolanensis funere. In hunc si quis uel sensit aliquādo: uel sentit adhuc male: is liuore perductus respiciat: uos me audite: ut de uita morteque tantū uiri dicens præmiū cōsequar auctoritatis in me uestræ pietate.

Partes in
exordio
possūt esse
longe tribus
de causis

Sed intelligendū est: q̄ hæ partes: aut harum aliquæ possunt diffusiores esse tribus de causis. Primum cum oratio est longior: utpote in suadendo uel dissuadendo de pace uel bello. Secūdo cum purgatio propriæ innocentiae facienda est: propter criminationē antea p̄ aduersariū factam uel propter opinionē per auditores conceptā. Tertio cū insinuandū est: hoc est pedetentim idem faciendū: quod in superioribus exordijs: sed occulte ob causas infra dicendas. Omnium autē horum exordiorū: & tandē insinuationum: hæc sunt exempla.

Exemplū in suadendo p̄ longius exordiū.

An bellum
uel pax sit
seruanda

Scio uos esse. P. C. uerbemementer curiosos: bellū ne uobis cum finitimis agendū sit: an pax habēda: p̄ptereaque multas ac uarias a senatoribus sentētias expectari. Mibi quidē uidetur opus esse: ut primū optime de republica sentiant

qui ei sunt consulturi: tum uero ut nullis aut priorum
 comodorum capiantur cupiditatibus: aut priuarum ini-
 micitarum recordationibus: at eadem semper in patriam
 pietate nihil habeant in oratione simulatum: nihil falsum:
 nihil dolo tectum: de uestra patres diligentia certus sum:
 at & de uestra sapientia nihil ambigo. Intellego enim quod so-
 leatis omnia mature consultissimeque transigere: quibus ius-
 ticia: pietate patriaque charitate nihil antiquus aut famili-
 arius unquam esse potuit. Me uero fuisse non ignoratis assidue
 in his occupatum: quae reipublicae nostrae conductura: non
 qui multa ualeam: sed qui plurima uelim pro patria: pro qua
 quidem uel mortem oppetens nihil expleuisse me cense-
 am quantum debeo. Quare si quid & ipse recte cogitarim:
 aut non impie prouiderim: quod ad pacem firmandam &
 diutius stabiliendam attineat: per deum immortalem tantil-
 lum attendite patres optimi: nec cuiusquam me impediatur cla-
 mor: qui aut mihi sit infensus: aut patriam habeat odio: aut
 uestrae inuideat auctoritati: qui ut male senserit: facile sem-
 per cognitum ac perspectum est.

Exemplum exordij purgatiui.

Inimicum est me criminatus Baedas fuisse Alcibiicij: nec
 quicquam huc in eum: nisi per inuidiam ac odium attulisse. Quod
 aut innocenter semper uixerim: nec per ullam animi pertur-
 bationem quicquam ad uos in hunc locum attulerim patres
 optimi: uos testes aduoco: uestrisque iudicibus innocentiam
 meam ab ea criminatione cupio purgari: ut commodius mi-
 hi ad dicendum eadem in causa pateat aditus. Cum is Baedas
 aerariorum praefectus: & aere publicum in suam arcam uertisset: accu-
 satoris in eum officio functus: qui reipublicae salua cau-
 sa nequibam aliter facere. Tum egi modestissime: nec eum
 passus sum crudeliter danari: negligentiae potius aut indulgentiae
 tunc accusandae nimiae: quam uel impietatis uel odij. Quae pro re
 publica sunt: nemo debet in se facta quaeri: ab eo praesertim

PRAECEPTA ARTIS

Mineruam
docere

ciue: qui maxime suae patriae debet: Nunc in eundem ago causam meam civilem quidem: non capitale. Hereditatem petij primam. Nihil se debere mihi dixit: a quo est alius capitis in iudicijs accersitus repetundarum. Causa mihi est tam honesta: quam ei turpis. Cur uobis qui omnium estis aequissimam: biguum uideat: pro me esse iudicandum? Non prosequar: ne quod inuentore dicit: uerbosus uidear Mineruam docere. At ut estis non docti minus ac prudentes: quam iusti: Attende per immortalem deum: quibus ego rationibus ac legibus mihi non solum discernendum: sed plane decretam hanc hereditatem arbitrer. Paucis admodum me absoluam: nec quicquam iccirco hac in re tangam: quod uos ulla ex parte latere posseducam: sed ut aduersarij audiat: quae non intelligit: cognoscatque quibus argumentis moueri solent ad iudicandum. uiri docti & sapientes.

De insinuatione.

De insinuatione
secunda parte
exordij

In insinuatione seruantur eadem: quae & in reliquis exordijs: sed quam nequit animus auditoris statim & recte ad audiendum apparari: fit pedetentim & indirecte: quoniam causa turpis est: aut auditor est persuasus ab aduersario: aut defatigatus audiendo: & fit fingendo uelle aliud dicere: quam quod dicendum est: quando causa est turpis: & paulatim descendere ad rem: quando autem est persuasus: cum aliqua uerbementi criminatione de aduersario: cum autem est defatigatus cum aliqua fabula: cauillo: uel facetijs: hoc modo.

Exemplum de insinuando apud auditorem in causa turpi. Non nego princeps optime plurimum errasse Gaium: qui tuam laeserit maiestatem: esseque tantum nefas acerbissime plectendum: in eumque debere non te solum uerbementius animaduertere: sed uniuersum hunc populum omni telorum genere irruere. Quid enim committi potest a quoquam sceleratius aut importunius quam si quid in principem committat: praesertim adeo per humanum atque pbenignum: a cuius incolumitate omnis nostra pendet incolumitas. Id ut nefarium est sceleris genus: ita in nullo tolerandum. Verum ubi tuam soleo mecum animo

uoluntate misericordiã in omne hominũ genus: a quo crudelitas maxime abest: neque eo nõ existimare: de eius uita apud te posse fieri uerba: qui cum p se nihil promeruerit omnia demeritus sit: per sui tamen generis nobilitatẽ: uirtutem ac gratiam: possit sperare non nihil. Lælium absoluiti qui longe fuit peior ac insolentior. At hic ea familia cretus est: quæ tibi fuit semper iucundissima: eo patre natus: qui tecum nõ paruam consuetudinem nactus est: eo focero uiuit: quem amas plurimũ: itaq; cum nihil afferre ualeat: qd audiendum sit: ad iudices: at ad facillimũ principem: & suorum amantissimũ nihil non audiendum afferat. Attende igitur dux optime: ut non quis sit Gaius hic uir hoc casu pessimus cognoscas: Nosti enim nõquid gratiæ mereat: demere enim omnẽ indulgentiã. Sed quid sui dicant agnati: cognati: affines: omnesq; ppinqui: quos semper audis mãsuetissime: admittisq; iucundissime q; peccarunt in te nihil unq;.

Exemplũ insinuandi: auditore p̄suaso.

Fuit Gaius hic uir bonus o princeps optime apud regem Gallorum: non minore auctoritate quondam & gratia: q̄ apud te sit. Cum accepisset pecuniã a Colomella quodam Lugdunẽsi mutuam iamq; restituendi tempus imineret: Colomellã accusauit homicidij: Cæsus iueniebat homo: testes habebat paratos Gaius: qui græcorũ more testimonij darent mutuũ. In iudiciũ iuit: couicit Colomellã: coegit damnari. Nam & torqueri coegerant testes: damnat⁹ exclamat: superosq; inuocat testes. Miraculo quodam factum est: ut uox in plebẽ facta sit: capiendũ Gaiũ: testesq; quæstionãdos. Diffugit accusator: Diffugiũt improbi testes: Culpã detegũt absentes: ductiq; cõscientiæ metu: Liberat Colomella. Quid si hic quoq; probabit o dux optime: Gaium hunc assuefactione malorũ minime pudentẽ: eodem genere criminandi hoc temporis in hũc Semproniuẽ esse nixum: itaq; non tã res ipsa cõsideranda sit primũ q̄ accusatoris cõditio. Accusati uita: mox ad rerum argu

Græcũ testi
monium

PRAECEPTA ARTIS

mēta deueniendū: ut aliter longe rem habere intelligas
 q̄ probatū sit haecenus: utq; a uicto uictor facillime supera
 ri possit. Nam q̄ ipse sis prudens: q̄ rerum humanarū peri
 tissimus: omnes scimus: & q̄ mature soleas consultoq; om
 nia prouidere. Me uero nō ignoras: nunq̄ mentientē ad
 te ire: multo nunc minus.

Exemplū insinuādi ubi est auditor defatigatus.

Terra gigātes procrea uit & tandē simiā Cum peperisset: ut poeta fabulanē: Gigantes tris Tellus:
 ut Phaetontis iniuriam in deos ulcisceret: nec quicq̄ pra
 ualuisse: enixa est tandem simiam: quae superos cum to
 nitruis fulminibusq; uacarent: irrideret. Itaq; fraterculus
 ille gigantum: ubi caelum misceri audit: ore in aerem uer
 so: dentibus labijsq; hiascens debacchaet in Iouem: Id est
 hoc loci noster hic aduersarius delphino tortuosior: gib
 bosior monstruosiorq; secutus: qui cum alia nos nulla de
 primere posse uideret uia: in prolixitate sermonis eousq;
 lapsus est: ut ad dicendū apud defatigatū audiendo prin
 cipem nihil nobis reliquerit temporis. Nil dixit quod ad
 causam attineat: & multa tamē est frustra profecutus: cre
 dens eo se pacto: ut simia in superos irridendo uersari: qd̄
 si tuam animi moderationem considerasset: nunq̄ attigis
 set. Es enim omnium & prudentissimus & æquissimus: nec
 potes audiendis etiam profusius loquentibus bestiolis de
 cipi. Nam Alexandri more: cum quicq̄ ab aduersario di
 citur: una oclusa quidē aure: dicis eam te absentī aduer
 sario seruaturum: ad quam: ut certo scio: mihi seruatam:
 pauca prosequar.

Alexander magnus

**Ne cōmu/
 ne sit exor/
 diū
 Vulgare
 Impropriū**

Sciendum est autē: euitari uerbementius oportere in ex
 ordijs: ne sit exordiū cōmune: hoc est: quod possit in om
 nes causas cōmuniter cōuenire: sed proprius uideat̄ eius
 causae. Ad hanc autem ne sit uulgare: hoc est: quod solet a
 pluribus tractari. Ad hanc uero ne sit impropiū cum cau
 sa: hoc est: quod non sit insinuatio si oportet: aut praemiū
 hoc modo.

Exemplū de exordio cōmuni.

Dicturus sum o patres amplissimi de his rebus: quas admirabimini: quippe raris & inusitatis & uobis iucundissimis. Attendite modo perhumane: cense teq; me uirum esse: quod nesciam: nec mentiri: nec assentiri. Vos autem non ignoro tales: ad quos nihil sit afferendum incultum: nihil non elucubratur diligentissime.

Exemplum exordij uulgaris.

Demosthenis Ciceronisq; opus esset hoc die nobis eloquentia: ut magnitudini rei de qua mihi dicendum est satisfacere possem. At ego apud uos dicturus uiros doctissimos ac disertissimos undiq; titubo: palleo: tremo: ac labesco: nescio quid potissimum auxilij mihi sperem: cum elinguis pene sim: aut quid potius laudis non desperem. Sed si hoc muneris uestra sim tandem benignitate consecutus: ut me perhumane audiat: spero non nihil uestra recreatum gratia in medium allaturum: quod uobis non erit in iucundum. Attendite igitur per deum immortalē: attendite ut audiat uestra prudentia & auctoritate rem dignissimam: quam tenuioribus uerbis & minus elimatis prolata.

Exemplum exordij non proprij.

Estis uos quidem o iudices ab aduersario persuasi: qui nequissimus omnium est: at ego uobis dissuadendum esse duco: ne quicquam credatis ei qui nunquam mentiri desijt. Attendite modo diligenter: quid dicam cum nihil sim allaturus in medium non uestro consilio dignum.

Sciendum est autem: cum tria sint causarum genera: quæ tractari possint a quocumque uel scribente: uel dicente: hoc est: demonstratiuum in laudem uel uituperationem positum. Deliberatiuum in suadendo aut dissuadendo collocatum. Iudiciale in agendo uel defendendo situatum. Vnum tamē est: quod semper tractatur: demonstratiuum scilicet. Nam in iudiciali quem accusant: uituperant: quem defendunt laudant. In deliberatiuo aut suadendo rem laudant:

Tria genera
causarum
Demonstratiuum
Deliberatiuum
Iudiciale

PRAECEPTA ARTIS

Materia
quadruplex
Honestas
Turpis
Humilis
Dubia

disuadendo uituperant. Sed materia potest esse quadruplex: Aut honesta si pro uiro bono contra malū: uel si de nuptijs epithalamion: de funere epitaphion: de religioe: pietate: & omni laude. Aut turpis: si pro malo contra bonū: uel si de libidine: de aliquo uitio. Aut humilis: ut si de causa uili: ut de laudibus coquinariae uel factoriae. Aut dubia: ut si parte habeat honestatis: parte turpitudinis. Si causa est honesta: est aperte procedendum in exordio modo quo supradictū fuit. Si causa est turpis: est insinuandum: ut superioribus exemplis patuit. Si causa est humilis: est amplificandum exordium exemplis similium causarum. Si causa est dubia: est exordium ab ea parte quae honestatem continet: ut si uir bonus commisit scelus: exordiemur uiri naturā: non unius erroris sordem considerandā.

Vbi abstinere exordio.

Quandoque
exordio non
est opus

Sciendum autem quod in plerisque causis abstinemus exordijs: hoc est: quoniam adeo est honesta causa ut exordio non sit opus: ut si de religioe: de pietate &c. dicatur. Item ubi apud senatum agit uel principem in causa: in qua saepius dictum & redictum est. Sed animaduertendum est: quod licet non sit opus exordio: potest tamen ubique ubi uel argumentatio: uel res agit uerhemens rogari auditor: ut attente audiat: & demonstrari oratorem eius fidere sapientiae. Nam licet locus captandae attentionis & beniuolentiae non sit proprius nisi in exordio: diffundit tamen per omnes orationis partes.

De narratione.

De narratione

Deinceps de narratione considerandum est: quae summaria quaedam est expositio rei gestae: non tamen adeo summaria & breuis ut in attentione seruetur. Nam ibi dumtaxat exposcit per docilitatem quaedam: quae auditorem faciat attentum: ut si dicatur: De religionis hoc die dicturo mihi laudibus quae sufficient uerba: quae sententiae. In narratione uero breuiter & aperte: & uerisimiliter exponitur causa: & quare illo die a loco tractanda sit: hoc modo.

Exemplum narrationis.

Hic dies cōcilio religiosorum designatus est. Itaq; in hunc locum nobis cōueniētibus qui religioni uacamus: iure ac merito nō nihil esse dicendum de religionis laude: præfēto huic integerrimo nostri ordinis uisum est hoc munus ad me collatum: eius mihi summatim sunt partes trāsīgēda. Debet autē esse narratio breuis: ut superius attigi: diu lucida & uerisimilis. Breuis ideo dico: ne terat frustra tempus cū nihil adhuc de substantialibus dicat: sed dicturū se profiteat. Aperta uero ut nihil dicat confuse: ne animus auditoris incertus ab audiendo distrabat. Verisimilis autē quia etiam res uera sine uerisimilitudine dicta fidem non faceret: ut si dicatur uirginē peperisse: & non dicatur quomiraculo factum sit: absolute fidem non faciet. Et in hoc maxime animaduertendū est: q̄ narratio non habeat aliquid contorū: aut idem repetitum: aut diffusum: aut obscurum: sed structuras habeat breues: & crebras: & quasi per enumerationē procedentes: ita ut quid sit dicendum potius appareat q̄ quid dicat auditores attendant. Est mala narratio longa: hoc modo.

Narratio

Breuis

Aperta

Verisimilis

Exemplū de longa narratione uitiosa.

Magna res est profēto patres optimi: de qua uerba sim bodie factur: & tanta quidem ac tam grandis: ut nullius uel disertissimi oratoris lingua rei amplitudini satisfacere queat. Agit enim funus mœroris plenum. Agit cōmunis totius urbis luctus. Agitur de publica ciuitatis potius: q̄ priuata domus calamitate. Obijt diem Lælius uir maximus urbis primas: ciuitatis propugnaculū. Obijt diem Lælius omni laude cumulat. Obijt is a cuius incolumitate omnis pendebat ciuiū incolumitas: & cuius obitu omnes obijisse dici possumus. Proh deum atq; hominū fidem: quis hoc animaduertebat erūnæ genit: Quis hunc puidebat casus. Quis huc poterat cōuertere oculos: Obijisti tu tandē Læli: Obijt asyli reipublicæ tutor: Obijt fautor atq; p̄tector noster. Hic dies lugubris ē eius epitaphio designatus. Ego decretus sum: qui & laudandæ illius uitæ mortis locū impleā.

PRAECEPTA ARTIS

& uos consoletur. At ego consolandus qui pote cum nihil habeam solatiij: possim quod in me non est in uos conferre. Omnes hic sumus ad luctum paratissimi: a cōsolationis omni genere alienissimi. At dicam tandem: ne munus ad me collatum uidear euitasse: & eo dicā breuius: quod uel longius ac prolixius consolando dicens: nihil uel mihi uel uobis proficere possem.

De diuisione seu partitione.

De sex partibus epistolarum.

Post narrationē in oratione: quæ omnia complectat artis præcepta: sed statim succedit diuisio: quam aliqui partitionem appellant. Et sciendum quod ex sex partibus integræ orationis: hoc est: exordio: narratione: diuisione: cōfirmatione: confutatione: cōclusionione. Tres habent apparatus dicendorum: hoc est: exordium ad cōciliandos auditorū animos & apparandos ad audiendū. Narratio ad aperiendum & rei rationem & temporis causam. Diuisio ad partiendum materiā: ut sit attentior auditor ad ea quæ dicenda sunt. Duæ sunt expositiue rei: hoc est: confirmatio succedens diuisioni: & cōfutatō diluens uel expressas uel tacitas obiectiones. Vltima uero: hoc est: conclusio est eius complexiua quod suadere aut dissuadere nitimur. Idem obseruant iurisconsulti qui in cōsultando: primū utuntur quadam præfatione mox exprimendo casum enarrāt: tū dubitationes exponendo diuidunt: dehinc ad unāquāque dubitationē respōdendo & allegando confirmant: dein de obiecta confutant: ultimo concludunt quid petat quod iudicandum sit. Idem prædicatores tenent: ut ppositione thematis exordiant: quare illud thema potius eo die psequenter declarando narrent: tum de quot partibus dicturi pponendo diuidunt: ad hanc unāquāque partē enucleando confirmant: tum uero si qua uel obiecta sunt uel obijci possunt: confutant: ultimo concludunt sic aut sic esse faciendū. Diuisio autē hanc neque plures quam tres in partes distinguere debet nec in pauciores: ne si in plures: tediū auditoris afferat & de eis sit fastidio: si in pauciores: non confundat

eorum mentes.

Exemplum bonæ diuisionis.

Et cum mihi de uita morteq; Lælij dicēdum sit: tria dumtaxat perinde: ac pcurrento complectar. Quæ fuerit huius ab ineuntibus annis institutio: Quis totius uitæ deinde progressus: Quis tandem mortalis huiusce uitæ finis: Vt intelligat obijisse ne tantus uir: an potius adhuc uiuere censeatur.

Exemplū malæ diuisionis.

Iam igitur in hoc funere mihi dicendū est: quis fuerit ipse Lælius de quo hic agimus. Iam uel inuitus huc prouebor deleganti uela uentis: sex mihi consideranda sunt uerbis fortasse prolixiorib⁹: sed re certe breuiora. Horum aliud erit in hui⁹ familia cōstitutū: ut intelligat quib⁹ hoc funus mœstū sit. Aliud in parentū luctu decretū: ut uideat quāti sint precij q̄ hoc filio sunt orbatī: Aliud in eius educatione ac uitæ progressu: ut cognoscat q̄ & ipse bonus esset & bene afficeret uniuersā hanc urbē: Aliud in eius dignitatib⁹ ac titulis: ut teneat q̄ placerēt eius mores principibus cūctis: Aliud in eius doctrina: ut exprimat q̄ esset omnibus bon⁹ & utilis & necessari⁹: Aliud autē in eius obitu: ut accipiat quāto nos cōfecerit dolore.

De confirmatione.

At confirmatio totuplex debet esse: quotuplex diuisio: hoc est: unaquæq; partitionis pars debet cōfirmationem habere ppriam: Verbi gratia: Si dictum est in partitione dicendum est de Lælij educatione: in cōfirmatione dicatur hoc modo.

Exemplū bonæ cōfirmationis.

Et cum de Lælij educatione primo loco mihi dicendū sit: attendite obsecro patres optimi q̄ sit educatus permodeste. Quod attinet ad nutrimentū: ijs cibis educatus est: quibus aleret: ac uiueret: non quibus uoluptatis sordes pararentur. Non enim ad incontinentiam est educatus sed ad omne modestiæ genus. At morib⁹ ijs certe: quos rari so-

PRAECEPTA ARTIS

lent adipisci: quibus & uita iucundior est: & laus diuturnior. Didicit modū in omni seruandū esse uita. Iā admodū puer uigiliat: sobrietati: pudicitiae usq; adeo incubebat: ut in ediam: algorem: æstum nō metueret: adeo ut maiores natu superare uideret: disciplinæ uero militari tā paratus ac accinctus erat ut Marte natus censerī posset: tolerantia singulari adolescēs: & periculorū nō timidus: laborum nō fugax. Hæc huius educatio tā tenax uirtutis atq; probitatis q̄ alia uoluptatis atq; maliciæ.

Exemplū malæ confirmationis.

Ne autē singula prosequar: uno dumtaxat uerbo sex illa complexus declarabo: quantus hodie nobis amicus: suis uero filiis ac propinquis sublatus sit. Nam Lælius generosa familia cretus optimisq; parentibus natus: educatus est modestissime: famam optimam propagauit: sibiq; dignissimus ac nobis utilissimus fuit: nec nobis minus summa cū laude: q̄ sibi diem obiit. Cur est tot titulis ornatus: quia uir clarissimus fuit. Cur tam eum celebrabant docti: quia uir doctissimus fuit. Cur tam eum lugemus omnes: quia erat nobis eius uita plurimū necessaria. Vir in quā fuit per paucorum hominū: omnibus charus: cunctis dilectus: omnibus uenerabilis.

Sciendū igitur q̄ cōfirmatio ut debet esse aperta & rationibus referta: ita minime confusa: ut simplex complexaq; partem & argumēta partis sub qua iacet: ita nō multiplex cum partibus aliarum partium: quibus aliæ debent seruire cōfirmationes: & artificiosa in argumēto: aut perfectio: aut mediocritas: aut minimo.

De argumentatione.

Argumentatio autē omnis ea est ratio: in quam uis cōfirmandi: aut cōfutandi distribuit. Ea est aut perfecta: & sic distributa in quinque partes: hoc est: in propositionem: rationem: rationis confirmationem: rationis exornationem & complexionē. Aut mediocritas: & sic diuisa in propositionem: rationem: rationis cōfirmationem & complexionem. Aut

Argumentatio.
Perfecta

Mediocris
Minima

minima: & sic tripertita in ppositionē: rationē: & cōplexi
onē. Est autē ppositio caput & fundamentū argumētatio. **Propositio.**
nis: qua pponimus: quid arguere uelimus: quæ a logicis
solet hodie maior appellari: hoc modo.

Exemplū ppositionis argumētationis.

Nemo negat deberi supremos illis honores qui cū & uiri
fuerint boni & urbi iucundissimi: diē in negocijs suæ ciui-
uitatis ultimū obierūt. At ratio secunda est argumētatio:
nis pars: qua probat ratione: quod in ppositione ppositū
est: hoc modo.

Exemplū rationis argumētationis.

Nam nisi honoraremus huiuscemodi uiros: & ingrati ui- **Ratio.**
deremur iure ac merito: & nemo bonus apud nos esse di-
utius uellet. Tum ratiōis succedit cōfirmatio: quæ ampli-
ficat rationem ipsam: ut apertius intelligat id quod pro-
bandum est.

Exemplū rationis cōfirmatiōis argumētationis.

Quanta uero esset ingratitudo: quā nefaria pestis: quam **Rationis**
euitaturi forent omnes boni: ut in eos fuerimus mali qui **cōfirmatio**
fuere non in alios solū omnis sed in nos ipsos multo magis
optimis: Hoc ut & abominādum esset & inauditū sceleris
genus: ita detestandū & execrandū omnibus: ita nemini
tolerandū. Continuo conuenit exornare rationē ut pro-
fusius ea quidem amplificet: & sic magis ad dītoribus per-
suadeat: hoc modo.

Exemplū rationis exornatiōis argumētationis.

Accedit huc etiā non fama solū: sed uiuendi ratio: sed hu- **Rationis:**
manitatis cōsuetudo: sed ppria cuiusq; utilitatis causa qb⁹ **exornatio**
minime seruiret usq; si essem⁹ in eos ingrati: qui fuere uiri
graves: & in patriā pientissimi. Nam famā certe quære-
mus pessimā: nec malā minus q̄ Diomedes: qui homines **Diomedes:**
dabat armētis pabula: uel Buisiris q hospites apponebat **Buisiris**
altaribus: uel Lycaon: q eos obtrūcans comedebat. Non **Lycaon**
enim minus male agitur: si negligitur funus: q̄ si eripitur
fūcti uita: cum in eripiēda uita uel metus possit esse cati.

PRAECEPTA ARTIS

Virgilius sa uel odium: ut illud est Virgilij. Aut odium crudele ty-
 j. aene. ranni: aut metus acer erat. In negligendo aut funere nul-
 la q̄ ingratitudinis supersit causa. Tum nemo laboratur
 esset: ut cōmoditati conducatur nostrā. Cū uideret quales
 fuerimus in reliquos. Quid sibi sperandum sit in uita: non
 ignorat: cū in morte nihil sperare possit. Statim succe-
 dit cōplexio: & cū ratio ea sit quā a logicis dicitur hodie-
 nis: minor: complexio ea est quā conclusio ab illis appel-
 lat: quā cōplectitur atq; concludit summam ex supradic-
 tis ita sentiendū: ut propositū est: hoc modo.

Cōplexio

Exemplū cōplexionis argumētationis.

Quobrem cū Laelius uir optimus fuerit: & nobis utilissi-
 mus: & officiosissimū sit taliū funus honorare: ingratissi-
 mū autē silentio praeterire: iure optimo constitutū est su-
 premos pietatis honores huic exhibere funeri ut & nos
 semp amādos: iuuandosq; cuncti proniores sint: & ad uir-
 tutē facilius inflamment.

Cum autē est causa breuior: ut in epistolis familiaribus
 aut in orationibus habentibus gratias: Argumentatio est
 quadripartita: aut tripartita: hoc modo.

Exemplū argumētationis quadripartitæ.

Animus certe bonus: si referre gratias acceptis nequit of-
 ficijs: at habere potest: ac agere debet. Quis enim in non
 explendo pro uirili sua officio uir aut bonus: aut æquus
 appellandus est: Nam qui pro animi superbia sibi censet
 non officiose factum munus: sed debitum esse: is est ab hu-
 manitate alienissimus: potiusq; in bæluarū cœtu cōnume-
 randus: q̄ inter homines collocandus. Quis & bonæ men-
 tis est officijs habere gratiā & inique ac afferre non habe-
 re: nō debemus tibi solum: & habemus: ac agimus grates
 sed cupimus referre posse. Continuo succedit argumē-
 tatio tripartita in epistolis & orationibus breuioribus: ut
 in nuptialibus: & pontificum ac principum ingressu: aut
 primo aditu.

Exemplū argumētōnis tripartitæ.

Cum deberem ad te ire optime princeps: tum etiam hoc plurimū desiderabam. Quis enim: cui tantillum sit ingenij se totū non debet tuæ diuinæ potius q̄ humanæ uirtutis: Quis autem cum debeat non desideret pariter præsentem te intueri: quasi naturæ quoddā in terris simulacrū? Itaq; cum & officio meo simul & cupiditati uidendi tanti principis satisfacturū hoc aduentu uiderim: accessi: supplicaturus nihil aliud q̄ ut me ames.

De cōfutatione.

Confutatio nihil habet aliud artificij: q̄ quod est expressū De confu-
in confirmatiōe: respondet & confutat obiectiones: hoc tatione.
est: si quis obiecerit aliquem esse litterarum ignarum confutatur: hoc modo.

Exemplū confutationis.

Ignarum me dixit litterarum: quasi possit recte quicq̄ de litteris hæc bælua iudicare: q̄ a bonis artibus alienior semper fuit: q̄ ignis ab undis. Adhibui ab ineuntib⁹ annis usq; diuturnam bonis litteris operam: nec id quidem coactus nec inuitus. At ultro sponteq; tam libens: q̄ cum esuriens cœnabam: Videbā enim q̄ nihil in uita mortalium foret cum litteris comparandum: quæ & uiuis præsto essent: & famam laudesq; luce functis suppeditarent. Quomodo ergo uel ignarus esse potest: uel nō doctissim⁹ ille plane: qui natiuo quasi munere: litteras cum lacte hauserit imberitq;: ac ijs maximopere delectat⁹ nihil omiserit quod ad earum quærendam rationem attinuerit? Succedit nōnunq̄ amplificatio per enumerationē: & hoc fit q̄n est oratio p̄fectissima: & ne orator esse prolixior duceretur: breuius & confirmauit & cōfutauit: sed aut de argumentatione aliquid superest quod amplificat: aut de confutatione aliquid restat quod recriminat: hoc modo.

Exemplū amplificandæ cōfirmationis.

Prætermisi consulto ne prolixior fierē ac uobis tediosior

PRAECEPTA ARTIS

patres amplissimi: quantis hic Laelius in ætate admodum puerili floruerit exemplis modi atq; modestiæ: q̄ fuerit æqualibus quasi præceptor & morū institutor: maioribus natu admirabilis: minoribus uenerabilis. Nihil dicebat in/ sipide: nihil ridebat scurrile: nihil faciebat indignum facti recordatione. Apud quot fuit urbium populos in summo quidē honore: Apud quot principes iucundissim⁹: Apud quot diuersarū bonarū artium tam colendus q̄ admittendus: Quotiens magistratus exercuit æquissime: quotiens in patriam redijt honoratissime: Cum aberat: fama ferebat elegantissima: cum aderat: gloria spargebat iucundissima: Nā & absens consultissime: sapiētissime: fortissimeq; uiuebat: & præsens nihil temere: nihil in sipide: nihil moliter uel agebat: uel dicebat: uel deniq; cogitabat. Habet autē hæc amplificatio structuræ crebras: cum sentētiosis ac grauibus uerbis: ut enumerare potius uideat: q̄ uel repetere: uel diffuse aliquid prosequi.

Exemplū cōfutationis amplificadæ p̄ re criminationē. Sed ne glorie hic belluo nebulosq; p̄nciosus ac unice petulans: quicq̄ in me protulisse quod me mordeat: posteaq̄ ad ea respondi: quæ obiecit manifestosq; declarauī: q̄ iniquū dixerit: q̄ abiectus nobis: q̄ impius uideat patres amplissimi si re criminator hominē impurissimū: sed cogor hæc angustia temporis cōticescere. Quod si dicerē: obstupescere uos cogerem: quod acerbissimus parricida me audeat accusare ignorantia. Nam si nescirem litteras: id accusatiōnis genus nihil p̄tineret: cum me dicat non admittendū prætorem: quod iniquus sim: iniquitatis quēq̄ arguit: qui parricidium adhuc habet ante oculos: Apud omnes hic fuit semp in dedecore. Nullius familiaris diutius fuit: quē non fraudarit: Decoctorē hunc appellant omnes sui: præuaricatorē alieni: dolosum singuli: nihil cogitauit unq̄ boni: loquit̄ nihil non p̄plexo: uafre: callide: maliciose. Versi pellis est penit⁹: ac eiusdē rei simulator atq; dissimulator.

De cōclusionē generali & de epilōgis.

Quæ sit dicenda generalis cōclusio: & qui sint epilogi: particulares inquā conclusiones: quæ peroratiōes apud nos appellantur: & quō ab amplificatiua peroratione differat quæ solet dici peroratio p̄ amplificationē & enumerationē: est nobis diligenter considerandum.

Conclusio em̄ est terminus orationis: q̄ cōplectit̄ breuiter ratiōes in uniuersa oratione tractatas: & id quod ex illis infer̄: ac ab eo qui orauit impetrari quærit̄. Epilogus aut̄: hoc est peroratio est particularis conclusio: nō totius orationis sed alicuius orationis mēbri. Nam si oratio uniuersa ē quasi corpus: sex illæ supra dictæ partes: hoc est exordiū: narratio: diuisio: confirmatio: confutatio & conclusio sunt quasi membra illius corporis: & quæ hisce singulis membris singulæ cōpetunt conclusiones: appellantur epilogi seu perorationes. Et ita Cicero dicit quattuor locis conclusionibus utendū: sc̄d̄m exordiū: sc̄d̄m narrationem: secundū firmissimā argumentationem: & secundū conclusionem.

Exemplū epilogi sc̄d̄m exordium.

Cum igitur & honesta sit res a me dicēda: & talis quæ uestra sit auditione dignissima patres optimi: quāto sim breuius dicturus: tam uos audite diligentius: ut quid uestra sententia reportare queam: non sperauerim solū: sed sim assecutus.

Exemplū epilogi sc̄d̄m narrationē.

Quare cum dies ad dicēdū me inuitet: & dignitas causæ uos ad audiendū patres optimi: & ego sim dicturus quibrevissime: satis me hac oratione cōsecutū arbitror si nihil dixerō: quod & hoc loco & uestra præsentia fuerit indignum.

Exemplū epilogi sc̄d̄m firmissimā argumentationē.

Itaque cum & bonus uir Lælius semper fuerit: & in patriam pietissimus: & omni laude cumulatissimus: debet tantū honoris uel hac luce functus consequi: quātū nec eius bonitati sit denegādum: nec dedecet patriam: nec ab eius

PRAECEPTA ARTIS

fit alienum laudibus.

Exemplum epilogi scđm conclusionē.

Cum ergo uobis manifesto constet potius uiuere: & uere quidem uiuere: q̄ diē obijisse Lælium: nedum non esse laudandum nobis existimo: uerū etiā ridendū: lætandū: exultandūq; uabemētius: q̄ ex his terrenis tenebraꝝ latebris in æternæ claritatis splendorem peruectus: nobis est futurus apud deum optimū maximū perpetuus procurator.

Exemplum conclusionis generalis: cuius superior epilogus fuit conclusio exemplificata.

Audistis patres optimi: q̄ fuerit elegāter ab ineuntib⁹ annis usq; institutus Lælius ad omnē ingenij adolescentis indolem: q̄q; profecit assidue omni uirtutis genere ad omnē laudis gratiā cum maxima cunctoꝝ & suorum & exterorum admiratione: utq; tam præclare: pie: religioseq; diē obierit: q̄ præstanter: prudēter: iusteq; uitā assidue degerit: utq; nemini dubiū esse possit hunc ad superos redijisse unde fuerat ad nos demissus: & quo cunctos suos cogitatus continue dirigebat. Quo fit ut de eius uitæ mortisq; recordatione sedet mœror uester suapte natura: nec tam censeatur perijsse: q̄ uiuere Lælius: cum eo profectus sit: ubi uera est: non fucata uita. Reliquū est: ut quando aperitissime declaratum est: Lælio nihil operati⁹: nihil commodus contingere potuisse: non solum non feramus moleste quod ei iucundissimum est: sed sibi gratulemur: nobis autem hac ipsius digressionē gaudeamus: cum & ipse cū cælo terras mutarit: & uana quæq; mortalium pro æterna beatitudine: & nos apud superos procuratorem: auctorem fautoremq; nacti simus consiliorum operationumq; nostrarum.

De colorib⁹

¶ Ciendum q̄ quidā sunt progressus tractusq; uerborum ac sententiāꝝ qui solent apud nos colores appellari: quibus scilicet ueluti colorib⁹ imagines: ita orationes ornata quodam poliuntur. Ex quibus qui solent esse magis in usu hi sunt.

Exemplū coloris similiter desinentis in tempore: mo/ Desinens
do: uoce: ac natura uerbi: sed raro.

Ego te plurimum amo: tuos uāhemētissime obseruo: cæ-
teros ex tuo genere sūmope colo. Vel sic. Quis est Læli^o
quem plurimū ob generis nobilitatē amaui: Quem uābe-
mentius ob eius uirtutes obseruaui: Quem ob charitatē
in patriam summopere semper laudaui:

Exemplū coloris similiter cadentis in eodē casu eiusedē
generis & declinationis: sed raro.

Quē dicis amādū: Læliū. Quē asseueras laudādū: Læliū.
Quē affirmas i cælū sūmis tollēdū esse uocib^o: Læliū. Vel
sic. Quæro q̄s sit in hac urbe bonus: Lælius. Posco: quis in
hac regione sit iustus: Lælius. Mecū animo uoluto: q̄s hic
sit doctissimus: Compertus est mihi solus Lælius.

Cadens

Exemplū articuli in uerbis pluribus eius fere uigoris: **Articulus**
expositis cum periodis: & crebro.

Quo te magis mecum ipse contēplor: hoc magis ac ma-
gis afficior tuæ laudi: uirtuti: probitati: pietati: sapiētia: san-
ctimonia. Vel sic. Omnes una eadēq; uoce te dicūt: prædi-
cant: admirantē q; bonū: integrū: castū: prudentē: constan-
tem: fortē: iustū: grauē: incōcussū: piū.

Dissolutio

Exemplū dissoluti in cōstructionibus uarijs eiusedē fere
uigoris: expositis cum periodis: & fiunt crebro.

Tuos omnis semper dilexi: Tibi plurimum afficior. Ex te
natos summa prosequar pietate. Admirabor assidue tuas
laudes. In omnē rem tuā præsto me paratissimū inuenies.
Quod ad te attineat nihil negligā. Neq; dignitati: nec uti-
litati tuæ deero unq̄.

Exemplū coloris exempli in rei antiquæ summaria reci **Exemplū**
tatione ad magis persuadendū: nō nisi in argumētis.

Vt Dauid dum filius morbo laborauit: fletu precatu est **Dauid**

deum q̄ mederi poterat: ubi diē obiit: purpurā induit: dei
fese accōmodans uoluntati: sic nos debemus: quādo nihil **Hercules**
omissim^o dū uixit: posteaq; ad superos Lælius redijt: æqua **Bulirum**
mēte ferre quod a deo institutū est. Vel sic. Vt Hercules **domuit**

PRAECEPTA ARTIS

- domuit Busirim: sic te domabit Hercule nō inferior: q̄ su-
peras imanitate Busirim.
- Sententia** Exemplū coloris sentētiae uæhemētis ad psuadendū.
Non est em̄ minor in homine laus: q̄ philosophus stude-
rit fieri: q̄ si discere curauerit philosophiā. Sunt em̄ aliqui
philosophiæ studijs clari: qui cum multa & teneant & do-
ceant: seipsos ignorant. At qui uitā agunt philosophicam
sunt n̄ quibus unq̄ est uera gloria defutura.
Exemplū similitudinis.
- Similitudo** Vt asinus solet suo ruditu omnē metiri musicā consonan-
tiam: sic tu quidem tuo isto ignorantiae sensu omnem me-
tiris alioꝝ doctrinā, Vel sic. Non ē in te fabulosum qd̄ de
simia dicit: quæ quo altius progredit: eo magis sua dete-
git pudibunda. Quo em̄ tibi plura tribuis: eo magis & uæ
cors diceris & uæ sanus.
- Circuitio** Exemplum coloris circuitionis: quæ rem unam uel uita:
uel titulo: uel cognomēto: uel aliqua exprimit proprieta-
te crebra in poetis.
- Hercules** Qui corona populea: tergoreq; cleonei leonis: ac claua
delectatus est: ei: qui humeris cælū sustinebat succedens:
ea sustulit mala uirginū: q̄bus peruigil præerat draco: eūq;
coegit suis esse pabulum tonlis: qui humanis corporibus
suos alebat equos. Vel sic. Cui referādi cæli sunt datæ cla-
ues: is etiā obtempabit: Qui thraces iandudū occupauit:
pauloante Euboiā: modo Capham. Vel sic. Omne morta-
le animal ac rationale quod tu cogitas: consulto sentiret.
- Papa**
- Occupatio** Exemplū occupationis tacitæ: q̄ color crebro intercur-
tacita rat ad augendā suspitionē nel opinionē.
Prætereo quæ possem in hūc nebulonē dicere: si maledi-
cendi potius huc causa conuenissem q̄ tuendæ rei ac fa-
mæ meæ gratia. Tot em̄ huius afferrē in campū scelera:
quibus apud omnes est populos Italiæ Galliæq; famosissi-
mus: ut & admirari uos cogere: & ego dicēdo defatiga-
tus ex plurimis uix attingerē aliquid. Vel sic. Non profe-
quor huius uitā ac mores: omnēq; superiorū temporum

suā peregrinationē: q̄b⁹ manifeste cognosci posset: hoc uir
 Iuliano præstantiorē esse neminē: excellentiorē inter
 nostros nullū: magis illustrē gloria nobis neminē.

Exemplū occupatiōis expresse: quæ cū alia nō habeat **Occupatio**
 quasi supersit multo plura bona uel mala dicit aliqua. **expresse**

Quot occurrunt hui⁹ scelera: ebrietas: leuitas: luxuria: im-
 pudentia: temeritas: quibus & Romæ sese omnib⁹ expres-
 sit: & Mediolani pene damnatus est morte: & Venetijs
 eiectus urbe: quæ quidē si afferrē in mediū omnia: & ego
 possem accusari ob scœnitatis: & uos pro modestia uestra
 nequiretis audiēdo tolerare. Vel sic. Tāta sunt hui⁹ apud
 bonos omnis ornāmēta: in adolescentia quidē apud græ-
 cos studiosꝝ pericula disceptādo ac docendo: in reliq̄ æta-
 te apud Italos & Bononiæ & Paduæ & Romæ laudū præ-
 conia: quæ in plurimis magistratibus apud maximos pon-
 tifices: & alios principes cōsecutus est: ut si uelim dicēdo
 prosequi: nō modo sim prolixior q̄ hæc oratio patiat: sed
 uel prolixius dicens minimā partē attingā.

Exemplum interrogatiōis: sed raro.

Interrogatio

Quis fuit hostis reipublicæ: Augustin⁹. Quis iniquitatis
 auctor: Augustin⁹. A quo paratæ sūt insidiæ ciuib⁹: Quis
 cōmunes ciuitatis pecunias furtiue in proprios conuertit
 usus: Quis litteratorum persecutor: hic ipse. Quem au-
 diuim⁹ nunq̄ attentasse: quod nobis non esset obfuturū:
 hanc feram.

Exemplū cōduplicationis: sed raro nisi in poetis.

Condupli-

Tuus ille perditissimus animus o Augustine: tuus inq̄ ille
 perditissimus animus plurimū attulit reipublicæ detrimē-
 ti. Vel sic. Tua mēs ista bona OLæli: tua certe mēs ista bo-
 na tuis ciuib⁹ fuit semper singulari adiumento. Vel sic in
 simplici dictione: ut Iuuenalis. Tu ne duos una sæuissima Iuuenalis
 uipera cœna: Tu ne duos. Vel sic in pluribus. Nullæ pro-
 fuere uigiliæ huic urbi aduersus Gallos: Nullæ profuere
 uigiliæ huic urbi.

Exemplum repetitionis.

PRAECEPTA ARTIS

Repetitio Laelij probitas hanc urbem in iudicādo seruauit. Iuliani pietas hanc patriā in omni sua calamitate defendit. Iuliani sanāmonia beneuendi fuit nobis singulis exemplum fere quoddā. Vel sic. Augustinus interturbauit omnia. Augustinus doctos omnes insequit. Augustinus sicarios apparauit. Augustinus urbem uiolauit.

Transitio Exemplū trāstionis: qua nō nisi in expedita una materia: decurrendo ad aliā utimur ad attentionem. Nunc autē satis de hui⁹ munificentia dictū sit: deinceps ad eius magnificentiā accedamus. Vel sic. In aduersariū hactenus de libidine: nūc ad illius auariciā psequamur.

Superatio Exemplū superationis. Hic sua uirtute iam cælū attigit: estq; factus dijs cōmunissimus. Vel sic. Nemo tam saeuus est apud inferos qui possit cū huius sceleribus comparari.

De summa colorū.

Colores alij apud Ciceronem multi sunt: sed minime necessarij.

Figuræ grāmaticorū in usu necessariæ præcipue tres sunt.

Parenthesis: hoc ē oīo in orationē interposita: exornādi ac breui⁹ dicendi gratia. Hyperbole: hoc ē supra modū elata in sermone sententia: ut orationem magis augeat. Et digressio siue trāslatio: quæ dimissa materia: ad illā aliqd affert externū: scilicet quo illa exagere: exemplificet: deprimat: aut aptior fiat psuasioni.

Exemplū Parenthesis uel breuioris uel longioris.

Ego nō tibi solū: sed omībus ob incredibile animi tui uirtutē (Es em̄ & doctissimus: & prudētissimus: & humanissimus) ea sum deuiētus beniuolētia: ut nihil ad cumulū addi queat. Vel sic. Cum Romā uenissem ad agendā meam (quā nōne scis) causam: Aberat em̄ sūmus pontifex: Aberant cardinales: Aberat uniuersa curia. Nulla agebantur causæ. Nulli erat auditoriū liti. Nullus iudicabat. Nihil hactenus egi. Nihil attentauī. Vel sic: si parenthesis est prolixior ne prima excidant memoria uerba. Ego te plurimū

Cū q̄a sūma es uirtute tūc isignis: tū q̄a me mutuo meosq̄
omīs q̄ studiose diligis: tum q̄a nemo bon⁹ est q̄ te nō uæ/
hemēti beniuolētia prosequat̄ (sic es promerit⁹) te igit̄ ic/
circo plurimū nedū amo: uegetiā & obseruo: & colo.

Exemplū hyperboles maxime in poetis.

Apud Virgilium de Aenea: fama sup æthera not⁹: & rur Virgilius. j.
sus: Tollitq̄ ad sydera fluctus: Nō quia sydera possint flu/ æne.
ctus attingere: sed quia altius dici nequeat. Vel sic. Pul-
chrior Venere: castior es Diana. Vel sic. Pygmeo minor
es: turpior dæmone.

Exemplum digressionis.

Clarus es tu quidem inter oratores: sed aliquis potius De Demades
mades q̄ Demosthenes. Atūt em̄ ad Demadē ire solitos: Demosthe
q̄ orationē uellēt celerē & imeditatā: ad Demosthenē qui nes
pensata peterēt & elimata. Proinde cōsueuit dici: Dema-
dæ oratiōes nihil: at Demosthenis oleū sapere. Clarus es
tamen orator & celer.

De dicendi scribendiq̄ generibus.

Ciendū aut̄ eādē esse rōem in scribendo quæ & in di
f cendo est: In utroq̄ rhetoricæ ac oratoriæ uis extat. & scribendi
Orare: ore significat p̄nūciare: q̄re in dicendo est opus p̄ Orare ●
nunciatiōis ratione. In scribendis aut̄ epistolis: hoc est: mis
suis: ea ratione opus non est.

De pronunciationis ratione.

Est autem pronuntiatio in tris partes distributa: in uocē: t̄io
uultum: ac gestum.

De uocis uariandæ ratione.

Vox triplex ē: magna: mollis: flexibilis. Magna debet esse Vox
in argumentatiōib⁹: Mollis in rebus lætis: Flexibilis in mi
sericordia comparanda.

De usu uocis.

Initio orationis uox sit parua: sed non infima: & inaudita:
sed quæ possit pedetentim augeri. Mox in narratione sit
altior: sed mediocriter. Mox in diuisione augeatur: sed
fiat augmentum ut non deueniatur ad clamorem percus/
c 4

PRAECEPTA ARTIS

forū aut uigilum nocturnoꝝ. Mox argumētationes mol-
 litudinem & flexibilitatē consequant̄. Est em̄ uox mollis:
Mollis hoc est dulcis: nō aspera: nō rauca: non pturbata: sed qua
 tybiā potius imiteſ q̄ tubā. Flexibilitas uult posse nunc p
 materia exasperari: nunc mitigari: nunc flere: nūc ridere.
 Si laudatio fit alicuius: uox sit mollis & mitis. Si uitupera-
 tio: uox aspera. Si animat̄ aliquis in aliquē: uox dira & ira-
 cunda. Si fun⁹ agit: uox mœsta & lachrymofa. Si sit alicui⁹

Exclamatio execratio: uox alta & pturbata. Fiant simili⁹ exclamatiōes
nes asperæ ac depressæ. Asperæ: cū causa ē nefaria: ut in uitijs
 abominādis. Depressæ: ut in cōmiserationibus. Dicendo
 in causa scelesta: Prob deū immortalē: hoc scelus cōmisit
 ne quisq̄ ali⁹: uox efferat̄ altissima. Dicēdo caue te iudices
 ni tales castigetis: caue te: uox sit & alta & turbata. Dicen-
 do in cōmiseratione: cōpatiendū esse mē dicis: uox sit mi-
 nima & flebilis. Dicēdo: illis subueniendū: uox sit lachry-
 marū plena. In poratione p̄ amplificationem uox sit medi-
 ocris cū claritate pronunciādi: sed sine anbelitu: ne spirit⁹
 defatiget̄. In cōclusionib⁹ fiat uox mediocris: sed tardior
 pronunciatio: ut intelligat̄ quid concludit̄. Tamen semp
 animaduertendū ne fiant exclamatiōes cū hac uocis mu-
 tatiōe: nisi materia sit aut abominabilis: aut miserabilis: aut
 admirabilis: aut rara: bona uel mala.

Vultus

De uultus usu.

Ouidius. ij. scđm animi motū: ut illud docet Nasonis: Heu q̄ difficile
metamor. est crimen non prodere uultu: debet orator uultū accom-
 modare uoci: ac materiae. Nam si rem flebilem exponeret
 læto uultu: aut rem festiuā mœsto uultu: diceret̄ ineptus:
 qui neq; rerum: nec psonarū: nec temporū seruaret condi-
 tiones. Vt uno igit̄ concludatur uerbo: cum uerba sint ea-
 rum notæ quæ sunt in anima passionū: pro uerbis sit uox:
 ut dicere uideat̄ orator ex se nō aliunde didicisse: pro uo-
 ce uero sit uultus: in pturbata uoce acerbus: in flebili sub-
 tractus: ut animi uæbementia eo uultu intelligat̄ cum uer

PRAECEPTA ARTIS

ne nonnunquam & exordio. In causa honestissima: ut in nuptiis oratio parua est: quae caret exordio & narratione: interdum & diuisione: ut in uisendo principe: ubi dicitur quare illo uentum sit: & quid petatur: ut superius uisum est. Totuplex igitur epistola grauis quotuplex est oratio: aliquando omnes orationis complectitur partes: aliquando aliquas.

De stili ratione ac uarietate.

Infimus Stilus infimus non habet uerba ignaris praedagogulis communia: sed ornata: at non exquisita: non habet sententias uulgares: sed eruditas: at non raras: hoc modo.

Exemplum stili Infimi.

Hic dies Laelii Paulinaeque nuptiis dictus est foelix. Hanc ob causam in hunc conuenimus locum o ciues optimi. Non improuide sibi consuluerunt: quod matrimonij leges subierunt: unde ois humana rite propagat uita.

Mediocris

De stilo Mediocri.

Stilus autem mediocris habet non rara admodum & exquisita uerba uel sententias: sed meliora longe: ac rariora infimo stilo: ut si dicat: hoc modo.

Exemplum stili Mediocris.

Augustinus Nihil est tam salubre humano generi patres amplissimi: quam posteritati operam adhibere: quodque Aurelius inquit: Generationi regenerationem praeparare oportet. Nam cum quoti die diuersis discriminibus in orbem dilabimur: debemus diligentius consulere successioni. Quod nequire commodiusque lege fieri: quam si connubio mares foeminaeque sanctissimae coniungant: quis est: qui nesciat? A superis est igitur ad mortaliu consuetudinem: utilitatem dignitatemque matrimonium institutum.

Gravis

De stilo Graui.

Stilus autem maximus & uerba complectitur rara: & sententias crebras: & auctoritatibus nititur: & profusiores habet struaturas: ut si dicat: hoc modo.

Exemplum stili grauis in eadem materia:

Cum permagnū est onus & p̄difficile de ijs rebus oratio-
nem habere: quæ sit amplissima: & quouis oratore clarissi-
mo digna: Tum illud hoc loci me reddit audentiorē: q̄ ex-
ilitas ingenij mei patiat̄: qđ estis uos patres amplissimi: ut
eruditissimi: sic omnium humanissimi. atq; unice p̄benigni.
Matrimonij uero laudes & si sunt innumerabiles: tales ta-
mē: ut uel litterarū experti: sua succurrāt sponte: nolintq;
titubare pro se quēq;.

De titulorū Epithetorūq; ratione ac usu.

De titulis &
epithetis

u Ebementer aut̄ errat̄ in titulis uel scribendarū epi-
stolarū uel dicendarū orationū: in epithetisq; hoc
est adiectiuus quasi cognominib⁹: quæ solent dicē-
do scribendoq; imponi: tā rebus q̄ p̄sonis: etiā in prosopo-
pœia: de qua statim inferius dicit̄.

De prosopopœia crebra in poetis.

Solent em̄ poeta: qui cū oratoribus eandem seruāt artē:
licet alia oratiōis lege: hoc est carminib⁹: uti prosopopœia
quæ sibi de re insensata sensibilis fingit faciē: ut meli⁹ in au-
ditoris lectorisq; imprimat mentē: ut Virgilius Atlantem
Libyæ montē fingit senem. & c. Martianus artes liberales
suis fingit corporibus. Vt igit̄ esset turpe uitium fingere
corpus formosum: uirtutē uero corpus deforme: Angelū
turpem: dæmonem pulchrū: sic dicere mare frugiferū: aut
terrā ueliuolam: epitheta nō complectitur sua: nec decet
summū pontificem appellare fortissimum: imperatorem
uero sanctissimū.

Virgili⁹. 4.
æne.

Martian⁹. fœ-
lix capella

Exemplū titulorū summi pontificis.

Sanctissimus. Beatissimus. Clementissimus. Pientissimus. Papa.
Indulgentissimus. Misericordissimus. Benignissimus. Be-
nificientissimus.

Exemplū epithetorū summi pontificis.

Successor primi Petri. Christū in terris referentē. Dei mi-
nistras officia. Veniæ in orbe largitor. Cali referator. Infer-
ni clausor. Superiorū interpres. Apostolicæ sedis auctor.
Quirinalis regni tutor. Christianorū protector.

EPITHETA

Imperator

Exemplū titulorū imperatoris Augusti.
 Diuo cæsari. Faustissimo Augusto. Sacratissimo Romano
 rū impatori. Inuictissimo christianoꝝ regi. Felicitissimo im
 perij augustalis protectori. Perbenigno cæsari.

Exemplū epithetorū imperatoris Augusti.

Expugnator pfidorū. Defensor christianæ fidei. Supremi
 imperij custos. Incōcussus imperator. Asylū christianorū.
 Maximus atq; optimus Quirini interpretis. Nullius laudis
 rex incapax. Magnidecentissimus princeps.

Cardinales

Exemplum titulorum Cardinalium.

Integerrim⁹ pater. Sanctimonix plenissim⁹. Sapien^otissim⁹
 Graui^ossimus. Cardinalis præclarissimus. Pietatis studiosis
 simus. Benemerentissimus cardinalis. Officiosissimus.

Exemplum epithetorum Cardinalium.

Aethereæ ualuzæ cardines. Rubra mitra insigniti. Puniceo
 diademate cincti. Sūmo pontifici assistentes. Proximi ad
 pontificatū maximū. Cardinea dignitate præstantes. Pur
 purati cœtus participes. Sūmi concilij mēbra. Apud apo
 stolicā sedem primi pontifices.

Reges

Exemplum titulorum Regum.

Serenissimi. Optimi reges. Clementes. Aequissimi.
 Gratosi. Liberalissimi. Prudentissimi. Facillimi.
 Mansuetissimi. Beneficentissimi. Innocentissimi.
 Christianorū ppugnatores. Eminētissimi. Christianissimi.

Exemplum epithetorum Regum.

Legum in orbe tutores. Aequitatis auctores. Sceptrigeri
 principes. Naturæ in terris simulacra. Optimi rerum hu
 manarum auctores. Totius orbis nutrimēta. Vexilla chri
 stianorum. Alimentatores clarorum hominum. Benefi
 centissimi reges. Corona insigniti. Diademate regio niti
 dissimi.

Archiepī

Exemplum titulorum archiepiscoporum.

Antistiti optimo. Patri præfulum benemerenti. Episcopo
 rum præfecto dignissimo. Et etiā competūt ei: quæ cardī
 nali: præter decernentia cardinalatum.

Exemplū epithetoz archiepiscopoz.

Archiepoz

Præsulatus tutori. Episcopatuū asylo. Metropolis rectori. Episcoporum principi. Sanctimonix studioso. Magna præfuli auctoritate. Patri patrum. Nullius sapientix in experti Grauiſſimo patri.

Episcopoz
Venerabile

Exemplū titulorum episcopoz.

Præter Reuerēdiſſimū: quicquid aliud. Nam tenerabile a uenerādo dictū dijs cōueniens: dat quibusq; monachis. Reuerendiſſim^o aut a reueor (qđ metus uerbū est) proueniēs: dat sūmis pontificibus: quasi æque metuēdi sint: ut sæculares domini: ac tyrāni. Dicunt episcopi eximij patres christianoz. Urbium suarum pontifices optimi. Benemerētes. Fidei nostræ tutores. Patres colendiſſimi. Obseruandiſſimi præfules.

Exemplum epithetoz episcopalium.

li quibus christianaz datur ecclesiarum cura: Procuratores christianæ religionis. Præsides præfulatū. Antistites innocentes. Pastores humanaz ouium. Sacri gubernatores sacerdotiorum. Ecclesiasticorū militum duces. Maximi suorum episcopatuū sacerdotes. Vncti patres presbyterorum.

Exemplum titulorum abbatum: & præpositorum ac archipresbyterorum.

Abbates
Archipresbyteri
Præpositi

Innocētissimo: Integro: Sacroz morū plenissimo. Sanctimonix deditissimo. Religiois curiosissimo. Talis ecclesix primario. Monachorū seu presbyterorum benemerenti præfecto. Pio suæ fidei custodi.

Exemplum epithetorū corundem.

Obseruādus talis ecclesix uel monasterij præses. Incorruptus suoz sacerdotū obseruator. Officiolissimus in tali ecclesia uel abbacia optimas. Gratissimus diuinorū exercituum manipulus. Assidu^o ecclesiasticarū rerū uigil. Inter abates omnis uel præpositos rara phoenix.

Exemplum tituloz theologoz.

Theologo sapiētissimo. Sacræ sciētix sūmo interpreti. Diui Theologi

EPITHETA

narū litterarū in terris arbitro. Sacratissimi dei studiū apud nos expositori. Cælestiū artiū præceptorī doctissimo. In nocētissimo theologiæ philosopho. Clarissimo theologo.

Exemplum epithetorū eorundem.

Qui cælestia nobis præcepta referat. Cui arcana dei committuntur. A quo docemur: quæ ad diuinas institutiones attingunt. Qui semper in diuinis uersat cōtemplandis. Quem nihil cæleste latet. Qui rerū humanarū & diuinarū summā cognitionem habet. Cui datum est & nosse quidem & interpretari theologica.

Cæteri de clero

Exemplū titulorū reliquorū religiosorū cum gradus sui uel dignitatis additione.

Incorruptissimo talis ecclīæ præsidī. Religiosissimo uiro. Deuotissimo fratri. Studiosissimo religionis presbytero. Custodi talis ordinis accuratissimo. Sacræ militiæ cōstantissimo militi. Patri optimo & diuinis deditissimo. Diuinæ gratiæ religioso. Summæ integritatis sacerdoti. Probatissimo presbytero.

Epitheta in his suis excerptuntur titulis.

Duces

Exemplum titulorum ducalium.

Accuratissimo duci. Illustrissimo principi. Inuictissimo imperatori. Assiduo triūphatori. Continuo fugatori hostiū. Victoriosissimo duci. Præstantissimo suæ fidei cōmissorū Defensori felicissimo.

Exemplum epithetorum ducalium.

Cui cōsilijs nihil firmi. A quo semper fortuna superat. Fulmen talis belli. Hostilis imensus terror. Mens incōcussa & immobilis omniū in castrametādo prouidissim. Cui parent cæteri quicq; duces. A quo uicti sunt hostes in omni genere. Cæsaris imitator & Cyri. Alexandri similis & Fabij.

Marchiones & comites

Exemplū Marchionū: Comitū & Baronū Titulorū.

Illustri domino. Inclyto principi. Magnanimo marchioni. Præstantissimo comiti. Clarissimo Baroni. Magnificētissimo principi. Optimo regulo. Prudētissimo comiti. Sapientissimo domino. Excellentī marchioni.

Exemplum epithetorum eorundem.

Qui sublimi sedet in sede comitatus. Qui excelso est marchionū in solio. Quem cœtus baronū dignissime comitatur. Magnificentia marchionis. Eximia comitis uirtus. Baronis clara dignitas. Imperiales ubiq; comites. Sacris amicibus ab imperatoribus insigniti. Post reges ac duces primi principes.

Exemplum titulorum militum manipulorum Centurionum & decurionum.

Fortissimo militi. Tolerantissimo laborum. Omnium diffidentatū patientissimo. Immoto manipulo. Militiæ curiosissimo. Strenuo centurioni. Sollertissimo: uigilantissimo: uiror militiæ studiosissimo: Excelsa mente manipulo.

Milites decuriones

Exemplum epithetorum eorundem.

In bene prouisis pfeuerans. Nullius leuitatis filius. Gratitatis & consilij custos. In hostes diligentissimo inuestigator. Artium militariū inquisitor optimus. Quē nihil lateat militare. Qui nunq; flere uisus est. A quo abhorreat omnis metus. Cui gratiora sunt militaria discrimina cibus mollissimis.

Exemplum titulorum equitis aurati.

Magnifico eqti aurato. Insigni laude cumulato. Præstanti militaris dignitatis uiro. Dignissimo equiti. Auro benemerentissime decorato militi.

Eqtis aurati

Exemplum epithetorum eiusdem.

Militari insignitus dignitate. Præclarus inter equites auratos. Suae laudis tutor. Integra mente summaq; laude auratus eques. Ingenio singulari ad omnē equestre dignitatē. Magnificoq; operū pro suo splendore tenacissimo. Nulli plus rei: q̄ laudi & mortali uacans gloriæ.

Exemplum titulorum poetarum.

Clarissimo uati. Doctissimo poetæ. Præstantissimo Apollinis interpreti. Laureato poetæ benemerenti. Carminis antiquorū instauratori perillustri. Cunctarū artiū uati studiosissimo. Diligentissimo poetæ.

Poetæ

EPITHETA

Exemplū epithetorū Poetarum.

Poetæ Phœbei aditi custos: Tripodis Apollinæ tutor: Qui res gestas immortalitati cōmēdat: Prædicator futurorū: Exquisitus rerum abditissimarū decantator: Humanas res & diuinas canere cōplexus: Numen quoddā in terris.

Exemplū titulorū Oratoris.

Oratores Eloquētissimo uiro. Clarissimo oratori. Præstātissimo humanarū artium auctori. Liberalium studiorū tutori. Bonarum litterarū propagatori. Disertissimo uiro.

Exemplū epithetorū eiusdem.

Qui lingua monet populos. Qui persuadēdo cūctos animat. Cui facillimū est: solo sermone cūctos in sentētiā trahere. A quo nihil magis abest: q̄ ignorātia. Cum cuius eloquū est sapiētia cōiunctissima. Cui familiaris ē omniū bonarū artium consuetudo. Qui dicēdo exornat omnia.

Exemplū titulorū philosophi.

Philosophi Acutissimo philosopho. Bonarū artium interpreti. Morū institutori. Naturæ contemplatori optimo. Humanæ sapientię inquisitori prudentissimo.

Exemplū epithetorū eiusdem.

Quē nihil humanū latet. Qui mores docet. Qui naturæ iura pandit. Qui naturalium rerū scrutat̄ causas. A quo abditissima quæq; doctrinarū omniū intelligunt̄.

Exemplū titulorū iuriscōsulti.

Iuriscōsulti Sapiētissimo iuriscōsulto. Clarissimo iurisinterpreti. Præstantissimo legumlatori. Acutissimo iuris enodatori. Doctissimo iuriscōsulto. Viro iuriscōsultissimo.

Exemplū epithetorū eiusdem.

Viro Cecropide. Lycurgei laboris tenaci. Solonis pueri. Scæuolæ clienti: Sulpitiū Virginisq; simillimo. Legum enucleatori. Iuris artificii non mediocri.

Exemplū titulorū medici.

Medici Accuratissimo physico. Medico fidelissimo & doctissimo. Morborū omniū curator. Sollertissimo medicinæ indagatori. Aesculapio medicorū.

Exemplū epithetorū eiusdem.

Viro hippocratico. Galieno cliēti. Medicoꝝ Osiri. Phœbeo genito. Herbarū peritissimo. Serapioni Auicennæq; clarissimo. Medicinæ peritissimo.

Exemplū titulorū & epithetorū Astronomi.

Astroꝝ peritissimo. Sapiētissimo astronomo. Astrologo Astronom⁹
rū Ptolemæo. Acutissimo superiorū corporū indagatori.
Vati cōsultissimo. Rerū futurarū interpreti.

Exemplū titulorū & epithetorū Musici.

Harmonix cælestis duci. Orpheo musicoꝝ. Iucūdissimo Musici
musico. Consonatiæ musicæ peritissimo. Mercurio sono-
rissimo. Apollini cōcordantiæ.

Exemplum titulorum & epithetorū Architec̃ti & Geo Geometer
metræ. Architec̃tus

Vetrubio Architec̃torū. Archimedæ Geometrarū. Colof-
forū diligentissimo artifice. Pyramidū sollertissimo cōposi-
tori. Ingeniosissimo opificioꝝ præsidī.

Exemplū titulorū & epithetorū Arithmetici.

Studiofissimo Arithmetico. Accuratissimo numerorum Arithmetici
sūmatori. Diligētissimo innumerabilium numeratori. Py-
tholidæ arithmeticoꝝ omniū curiosissimo.

Exemplū titulorū magistratuū.

Aequissimo prætori. Prudētissimo iudici. Innocēti, præ- Magistrat⁹
tori. Incorrupto proiudici. Magnanimo: iustissimoq; p do-
mino. Fortissimo fidelissimoq; tribuno. Claro tabellioni.
Inclyto præsidī. Illustri magistro eqtū. Inuidio primipilo.
Dignissimo quæstorī.

Exemplū titulorū & epithetorū grāmaticoꝝ.

Peritissimo grāmatico. Bonarū litterarū studiosissimo ma- Grāmatici
gistro. Ludi litterali præsidī benemerēti. Litteraturæ doc-
tori optimo. Viro doctissimo. Lætis litterarū præceptorī.

Exemplū titulorū & epithetorū Senatoris & cōsularis. Consulares
Iustissimo fortissimoq; Senatori. Prudentissimo viro cōsu-
lari. Nobilissimo patricio. Generosissimo urbis membro.
Præclarissimo Senatus patri.

EPITHETA

Ciuis mercator Exemplū tituloꝝ & epithetoꝝ ciuis Mercatoris.
 Industrio & diligenti mercatori. Curiosissimo mercaturæ patri. Mercaturæ studiosissimo. Mercurio mercatorum. Inter mercatores Iason.

Plæbei uiri Exemplū tituloꝝ & epithetoꝝ Plæbei uiri boni.
 Ciuis optimo. Probo & modesto uiro. Non abiectæ laudis ciui. Ex minore ordine uiro bono. Studioso innocētiæ & integritatis uiro. &c.

Fabri Exemplum titulorum & epithetorum Lanificis & cuiusq; fabri.
 Diligenti artificio. Bono opificio. Ingenioso fabro. Dædaleo clienti.

Agricolæ Exemplū tituloꝝ & epithetoꝝ Agricolæ.
 Honesto uiro. Frugi agricolæ. Tempestiuo messori. Homini gnauo. Sollertissimo. Diligentissimo.
 Sciendū autē est: q̄ multa sunt epitheta: quæ adiecta titulif aliquarū artiū possunt cū singulis cōuenire: ac singulas artes pro sua qualitate decorare: ut Egregius: Singularis: Clarus: Præstans: Doctus: Eruditus: Fortis: Constans: Insignis: cum suo casu: hoc modo. Egregius poeta. Egregius orator. Egregius philosophus. Egregius iuriconsultus. Quinetiā egregius pontifex. Egregius imperator. Egregius Rex: & sic de singulis. Sed animaduertendum: q̄ licet primi ac altissimi gradus mutari non possint: ut pontifex maximus. Imperator. &c. minores tamē & mediocres mutantur: ut alius miles inferior nō æque strenuus dicatur ac alter fortissimus: sed uocetur laboris tolerans & militiæ studiosus: & sic respectu maiorū minores humilioribus titulis donentur in omni facultate: & sic alius poeta illustris: alius poeticæ dicatur studiosus. &c.

Nunc autē ad epistolarum in omnibus titulis & in omni stiloꝝ genere descendemus exempla: ut quid & quō fiat imitatio: facilius intelligatur.

Sequuntur octoginta epistolarū scribendarū genera in titulos redacta cum exemplis.

Titulus primus.

Commendaticia familiaris.

q Vi hanc tibi reddidit epistolā: mecū est sūma fami-
 liaritate coniunctus: uir inq̄ & nobilis & disertus:
 quē p̄pter gen⁹ & uirtutes unice diligo atq; amo:
 cupioq; ualere plurimū: arbitrat̄ ipse meis litteris fore se
 tibi gratiorē. Est em̄ acturus istic nescio qd: quod eū pun-
 git uerbementer. Itaq; si me amas: & si cupis gratificari mi-
 hi: fac ut hunc suscipias q̄ commendatissimū. Nulla em̄ in
 re poteris afficere me maiore uoluptate. Caterū si quid
 est: quod mea opera possit tibi morem gerere: nihil petes
 a me frustra. Bene uale.

Cōmendaticia familiarissima.

Commendo tibi Petrū uirum grauissimū & mihi amicissi-
 mum: cuius consuetudine delector plurimū: & qui mihi
 uisus est in omni re sua summa laude cumulatus. Quicqd
 in hunc cōtuleris beneficij: collatum in me censebo. Non
 secus em̄ hunc diligo atq; amo: ac si frater meus esset. Ne
 negligas hominē. Vale.

Cōmendaticia grauis.

Fuit mos antiquissimus & cōmuni hominū societate indu-
 ctus: ut in cōmendādis hoibus: amicitiae munus seruariet̄
 & iusticiae sanctio. Quid em̄ inter mortales diutius staret:
 possetq; p̄petuū appellari sine amicitiae ratione iusticiae q;
 officio? Nā homo p̄ se uiuere quodāmodo nequit in hoc
 orbe: nisi ab hominibns adiuuet̄. Quare & Cecrops apud
 Atheniēses: & Moses apud Hebraeos: Mercuri⁹ apud As
 syrios leges inuenerūt: qbus humanū genus sese tuereet̄.
 Itaq; & Ap̄lus inquit: Alter alterius onera portate. Sed &
 Cicero & Plutarchus de amicitia uerba faciētes declara-
 uerūt: non posse hominē uiuere neq; domi neq; foris: nisi
 amor humanae fieret societatis cōseruator. Quo enim pa-
 cto qui palam uagabatur inter syluas & latibula ferarum:
 nec domicilia colentes: nec cōiugia celebrātes: nec tenē-
 tes ultimū uitae cultum: sese in seruitutem legum tradidit̄

Cecrops
 Moses
 Mercurius
 Paulus
 Cicero
 Plutarchus

sent: & ciuitates habitassent mœnib⁹ septas: nisi natura du
 ce: & amor eos coegisset & iusticiæ fundamētū: qb⁹ cōsta
 re uideat humanæ societatis robur. Recte igitur Xenophon
 ille socraticus beneficio generis humani cōperisse naturā
 Aristoteles inquit amicitiaē fundamenta. Quāobrem Aristoteles pro
 bat: sine amicitiaē ratione corruere quicq̄d est inter homi
 nes. Inter quos nō est hæc uirtus: omnia sunt simulata uel
 dissimulata: omnia ficta: omnia falsa. Nihil firmi: nihil stabi
 lis: nihil sinceri: nulla seruatur fides: nulla religio: nulla pie
 tas. Ex huius uirtutis inobseruātia: aliq̄ foeneratur: aliq̄ spo
 liant: aliq̄ uiolant. Nemo tuetur alterū: sed eum deserit: ut
 iudæus iudæum: de quo est in euāgelio. At ubi est amor:
 ibi pax: ibi fides: ibi concordantia: ibi omnia palam sunt:
 & ex duobus fit unus: ut nihil uelit aut nolit alter quod &
 socius nō uelit pariter atq̄ nolit. Sed ex ipsa uirtute amī
 citiaē atq̄ iusticiæ laude: multæ proficiscuntur uiaē: cōditio
 nesq̄ uiuendi oriuntur. Inter quas præcipua est uitæ con
 suetudo: quā familiaritatē appellam⁹. Multi sunt em̄ hoc
 amicitiaē uocabulo nuncupati: qui uere nō sunt amici: co
 gnomento spreto potius appellandi sunt hospites. Sed q̄
 uiuunt una in ciuitate: q̄ assidue simul uersantur: quicq̄ cū
 absunt alter ab altero corporib⁹: semp animi adsunt: inter
 illos uera est amicitiaē ratio. Nam & iusticia curat illorum
 causas cōmuni ratione: & amicitia procurat eorum negot
 cia cōmuni beniuolentia. Itaq̄ iure a ueteribus inuentus
 est mos amicorū cōmendandorū per epistolas illis: qui &
 amici essent & possent cōmode amicorū desiderio satisfac
 cere. Tu q̄diu hic fuisti uir clarissime mecū summa beni
 uolentia cōiunctus es: quotidianaq̄ consuetudine confir
 matus: nunc aut̄ posteaq̄ discessisti: non minore te profes
 sor studio: q̄ cū hic esses: nec cuiq̄ cedo in te amādo. Itaq̄
 nullam rem arbitror esse tantam: quā pro me nō sis factu
 rus: siquidē nihil ego negligere possem qd̄ ad te ptineret
 & in mea foret facultate. Sed & Iulianus tanta est in me
 beniuolentia mutua: tamq̄ continua consuetudine mecū

uiuít: & familiaritate mibi cōiund⁹ est: ut inter nos possit esse nihil distinctū. Quare cupio uæhemēter: q̄si me ipsū hūc oibus esse cōmendatū: sed illis imprimis cū qb⁹ mibi est amicitia uinculū: & quos ego pari uirtute prosequor. Nam cū huius res bene habēt: bene meas habere censeo. Cum accidit huic quicq̄ incōmodi: omnē incōmoditatē cōmunē mibi duco. Est em̄ uir perpaucoꝝ hoim: imo nul loꝝ: ut illo utar Terentiano. Huius quidē uirtus & elegātia in dicēdo: & laus excellētissima adeo mibi & grata ē & iucūda: ut nihil possit ad cumulū addi. Certe si hominē noris: dices me mea opinione nō fraudari. Hūc tibi facio q̄ cōmendatissimū: cupioq; intelligere meā hāc cōmendationē sibi plurimū pfuisse. Q̄ si me amas: nihil omittes qd̄ ad huius rē ptineat: sed ei fauebis: ei cōsules: eū diriges in omni causa sua: & hoc pacto facies mibi rem q̄ gratissimā. Vale: Ex Mediolano quinto kl. Ianuarij.

Synonyma cōmendaticia.

Ioannem tibi commendo.

Facio tibi talem cōmendatissimū.

Cupio ut nulla in re desis tali.

Si me amas: accipe rem talis tibi cōmendatissimā.

Nihil est quod hoc tempore diligētius abs te petam: q̄ ut talis negocia studiosius prosequare.

Cum desiderē tali om̄ia succedere prospere: tū cupio maxime rem huius tibi cōmendatā esse.

Affictor tali usq; adeo: ut neminē possem tibi maiore pietate cōmendare.

Si mea intercessione susceperis talem cōmendatum: nihil est quo possis mibi magis gratificari.

Cum accepero fuisse tibi talē ob meā cōmendationē gratū atq; iucundū: cognoscā esse te optima in me mēte.

Obsecro te mirifice: ut nihil inuenias causæ: quo minus tibi sit talis q̄ cōmendatissimus: quē unice cōmendo.

Secundus titulus.

Consolatoria pro funere familiaris.

TITVLVS II

Qobierit diem pater tuus uir clarissime: non possum nō dolere uæhemeter. Erat em̄ mihi iucūdiſſimus. Itaq; tam grauiſter hanc rē tuli: q̄ ſi meus ipſe obiſſet pater. Eius em̄ uirtus me mirifice incendebat ad omnē laudem. Admonebat me: præcipiebat mihi: nihil deniq; ſine moribus ex ei⁹ ore prodibat. Itaq; digniſſimus mihi quidem uidebat: qui uiueret: & cuius gloria nunq̄ interiret. Quid dixi gloriā: Illa certe nunq̄ eſt interitura. Fiet enim p̄ illam immortalis. Sed ei⁹ certe fama quæ inter uiuos diſpergi ſolet: loco gloriæ uiuēti ſuccedebat. Tandē diem obiit: ſoluī qđ debebat mortalibus: cū eſſet moribundo corpore natus. Secū retulit in cælū æterna. Nam apud ſuperos mens ei⁹ præſtantiſſima nunq̄ eſt interitura: tibi ualido ſuppetat: in ſtaurabis uitam patris: nec eris inferior illo. Cura igitur ut ualeas. Et quæ mortalia ſunt non admirere ſi cōtinuo corruūt: & bene uale.

Conſolatoria pro funere familiariffima.

Audiui qđ tuli moleſtiſſime: patrem tuum uirū clariffimū hac luce functū eſſe. Certe uir erat dignus uita: ſed quem iccirco de⁹ in cælū reuocauit: quoniam eſt conuenienti⁹ multo ut futuru⁹ eſſet in ſuperis ſedib⁹: q̄ inter mortales. Nam & ſi erat hic utiliſſim⁹ ſuis omnib⁹: qm̄ incredibili ualebat uirtute: fecit tamē & pietas & religio & fides ut merito fuerit ad ſuperos delatus: q̄ quidē in ſede poterit nobis prodeſſe magis q̄ ſi eſſet in terris. Modo tu bene ualeas qui patris tenes ſimulacrū. Ne feras iniqua mente: cum mortali uita nat⁹ eſſet: ad immortalē eſſe ſublātū: at poti⁹ precare deū: ut tu quoq; illo perferaris. Reliquū eſt: ut diligenter cures ualitudinem tuam: quæ nobis eſt nō min⁹ iucūda: q̄ eſſet patris. Vale.

Conſolatoria pro funere grauis.

Renunciātū mihi fuit: obiſſe diem patrem tuū uirū præſtantiſſimū: qđ certe perinde fuit mihi moleſtum ac ſi hac luce functus eſſet qui me genuit. Videtur igitur abſurdiſſimum: ut qui conſolandus ſum in hoc mœrore: alios con

solum. Sed ne tandem homines ipsi uideamur brutorū si-
 miles fieri: in quibus nulla uis est rationis: quibus dumtaxat
 sensus & perturbatio dominae: ratione duce nos ipsos
 consolabimur. Vt eo autem procedamus ordine quo de-
 cet: ueterum intelligamus animos ad omne fortitudinis ar-
 gumentū institutos: & de mortis necessitate commentemur.
 Quis in hoc orbe nascitur: qui non assidue uideat mor-
 tem sibi paratissimā esse: nisi hoc ordinasset ille opifex re-
 rum mundi melioris origo? Aut nos in hoc orbe foelicitatem
 nobis omnem propositam existimaremus? Aut quantum sensu
 moueremur: tantum sapere & intelligeremus: praesentibus
 intendentes: & paululum uel praeterita uel futura sentientes:
 ut inquit Cicero? Corruunt ergo quae sunt in hoc orbe singula.
 Nec cuiquam suae uitae certus est dies unus. Quid quod ea
 quae uidentur diutius duratura: continuo dilabuntur? Nam
 quae fiunt quasi nunquam ruitura moenia nobilissime
 fundata superbissimeque instructa: quasi ad caelum ceruices
 erigentia: multis temporibus difficultatibus aequantur solo.
 Vbi nunc Thebae Busiridis illa tam magnifica: tantoque
 splendore domorum exornata? Vbi granaria Pharaonis? Vbi
 Pyralia Babylonis? Vbi Colossus rhodius? Sed ubi Graecia:
 ex qua tot tantisque duces: uiri in omni genere laudis
 praeclearissimi prodierunt? Vbi Argos cum suo Inacho?
 Vbi Mycenae cum suo Agamemnone & Menelao? Vbi Phthia
 cum suo Achille? Vbi Pylos cum Nestore? Vbi Ithaca cum
 suo Ulyxe? Vbi Corinthus cum suo Periarandro? Vbi Lesbos
 cum suo Pittaco? Vbi Miletum cum suo Thalete? Vbi omnis
 Lydia cum suo Croeso? Vbi Babylon cum suo Nino? Vbi
 Persarum palatia cum suo Cyro: cum Xerxe: cum Dario?
 Vbi Macedonia cum Philippo & Alexandro? Vbi Spartani
 cum suo Lycurgo? Vbi Lacones cum suo Hagesilao? Vbi
 Thebae detibus serpentinis praecreatae cum suis dijs:
 Baccho atque Hercule? Vbi Athenae cum Themistocle: cum
 Alcibiade: Pericle: Solone: totque illustribus uiris in
 omni uiuendi genere? Vbi denique ne oia persequar: Roma

Mortis necessitas

Cicero
Tempus omnia consumit

Roma

illa prisca Barbarorum domitrix: Græcorum imperatrix: Latinorum mater: & totius orbis domina cum suo Mutio: cum suis Horatijs: suis Brutis: suis Scipionibus: suis Marcellis: suis Aemilijs: suis Fabijs: suis Metellis: atque cum suis demum tot cæsaribus: ueluti flores atque uiolæ solent (quæ admiramur in mundo) cuncta deflorescunt: & a mane ad uesperum concidunt. Atque alia uitæ pars aliam insectatur & pellit. Infantia quasi lepus: pueritiâ quasi uenatorum effugit. Pueritiâ pellit adoleſcentia. Huic inuidet iuuetus. Hanc insequitur uirilitas. Hæc a senectute fugat. Senectute prædat decrepitas: in quam fit ut deueniat uita nostra: succubetque denique morti. Mors omnia mordet: ut Augustinus inquit. Hanc Hectoris fortitudo non euitat: nec dexteritas Achillis effugit: nec Herculis robur: nec Phalaridis minæ: nec Ganymedis aut Helenæ pulchritudo: nec castitas Hippolyti aut Dianæ: nec doctrina Socratis aut Platonis: nec prudentia Cætonis: nec continentia Scipionis: nec iusticia Aristidis: nec carmen Homeri aut Maronis: nec oratio Demosthenis aut Tullij. Nec quisquam in hoc orbe uel splendidior fuit Lucullo: uel ditior Mida: uel maior animo quocumque Iulio: potuit hanc mortis rabiem non gustare. Itaque recte Anaxagoras audita morte filij: se nihil inquit uel notum uel inopinatum accepisse: cum sciret illum ex se natum esse mortalem. Cur igitur dolemus: cum nostrum aliquis huic succumbit necessitati? An arbitramur posse nos reficere hominem alium quam prius esset? Si id assequi nequimus: parcamus necessitati: & cum non possumus quod uolumus: uelimus quod possumus: ut Terentius apud Terentium est. Nonne debemus sponte sequi: quod inuiti feramus: opus est? Et rationi potius obtemperare quam tempus sequi quod nos ad obliuionem mœroris perducatur. Quotiens autem rationem audiemus: totiens illa nobis declarabit hanc non esse uitam quam mortales incolimus: sed eam ad Augustinus quæ rapiunt uiri boni: quæ ut ait Augustinus: uigebit æternitate memorie & immortalitate glorie: & inquit Apostolus inquit: Quæ nunc uidemus ueluti per speculum in æni-

gmate: tunc uidebimus facie ad facie. Proinde Socrates Plato in apud Platonis Phædonē de immortalitate animarū cōmen Phædone tatus optare se dicebat mortē: cū non nisi ea uia posset ad supos proficisci. Itaq; & Apostolus dicere solebat: Cupio Apostolus dissolui: & esse cū Christo. Quāobrem pater ipse tuus & necessitate naturæ ductus: ex hac uita subreptus est: & uo to suo potitus iucundissime ex hac peregrinatione in patriā ueram peruenit: & ex procellosa nauigatione in tranquillissimū portum perductus est. Inuidebimus igitur ne ipsi aut potius eū æmulabimur? Nobis legendū est: quos Aurelius in hac uita: ut apud Aurelium legit: continue torquent ti mor & dolor: non simul torquentes: sed cruciatū alternantes: ut qñ bene est: mortalibus timendū sit: quādo est male: tunc sit dolendū. Feramus igitur non solum æqua mente sed æquissima: q̄ pater tuus uir grauissimus ex his tenebris terrestriq; cœno: ac corporeo carcere: ad illam serenitatem cælestēq; puritatē & spiritalem libertatē elatus sit: & suæ fœlicitati gratulemur. Reliquū est ut ita sit tibi ante oculos imago patris: ut & q̄diu uiues in hoc orbe nō sis inferior ipso: & post digressionē tuā possis ad superos aperta fronte proficisci: & cū tuo patre cæterisq; uiris bonis in æterna beatitudine semp̄ requiescere. Me aut̄ habes quo ualeas haud secus uti ac fratre. Vale.

Synonyma consolatoria pro funere.

Dignus es consolatione.

Mœror tuus leuandus est.

Aegritudo tua ratione tollenda est.

Tuus luctus est ratione frænandus.

Quod donandū est necessitati: donec potius rationi.

Quas lachrymas siccabit temp^o: eas siccet intellect^o.

Tergēdi sūt oculi tui ne nimis obediēs uidearis sensui.

Cū prudentia sit in omnib^o reb^o adiutrix adhibenda: tum præcipue ubi mœror nos opprimit.

Nibi est accuratius cōsiderandū q̄ ne langueas pro dolore ubi opus non est.

TITVLVS III

Ego tibi cōsulo te pueræ ne potius plangēdo patefacias q̄
uirū grauē teipsum ratione cōsolando.

Non est cuiusq̄ lugēdus obitus: q̄ moriturus uiueret.
Nemo doleat ex suis amisisse aliquē: q̄ mortalis fuerit.
Ea lege nascimur omnes ut moriamur.

Tertius titulus.

Consolatoria pro re perditā familiaris.

Q̄ magnam tibi rem fortuna sustulerit naufragio: non po-
tes non congemiscere: ut mihi quidē renunciātū est: facis
ut interdū illi solent: q̄ languent aliqua ægrotatione: quos
cogit naturalis dolor non posse interdū seipfos tolerare.

Medici uero q̄ ualent meliuscule inducunt quæ ad medi-
cinā profunt. Cogita per deū immortalē hęc fortunæ bo-
na semper fuisse lubrica: neminēq̄ unū diem tuto posse
disse. Itaq̄ recte philosophi uoluerūt extra animū & extra
corpus esse fortunæ dicenda bona.

Qualis autē fortuna sit
lege Nasonem inquentē: Passib⁹ ambiguis fortuna uolu-
bilis errat. Et manet in nullo certa tenaxq̄ loco. Quid igit̄
tibi dolendū est: si pro ueteri sua cōsuetudine fortuna tibi
rapuit quæ tua nō erāt? Si diminutū esset tui corporis de-
cus: posses id fortassis impatientius ferre. Si uirtus & laus
tua & omne animi decus deterio⁹ factū esset: non iniuria ti-
bi ducerem lachrymandū: & ad cælū usq̄ tollendos ulula-
tus. Tua em̄ hęc sunt cū q̄bus immortalē gloriam sis con-

secuturus. Sed quæ solent (ut Basiliius inqt) Aleax̄ more
ab uno in aliū comutari: nec stabilia possunt appellari: nec
cū effluerint gemēda sunt. At dices: ad necessitatē non
est mihi fortunax̄ satis. Cui ego: Naturā ne ignoras pau-
cis minimisq̄ cōtentā esse: Si nequibis ul⁹ Lucull⁹ aut Cras-

sus uiuere: uiues ut Tellus atheniēsis: ut Codr⁹ Roman⁹.
Si non erit tibi domi regiū splendor: erit ciuilis parcimo-
nia: & urbana modestia. Communis est quotidianaq̄ in
singulis orbis partibus hęc tua iactura. Sed stultos oppri-
mit dolor: sapientes ratio moderat̄. Essem in hoc dicendi
genere lōgior: si censerē hęc & multo plura te latere. Sed

Quidi⁹ de
ponto

Basiliius ma-
gnus

Tellus athe-
niensis
Codr⁹ Ro-
manus

quoniam satis intelligo ad te consolandū in hac re nullū argumentū incognitū esse tibi quæ scripsi: non arbitreris ut tibi consulā esse missa: sed ut declarē non esse me imemor pietatis in te meæ. Vale.

Consolatoria pro re perdita familiarissima.

Accepi naufragiū tuum: & ut perturbaris eam ob rem intellexi. Certo consolarer te plurib⁹ argumētis: nisi pro nostra familiaritate te cognoscerem: ut inq̄ Horatius: intus Horatius & in cute. Itaq; scio te prudentē: facileq; intelligere fortunæ quæ appellantur bona nullius esse propria. Quasi terra in his reb⁹ nemini fidem seruat: quantum in⁹ seruabit pontus: cui qui se fidit: ut Iuuenalis ait: est digitis a morte delatus quattuor aut septem. Tantus est hiatus in pelago: ut asidue submergant rates. Sed quid leuius q̄ se committere tentis quorum continua mutabilia quanta sint: qui nescit homo non est. Eiuscemodī naufragia quotidie fiunt: fortunæ nulli sunt æterni comites. Amisisti rem nō tuā: quæ suum erat fortuna recepit. Virtus tua consilio & ratione tibi modo seruetur & augeatur: nō deerit propediem res amplior atq; magnificentior. Hæc satis: quod reliquū est: me habes: cuius rebus omnibus æque uti possis ac tuis. Vale.

Consolatoria pro re perdita Grauis.

Et prius acceperam nescio quid: & nunc factus sum certior naufragio te rem non paruam amisisse: proptereaq; mirifice angī. Haud recte saperent: q̄ tecū beniuolentia iunctis hoc aduersus te fortunæ uulnus dolendum admodū censerent. Ego uero q̄ & si non sapio: curo tamen sapientum imitari consilia: neq; dolendū esse arbitror cuiq; hūc casum qui te amet: nec tibi uel ferendū iniqua mente uel censendum inopinati quippiam accidisse. Quis est enim qui dicere possit suū esse quod fortuna largiri solet. Nam siue maiorū exempla sequamur: seu ueterū sententias audiam⁹: q̄q; ad uirtutes exercendas sunt hæc quæ dicuntur fortunæ bona necessaria; neq; tamen in corpore neq; in

Bona fortunæ

- animo sita ualēt hominū appellari propria. Sunt em̄ instabi-
 lia: lubrica: & quæ cōtinue mutant: ut illud est Senecæ:
Seneca in Rotat omne fatū. Et rursus: Quē dies uidit ueniēs super
Hercule bum: hunc dies uidit fugiens iacentē. Quāobrem & iure
furente ac merito illud addit: Nemo confidat nimīū secundis: ne-
Iuuenalis mo desperet meliora lapsis. Miscet hæc illis phibetq; Clo-
 tho stare fortunā. Nōne & illud restat Iuuenalis: Si fortu-
 na uolet fies de rhetore consul. Si uolet hæc eadem fies
 de cōsule rhetor: Et rursus illud: Seruis regna dabunt: ca-
 ptiuis fata triūphos. Sed bene monet idē inquiens: Nullū
Boetius dis- numē abest si sit prudētia: sed te nos facimus fortuna de-
finit Fatum am cæloq; locam⁹. Nam & Boetius ipse Seuerin⁹ ita fatū
 diffiniens: Fatū est inhærens immobilibus series: qua diuina
 prouidentia suis quæq; necit ordinibus. Et nō multo post
 ait: In nostra potestate sitū est qualē fortunā fundare ma-
 limus. Nemo sapiens quicq; sibi duxit esse subreptum cū
Iuuenalis ul- fortunæ cursus sibi fuisse aduersos. Et Iuuenalem audiunt
tima satyra dicentē: Plus fati ualet hora benigni: q̄ si te Veneris cōmē
Seneca in det epistola Marti. Non omnino approbo Senecæ illud:
tragœdia Non sollicitæ possunt curæ mutare rati stamīna fusi. Sed
Homeri sapientibus cōsultoribus nemo cōgemiscat si quid aduer-
ulyxes sitatis fortunæ sibi ereptū est. Non doluit apud Homerū
 Ulyxes: nec se quicq; perdidisse dixit: cum naufragijs nu-
 dus est eiectus ad Corcyrā: sed tāta uirtute uir præditus a
 Phæacibus & Alcinoō rege susceptus est humanissime:
 ditiorq; dimissus q̄ ante iacturā fuisset. Quicquid hæc bo-
 na eos: a quibus colī solent interdum peiores efficiunt: ut
Tullius inq; Tullius. Cum his em̄ pferunt uoluptatibus qui sunt
Augustinus epicurei: & patrant multa scelera qui mali sunt: sed cū nō
 sit malū aurū & argentū quæ creauit deus (ut Augustinus
 ait) sed malus homo dimittēs creatorem & cōuertens ad
Dauid creaturam: ut illud est Dauidicum: Simulacra gentiū ar-
 gentum & aurum. Quis tamen possit se tuto dicere possi-
Cræsus dere quæ nullus habet certa: Cræsus enim Lydorum

rex cui tantus thesaurus erat: uno die a Cyro perſaꝝ rege
 tot tantisq; diuitijs priuat⁹ eſt. At Cyrus ipſe a uili mulier, **Cyrus**
 cula & regno ſpoliatus eſt & uita. Q̄diu frætus eſt Darius **Darius**
 perſaꝝ gaꝝaꝝ: Q̄diu Lacedæmoniorū & Athenienſiū res/
 publica ſuis opibus potitæ ſunt: Artaxerxes qui cū tanto **Artaxerxes**
 apparatu terra mariq; inēminaret in Græciā: minimo quo
 dam nauiculæ ſpacio cōtentus in regnū redijt omni exer
 citu perdit⁹: Quis fuit Hānibali finis: q̄ perterrefaciebat **Hannibal**
 orbem: Quis Pompeio: Quis Cæſari: Quis deniq; ma/ **Pompeius**
 ximis regib⁹ exit⁹: Vt illud ē Horatiij: Ad geneꝝ cereris **Cæſar**
 ſine cæde & uulnere pauci descendūt reges: & ſicca mor/ **Horatius in**
 te tyrāni. Sed prætereamus principes: quoꝝ fortunæ (p **ſermonibus**
 pter ambitionis obiecta tela) rotantē aſſidue: q̄ crebri ſunt
 huiuſcemodi caſus ut naufragio corruāt opes plurimæ.
 Nam q̄ ſeſe cōmēdat æolo: ducitq; tuta eſſe ſua ſingula: iſ
 haud minus inſanit: q̄ ſi in medijs leonibus decertans cum
 beſtijs faceret ſibi uitæ fidē. Cōmuſſimū ē igit hoc peri
 culorum genus: ut poſſit iam quotidianū appellari: fortu/
 næ uero munera in hoim poteſtate nō ſunt: & eo debent
 haberi in precio: quo **Terentius** uoluit inquiēs: Hæc per/
 inde ſunt ac animus q̄ utitur. Quod ſi ſapies ut antebac fe
 ciſti: ſemper in firma ſolidaq; uirtute rem tuā omnē collo
 cabis. Nam quas diuitias appellant: ut **Aurelius** ait: uere **Aurelius**
 non ſunt: Bona ea dici debēt: quæ gloriā imortalē pariūt.
 Scriberē ad te plura: ſi cenſerem tui potius cōmonendi: q̄
 amicitia meæ cauſa ſcribendū eſſe. Vale.

Synonyma cōſolatoria pro re perditā.

Fer æqua mente rem amiſſam.

Noli deſperare meliora tranſactis.

Ne deſicias animū propter fortunæ aduerſitatem.

Eſto bona mente in perditā re minime tibi propria.

Nihil amiſſiſſe iudica cū pecunia tibi ſublata eſt. Cui uir/
 tus ſuppeditat gloriā: ei fortunæ difficultas lugēda nō ē.

Imitandi ſunt ſapientes: qui nullam ſibi iacturam fortuitoꝝ

rum duxerunt eſſe lugubrem.

TITVLVS IIII

Sapiētis cōsilio patiēter ferēda sūt aduersæ fortunæ tela.
Immoderata tempestate nullus fortis deiecta mente ia
cuit: sed eo fortior factus est.

Cum animi uirtute toleranda sunt fortunæ bella.

Qui patiētia loricā induit fragilitatē fortunæ nō metuit.

Solet animi magnitudo tunc esse præstantior: cum occur
runt pericula grauiora.

Nihil est in aduersitate desperandū prosperitatis.

Titulus quartus.

Consolatoria pro exule familiaris.

Legi tuam epistolam nō minus iniucūde q̄q̄ tu uideris im
patientissime ferre: q̄ extra patriam urbem cogaris exu
lare. Vbi nā tua solita prudentia nūc latet? Nonne iam pri
dem intellexisti nihil esse dolendū: quod neq̄ famā apud
doctos & probos damnet: nec gloriam faciat esse apud su
peros diminutam? Quis em̄ uir bonus est qui non manife
sto cognoscat nullo te tuo crimine factū exulem: sed inui
doꝝ delationibus & improborū studijs? Quod si quo fa
ctum id esset tuo scelere: causam exiliꝝ tui nimirum dolen
dam tibi esse censerem. Nam in hominū coronā uenires
criminandus & assidue impietatis accusandus: & rei fama
quæ in te notāda esset iure ac merito: nec posset ab homi
num clarissimoz̄ iudicijs reuocari: nō esset abs te sine tuis
lachrymis audiēda. Stimularet em̄ te cōscientia quæ ante
oculos poneret nefas qd̄ patrasses: doceretq̄ te tuæ cul
pæ pœnā lucrari: esset intolerabilis exiliꝝ pœna: sed intole
rabilior certe cōscientiæ culpa. Me misere diceres tecū lo
quēs qd̄ cogitauis: qd̄ secutus sum: qd̄ uoluis: qd̄ errauis: quā
pœnā sceleri dedis: ubi patria: ubi penates: ubi solatia: ubi
clientelæ: ubi reliqua mihi in urbe suauissima? Omnium
memor esses: meritoq̄ illud Boetij posses in te cognosce
re: Infoelicitatum omnium pessimum esse genus se memi
nisse fuisse foelicem. At nunc cum intelligas errasse te ni
hil: sic dices ad te cōuersus: Ego nihil commisi sceleris: de
cepi neminem. Neq̄ fidefragus dici possum: nec alicuius

Boetius

criminis auctor. Inuidiæ me tela sunt infectata: quã sic Cicero diffiniuit: Inuidia est ægritudo alieni boni. Cõmunis est hæc pestis procerum ualitudini paratissima. Nam ut il lud est Senecæ: Feriūt supremos fulgura montes. Nemo me ex patria pepulit: cum sim ubiq; terrar; atq; gentiũ bene: ac cū uirtute uiuens patriã inuenturus. Neq; erat illa patria: quæ nõ mihi sed scelestissimis plurib; est cõmunis. Cõsiderabis deniq; ex maximo fluctuũ turbine in trãquillissimũ te portũ peruenisse: hoc est ex summa difficultate susurrõnũ: murmuratoꝝ: inuidorũ: detractorum: decoctorum: delatorũq; quibus abundat tua patria: in optimum conuentũ bonorũ ciuiũq; præstantiũ profectũ esse. Hæc scio tibi esse perspectissima: nec q; ea ignoras ad te scripsi: sed ut in receti uulnere amicissimi medici officio fungar q uel nõ uocatus accedã ad medicandũ. Cura ut ualeas.

Consolatoria pro exule familiarissima.

Quod exulem te proscripserint inuidi atq; improbi quidam: qui tuæ laudis maiestatem non poterãt tolerare: ne doleas amice optime. Sic enim ab illis fieri solet: quos dissimilitudo morũ atq; studiorum reddit inimicos. Quõ poteras illis esse gratus: qui sũt omni uitio pollutĩ: Iure te igit noluerũt secũ esse: quẽ sciebãt scelex sociũ habere nõ posse. Viues cū illis & diuti; & foelicius quos istic inuenies tũ similes: probos inq; & iustos: quoꝝ societas & cõsuetudo poterit omni te semper molestia liberare. Vale.

Consolatoria pro exule Grauis.

Exiliũ lugeas quasi rem molestissimã & quam nequeas tolerare: uolui miscdia quasi ad te recreãdum cõmoueri: quippe qui nõ possum aliqñ humanitatis officio nõ fungi. Cum ut inqt Terẽtius possim dicere: homo sum: humani nihil alienũ a me puto. Docet & nos Apostolus inquiens debere nos gaudere cū gaudentibus: & flere cū flentib; & ne humanitatis officium turpe sit: nec gaudium uel fletus sine recta ratione. Nam q̃q; omnis passio improbanda est: cum cõtra rationem niti uideatur: tum eo est foedior:

Terentius
Apostolus

- quo magis excedit: & non obseruat illud Vlyxis: quod apud Terentius Terentiū usurpatū est: ut Ne quid nimis: cogit natura nos aliquā dolere & cōgemiscere. Non enim sumus ferrei: ut nullus in nobis sit sensus: sed in omni re seruandus est modus
- Ciceronis ille Ciceronis: & tenēda mediocritas Aristotelica. Nisi frānamus impetus sensitiuos: & cum ratione moderare appetitū: certe in nos & baeluas nihil interesset. Sentit enim & ille quæ dulcia sunt & quæ amara: doloribusque atque uoluptatibus inuoluuntur. At in nobis consiliū temeritati præficiet: sobrietas intemperatiæ: Innocentia maliciæ: & omnis ratio sceleribus cunctis. Itaque cum uel graue ac perdifficile fuisset hoc onus exiliū tui: debuisses post diutinas lachrymas cōualescere: & te totū tibi reddere. Ego igitur iam me ipsum in mentē quietiorē traduxi: cognouique tuā hanc aduersitatē: neque lugendā esse: nec aduersitatis cognomētū promereri. Nam sunt qui diffiniant exiliū: quasi extra solū patriū. At Socrates cum quæreret cuius esset: mūdanus sum respondit: declarat hoc responso: non esse uirū grauem atque doctū alicuius urbis terminis regionibusue finibus circumseptū: sed in uniuersū orbem posse aperta fronte sumaque cum laude progredi. Itaque recte Cicero non esse interminādū illis ait exilium: quibus urbs una circumscripta non esset: sed omnis orbis foret patria. Iure igitur Hercules argiuū se dixit: subdiditque: sed ois Græcia mihi patria est. Quod si recte metimur uitæ nostræ cursus: diligenterque intuemur unde uenimus: quouē pergimus: intelligere manifesto possumus: nullā esse nobis in hoc orbe patriam. Quod si recte nos nouimus: ut Apollo monuit: ex cælo sumus in terris missi: ut per eas peregrinantes in cælum denique redirem⁹ ubi uera est nobis patria. Nōne ubi parētes hominū sunt ex quibus uerā expectant hæreditatē: ibi patriam mortales esse dicunt: Nam & huic patriæ Cretenses censuerūt post superos: nos prima debere iura. Sed deus omnium bonorum parens est: quos sibi hæredes futuros esse promisit: & instituit cohæredes Christi. Eam igitur sanctā ciuitatē: de

qua ab unde locutus est Diuus Aurelius: debemus nobis Augustin^o
 patriã affirmare: & ab ea ne exulemus: omni cura p uide/
 re. Nec em̄ illo exilio uel inuidis testibus uel iniquis iudi/
 cijs cõdēnaremur: sed hoc orbis exiliũ nemo sapiēs alicu/
 ius extimat precij: præsertim cū apud indoctos nunq̄ ma/
 gnificati fuerint uiri clari. Exulauit Alcides qui graciã om̄ Hi exula/
 nē summis affecerat ornamentis. Eiectus est lacedæmon runt
 Lycurgus q̄ eã tam præclaris legibus instituerat. Athenis
 pulsus est Solon: q̄ tradiderat populo iurã quã se q̄rent.
 Pulsus Alcibiades: male habit⁹ Melciades: male Pericles.
 Romani uero Romulũ cõditorẽ interemerũt: Camillũ fe/
 cerũt exulẽ: Ingrati fuerũt i Scipionẽ: In Tulliũ: i plærosq;
 alios quorum nomina prolixius esset q̄ utilius dicere. Sed
 quot uiri præstãtes p̄ deũ immortalẽ habiti sunt extra nata/
 le solum præstantiores q̄ domi: Nam Luci⁹ dimissis Vol/
 scis: habitus est Romæ rex: Tarquini cognomẽto. Pytha/
 goras uero: Aristoteles & Tullius & Naso & Maro extra
 domũ primã floruerũt & claruerũt. Cadmus longe e pa/
 tria Thebas cõdidit. Mari⁹ arpinas natus: Romæ uir ma/
 gnus factus est. Nescis raros in patria pfectos esse: obstat
 inuida: obstat ambitio: obstat competitio: obstant cõten/
 tiones: & cætera quæq; quibus uulgus ministris utitur ad/
 uersus sapientes. Non est igitur dolendum tibi quicq; nec
 censendũ amisisse te patriã q̄ diu & uirtus te comitabit: &
 uirtutẽ fama prosequet: & famã attinget immortalitas tui
 nominis. Hæc quotiẽs cogitabis: totiẽs arbitraberis hoc
 pacto fauisse tibi superos: & louem tuæ rei optime consu/
 luisse. Vale ex Mediolano tertio Nonas decembris.

Synonyma consolatoria pro exule.

Ne feras graue exul esse.

Fer æqua mente tuũ exiliũ.

Ne doleas q̄ urbe careas patria.

Non sit tibi difficile exulare.

Non est extra patriam: cui est uirtus.

Non debes te exulem arbitrari: qui ubiq; ciuis es.

TITVLVS V

Patria carent malistu uero semper es in patria.

Tolerabilis est tibi exulatio ab inuidis & malignis.

Vbi tibi bene est: ibi patriam esse censeo.

Ne ducas te exulare alicunde: cum tua uirtus nunq̄ possit exule esse.

Fac ut sis animo constanti sic extra urbem honorandus: ut in urbe pollendus fueras.

Tunc te exulē duces: cū fama gloriaq̄ priuatus uiues.

Patria tua cælū est quo uirtus assidue dirigit atq̄ ducit.

Quintus titulus.

Gratulatoria familiaris.

De prætura: Accepi ter prætorē Florētiæ urbis designatū esse: q̄ te ad id muneris delegerūt: nequuerūt nō esse uiri omni laude cumulati. Id ea sum assecut⁹ cōiectura: qd̄ afficiunt mirifice suæ patriæ. Curauitq̄ diligenter quicqd̄ ad eius attinet dignitatē & ornamentū. Quid em̄ digni⁹ & ornati⁹ i ciuitate benemerita dici potest: q̄ iusticiæ mun⁹ nō præterire & ei⁹ habere maiestātē ante oculos? Officiū aut̄ hui⁹ quæ uirtutū moralīū est excellētissima: in te cōsistit imprimis: ut bonus & fortis prætor ius suū cuiq̄ tribuat: & alios ad uirtutes alliciat p̄positis præmijs: alios deterreat a sceleribus p̄cennarū metu. Quātū aut̄ in omni tuæ uitæ actiōe ducē secut⁹ sis: nec nunc explicabo: ne gratulandi loco ad laudatoriā accedā epistolā. Vnū ausim affirmare cōsuluisse Florentinos rei publicæ suæ nō temere nec improuide: sed accurate atq̄ studiose: Eūq̄ sibi delegisse prætorē: cui⁹ & æqtate maximā utilitatē ac urbis amplitudinē & dignissima cōsuetudine sūmā sint iucūditatē assecuturi. Scio q̄p̄ oderis nefandos & quāta seueritate criminū auctores uelis plecti: ut possis iure & merito Cato quōdā cēforin⁹ appellari: & nō iniuria ualeas inē eos cēfores numerari: quos uerebāt etiā ip̄i urbis p̄cipes. Hoc aut̄ tuæ mēt̄ institutū q̄s nō nisi insan⁹ pōt nō unice cōprobare: Nā iccirco gen⁹ hūanū ad incolēdas urbes inductū ē a ferina illa libertate: q̄ pri⁹ uiuebat inē syl

Cato censo-
rinus

uas & latibula: ut muniret mœnib⁹: & prætoris sagacitate iusticiæq; defenderet illæsū. At ubi tu es æquitatis minister: ibi esse censeat Hercule: & qui & mōstra plectat & tyrānos. Cū bonis autē q̄familiariē agis: q̄ human⁹ es: q̄ facilis arte & suauitate loquēdi: & grauitate sentētiarū: & oīdeniq; uitæ cursu qui tecū uel publice uel priuate quicq; agit: fateet sese Nestorē audiuisse Vlyxemq; cōsuluisse. O Nestoris & Vlyxis facū
 igitē bñfactū & prudētissime urbi Florētinae cōsultū. Itaq; & Florētinis qui talē sint habituri prætorē: & tibi q̄ tantā dia
 præfutura sis rei. P. summopere gratulor: cupioq; nos fieri quotidie foeliciores ut laus utrorūq; pmulget. Vale.

Familiarissima Gratulatoria.

Gratulor tibi mirifice: q̄ mas tibi natus sit fili⁹: nec tibi soli De filio nato
 gratulor: sed & p̄ri tuo uiro grauissimo: & matri foeminae pudicissimæ: & cōiugi tuæ m̄lieri castissimæ. Scio em̄ uos omnes hac puelli natiuitate lætissimos esse. Nec iniuria cū
 & parentis & aui propagationem sobolis cupiant præter cætera. Lacedæmoniorū enim & Atheniēsium instituto quisq; suæ patriæ debet ciues: & quo plures ei gignit: hoc magis est ab urbe laudādus. Et mulier puerpera q̄ possit maiorem assequi iucūditatē: q̄ nacta est cum peperit. Nā
 & Aurelius inquit: Nulla alia de causa nubat mulier: q̄ ut mater fiat. At auus auiaq; q̄ ualēt maiore uoluptate affici: Aurelius
 q̄ si sentiant in successorum diuturnitate sui nominis æternitatē: lure igitur ex Cornelia familia scimus minore cognomento non fuisse genitum: sed ex Aemilia ortum adoptatū esse in Scipionis domū: ne genus illud laberetur. Idem in Fabiorū genus scriptum est. Idem de Octauiο legimus: Idem de Nerone: Idē de Othone ac plerisq; alijs. Neq; enumerare ē necesse: quāto foeliciores alijs sint q̄ ex se natos uidēt nepotes atq; filios. lure igitur uobis oibus ita gratulor: ut intelligatis hoc mun⁹ æque mihi iucundū esse ac si cælit⁹ meæ domui cōtigisset. Vale.

Grauis gratulatoria.

Quod tandē tibi fortuna fauere cœperit audiui plibēter

Cicero
Lactantius

Tullius

Aristoteles

Pythagoras

Plato

Martialis

Iuuenalis

Persius

Virgilius

vj. aeni.

Iuuenalis

Iuuenalis in

umbricio

Tullius

Horatius

Iuuenalis

Spes em̄ potest esse bonis in omni re sua: qui mirifice de-
sperabant. Nam ut illud est apud Ciceronē: Cū bonis be-
ne fit: bonis quoq; reliquis bene sperandū est. Lactantius
aut̄ perpulchre docet bona sibi fundamenta uirtutē cōie-
cisse: cū præmia reddebant̄ bonis artibus. Torpescūt em̄
ingenia & rigescit mēs bona cū uidet suæ laudi nullū esse
locū. Iuxta enim Tullianū illud: Honos alit artes & omēs
ad uirtutes incendit gloria. Pecunia uero & reliq; fortunæ
bona: quæ uirtuti suppeditāt necessarios usus: Et sunt ut
inquit Aristoteles: ad exercendas uirtutes instrumēta: si
præsto non sunt laboribus iustis: debilitant̄ & eneruant̄
ingenia. Gobrem & Pythagoras & Plato & pleriq; phi-
losophi: tum suis studijs omnē operā adhibuerunt: cū cu-
ris familiaribus caruere. Quare & Martialis iure inquit:
Sūt mœcenates: nō deerūt flacce marones. Vnde & illud
Iuuenalis. Quod si Virgilio & cætera. Merito igit̄ Persi⁹
ait: q; si dolosi spes refulserit numini coruos: Poetas & po-
etridas picas cantare credas pegaseū melos. Nec sine sū-
ma diligētia accuratissim⁹ ille poeta Virgilius ait: Si te fa-
ta uocant. Nā auctoritate Iuuenalis illud uerū esse cerni-
tur: Haud facile emergūt: quorū uirtutib⁹ obstat Res an-
gusta domi. Hodie uero nemo bonis doctisq; donat: at
pauperes contemnunt̄: & quantū quisq; sua nūmorū ser-
uat i arca: ut dixit Satyrus: tantū habet & fidei. Quare cū
uirtuti fortuna fauet: mirifice gratulandū est & gaudēdū
nobis: qui eadem (ut Tullius ait) in causa uersamur: qua &
tu olim: uideo aut̄ similitudinē quādam tuorum cum tem-
poribus meis: ut qñ tu post diuturnos labores donat⁹ es
tua mercede Idētidem mihi sperandum esse ducam. Cœ-
peram em̄ torpescere existimareq; nusq; esse uirtutis ad-
miniculū implorandū: quippe qui uiderem in illa Horatiij
tempora incidisse: cū inquit: O ciues ciues quærenda pe-
cunia primum: uirtus post nūmos. Recte igitur Iuuenalis
illud: Diuitiarū maiestas & si funesta pecunia templo non
dū habitas: nullas nūmorum ereximus aras. Nam ut eru-

ditissime Ouidius cōplexus est: Crede mihi miseros prudentia prima reliqt. Et sensus cū re cōsiliūq; uenit, lacebas in fimo: ut aiunt: nec tibi succurrere laborāti: nec alijs abs te auxiliū postulātibus fauere poteras. Itaq; sordescūt oia rubiginēq; contabescunt: quibus fortuna præsto esse non solet. Ita em̄ ager & si natura foecundissimus: uberrimosq; si coleret fructus pariens: ubi negligit atq; desert⁹ est syluescere solet & em̄ suescere: ac adeo arere ut nisi refortetur atq; stercoret: ab eo nihil plane sperandū sit. Nunc uenit in mentē illud tempus: quo me cum lachrymis non nunq̄ ad cōmiserationē puocabas: & fortunā tuā deplorans quæ foret abiectissima: & meā longe inferiorē tibi cōmunē existimans a qua nequires adiuuari. Licet nūc iisdē uti lachrymis pro me ipso. In hac erga tuā foelicitatē gratulatione rogareq; ne me deserās: nec me iacere diutius affligiq; tantopere patiaris. Nam istam in te fortunæ consuetudinē: & si fortuna duce collatā uideo esse: prudentia tamen tua uirtuteq; singulari ductā & quasi coactam censeo. Est enim in campo satyricū illud: Nullū numen abest si sit prudētia: sed te nos facimus fortuna deam cæloq; locamus. Iure igit̄ Cicero Stoicorum sententia fretus: Omnes sapientes inquit diuites esse. Et Plato uoluit uirtuti ad bene beateq; uiuendū deesse nihil. Sed si peripateticorū nos auctoritas admonet: Eruditissime dixerunt fortunæ bona ad uirtutes exercendas & amplificandas plurimū afferre adminiculi: & uābementissime necessarias esse. Nūc igit̄ memini me apud ueteres pcurrisse Pythagoram Carneadē: Democritū: & plerosq; alios tūc cœpisse omnē operā adhibere philosophiæ: cū & curis uacauere familiarib⁹: & reb⁹ affluxere ad uiuendū necessarijs. Quis enim quē domestica cogat ægestas in grandiozem potest uirū euadere: Non ab re scriptū est: Pectora nostra duas non admittētia curas. Tūc & Demosthenes Athenis Demosthene fabro nat⁹: Et Cicero arpinas Romæ magnificatus est: cū diuitiæ suppeditarūt ocium. Iccirco satyricū

Ouidius in
tristibus

Iuuenalis

Cicero
PlatoHoratius
Demosthe
nes
Cicero

Iuuenalis extat illud: quid Tullus: an ne aliud q̄ sydus & occulti m̄
 Boetius randa potētia fati: Qd̄ si Boetius in nostra potestate sitū
 esse uoluit: qualem fortunam fundare malimus. Luget &
 ipse tamē suorū aduersitatē temporū: & fatū inquit est in
 hærens immobilibus series: qua diuina puidētia suis quæq̄
 nectit ordinibus. Casum aut̄ diffinit esse inopinātū rerum
 euentum. Q̄obrem: & occurrant oportet in tempestiua
 importunaq̄ mortalibus plurima: quibus & sæpe concul
 centur & suffocent̄ interdū: & rursus cum dulcīa nō me
 minit qui non degustauit amara. Post pbarmacū est uali
 tudo expectanda: & post tenebrosas pcellas serenissima

Vir. j. æne. sperāda tempestas. Quare Virgilius ut doctissime cūcta:
 Aeneā inducit socios hortantē dicere cogit: uos & Scyl
 leā rabiē: uos & cyclopea saxa experti reuocate animos:
 mœstūq̄ timorē ponite: forsan & hæc olim meminisse iu
 uabit. Et rursus paulopost: Per uarios casus: p tot discrimi
 na rerū tendim⁹ in latiū. Sedes ubi fata quietas ostendūt:
 illic fas regna resurgere Troiæ. In hoc tu tempus iam pue

Iuuenalis nisti: nec in illud incidisti Iuuenalis. Durate: & uosmet ser
 uate Cicadis. Expectationi tuæ datus est deniq̄ modus &
 tuarum uigiliarū solennē fastū es consecutus. Gratulandū
 est igit̄ tibi mirifice: mibiq̄ ac cæteris bonis omnibus spe
 randum id ocus: quo tua intercessione: tua diligētia: tuo
 erga bonos studio precium sim⁹ nostræ sedulitatis impe
 traturi. Erant uenalia quæcūq̄ appetebamus: diminui uē
 ditione nihil poterat. Si diuites alloquebamur Sphinges
 adibamus. Distichū aut̄ tetrastichū nō erat ædendū Mar
 tialis more: ut inde sperareē aliquid. Et lucerna simul &
 papyrus terebat̄. Respirarunt: ut uideo: bonæ litteræ q̄n
 tibi tradunt̄ uirtutis præmia. Vtinam banc fortunæ accef
 sionem in te fortuna accumulet: ut quēadmodū nunc gra
 tulamur tibi: sic instar tuæ progressionis possimus nobis
 unice gaudere. Fœliciter nūc uiuis. Beatissime tunc uiue
 mus. Eritq̄ gratulatio hæc eo cōmunior: quo propensius
 omnes ad uirtutē stimulabit. Nā ut Ciceronis extat illud

Cicero i tu
 scu. quæsti.

Honos alit artes. Tu bene uale. Ex Mediolano pridie ca-
lendas Decembris.

Synonyma Gratulatoria.

Tibi unice gratulor.

Mirifice tibi gratulandū arbitror.

Tibi gratulor supra modum.

Nunc tuæ foelicitati quis non gratuletur?

Nemo est cui hoc tempore magis quæ tibi gratulor.

Haud facile possem exprimere: quâ opere tibi gratulor.

Quanta sit mea in re tua gratulatio: nec prolixiore quidē
epistola exprimeret.

Perinde tuæ gratulor uoluptati: ac si me ipsum attigisset.

Tibi uni præ cæteris oib⁹ hac tēpestate plurimū gratulor.

Gratulandum tibi esse duco: tam uæbementer ut nihil ad
cumulū addi possit.

Adeo tibi gratulor hac audita fortunæ accessione ut nihil
me uoluptuosius audire potuisse censeam.

Cū primū accepi quæ foelicitē tecū actū est: ita gestire cœpi
& tibi gratulari: ut mei nō uidear esse compos.

Quæ tam prospere tibi successerint omnia & gratulor admo-
dū & exulto: quippe qui & mihi & bonis omnibus non
parū esse fructus sperandū arbitror.

Si uis quæ tibi gratuler intelligere: quæ tu tibi gaudeas prospicito.

Tua uoluptas mihi cōmunissima est.

Titulus sextus.

Inuitatoria ad amicitia familiaris.

In omni humanæ uitæ cursu id præcipue cōsiderandum
esse arbitror: quod amicitia uim complectitur. Id enim est no-
stro generi uæbementius necessariū quo mentes hominū
iisdem iungantur officijs studiorum: eademque beniuolentiæ
ui. Quæ nisi nobis alios amicitia conciliaret: nisi amoris cha-
ritate quadā teneremur (ut ita dixerim) irretiti: quibus nos
uel legū: uel cōsuetudinis uinculis alijs deuincerem⁹: aut
quæquā uel uel nō suppedituros esse cæteros censerem⁹. Sed
quoniam ea est prius quæ de amicitia rō: ut honestatis cā sibi uniantur

animorum vires. Prima quoque ac optima est amicitia quae
 uirtutis gratia fundata sit: radices (ut aiunt) perpetuas in fe-
 racissimo solo propagatura. Ad hanc consueuere uiri boni se
 se mutuo inuitare. Quare Laelium Scipionem inuitasse legimus
 ut se amaret. Hoc exemplo & ipse productus sum: qui tua
 uirtute singularique doctrina pollectus te inuitem: ut me non
 ames solum: sed pietissime complectaris & sinu foueas. Nihil
 erit mihi gratius quam ut intelligam abs te amari. Ego autem
 pro mea uirili non amabo te modo: quem qui non amet: ille
 faxe penitus sit: sed obseruabo: Quid obseruabo dixi: ob-
 seruo: ac colo pro ea quae in te uirtus est quouis homine
 benemerente dignissima: quemque praclarissimum uirum re-
 ferente. Nam quantus sis: totus iam orbis terrarum instar
 miraculi narrat: cuius splendoris tuaeque laudis partes: ne uide-
 ar aut assentari aut adulari: faciam in praesenti missas: ad idem
 quod redibo quod initio coepi: non esse tibi negligendum ut ame-
 ris: ab eo praesertim qui & si tibi adiuumento non ero: laudi
 certe semper ero. Quare fac ut me ames mutuo. Bene uale
 Ex Mediolano tertio kalendas Decembris.

Inuitatoria ad amicitiam familiarissima.

Quatus sit tuae uirtutis splendor: una eademque omnium accepi
 uoce: nec potui non continuo in te diligendum & amandum in-
 cedi ac inflamari. Sed quia nihil esset in uita foedius quam esse
 in eum studiosum: qui studio non delectaret alterius: cupio
 summopere pari me beniuolentia persequaris. Nihil sum
 enim tibi posthac unquam defuturus: quod & in mea sit facultate
 uel opa. Vtere igitur deinceps me fortunisque meis aequae ac
 tuis omnibus. Tunc me mihi plurimum satisfecisse censebo
 cum tibi ulla in re maxima satisfecero. Sum adeo tuae de-
 ditus famae: ut abs te diligere plus appetam: quam quicquid reli-
 qui uel diuitiarum cupidi uel gloriae sibi ducunt ornatus
 sublimisque appeti aut contingere posse. Bene uale. Ex Me-
 diolano quarto Nonas Decembris.

Inuitatoria ad amicitiam Gratis.

Cicero Cum reliqua perpulchre ac unice dicat erudite Cicero: tum.

id imprimis amicitiam officij præstantissimi genus ad hu-
 mani generis conseruationē inuentam esse: quæ similitu-
 dine quadā & morum & studiorum septa: & ueluti circū-
 uallata bonos animos deuinceret atq; tueret. **Q**si Ari-
 stoteles testimonio: nō secus in uirtutes iusticia splēdet
 ac lucifer aut hesperus inter sidera: quid præclarius amici-
 tia: quæ iusticiæ primum atq; præcipuum complectitur &
 munus & officium? Plutarchus enim ubi uerbementius
 iusticiam laudauit quæ a Catone diffinita est: Animi habi-
 tus: cōmuni utilitate seruata: suam cuiq; tribuens dignita-
 tem. Hæc dignitas inquit in amicitia solet imprimis distri-
 bui: distributaq; cognosci: sine qua non solū non uiuerent
 homines in cœtu: sed etiā uiui ab officio longius distrabe-
 rentur. Quid iucundius in uitâq; suauius: & humano ge-
 neri optabilius: q̄ habere quibus & domi utamur & foris:
 cum quibusq; de nostris cōmentemur uel uoluptatibus
 uel doloribus: a quibusq; uel collachrymantibus uel con-
 solantibus recreemur atq; reficiamur? Sum⁹ in hoc orbe
 peregrini. Quid aut̄ charius esse solet peregrino: q̄ ut co-
 mites habeat cū quib⁹ & itineris sibi sortem esse cōmunē
 censeat: & de ijs fabulari possit interdū quæ aut utilitatē
 afferant aut difficultates diminuant? Vide quāti sit socie-
 tas facienda: ut uel Aeneas iste Troius: quos habebat fa-
 mulos atq; ministros: appellat socios. Inqt em̄ apud Virgi-
 liū: O socij neq; em̄ ignari sum⁹ ante malorū. **Q**si qs dix-
 rit in illis non fuisse uerū amicitiaē genus: quod simulatio-
 nem dissimulationēq; nō admittit: cum Aeneas simularit
 illo Maronis carmine: Spem uultu simulat: præmit altum
 corde dolorē: Respōdet ijs casibus amicitiaē paratā esse
 simulandī licentiam cum amicis: quibus amicorum illud
 figmenti genus conducit succurratq; necessitati. Nam si
 patri filius qui aberat in castris interemptus esse dicatur:
 cū primū castra dicunt fugata: gladius paratur quo se iu-
 gulet. **Q**si amicus rem dissimulat ad diem: quæ ut Terē-
 tius ait: hominibus adimit ægritudinem: eo referabitur in

Aristoteles

Plutarchus

Catonis iu-
sticiaVirgilius. j.
æne.

Terentius

tempore: quo quidē minus moleste feret patientiusq; tol-
 lerabit. Has habet & multo plures amicitia uires: qua sub-
 lata uiuēdi ratio inter homines: corruat est necesse. Solis
 uiueret bæluarū ferino quodā ritu; nec cōiugia celebrarē
 tur: ut ait Plato: nec incolerent in ciuitatibus domus: nec
 ullis uel legibus uel moribus locus esset. Amicitia hæc ho-
 mines ut Theophrast⁹ inqt: sua spōte subdidit iuris æqui-
 tati: ut q se se inuicē coleret: honestatē nō effugerēt. Hinc
 domicilia sunt effecta. Hinc coniugia celebrata. Hinc reli-
 gioni cœpit opera & industria diligens adhiberi. Hinc affi-
 nitates: agnationes: cognatiōes: necessitudinesq; prodie-
 re. Sed ea ē singularis amicitiaē uis ut Senecæ placet: quæ
 a uirtute hominūq; gloria sibi principiū uendicauit. Alia
 sunt etiam amicitiaē genera: quæ animorū similitudine so-
 lent esse munitissima: quibus idem uoluntatis satis est fer-
 uenti studio. Nam quæ Plutarchus affert amicorū quinq;
 paria Theseū & Pirithoum. Achillem & Patroclum. Epa-
 minundā & Pelopidam. Phytbiam & Damonē. Orestem
 & Pyladē. Addant & his etiā Euryal⁹ & Nysus. Aeneas
 & Achates: nō singula quidē uirtutis sūt fundata manib⁹
 q̄q; ad uirtutē omnia tendūt. Alijs em̄ fuere generis pro-
 pinquitates. Alijs ab ineuntibus annis consuetudo. Alijs
 aliud quidē in causa. Quare cū ætate sit amor inueteratus
 Nec omnis amor laudandus est: cū turpia interdū amen-
 tur a malis. Quid si feruentius longe: q̄ a bonis honesta?
 Q̄ ego non appellem bonos illos: qui uel honesta non
 ament; uel cū amare cœperint: nō pseuerent. Est em̄ con-
 stantiaē pseuerantiaēq; laus cū in omni ratione bene consu-
 derata ut Demosthenes ait: optima: tū multo laudabilior
 in amanda uirtute; a qua pendet honesti omnis ratio ac
 disciplina. Sed non insipide qd̄ ab Homero usurpatū est:
 Ouidias in fastis Poeta dixit: geminorū mater amorū. Et a ueterib⁹ Cupi-
 do cæcus pingitur: quippe a quibus declaratum sit: sic ad
 Cupido turpia colēda mētes obscœnorū allici: ut ad honesta uene-
 randa clarorum hominū inuitant animi: sed cum aman-

Plato

Theophras-
tusSeneca in
epistolisAmicorum
q̄q; pariaDemosthe-
nesOuidias in
fastis

Cupido

tur quæ mala sunt: cæcos amatores fieri. Quo tandē hæc
 omnis epistola tendit: quo sum deniq; puenturus huc p-
 fecto ut intelligas: ut primū de tua doctrina: de tua morū
 ac uitæ innocentia: de tua i omni re gratia factus sum cer-
 tior: cœpisse me tibi a deo dicari tota mente: ut facilius ui-
 tæ cessurus sim: q̄ huic meæ in te obseruantia. Cupio autē
 non fieri uox clamantis in deserto: cui nusq; respondeat:
 ut illud est Liiij: Opto abs te mihi responderi: mutuūq; **Liius**
 meū hoc esse amandi genus: sine qua quidem conditione
 amicitia dici nequit: cum eā diffinierit Plato: quādam uo- **Plato**
 candi respondendiq; cōuenientiam. At Boetius animoꝝ **Boetius**
 cōcordantiā: at Xenophon uolūtatis conformitatē. Itaq; **Xenophon**
 tūc esse ueram nobis comparatā amicitiam duxero: cum
 uocanti te mihi respondebis: cū æque me prosequeris di-
 ligentia: cum me obseruabis: ac te obseruo: cum nil uoles
 quod ego nolim. In his ego nusq; sum tibi defuturus. Ni-
 hil quod ad tuam amplificādam attineat dignitatem: uel
 omittam uel prætermittā. Deerit mihi prius uita: q̄ amā-
 di tui & uolūtas & industria: in omiq; re quā meo queam
 præstare ingenio: mea diligentia: meis fortunis: tibi obse-
 quendi: cui quotiens in negocijs quibusq; maximis & dif-
 ficillimis ab me satis esse cognouero factum: Mibi totiens
 gratulandum esse: non secus ducam ac si maximā sim foe-
 licitatē cōsecutus. At fac contra ut & me ames & nō indig-
 gnū me uel amore uel cōsuetudine tua existimes. Ad hāc
 te primus amicitia inuito: quā mihi negaturum esse te nō
 arbitror: cum & in tua sit fundata præstantia: & in tuis sit
 laudibus radices propagatura. Nulla enim e mente mea
 te debeat obliuio. Nullus te meæ memoriæ surripiet ca-
 sus. Nulla temporū intercapedo: Nulla locoꝝ interualla.
 Tuus oino sum: tibiq; deditissimus. Bene uale. Ex Medio-
 lano tertio Nonas Decembris.

Synonyma inuitatoria ad amicitia.

Cupio plurimū abs te diligī.

Inuito te ut me ames.

TITVLVS VII

Facit me tua uirtus amicitiae tuae cupidissimū.
Tanta est tua doctrina ut a te in amicū admitti uæbementius appetam.

Cogit me tua doctrina tui amoris esse studiosissimū.

Tunc ego me foelicissimū esse ducā: cum me amabis.

Quid est q̄ assidue religiosius deprecer superos: q̄ ut tibi charus sim.

Tātifacio tuas laudes: ut si me nō indignū beniuolētia tua celsueris: me sis habitur⁹ ppetuū præconē tui nominis.

Ego tibi afficior plurimū: sed ad te meo respōderi studio posco.

Nihil expecto diligentius: q̄ ut tibi me iunctum constantissimo amoris intelligā genere.

Si me amabis nō solū amando non me uinces: sed inuitat⁹ uenies in amicitia: non ultro.

Facio plurimī amicitiam tuam: qua ut me dignū censeas te unice rogo.

Da mihi mutuo: ut te amem.

Fac me cognoscam tibi non iniucūdum.

Si uis amari: ama: dixit Seneca: q̄ ut i me serues obsecro maximopere.

Respōdebis & tuæ uirtuti pariter & amori erga te meo: si numero me cōiunges tuorum amicorū.

Facies rem te unice dignam: si me amabis a quo mirū es amatus in modum.

Ne diffugias inuitatus amicitiam meam.

Titulus septimus.

Supplicatoria familiaris.

Affecit me tuus hic seruus nō cōtumelia solū: sed iniuria.
Nam cum peterem: ne in tui finibus agri excedendus mihi fieret iniurius: ea fuit & pertinacia & insolentia: ut cum plurimis in me cōiitjs nō destiterit ab instituto. Nequiuī non supra modū admirari: cum apud te sit enutritus: qui & humanissimus omnium esse soleas & æquissimus. At uideo quid inter liberū ac seruum intersit: quātū Scythia

referat a Romano. Itaq; non tam quæro de nequicia uer-
 næ: q̄ potius te supplico nolis hâc illatâ esse nobis iniuriâ.
 Qd̄ ut te non iussisse fieri censeo: sic te contrario imperio
 continuo reuocaturû arbitror. Res est certe non magni
 precij: nec cuius utilitatē multifaciam: sed ne uel tu uir op-
 timus uiolare me uelle uidearis: qui soles bonorû omniû
 defensor esse: uel hâc bælua sese i suis difficultatibus abs-
 te adiutum iri credat. Ad hâc aut̄: hâc si pars agelli meis
 hisce prædijs diminueret: aditusq; p̄ hanc ad reliquas fie-
 ret eius campi partes: nō posset nō esse mihi detrimento
 maximo. Quæ libera ē possessio: pararet sibi eo pacto ser-
 uitutē. Id q̄ te deceret: procurasse opera tui seruitute cō-
 sidera. Sed quid ea in re sum longior q̄ solo nutu impetra-
 turû me sciam? Oro te igitur atq; rogo: ne feras hunc bo-
 m̄tionem cuiq; imprimisq; mihi uiolentû esse. Bene uale
 Ex Mediolano pridie Nonas decembris.

Supplicatoria familiarissima.

Agitur in urbe tibi patria mea causa: nec abiecta quidem:
 nec precij mediocris. Sunt aut̄ primates illi ciues tui tales
 ut ex re sua donent nihil: ex aliena plurimû rapiant. Ex q-
 bus cū eo mihi lis est: qui solet esse omniû pessimus litisq;
 obseruantissimus. Ego uero ut me perpulchre nosti nihil
 difficilius ago q̄ lites: Maloq; interdum de fortuna usq;
 meo non nihil cedere ut pace uiuâ: q̄ anfractu causæ du-
 bioq; litis euentu rem alienam uel usurpare uel quærere.
 Scio q̄ graue feras cuiq; iniuriam fieri: q̄q; sit mens tibi ab
 omni uiolētia quidē aliena. Te igit̄ unice supplico: des ad
 eos cum quibus mihi agitur litteras: quibus eos horteris:
 malint quod æquū est arbitrio amicorû assequi: q̄ cauidi-
 corum astutia iniquitateq; per uim quæ ad se nō attinent
 cōsequi: ad eos aut̄ qui sorti tenēt leges ac arbitriû: cōmē-
 daticias scribas: ut me foueant in ijs quæ iusta sunt. Bene
 uale. Ex Mediolano Nonis decembris.

Supplicatoria grauis.

Cum dedeceat uirum bonum quicq; turpe prosequi: tum

TITVLVS VII

- imprimis illud: quod in postulada supplicandaq; re turpi-
 itum atq; locatū est. Hoc em̄ pacto se turpissimū quisq; pa-
 tēfacit: & quasi pestiferū morbū euitandū ab omnib⁹: cū
 non solū est ipse malus: ut improbat Plato: sed inuitat ad
 maliciā alios. Nā ut ait Seneca: Perinde quidē est allicere
 quemq; in perniciem ac orare ut iniuria fiat. Quid si plus
 peccat: qui corriūpit ad iniquitatē aliquē: q̄ qui corruptus
 est: Is em̄ allexit hūc ad transigendū crimen ipsum: hunc
 animi pturbatio p pecuniā aut aliud corruptele gen⁹ co-
 egit imemorē ac improuidū esse sui. Q̄ obrem & christi-
 ana sapiētissima fuere uerba: Maius peccatū habet q me
 tradidit tibi. Q̄ si ab amico postulat aliquid: ea Ciceronis
 est amicitiae lex habenda semp ante oculos: ut ab amicis
 nō nisi iusta petant: amicoꝝ causa dūtaxat honesta fiant.
 Si a principe uero supplicat aliquid: debet illud obserua-
 ri Agesilai q dicere solebat: Eadē a dñs & principib⁹ oran-
 da: si qui constituisent exorare: ut nulla censendū est nos
 duplicitate: nulla fraude posse nos circūuenire deū: Ita ni-
 hil debem⁹ a regibus quærere qđ nō omni ex parte præ-
 clarum sit atq; iustū. Sunt (ut inquit Herodotus) ipsi prin-
 cipes naturæ in terris simulacra: tantūq; cæteris existimā-
 dum est eos præstare uirtutis omni genere: sed imprimis
 iusticia: ut nihil durtius auditu sit ipsis: q̄ si quid accipsūt in-
 iusti quemq; appetere. Vt mulier pudicissima fert p̄ iniqua
 mente quicq; audire quod turpe sit: ruboreq; p pudorem
 conficitur: Ita princeps bonus nequit non excandescere
 si quid iniquū ab se posci audit. Vt luxurioso inquit Au-
 gustinus castitatis uerbum est offensio: iniquo uiro recta
 uia: sic optimus rex turpitudinis mentionem execrat: &
 qui supplicat iniusti quippiam: summopere hunc exosus
 est. Poscenda igitur sunt honestissima: cū ab omni homi-
 num genere: tum ab ijs in quos tanq; in numina sunt om-
 nium expectationes: omnium conuersa lumina: ut ipsi ad-
 monent a deo: referente Psalmista: Diligite iusticiam qui
 iudicatis terram. Ita qui ab huiusmodi iudicibus quicq;

Plato
Seneca

Cicero

Agesilaus

Herodot⁹

Augustin⁹

[Psalmista

appetit: non nisi & quæ deceât uirū bonū appetat & quæ ducat a bono principe præstanda sibi: ne si quid supplicet aliud: una supplicatiōe labor frustra tempus triuerit. Supplicāsq; tum nihil impetret: tum & iratum sibi principem reddat. Hæc ego quotiens mecū animo uolutaui clarissimè princeps: totiēs abs te quicq; poscere sum deterritus: ne forte mea causa tibi nimis indulgerem: nec satis inteligerem: essent ne quæ supplicaturus accedebā impetranda. Nā ut Aristoteles docet: Omnis malus ignorās. Apparentis enim opinione boni decipiunt. q̄ plurimū: qui cum uæbementius errant: sibi honestissimā esse causam opinantur. Nūc autē ubi manifesto cognoui rem meā talē esse: ut audēter sit tibi tuū sperandū auxiliū: nec ambigo te tibi fauturū in re clarissima: nec tibi subuerēdū esse arbitror. Cū fratri meo lis esset amplissima Romæ: uidereturq; sūma quadā a nescio quo sacerdote lacesitus iniuria: decurrit ad pōtificē maximū: eiusq; obsecrauit sanctitatē: ne qd iniquitatis pateret a suis patrari præsidib⁹. Acta trāsa ctāq; sunt plurima: in idq; tandē est deuentū ut fratris aduersarius ad te causam eam omnē deferrī tulerit nō iniqua mēte: sed ea (ut dixit clanculū cum amico) sentētia: ut existimaret te facile plurimorū litteris inducturum se fore: in id iudicandū qd cupit. Vide q̄ iniquus sit ut non modo rem malā ab eo speret qui princeps est & optim⁹ & omniū innocentissim⁹: sed etiā famā de te iam turpem audeat dispergere ac disseminare. At tibi cui notissimum atq; apertissimū est: q̄ uel in ipsis pmissis: Agin te illū præstes q cui dam instantius dicent: at promissisti: Promisi quidē ait: si istud iustum est: sin iniustū: locutus sum: nō promisi: nihil uel nunc uel alias uidetur abs te quærendum accuratius: q̄ quod æquum non uideatur solum: sed etiam sit. Supplicō te igitur unice: ne quid ille suæ temeritati confisus iactabundus de me audeat per iniquitatem superato: se iactare. Non qui petam in eum quicq; iniuria parari: sed ut prætori cæterisque tuis magistratibus iubeas: nihil hac in

Aristoteles

Agis

TITVLVS VII

Pericles

causa: p cuiusq̄ preces atq; cōmendationes fieri: ut sola sit honestate satis: nec tabulaq; steē figmentis: nec cauidico rū maleficijs: nec impiorū uel minis uel pollicitationibus. Hoc aut̄ ipsum nō orarē: si tu tibi iudicādi locū seruasses. At cū in alterius ex p̄dominis tuis causā banc traduxeris manus: uereor ne quid nō dixerim minus innocēter: minus fiat modeste: sed sit aliquis Pericles: q & man⁹ habuerit & oculos abstinentes: Supplicandū esse duxi: præcipias sic rem meā prouideri: ut queri nō possim. Bene uale. Ex Mediolano octauo Idus decembris.

Synonyma supplicatoria.

Supplico sis mihi adiumento.

Expecto auxilium tuum.

Cupio te fauere meæ causæ.

Nihil est q̄ plus appetam: q̄ auxilium tuum.

Mea causa tuo solo cupit adiuuari consilio.

Cum tuus in me cōueniret fauor: nihil est mihi defuturū.

Habeā te modo propitiū: postulabo hac in re nihil aliud.

Ex omnibus quæ sunt usui futura in hac re mihi te præcipuum aduocatum oro.

Supplicatio mea omnis in te conuersa est.

Mea oīs salus a tua salute p̄det: quā assidue i me adtoco.

Pluris te solum facio q̄ cæteros omnes: & i meū fauorem obsecro.

Posco diligentius: ut mihi succurras.

Vnū est qd̄ cōtinue superos p̄cor: ut mihi sis adminiculo

Nulla est oratio mea uæbemētor: q̄ ut in meā te rem conferas adiutorem.

Si fuisti cuiq̄ aliqñ moriger ac obsequiosus: esto in meam hanc causam officiosissimus.

Officium hac in causa tuū experiri cōstitui.

Cum habeas me tibi deditissimū: tu quoq; meis ausculta precibus.

Supplicationē hanc omnē in meā admitte controuersā.

Titulus octauus.
Suasoria familiariaris.

An sit peregrinandum

Cupis ab me scire: de tua profectioe ad exterarum nationum quod censeam. Ego ut summatim rem amplissimam perstringam tibi suadeo ne diuertas a proficiscendi tuae nobilissimae instituto mentis: nec ea dubites adire tolerareque quibus isti liuiduli: quibusque propinqui: te deterrent. Nam quod autem te molissime domi uiuere: parataque istuc ad uoluptatem omnia tibi foris defutura: istuc ipsum te ad istud iter accingat ne torpescas inter sirenes: neu coruorum illecebris contabescas. Non enim ad somnum/gulam/uenereque nati sumus: sed ad labores atque sudores: ut gloriam immortalam consequamur. Deliciae quas illi dicunt: illorum sint proprie: qui bestiarum instar: ut Cicero pulcherrime complexus est: quantum adest Cicero quantum praesens est: probant paululum admodum praeterita considerantes aut futura. Verum qui uidet antecessiones temporum rationemque metit omnia: Vlyxem imitatur: de quo Homerus dixit Homerus. Calentem dic musa uisus: qui moenia Troiae de ulyxe post euerfa sua. Et mores hominum multorum uidit & urbes: ut Horatius retulit. Quid animo nobili ac magno dignum est Horatius ducendum: quibus ut uniuersum mundum unam esse ciuitatem existimet: ut Socrates ait. At in ciuitate quis uiuit: qui nolit Socrates singulas eius partes sciscitari. Facis humanissime si uisus orbis terras atque nationis in diuersas urbes terra marique perficiscaris. Nec te det erreat ulla rerum locorumue difficultas: cum multa te magis captura sit rerum assidue uidentium delectatio. Quia latius eris deinceps domum redies: cum ea quae uideris diuersa parentibus sociisque seriae quadam/ut historicus enarrabis. Identidem Ptolemaeus factitauit: qui rerum plurimarum usum didicit atque docuit/ & astroorum motus: & regionum diuertacula. Bene uale. Ex Mediolano septimo Idus Decembris.

Suasoria familiarissima.

Vt pacem cum fratribus firmes: ais esse quod tibi dissuadeant. Nec te Pax seruanquamdem amat illi: nec semetipsos. Vt nihil utili corpori: quibus si da cum fratribus

cuncta membra singulari pace bona conueniant: Ita concordia:
 ut Salustius inquit: minime res crescunt: discordia maxime
 dilabunt. Imitemini O discordes animi: christum pacis largi
 torum inquietum: Pacem meam do uobis: pacem relinquo uo-
 bis. **Q** si pietas genus ipsum ad beniuolentiam cogit: omnis est
 impietas exagitanda: quae uos uobis rebelles reddit. Non
 possunt igitur esse uiri boni qui te distrahunt a pace tibi que dis-
 suadent officium pacis. Ego nesci suadeo ut pace cum fratribus
 uiuas: uerum etiam oro atque obsecro malis cum pace decem: quae di-
 scordia mille cum illa quiete tueri queas: Haec nec inquietus
 tibi comparare: nec comparata seruare. Bene uale. Ex Medio
 lano sexto Idus Decembris.

Suasoria grauis.

Omnis suadendi ac dissuadendi ratio & argumentatio in-
 de nascitur opus est: ut & utile & honestum quod eligitur caute
 risque praefertur intelligendum sit. Omnem enim incommodita-
 tem atque turpitudinem euitandam quis non esse ducit: nisi men-
 tis egenus ac ab omni humanitate uerumtamen abhorrensque
 Plato Quamobrem cum Plato rogaret: quid nam sibi uideretur id ipsum
 turpe cum utilitate coniunctum? Potest ne inquit cum morte uita
 Cicero coniungi: aut unda cum flammis? Cicero uero & si uoluit posse
 illam utilitatem appellari: quae ab honestate disiuncta foret:
 cum Panætio tamen sentiens aliquid dicit utile uocari quod
 turpissimum foret: ut lucri gratia turpem aut sordidum sequi
 Theophrastus quæsitum. At ut Theophrastus expresse complexus est: honestas
 omnis ea est: quam primam sequi debet: qui uersatur in con-
 sultando: mox eam utilitatem quae ab honestate nascitur. Nam
 Aristoteles Aristoteles triplicia inquit praemia uirtuti comparata: di-
 uitias/honorem & gloriam. Nunc quaerimus haec ne tibi
 De ingressu comparanda sint: qui religionem es ingressus? Dissuaden-
 tes isti negant te quicquam esse lucratum: amississe uero plurimas:
 qui cum diues in mundo fores: diuitibus cesseris: cum ho-
 noratus apud principes: quasi non notus in religione uer-
 seris: cum gloriae perpetuae diues: nunc eius non pauper solus
 sed egenus: sed medicus. Audi quae ego ab istis dissentiam

tibiꝫ quibꝫ ratiõibꝫ ut pſeueres in delecta tibi ſanctiſſima
 uia ſuadeã. Hæc uita ut Auguſtinꝫ ingt: tere cõſiderãtibꝫ
 nō eſt uita: in q̄ duæ nos aſſidue torquet ægritudines Pla- **Auguſtinus**
 tonis ille/timor & dolor: ut qñ bene ſit timeamus: cū male **Plato**
 aũt doleamꝫ. Diuitias aũt balce in argẽto/auro/gẽmiſqꝫ cõ
 ſtitutas: docet Tulliꝫ nō optãdas: neqꝫ bonas exiſtimãdas **Tulliꝫ**
 quazꝫ augẽdarũ nō modo nos cupiditas aſſidue præmit:
 ſed etiã metꝫ amittẽdazꝫ. Q ſi uita nō eſt: cur i mũdo uiuẽ
 dũ. Si diuitiã nō ſũt cur optãdã. An ut Harpyias quaſ ra **Harpyias**
 paciſſimas dicũt obſcœnaſqꝫ uolucres induamꝫ. At cū ma **Apoſtolus**
 li ſumꝫ: expurgandũ nobis uetus fermentũ: Apłs nos ad
 monuit: ut fiat in nobis noua cõſperſio: reñciendã inq̄ ue
 terẽ illã ſpumofã mucidãqꝫ uoluptatis libidinẽ: in eundãqꝫ
 ueritatis uia: p quã nobis bonæ ueræqꝫ diuitiã cõparant. **Aurelius**
 Nō dixerim: ut cū Aurelio loquar: improbandũ argentũ
 atqꝫ aurũ quæ creauit deꝫ: nulla eſt dei creatura dãnanda:
 ſed inuãbendũ in hoiem: q dimiſſo creatore cõuerſus eſt **Dauid**
 ad creaturã: ut illud Dauidicũ extat: Simulacra gẽtiũ argẽ
 tum & aurũ. Nam & diuitiã & reliqua fortunæ bona per
 inde ſunt: qd Terentius ingt: ac eiꝫ animꝫ: qui iſs utiẽ iũ
 re ab Ariſtotele inſtrumenta ſunt ad exercendas uirtutes **Terentius**
 exiſtimata. Quãobrẽ & philoſophiã difficilẽ ſine rebꝫ ad **Ariſtoteles**
 uiuendũ neceſſarijs Pythagoras & Anaxagoras dixiſſe p
 bibenẽ: & Iuuenalis ait: Haud facile emergũt: quozꝫ uirtu
 tibus obſtat res anguſta domi. Sed cum in mũdo non ni
 ſi ad perfruendas uoluptates hiꝫ utanẽ diuitiꝫ: ut Titũ il
 lũ præ ſe ferãt. Aut ad ambitionẽ ut Ixionis Sifyphiqꝫ nō **Pythagoras**
 ſint diſſimiles: aut ad exaggerandum coaceruandũqꝫ p
 cuniarũ cumulũ: ut Tantalũ uideantur & Phinai. Certe **Anaxago.**
Iuuenalis
Titius
Ixiõ Sifyphꝫ
Tantalus
Phinaus
 Diogenis eſt adhibenda ratio: ut pecunias malimus per
 dere: q̄ ab ipſis perdi. At cum iſta religio: quam tibi dele
 giſti: ueras inquirat diuitias: a falſis migret: ut Ambroſius **Ambroſius**
 monet. Ditiõ iſtic eris multo: q̄ unq̄ antea futurus eſſes.
 Nũc tanqꝫ nihil habẽs & om̄ia poſſidẽs Chriſtiano docu
 mento/cũ nihil habeas/nihil tibi deerit: ut ille ſe iactabat **Chriſtiano**
 documẽtũ

Terentius Terētian⁹. Nihil egebis. Nihil appetes: & pecuniæ usus
Cicero. cupiditas / & uoluptas instar erit Ciceroniani præcepti: ut
 nihil tibi sit magnificentius: quàm pecuniã negligere cū non
 habeas: cū habeas ad amicitias liberalitatēq; conferre. Di-
 tissimus es ergo factus ista tua procellosissimi nauigatione
 pelagi: & adeo quidē diues: ut paup esse non possis. Possi-
 des em̄ ea quæ nequeāt naufragio / incēdio / rapina: ulloue

Bias tibi deficere calamitatis genere. De quibus quidē illud Bi-
 antis un⁹ ex septē Græciæ sapientib⁹ recitat. Omnia mea
 mecū porto. Ditissimi sunt quorū de⁹ custodit thesauros:
 cū nō nisi ubi thesauri sunt: thesauricantiū corda firment.

¶ Si in deo gægophylaciū est: cor quoq; ad deū directissi-
 mū procuratorē ac tutorē sibi cōparauit: qualē nemo de-
 cepturus: nemo superaturus sit. Honores autē quos eras
 habiturus in mūdo: quos in hac religiosa uiuendi lege ac
 uita es habiturus. Poteras ne illic aliud quicquid assequi quàm ma-
 gistratus: quàm clientelas: quàm ad summū aliquem principatum?
 At quōtō hęc in religione consequi clariora possis: ea multo
 quidē præstantiora in mūdo non nisi per inuidiã: per cor-
 ruptelas / per similtates: ambiendo / donãdo / mentiendo /

○ **Seneca** quicquid dignitates assequitur? Nã ars prima regni ē: ut inquit Tra-
 gic⁹ Seneca: posse inuidiã pati. Hinc gladij iugulãt / uenena
 interimunt / pditiones delatiōe sequuntur atq; omne flagitij

Ouidius. gen⁹. Et ut eruditissime dixit Ouidi⁹: Fili⁹ ante diē patrios
 metamor. inquit in annos, Pudorq; omnis atq; fides ac pietas pe-
 nit⁹ fugant. His honorib⁹ q; deniq; poti⁹: assidue cruciat:
 uenenūq; in auro bibit: cuius mens nunq; conquiescit: &

Tullius peccatorum afflicta conscientia: ut inquit Tullius: & augen-
Apostolus dæ dignitatis cupiditate. Hi sunt ait Apl⁹: quos habui in
Iuuenalis derisum. Hi sunt ait Iuuenalis: qui metuunt & ad omnia ful-
Danaides mina pallent. Hi sunt Danaidū illarū simillimi: quas perbi-
 bent urceolis perforatis baurire lympham apud inferos:

frustra q; assiduo labore defatigari. Sūt ne honores illi uir/
Aristoteles tutis in quibus præmia testimonia q; foelicitatis Aristotelis sen-
 tentia: quibus acceptis miserior est homo quàm antea? Hono-

res & ueri quidem & optandi sunt: quos ex religione con-
 sequeris: Si religiosus non haberi modo uolueris: sed etiā
 esse: Præfuisse illic iudicandis corporib⁹: istic animorum
 arbiter fies. Vide quātū inter corpora & animos interfit.
 Partē mūdani principatus illic fuisses adeptus: partē istic
 cælestis regni nāciscere. Ad reges illic tibi adit⁹ patuisset:
 istic deū optimū maximūq; semper cum uoles alloquere:
 Nunq̄ ad eū tibi accessus intercludet. Quid si ab iisdem
 regibus petisses multa: quæ non impetrasses: a deo nihil
 frustra postulabis. Quid si duras: quas inquitunt fores: cal-
 cibus interdū centies pulsasses priusq̄ semel aperte forēt:
 Quid si quæsiuisses plurima: inuenisses uero nlla: Istic autē
 uerba saluatoris tibi fidē faciūt: Petite & dabit⁹ uobis: pul-
 sate & aperiet⁹ uobis: quærite & inuenietis. At gloriā quā **Christus**
 eras in mūdo habiturus: an eam quæ inanis est: quam de- **Augustinus**
 finiuit Augustinus esse uelle uincere: ubi meritū non est.
 Posses ne panis noie: aut saxo panis loco pasci: Quid po-
 tes igit⁹ eam existimare gloriā quæ uera non est: Dices ue-
 ram diffiniri ab eodem gloriā: bonā de alicuius uirtute:
 ut Plato etiam uoluit: cum fama noticiam / aut testimoniū
 aliquorū de nostra uirtute bene sentiēdū: Quid id est: nō **Vera gloria**
 ne quod & prius: Possunt enim & falli homines & fallere. **fm platonē**
 Possunt id opinari de aliquo: id sentire: id dicere ac lauda-
 re quod nō est. Vagat⁹ ea fama: iactat⁹: perreptat orbem:
 Radices certe nullas propagabit. Vera est ea gloria: quā
 beatorū iuncti numero consequent⁹: quæ per opera fidei
 ad charitatē pducta nihil fucati sibi componit. Nihil ficti
 præ se fert. Nihil palliati suæ præponit laudi. Gloriarī lice-
 re in domino docent sancti / & in infirmitatib⁹ ac erumnis:
 ut Apostolus docet. Ea est uera gloria: quā quærūt sibi q̄ **Apostolus**
 patientia / tolerantia / mansuetudine / cōstantia / pietate / in-
 nocentia / imundiciæ debellatione / discriminū mundano-
 rū superatione: cælū aliqñ cōscendūt. Hāc tu tibi cōposui
 sti: uiamq; sanctissimā per quam immaculatus incedas: mo-
 nente Psalmista: Beati imaculati in uia. De qua pro seipso **Dauid**

locut⁹ est Christus in quiens: Ego sum uia / ueritas & uita.
 Vitam igitur uiuentiū delegisti: ea prætermissa / quæ mo/
Gregori⁹ rientiū erat: in quā ait Gregorius. In hac uita continue mo
 rimur: & sicut aqua labimur. Nequit em̄ aliud esse q̄ mors
Dauid cū sit infernus: dicente propheta: Descendit in infernū ui/
 uentium. Et rursus: Dilatauit infernus os suum. Illic in affli/
Vir. vi. æne. duis uersabere periculis: siquidē nō imperite scripsit Ma/
 ro: Noctes atq; dies patet atri ianua ditis. Et iterum: Facilis
Diogenes descēsus auerni: Et Diogenes: undiq; dixit iter ad inferos.
 Istic aut̄ quies tibi cōparabit^r: suadeo tibi ergo ne ab insti/
 tuto cuiuscūq; dissuasiōe diuertas: nec arbitreris ullū te ui/
 uendī genus salubrius æternitati quærere potuisse. Bene
 uale. Ex Mediolano. v. Idus Decembris.

Synonyma suasoria.

Suadeo tibi ut discas.

Ne quod iter agressus es deseras: te hortor.

Abs te peto diligenter: ut ab instituto nō discedas.

Nilil arbitror quærēdū tibi magis q̄ ut ista ī uia p̄seueres.

Te unice obsecro: ne desistas ab inceptis.

Fac si te amas: ut quæ aggressus es diligēter p̄sequare.

Tolera (te rogo) singula: quæ qdē reliq; difficilia uideant^r
 ut persistas in proposito.

Ne leuitatis simul accusare: tibiq; rectā adimas rationem:
 esto in instituto constans.

Imprimis tā hoc tibi suadeo: q̄ qd̄ maxime.

Q̄ acriter firmeq; tibi hanc rem suadendā arbitrer: hanc
 possem p̄ litteras declarare.

Id apprime tibi cōsulo: ut nō reuoces qd̄ p̄posueras.

Et si multi dissuadeāt hoc tibi: ego tuæ laudi hoc tñ uideo
 maxime profuturū.

Crede suasiōni huic meæ quæ tui nois est capacissima.

Mea om̄is exhortatio est: ut ne discedas ab hoc animi tui
 decreto.

Vnū hoc præcipite te rogo: ut p̄seuerātia nullā hoc in ne/
 gocio uirtutē esse tibi necessariā magis opinere.

Hæc est suasio in te mea: ut firmus sis in proposito. Cuius pro te plurimū in hoc qd̄ es aggressus assidue pseuerare.

Nonus titulus.

Dissuasoria familiaris.

Et si p̄difficile uideat̄ esse factū cum suusus est aliquis ei dissuadere: cū tamē ratioē gubernent̄ homines: nō solo sensu nihil arbitror factū facilius q̄ si quid argumentis ueritateq; probeat̄: illud dissuadere posse quo fuerat persuasum. Est em̄ & suadendi & dissuadēdi lex eadē: ut declareat̄ qd̄ utile a honestum: quid contra damnosum & turpe sit. Tibi suusum est: ut bellū aggrediare cū possis pace uiuere. At ego bellum tibi dissuadeo: a quo magis abhorrere debent homines: q̄ ab eo qd̄ est ab hominū natura dissiunctissimū. Quid ab homine dissiunctius: humani sanguinis profusioē? Quid ei cōuenienti⁹ atq; cōmuni⁹ uita? Nam ut Homer⁹ declarat: bella nō nisi coactis inuitisq; uiris incipiunt̄ ut uiuatur in pace: testimonio Tullij. Quāobrem & apud latinos a bæuis dicuntur bella: quia bæluarum dimicatio periculosa sit. Bella dixit Artaxerxes ineunda: ut uincat̄: uictoria quærenda: ut triumphet̄: triumph⁹ expectandus ut ociet̄. At quis prohibet sine bellis ociri? dixit Horontes: aut dimicat̄ p̄pter gloriā: aut ob imperiū. Neutro tibi nūc est contendendū. Inglorius hoc adires bellū aduersus longe te inferiorem: & cū eū tuo subdidisses imperio: plura multo præliando consumpsisses: q̄ uincendo quæsiuisses. Ergo id tibi nō utile sed detrimentum fieret: non honori cederet: sed dedecori. Posset enim Ouidianū illud aduersarius iste de se dicere: Non tam turpe fuit uinci: q̄ contendisse decorum. Magnus es & dux præstans atq; prudentissimus: Verū illius memineris: qd̄ Alexander Philippi regis filius inuitatus ad cursum pedestrem in olympiadē non esse sibi currendū respondit: nisi cū regibus. Dissuadeo tibi uæhementius bellū istud: & ut tuæ dignitatis amplificandæ cupidissim⁹: ita tuā omnē execror turpitudinem. Crede mibi: qui tibi deditissimus sum: nō

Bellum dissuadet

Homerus
Tullius

Artaxerxes

Horontes

Ouidius

Alexander

decere te opus tā abiectū. Bene uale. Ex Mediolano. iij.
Idus Decembris.

Disuasoria familiarissima.

Seneca Nihil est qđ tibi dissuadeā magis: qđ quod incœpisti. At tū
ui enim te minime litteris ob quas obsequendas istuc pro
fectus es: operā adhibere: nec religioni rursus ut debes in
cumbere: sed p urbem assidue uagari comitib⁹ illis socius
qui & impudici sunt & insolentes. Id qđ te deceat: non te la
tet: modo te audias/ & te tibi uendices: ut Lucillum admo
net Seneca. Quid em̄ est fœdi⁹ qđ aliud de se polliceri atq;
pferi: aliud sequi? Tu religionē p fessus: tu doctrinā pol
licitus spem maximā de te parentibus dedisti. Harū rez
pessima iecisti fundamēta: Vbi promissa deo castitas: ubi
contemptus mūdi: ubi libidinū detestatio: In his omnib⁹
cōsequendis omnem cōstituis curā. Dissuadeo id tibi uae
bementius ni te malis famosum: qđ laude dignū. Qđ si me
audies: & si te nūc neqcia cogit flectitq; i scelera: intelliges
aliquā: cū mente fies pacatiore: fuisse meā hanc omnē dis
suasionem tibi qđ em̄ oportunā/ ac unice utilem. Vale. Ex
Mediolano. iij. Idus Decembris.

Disuasoria Grauis.

Vt nō uacet uenationi Factus sum amicorū litteris certior: eā te in sententiā ne
scio quoq; nebulonum adhortationibus suasum deuenis
so: ut uenationi uacaturus in urbem ire nō constitueris. Id
ego dissuasurus de syluis nō nihil eoq; uiuendi genere cō
tendam prius: qđ ad urbanas descendā uoluptates. Quid
inter syluas inueniunt ijs: qui eis delectant qđ laudare pos
sint: Num apparatus rez: aut urbiū splēdorem: aut uiroꝝ
cōsuetudinē? Si quæris apparatus habitandis: En tibi foue
as & latebras fetidas/ marcētes/ fimo putridissimo plenas
ut Hesiodus inquit: Syluestrem feritatē olentissimā. Si re
liquū: uide sub arboribus hyeme lutum coenossimū: aut
niuosam glaciē quā uel ipse feræ non secus ac pestem eui
tant. At æstate puluerē pegrinos suffocantē: muscas & ea
rū oē gen⁹ molestissimū oibus: ijs præsertim q uersant in

uenādo. At splendor qualis: lucorū quæris: an nemorum?
 Vtrūq; syluæ nomē est. Luci a nō lucēdo dicti sunt. In his
 dicūt Poetæ aias heroū habitare: credo hāc fuisse causam
 qm̄ ppter asperitatē loci raro quisq; illo pueniat. Incultus
 est lucus: spinosis arbutis densus/dumis creber: ut qui eo
 deuenit aut i leporē uertat/aut quā teneat ad inde regre/
 diendam uiam:nō intelligat. Nemora uero a pascendo di
 cta: quæ cultiora tenet: ad pastores attinēt/aut septa pasto
 rū: aut ea quidē ferarū signa: qbus p uestigia canes discant
 earum processum. Vis in nemoribus quiescere: tecū scæ/
 nam affer: uel ad umbrā captandā in ardoribus solis libyci
 uel ad hyadas sub Arctoo tempore uitādas. Inquire in ijs
 fontes. Parata est tibi Dirce/parat⁹ Pegasus/parate Hip- Dirce
 pocrine. Vndas habebis a biblis bobus ac armentis cæte/ Pegasus
 ris: necnō ipsis uarijs ferarū generibus tam ornatas: ut fæ/ hippocrine
 cem te bibere posse uideas: si tandem sitieris: ut in illud Er Erminus
 minij peruenias: Mori malo q̄ fœdari. Ad esum aut in tem
 pore/mora/fraga/pomaq; durissima & acerbissima: qbus
 nedū defatigare mordendis: a gustu uero stupescas: ueq;
 etiam ita stupescas dentibus: ut nequeas tuæ fami satifsa/
 cere. At uiroꝝ consuetudo quæ imprimis est inquirenda
 uiro: cum sit ut Plato dixit: Animal sociabile: qualis illic est Seneca
 ac quāta? Magna pfecto numero ut numerari non ualeat
 excellētia ut recitari nō possit. Numerus inq; nullus: aut si
 quē uideris: ut Iuuenalis inqt: est rara auis i terris: nigroq; Iuuenalis
 simillima cygno. Pastor tamē is ipse rarissimus erit: aut tui
 simillimus qui uenetur atq; frustra tempus terat. Poteris
 ne aut nullius: aut pastoris delectari cōsuetudines: In nullo
 desiderabis assidue quēq;. In uenatore cupies nullū: cū Se Seneca
 neca ipso Ciceroneq; testib⁹: animalia eodem uiuentia ci/ Cicero
 bo sese mutuo oderint. Cū qbus de actione uitæ aut rerū
 plurimarū doctrina: aut de contemplandis loquere numi/
 nibus? Aliud enim horū: aut omnia simul eos sequi aut de
 eis cōmentari debent inter sese illi: qui uiroꝝ appellatiōe
 se uelint exhibere dignos. Adbibebis tecū cōmentantes

Iuuenalis

Hi syluis &
uenationib⁹
operam de-
derūtQuæ mag-
nificentia in
urbibus

de mansuetudine ac facilitate urfos: de castitate ac pudici-
tia quidem apros: de prudentia damas: de simplicitate tul-
pēs: de animi magnitudine ceruos: de fortitudine lepor-
res: de sciētij robora ipsa: quæ possint ad huc Dryides &
Semnotheos Galloꝝ: & primos hoies duro de robore na-
tos: & forte colūbas afferre louis: quæ respōsa dabāt. Quid
si tecū illic Actæon suam miserā fabulee: Aut Arcas suā
calamitatē cū matre Lycaonica narret: aut Calydonius
aper: aut Hercules ille / Iouisue dictæus Taurus: Quid si
Dianā offenderis: & cū ea tot nymphas cōpareris: Quid
si occurreris Hippolyto: ac Parthenopæo: Cambysæq; ac
Meleagro: Credes ne illos tibi fautores: q tuæ simillimā
artē exercuerūt: At cōtra q iucūdius est in ciuitate uersa-
ri: nec uelle tibi sapere soli. Qui sunt in urbib⁹: quid habēt
apparatus: Quid ornatus: regias non solū domos lucullis-
nas illas quæ in Apolline tot milibus cū cæsare parabat:
ubi aulea sunt: & attalica singula uasaq; cœlata ex Corin-
thijs opificib⁹ huc aduecta: ut abacum esse putes ex Asiæ
regibus collatū ad Pompeiū. Nihil hic immundi: omnia
splendidissima. Famuli Ganymedes Asiæ inq; flores: An-
cillæ formosissimæ Venerē ipsam redolentes: de quib⁹ il-
lud a Iunone dictū existimes: Sunt mihi bis septē præstan-
ti corpore nymphæ. Quicqd gula possit appetere mode-
rata quidē & incōtinens hic reperit. Quicqd uel ægrotis
iucundū esse solet: uel multo magis bene habentibus. At
cætera prætereo: quæ uel ad hominis ex omni genere ui-
tæ necessaria sunt / uel ad uoluptatem comparata. Quid il-
lud est qd uersaris inter homines: cū quibus ualeas omne
transigere uiuēdi ac bene quidē uiuendi munus: Aut em̄
res est quæ consiliū postulat. In urbib⁹ uersant labeones /
uirginij / Sæuolæ / aut quæ cōmentationem poscat familia-
rem: hic affines / aut domesticam: hic parentes / aut leuē:
hic socij apd quos nec obscœna qdem sint nec turpia / aut
grauē: hic uiri consulares: Catones / Fabricij / Curij. Quid
q homines in urbe uides: non bæluas: Quid cum omnia

uideas: ut optas: & ambis get⁹ es: nec corp⁹ defatigas nec
mentē: Istic uel iuga Cynthi uel Cythæronis adeas uel os-
sæ: nūc molossis laxadis canib⁹: nūc Cretæis buccillucq; cur-
sitas: nūq; loco stas in² discrimina uersat⁹ ea cūcta quæ mo-
riētibus in solitudine sūt parata. Quid qd ubi te fulmine⁹
oppresserit aper: uel imanis cōpresserit ursus: si diē obie-
ris: urna cares: caelo illo uirgiliano tegeris: Q si p id tps fa-
cilis ut ille inqt erat iactura sepulchri: nunc tñ est p̄difficilis
cū sacra sint oīa dicata sepulturae. Quid q̄ uiu⁹ etiā si redie-
rit: q cū feris pugnat in testē nō admittit⁹: Eam em̄ cōditio-
nē subit quā gladiator: quē quātū ueteres improbarēt: do-
cet improbata Neronis atq; Domiciani uita: qui gladiator
rib⁹ delectati proposuissent munera. Quāobrē & Iuena-
lis Gracchum illū hanc minus turpem ducit: qui iustrauit
mediam gladiator harenā: q̄ qui cornicini nupserat: pro-
monstroq; pariter scribit: qd̄ moenia tuscū figat aprū. Ve-
teres illi uenationi uacantes bellis præludebant: ut & dra-
con libyco: qui Atlantidū custodiebat peruigil mala: præ-
ludit Hercules cū Hydram expugnauit ut Cyrus Alexan-
derq; futuris præludebat prælijs. At tibi nō est proposita
Martialis uiuēdi uia: Poti⁹ es Apollineus: at Apollo dices
Phythenē intemit: sagittariusq; uocat⁹ ab Orptheo: cur nō
eū imiteris: quē sequeris: ueq; ille sel uenator: tu uero sem
per: Eū decuit: te dedecet. Est dā dū: ut Seneca ait sapiētis
simus: aliqđ interuallū aīo. Et ut inqt Cicero: sunt adhiben-
dæ studijs intermissiōes: & rursus ad ea reditus. Si bellaria
utereris uenatiōe aut olerib⁹: non dissuaderē ut exercita-
tione corporis mens ipsa recrearet⁹. Sed cū uæhemētissime
cuiq; uiro graui placere possit ac debeat Terētianū illd̄: Id
arbitror apprime in uita utile: ut ne qd nimis. Dissuadeo tī-
bi supra modū syluas / & ut ab urbib⁹ absis: qb⁹ præferas so-
litudinē. Bene uale. Ex Mediolano pridie Idus Decēbris.

Synonyma dissuasoria.

Dissuadeo tibi uæhementius: ne id assequaris te hortor.
In hanc rem adeundā te debortor maximopere.

Vir. ij. æne.

Iuuenalis. ij.

Satyra

Pria satyra

Draco liby.

Marcialis

Phythen

Orpheus

Seneca

Cicero

Terentius

Ego te plurimū rogo ut ab hoc abstineas.
 Cupio te mirū ab eo te abhorrere negotio.
 Quod minime tibi faciendū existime: hoc unū est.
 Caue supra modū id facias.
 Id si feceris quod es aggressus: pœnitebit te tandē.
 Videbis te deniq; sensisse pessime: si hoc prosequeris.
 Nihil est quod sis maiore odio cōmemoraturus: si mihi nō cre-
 dis dissuadenti: quā quod nūc temptas.
 Fac ut animo rem istā e mente deleas.
 Hoc quod proposuisti uahemētius tibi dissuadeo.
 Dissuasionē meā si negligas: pœnitebit te negligentia.
 Ne credas hoc ab me tibi p inuidiā dissuaderi: sed pro ma-
 xima erga te mea beniuolentiā.
 Crede amorī in te meo: dissuasionē in hac causa fieri tibi
 ab me maximā.
 Nibilo plus aliquādo lætus eris: quā si quod te dehortor nō
 prosequeris.
 Cum intelligam quid te dedeceat: hoc opus ne suscipias
 hortor.
 Dehortatio mea oīs iccirco fit: ut ab his abstineas quæ tibi
 sunt plurimū aliqñ: nisi abstineas: ob futura.
 Nulla me cōpulit ad hoc tuo instituto dissuadēdū: nisi quod
 expresse cognoui: magnæ tibi fore turpitudini.

Titulus decimus.

Domestica de proprio statu familiaris.

Si uelim de meo statu reddere te certiorē neq; possem id
 breuiter scribens efficere: nec si possem: omnia tuto me cē-
 serem litteris commendare. Nam in hac mea nauigatiōe
 quo uitam hanc alio uocem: quā nauigandi nomine: tam
 sum acriter ad nausēā usq; perturbatus: ut quid me conti-
 nuerit: haud satis intelligam. Deniq; serenior sumus cæ-
 lo melioreq; aura in portū perducti. Cum primū in urbem
 uenimus: in inuidias incidim⁹/ undiq; uexabamur/ undiq;
 mordebant nos atq; torquebant aculeorū multa genera.
 Tunc ego factus sum mihi sapiētior atq; tolerātior. Posui

mibi ante oculos Scipionē: q post deletā Carthaginē in iu Scipio
diciū repetundarū accersit⁹ est. Posui multo prius Camillū Camillus
q exul factus est. Posui multo antea Romulū q cæsus est. Romulus
Et inter tot uiros sūma laude dignos existimaui mibi ferē
dam æquiore animo inuidiā: quæ tanta laude insignes ui/
ros fatigarit & oppresserit. Demū Fabiū illū q̄q̄ in re satis Fabius
dissimili: imitatus cūctando mibi recōciliaui maliuolos/in/
uidos & susurrone: tātaq̄ & apud pontificē maximū/&
apud purpuratū hūc chorū & auctoritate ualeo & gratia:
ut deesse mibi possit nihil. Domi meæ bñ habēt ex fami/
lia singl: hocq̄ dūtaxat macerāt: qđ te nō uidēt. Si h̄ esses
oēs prælaticia gestirem⁹. Quid supest nisi ut buc eas? Sed
tu ad nos humiles: uir tātus haud ires: nisi magnū te aliqđ
mun⁹ cōsecuturū existimares. Id nostra i facultate nō est.
Vale. Ex Mediolano Idibus Decembris.

Domestica de proprio statu familiarissima.

Cupis ab me scire: quo in statu res mea sit hæc paucis acci/
pito. Valeo ut Virgilius inqt. Vitāq̄ extremā p oia duco. Vir. 3. æne.
Nā ut Claudianus inqt: pauperies me sæua domat: dirusq̄ Claudianus
cupido: sed tolerand⁹ amor: nō tolerāda fames. Hinc me
præmit: hinc cruciat egestas. Quo me uertā haud satis ac/
cipio. In amore parū mibi spei cōstituēdū. Nam marmor
& adamātē amo: sed cogor amare fatiscq̄ traducor. Ditari
nō expecto. At utrūq̄ cupio utroq̄ careo. Q̄ mala sit mea
uiuēdi cōditio: nūc tenes. Non postulo: ut me adiutes: cū
aliud nequire etiā te sciā: aliud nolle. Ut es mulieribus ho/
stis: ita quidem perauarus: ueq̄ hoc posco qđ negaturū te
mibi nō opīnor: ut quotiēs oras superos roges me prospī/
ciāt: mibiq̄ puideāt ut nō amem nec egeā. Id si faciūt me/
cum ipsis affinitatē cōtraxisse censebo. Bene uale. Ex Me/
diolano. xix. kalendas Ianuarij.

Domestica de proprio statu grauis.

Quæ sint negocia mea: quoq̄ in loco sit domesticus mibi
status: cupis ab me scire: id & si nō uno: ut ait Plautus: uer/
bo perstringere possum: quo breuius tñ potero atq̄ suc

- cinctius complectar. Scis me discessisse Mediolano maior
 rem mihi gratiā apud exteros quæsiturū q̄ domi cōsequi
 possem. Nam cū istic iam cœpissent illius insidiæ inter no-
 stros sacerdotes & monachos cōflare seditiones: q̄ grauiss-
 simus est hominū inimicus: Alij q̄ cœpissent albis: ac aliij
 uacare nigris simultatis hostijs: malui eorū cedere litib⁹ / q̄
 inter undas ignesq̄ uersari. Nam ut est ibi de⁹: ubi pace in
 eius nomine uiuūt: Ita censendum est illic esse dæmonem
 malū: ubi discordiæ pullulant delationibusq̄ ac murmu-
 ribus fraudibus studeat atq̄ dolis. Quid est enim iniquius
 inquit Socrates qd̄ Plato refert: q̄ qui peregrini sumus in
 hoc orbe nesciamus quiete frui: Discedēs istinc igit̄ sum
 buc missus huic monasterio præfuturus: Curaui primum
 omni diligētia: qd̄ Lycurgus Lacedæmonios admonuit:
 exemplo moꝝ / ac uitæ declarare: quæ uellē a relijs obser-
 uari: ut Christiano documēto: quēadmodū ego faciebā:
 filiter & hi religiosi: quos mea hæc prælatio meæ cōmēda-
 uit fidei facerent. At qm̄ in his erat quædā ferina potius q̄
 humana libertas: qua cœperāt omnino fieri insolentes: ac
 eq̄ min⁹ obtēpantes fræno me primū domitorē. Magna-
 tē aliquē præstiti: mox oīa cumulatiſſime cogitās: alia sum
 uia p̄gressus: ut Basili⁹ nobis præcipit. Nō eē feras quæ di-
 ræ sūt statim exaspandas sed leniēdas aliquātulū: ut pedetē-
 tīm māſuefactæ succūbāt. Ita quos uidi ab obediētia hūili-
 tateq̄ penit⁹ distractos: & in quos præceptū Aristotel' de
 plātis nō posset obseruari: ut ad oppositā curuaturā trabe-
 rent: hūaniter leniēq̄ allexi. Factū est aut̄ ut cū essent exo-
 si me: meāq̄ nostræ legis obseruantia a qua iā abhorrebāt:
 ut nō solū interminati sunt mihi necem: sed aliquādo pro-
 curarint. At ego & minas nō metui / & p̄ſeuerare in bene
 consideratis nō dubitauī. Siquidem Apostolus & erum-
 nas pati & calamitates / & omne crucis genus nos docet
 p̄pter nomē domini. Et saluator ipse beatos inq̄t q̄ p̄ſectu-
 tionē ferūt p̄p̄t nomē suū. Si gloriæ ueræ cupidi fortiter
 dimicamus: est nobis in cælo parata copiosa merces. Ad
- Socrates**
ap̄d̄ platonē
- Lycurgus**
- Christus**
- Basilus**
- Aristoteles**
- Apostolus**
- Christus**

hæc aut debem⁹ existimare nos pmissione dñica beatos:
 si psecutionē ppter iusticiā patimur. Quid aut iust⁹ est q̄
 puidere quæ publicā afferat cōmoditatē atq; dignitatē?
 Nam si ut Aristoteles docuit: bonū q̄to cōmunius est: tan
 to præstabilius esse constat eiusdē instituto: quo sicut om
 ne propositū est in pposito: sic omē oppositū est in oppo
 sito: malū id etiā qđ est cōmunius maiorē afferre crimina
 tionē: maius deferre detrimentū. Curabam igit^r pro mea
 uirilī: ne quid monasterio meis humeris de mādato dees
 set uel ad utilitatē: uel ad dignitatē: uel ad obseruationem
 officij nostri. Eo min⁹ præualebā in malā illoꝝ dissuetudi
 nem: quib⁹ eram ppter opera innocentiaē nō odio modo
 sed lapidandus. At uidebat inuidiūssim⁹ hic dux: uidebat
 em̄ frater optimus / humanissim⁹ atq; doctissimus Octauia
 nus: qua procederem uia: curq; reliqui essent mihi infensi:
 Placebā principib⁹: placebā curiaē: placebā ciuib⁹ cunctis:
 præter eos fortasse quos cum primū cognoui præesse cu
 stodes ecclesiasticos redditibus atq; cauīs: æque ac solent
 oues lupis cōmendari: ex officio mali ministerij reieci atq;
 repuli. Demū cura mea factū est: ut hic loc⁹ monasterij pos
 sit iā religiosoz cōuētus appellari: cū antea nescio quid ei
 minus cōueniret: q̄ qđ apud psalmistā legit^r: cōciliū impio
 rū. Q̄ si nondū ad id est puentū: ut uiuat q̄ obseruatissime
 at saltē eo puentū est ut min⁹ studeat libidinib⁹: Ac uace
 tur diuinis officijs: & aut sponte / aut inuiti omnes ieiunijs
 incūbant atq; uigilijs. Nō me amplius terrēt: sed a me ter
 renē: q̄ dicebant me instar passeris quolibet exanimari nu
 tu. Probāt hi principes mirifice castigationē hāc meā: ad
 mirant^r q; ut q̄ uel in seipsos fierēt aliqn̄ intempantes: nūc
 uni fraterculo tā obtēperēt timide atq; uerecūde. Sed nō
 sine sūma diligētia / maximisq; sum hęc laborib⁹ assecut⁹
 atq; assidue prosequor. Fuit interdū mihi de uita dubitan
 dū. At ego pposuerā mihi Platonici illud: generosū dece
 re: aut pulchre uiuere / aut pulchre mori. Quid sumus in
 hoc orbe corpuscula: quibus undiq; discrimina parata

Aristoteles

Psalmista

Plato

Seneca sūt. Nec ut uult Seneca: Tantū se q̄q̄ tuel in facie: ne ter/
 Apostolus go mors imineat. Apl's uero periculoꝝ multitudinē: ma/
 gnitudinē atq; uarietatē non est ausus describere. Quare
 si ex ijs piculis in illud inciderā: qđ ipse noiāt in falsis fratri/
 bus: malebā interire: q̄ inē pseudo pphas numerari: Aut
 Saluator ferre ut i hūc cōuentū illi cōuenissēt: a qb^o saluator admo/
 nuit cauendū: q cū uterent ouiu uestimentis: intrinsecus
 essent lupi rapaces. Hinc spero me laudē apud homies &
 deū cōsecuturū: ut mea uigilātia & castigationis assiduita/
 te intrepidaq; mēte medicinā huic morbo tam salubrē cō/
 parari. Nunc habes qđ haētenus egerim atq; quid agam:
 Vita specula ut tempus foris nō teram perperā: nec ocia cōsumā neq;
 tiua & actiua Nūc uideo getiorē esse Mariæ uitā: quā dñs pbauit opti/
 mā ptē sibi delegisse: quæ nō auferet ab ea: Marthæ uero
 cōsuetudinē sollicitiorē ac molestiorē esse. Sed certe i agē
 do uersati minus quieti sunt: pluribusq; periculis subditis:
 sed quibus ut opinor: sit maior merces expectanda: si du/
 rant nec frangunt/nec mutant: nec loco mouent. Ne dū
 enim sibi profunt: sed multis. Hoc mihi cōstitui uitæ gen^o
 ut nedū in cōtemplando uerser utilis mihi: uerum in actio/
 ne uitæ pluribus alijs futurus nō iutilis. Labores erūt pro/
 pensiores: ac & præmia sunt existimāda fore digniora. Lu/
 stus est enim de^o distriubuitq; pro ea promissione: qua p
 ora prophetarū locut^o inquit: lustus ut palma florebit. Et
 alibi: Vincenti dabo edere de ligno uitæ: quod est in para/
 diso. Et deinceps: Qui uicerit hunc constituam quasi co/
 lumnā in paradiso. Bene uale. Ex Mediolano. xvij. ka/
 lendas Ianuarij.

Synonyma domestica de proprio statu.

Ego cum meis bene ualeo.

Res hic meæ meliuscule habent.

In hac urbe nihil deficit mihi quod appetā.

Ut illud est Terentij: cū nihil hic abeā: nihil mihi deest.

Si quæris quid agam: ociose uiuo.

Hic ego laboro ad laudem.

Nullū in hac urbe ociū mihi frustra teric.
 Assidue defatigor ad laudē consequendā.
 Omnes uigiliæ meæ sūt in laborib⁹ constitutæ.
 Quæro mihi omni diligentia immortalē gloriā.
 Valeo ut aiūt & corpore & mente.
 Negt suis acerbissimis ic̄tib⁹ me fortuna prosternere.
 Sunt q me pterrefaciāt: ut desistā ab instituto.
 Non cōmoueor: perturborue cuiuscq̄ minis.
 Sū animo ad omne dec⁹ constantissimo.
 Sūt angustiaē mihi maximæ: sed spes optima.
 Faciūt ac fingūt in me inuidi mlta nibilo tñ obsunt.
 In mea mihi tolerantia fides est talis constituta: ut factur⁹
 sim quæ decreui.
 Ego iam: ut illud est comicū: in portu nauigo.
 Res mea est omnis tuta.
 Principes hīc habeo meæ laudis peramicos.

Titulus Vndecimus.

Commotiuā ad pacem familiaris.

Eo fungar officio: quod Saluator nos docuit: inquiring: **Saluator**
 In quamcunque domum intraueritis dicite: Pax huic do-
 mui. Quāobrem & Romani templum constituere pacis:
 ut apud Iuuenalem est: ut colit^r pax atq; fides. Quinetiam **Iuuenalis in**
 Plato qđ usurpauit Tullius: Pacem atq; concordiam duo **umbricio**
 dixit rerum publicarū fundamenta. Vos igit^r humanissi **Plato ut est**
 mi principes hortor ad pacem. Satis pugnatum est. Satis **apud tulliiū**
 cruoris effusum. Satis admissum iniuriarū. Cedant (Tul **Tulli⁹ in epi**
 lio suadente) arma togæ. Quid bello terribilius? Quid pa-
 ce mansuetius? Quid armis horribil⁹? Quid quiete iucū-
 dius? Quid hominū interitu peius & naturæ magis inimi-
 cum? Quid conseruatione humanæ uitæ naturalius: ac in
 ciuitate magis expetendum? Pacem instituit deus pro tu-
 tela humani generis. Bellum immisit in mentes hominū
 dæmon malus: ut persequeretur omni astu mortaliū ani-
 mas: non ut quibus dominetur: inquirat (Augustini testi-
 monio:) sed cum quibus in æternum damnetur. Diligite **Augustinus**

pacem uiri boni: diligite pacē per deū imortalē: uos oro: inuicēq; christianū prāceptū insecuti uos diligite: sicut & patrē suū uos dilexisse inqt domin⁹. Bene uale. Ex Medio lano. xvij. kalendas Ianuarij.

Cōmotiua ad pacē familiarissima.

Rhipheanix Q̄ egre feram bellum hoc uestrum: haud possim breuib⁹ expedire. Pacem uobis colēdam opinor: quæ semper est dimicationibus præferenda. Quid prælia uobis afferūt: laudem ne? At nulla est pugnandi laus: nisi cū in pace stari nequit. At uos q; negat pace uiuere? Aut dignitatis amplitudinē: commodior esq; diuitias? Consumitis æs assidue nihilq; proficitis magis q̄ nix rhiphæa in Vulcani Siculi rogo euanesceret. Irrident uos omēs finitimi: dicūtq; ferocitatem uestraꝝ mentiū hoc uobis iniecisse stimuli: ut q̄scere nesciatis. Hoc si bellū apud exteros gereretur: intolerabile uideret. Quale censetis existimari: cū gerat inter uos propinqtatis strictissimo genere coniunctissimos? Accusant hoc consiliū uestrū tam iniquū omnes boni. Rogo uos ut paci cōsulatis ut decet. Bene ualete. Ex Medio lano. xvj. kalendas Ianuarij.

Cōmotiua ad pacē grauis.

Cicero i of. Si quæruntur antiquiora quidem sæcula: uetustior longe pax est q̄ bellum. Si ratio inquiritur: nihil est formidolosius prælijs: nihil amabilius pace. Paci dixit Cicero: quæ nihil sit insidiarum habitura: mea sententia semper confuletur. Et rursus intercipienda sūt bella: ut uiuat in pace.

Plato At Plato nihil se belloꝝ a deo naturaꝝ cōstitui uidisse dixit: pacem autem utriq; constitutam.

Ouidius. j. metamor. Ouidius uero Naso posteaꝯ chaos poeticū ascripsit illud: ut unīta declaret esse quæ & conseruant & cōseruāt: ait: Dissociata locis cōcordi pace ligauit. Pacem Hesiodus docet a dijs procreatam: bellū autem a gigantib⁹. Quāobrem & humanū genus nulla inuenit natura præliandi arma: sed usu gentiū sita bitela in dies ingeniose cōparauit: Cui ut est apud Maronē furor arma ministrauit: faces & saxa: & interdū sudes

præuſtas. At bellū qđ ex inferis pđijt inuidiæ auariciæq;
 coniuñctū adeo uiris bonis est inimicū: ut uel iſſis aucto-
 ribus noceat. Nam ſi pugnare primi cum ſuperis auſi ſunt
 uel apud Siculos illi: qđ pulcherrime poetæ fabulant: uel
 in Phlegæa ualle: quib⁹ Hercules ſuccurrit cū Palladæ: ſu-
 perati ſunt continuo / ſubditi interempti. Anceps eſt ſem-
 per exit⁹ belli: cū in eo plurimū Plutarcho & Vegetio te-
 ſtib⁹ fortuna domineſcit. Bello ſordeſcūt oia: Inculti ſūt agri:
 Sylueſcūt uineta: Sanguine ſudāt campi: Nulli in reb⁹ rū-
 ris urbiſue remanet ſuū dec⁹. Omnia corruūt: omnia dela-
 bunſ. Ad pacem rident coloni: Creſcūt iumenta: uniuersa
 inſuper & pecora campi. Vide qđ ſit pace delectat⁹ Pſal-
 miſta inquiens de boie: Omnia ſubiecifti ſub pedib⁹ eius:
 oues & boues: uniuersa inſuper & pecora cāpi. Minuifti
 eū palomin⁹ ab angelis: gloria & honore coronaſti eū. Nō
 inqt: ſubiecifti tela: enſes: ſcorpiones: baliftas: nec in hiſ eū
 uoluit coronari: ſed in iſs quæ pacis ſūt & concordix: qb⁹
 coaleſcūt omnia: quæ ſūt uſui noſtro neceſſaria. Partim ani-
 malia bruta Demoſthenes ait: ad arandū homini tradita:
 partim ad ueſcendū: partim ad ueſtiendū: oia ad hominū
 uſū: nulla uero declarauit ad pugnandū: qđqđ bodie multi
 uolūt armēta dici ab arando: ut tergorib⁹ boū equorūq;
 fiebant apud ueteres arma. Ego tero ab arando dicta pu-
 to. Quo tendo patres cōſcripti ut intelligatiſ: qnti rear pa-
 cem concordixq; faciendam eſſe. Pax a priſcis præſertim
 Orpheo proſopopœia facta: fide comitata deſcribit: læta
 qđem ann⁹: diuti⁹ ſcilicet obſeruata: quæ lætos reddat po-
 pulos: in q̄ fiat qđ pmittit atq; dicit: Bellū monſtrū eſt in-
 forme igni gladijſq; circūuentū: mœſtū & iuuenile: qđ &
 nuper ſit inuentū iuuenū furorib⁹: & nihil obſeruet fidei:
 omnia uiolet: omnia cædat: cogatq; mœrore omnes infor-
 mes fieri. Paci Phœb⁹ præeſt comofus: formoſus: uates:
 ſanct⁹. Bello Mars terrific⁹: galeat⁹: baſtat⁹: deformiſ: im-
 pius. Sigdem recte Lucanus inqt: Nulla fides pietatq; ui-
 ris: qui caſtra ſequūtur: quæ quidem caſtra illic eſſe duco:

Phlegæa
 pugna
 Plutarcho
 Vegetius

Pſalmiſta

Demoſthe-
 nes

Orpheus

Phœb⁹ pact
 Mars bello
 Lucanus

ubi castrorum sunt effectus: rapina: uolentia: praeda: ruina: calamitates: depopulationes: deuastationes: aeruna. Prob deū atq; hominū fidem: pnt ne homines adeo esse immites & ut efferi sint magis q̄ implacabiles ferae. Inter eas ut sententiam complectar Thucydidae: quam Iuuenalis in se traduxit: quae suo generi oblit: Quis leo leonem iugulat? Quis ursus ursinos interimat foetus? Quae tigris interimit tigres? At hominib⁹ hoc iam est uitae genus: hic laudis usus: haec gloriae quaerendae gratia: ut sese dilanient praelijs: suūq; cruore praemant multi loco. A praelijs & pudor fugit & religio: q̄b⁹ sublatis quid homini superlit: aut uirtutis: aut spei: non intelligitur. Quot enim pudore continent: qui ratione contineri non possunt? Quot deū colentes eundem metuūt: iubente Dauidico uersu: Initiū sapientiae timor domini: qui mali hoc sublato metu fierent? A uobis O patres: quis ingessit discordiae faces? Quis coegit hoc tabo foedari? Qui docetis praeccepta pacis: estis beligeri? Qui admonetis populos & ad pacem ac concordiam adhortamini: eam profugitis? Qui debetis exemplo cedere cunctis innocentiae: humilitatis: paupertatis uoluntariae: ac cuiusq; uirtutis: allicitis usu uestro ceteros ad uirtutem? Videte ne deus hoc ferat: ne irascat: ne uos in furore arguat. Consultite paucitati dierū: quibus nihil est firmitus obitu. Considerate quid auctor pacis a uobis petat: q̄q; sitis in eum auari pacis: qui suo cum interitu consuluit paci nostrae: cū iam coepissemus acriter expugnari. Ad pacem concurrite patres: ad pacem optimam: frugiferam: hominumq; in omni genere alitricem sedulamq; tutricem. Pax haec ea est uirgo: quam Musae⁹ ille non doctus minus q̄ antiqu⁹ describit esse nudam: albam & oliua manu ferentē. Quippe quae nuda simplexq; nihil habeat simultatis: nihil seditionis admixtū. Alba uero pura sit & imaculata. Ferat aut oliuā abundantiae signū: q̄ fouent omnia uitae nostrae necessaria: cū & inuentrix oliuae Pallas Athenas statuisset: urbem non solū ad uiuendū optimā: sed ad omne

Studioꝝ gen^o præstantissimam. In bellis discūt homines sæ
 uire: furere: insanire. In pace uero docent bonos mores:
 rectas disciplinas: beneq; ac beate uiuendi rationē. Quid Tulli^o in off.
 ex bello non iniquū: ubi Phœnissis uersib^o Cæsar usus per/
 bibeť: Si uiolandū ius est: regnādi causa uiolandū est. At
 in pace illud habet Homericū: qđ sic interptor. Pace ho, Homerus
 mines uiuūt: peperitq; sola quietem. Bella fremūt: si uero
 aiā sternunt & ossa incipiūt albere solo. Sed pace iutant
 in studijs ppli. Nihil est in pace malignū: in bellis sine frau/
 de nihil. Pax optia leges instituit: moresq; bonos. At bel/
 la nefanda decreuere dolos: qb^o est uiolentiā parta. Hisce
 uerbis satis esse duco: ut uos a discordiā cōtineatis: & ego
 uos ad pacem concordiaq; cōmoueā. Quæ uobis tū ului
 cedit: tum amplitudini. Bene ualete. Ex Mediolano. xv.
 kalendas Ianuarij.

Synonyma cōmotiua ad pacē.

Ego tibi suadeo pacem.

Tibi plurimū dissuadeo bellū.

Cupio te ad pacem cōmouere.

Vt pace uiuas te hortor uahementi^o.

Nihil abs te plus appeto q̄ ut a bellis abhorreas.

Fac si me amas: ut pace quiescas.

Consule si sapias: togæ potius q̄ armis.

Si uis habere p̄ q̄ optime præficias tibi pacē.

Nulla res tibi cōstituēda ē accurati^o q̄ ut in toga uerferis.

Sit tibi pax præferenda bellis.

Fuge prælia: occurreq; quieti.

Tam est pax tenenda: q̄ bellū execrandū.

Dilige pacis ociū: ne subeas belloꝝ anfractus.

Pacē adhibe tibi cōtubernalē poti^o q̄ bellū conuiuā.

Phœbū tibi præpone ducē quietis auctorē.

Martē profuge: rex tuarū imperatorē.

Mineruā tibi magis coniūge q̄ Bellonā.

Quære semper pacē quæ facit omnia florescere q̄ prælia
 qbus omnia sordent.

Omni cura pacis incūbe studijs: quibus oīa læta sunt.
 Attentissime tela pelle ac militiā: cuius ui oīa lugēt.
 Esto uirorum socius: quos ad pacem inuitant singula uitæ
 comoda.

Noli bæluag; uestigia sequi: quæ semp dimicāt.
 Totiens euitabis belli curas: quotiēs tuæ tuorūq; saluti ac
 incolumitati consules.

Titulus duodecimus.

Cōmotiua ad bellū familiaris.

Et si uideat̄ q̄ plurimis bellū ab humanitate alienū: ego nō
 arbitror omne bellandī genus idem esse. Si tueri enim se-
 ipsū natura duce licet: ac uim uī repellere: docent populorū
 omnium leges ac iura. Si rurſus: cum neminem læde-
 re iubemur: continuo subdit Cicero: nisi lacessiti simus in-
 iuria: illud certe bellū iustū est quod ut nos imunes tueā-
 mur suscipimus. Id enim uel animantia muta sequūtur ui-
 naturæ: ut uel ea quæ ad præliandū nō sunt idonea: dimi-
 care cogant̄: defendendi sui corporis causa: qđ si non de-
 fendunt interdū: robur tamen omne uimq; in sui tutelam
 exercēt. Nam uel ipse leo quē Aristoteles: Albertus: Plini-
 usq; natura describūt non omnino ferina: si potest homi-
 num insidias & tela uitare fugiens: uitæ potius incolumi-
 tati fugiens consulit: q̄ eius bellans in dubio furorī. Non
 ego te cōmoneo ad bellū: quia uel ipsis te uelim imitiorē
 esse feris: sed ut indemnitati seruias urbis tuæ: tuorūq; cliē-
 tiū: Quis est q̄ non intelligat te nihil humanitatis officijq;
 prætermisisse: ut pace uiueres cū hisce tuis fratribus? Ma-
 luisse de tuo condonare: q̄ de re illorum quicq; diminuere.
 Fuere assidue bellaciores: q̄ ocijq; cupidiores. Neq;
 dedisti bellādī causas: neq; eos inuitali quidē ad pugnā:
 Ipsi sunt impetuosi adorſi. Cōmonuisti rogastiq; & es
 demū interminatus: si te prouocarēt ad arma. Irriserūt: ne-
 glexerunt ac te penitus duxere nullius esse precij. Hoies
 habes atq; deos tuæ benignitatis testes: & ut inuit⁹ in hoc
 p̄deas bellū: sed q̄ aut cedas fratrib⁹: remq; amittas oēm

Cicero

Aristoteles
Albertus
Plinius

aut pugna te defendas. Itaq; te para: in idq; castroꝝ accin-
ge: quæ fauore terrarꝝ cæliq; sint futura faustissima. Bene
uale. Ex Mediolano. xiiij. kl. Ianuarij.

Cōmotiua ad bellū familiarissima.

Audiu tibi litem intercipiendam esse cū tuis tutoribus il-
lis q; debebant esse patres. Lis ipsa priuatum esse bellum a
Scæuola iuriconsulto diffinit. Bellandū est igit tibi: hoc
agendæ: determinādæq; gen^o causæ: q; uelint: improben-
ego te laude dignū duco. Hinc & iniuriā: qd̄ honestos de-
cet omnis atq; bonos propulsabis: & patrimoniū tibi ob-
liguriri non sinas perperam. Fac ut bono sis animo nec cu-
iusq; preces audi: nec minas expauescas: nisi uel iisdē pre-
cibus alliciant hostes tui: uel minis pri^o deterreant: & pa-
ce malint rem tuā tibi restituere: q̄; raptā armis uicq; frau-
dare. Scis qd̄ dicā. Me admitte consulem q; te amo: scioq;
quid te deceat: qd̄ue dedebeat. Bene uale. Ex Mediolano
xiiij. Kalendas Ianuarias.

Scæuola

Cōmotiua ad bellū grauis.

In omni re intercipienda: finem esse diligentius animad-
uertendū Aristoteles docet. Si qdem res ipsæ tum a fine
denominādæ sūt: tū etiam bonū appetūt: in qd̄ omnia di-
rigūt. At hoc præcipuū uoluit esse hominis: Plato: ut de-
ligat ratione summoq; consilio: quid constantissime: pati-
entissime tolerantissimeq; prosequat. Nam ut illud est Ci-
ceronis: præstat non incipere: q; ab inceptis turpiter desi-
stere. Bella suapte natura dira sunt: discordiæ difficiles: si-
multates odiosæ: faciōes abominādæ. Vituperant inter
priuatos rixæ: inter amicos dissidia: ut illud extat Terētij:
Valeant q; inter nos dissidiū quærūt: inter necessarios iur-
gia: inter omēs dissensiones: cōtumeliæ: cōuitia: quæ sunt
om̄ia diuersa belloꝝ genera. Sed in om̄i facinore bellico
illud deter^o minusq; ferendū: quo simul & res offendit: &
dignitas lædit: & uitæ finis attemptat. Hic neq; fides ser-
uat nec fœdus: nec pietas. Q̄obrem Romani fuere min^o
aliq̄n mansueti in pœnos fœdifragos: in Numantinos: in

Aristoteles

Plato

Cicero

Terentius

- Epictetas: q̄ uel in Asiaticos: uel in Latinos: uel in ipsos de-
 niq; Scythas q̄bus primi bellum intulerūt: coegerūtq; sese
 ab illata q̄dem iniuria tueri. Nam ubi bellum inferē: & id
 omni acerbitate præliandi: quis arguet de scelere: q̄ pro-
 pulset: non inferat iniuriam? Quis autem accuset excelsus:
 q̄ mltō reddiderit etiā peiora q̄ acceperit: si q̄dem nō
 numero p̄nt inferri uulnera neq; mensura? Reddendū est
 Terentius se par pari docet Terenti^o in Thaidem: qd̄ eam mordeat.
 Iuuenalis.) . Reponere se uelle dicit Iuuenalis inquis: Nunquā ne re-
 Satyra ponam? Idem sibi factitandū declarat Tulli^o dicens:
 Tulli^o Tibi Romæ cū ueneris: reponā. At centū pro uno inter-
 Theophras- dum reddūt Christiana monitione: q̄ uolūt Theophrasti
 tus disciplina: agros fertiles imitari. At q̄ iuste te commoneās:
 ut a bellis hisce aduersus hos fratres detractores atq; cor-
 rosores non desistas: hincuide: q̄ q̄ te oppresserūt: assidue
 indurescūt in re tua non reddenda: in tua calamitate co-
 aceruanda: in tibi non parcendo. Sunt iccirco facta inuen-
 Quintilian^o taq; telorū diuersa genera: ut Quintilian^o affirmat: ne bo-
 mines caderent: sed se defenderent aduersus crassatores
 & iniquos. Quod si tuendi sui corporis defendendæq; rei
 nobis est licentia: q̄s neget omnem iniuriam in aduersariū
 Plalmista reijciendam? At mihi uindictam: & ego retribuā inq̄t do-
 Apostolus minus. Et nolite: Apostolus ait: æmulari in malignantib^{us}:
 neutrū ex geminis hisce præceptis negligēdū opinor. In-
 iuriarū anim^o magnitudine perturbat^o omnino sedandus
 est. Nec ij sūt audiendi q̄ nihil habent mansuetudinis: ne-
 Vir. vi. æne. mini parcūt: nec obseruant poeticum illud: Parcere subie-
 ctis: sed dissipant & euertūt omnia: discūtq; potius a malis
 esse mali: cū licet: q̄ a bonis fieri boni: cū decet. Verū ubi
 aut res ferro defendi potest: aut recuperari cū esse utrūq;
 faciendū: nemo suadet: nullus præcipit. Quod si æacida-
 rum animo digna sententia iudicatur a priscis illa Pyrrhi:
 Pyrrh^o apd̄ Nec aurum deponco: nec in precium dederitis: qua tan-
 Ciceronem dem in re quæ ad se minime pertinebat ullo iure: aperuit:
 in officijs non cauponantes se at belligerantes sequi uelle: qd̄ illos

deceant q̄ tuentes rem suam armis utantur opus est: aut
 ad ea se accingant: ut rem ablatam iniuria: iure recipiant?
 Arma sacerdotū rationes: Augustino teste sint: & oratio, **Arma sacer-**
 nes: Precentur pro incolumitate: pro dignitate: pro ipsa **dotum**
 deniq; uita illum qui nullis est seductus illecebris mundi:
 nullis perterrefact^o periculis: nullis distractus oppressusq;
 uulnez dolorib⁹: quo minus gen⁹ seruaret hominū in per
 petuam mortem corruentiū. Vt aut̄ ille mortem nostrā:
 quod nos docet ecclesia christiana: moriendo destruxit:
 & uitā resurgendo reparauit: sic nos misericordiā semper **Ecclesia**
 opera prosecuti non ferro debem⁹ iniuriā propulsare: sed
 supplicationib⁹ ac omni facilitatis genere: ut poti⁹ hostes
 in sententiam nostram flectam⁹ lachrymis: q̄ inflammem⁹
 aduersus nos acerbissimis minis. Arma nostra prima præ/
 cipuaq; non diffiteor hæc esse ut deū in adiutoriū nostrū
 festinātem aduocem⁹: ut Dauidicū extat illud: Et ubi de⁹ **Dauid**
 pro nobis: q̄s cōtra nos: Et domin⁹ adiutor me⁹ & ego de/
 spiciam omnes inimicos meos. At arma secūda sūt ratio/
 nes: q̄bus prius nitendū est: ut Terenti⁹ præcipit: Omnia **Terentius**
 prius experiri: q̄ armis contendere. At hic ipse abs quiuis
 homine iussit ubi opus foret beneficiū implorandū. Si fe/
 rent⁹ ea uulnera: quæ maximā populo pararent utilitatē:
 expedire dicendū arbitraret: ut unus moreret⁹ pro popu/
 lo. At cū & res amittit⁹: & uita sine cuiusq; alteri⁹ utilitate: q̄
 ipsi⁹ oppressoris: siue ullius detrimento alteri⁹ q̄ oppressi:
 enitendū est omni uia ut occurrat succurratq; calamitati.
 Volucris natura dedit rostra: leuissimosq; interdū acu/
 leos quosdam: a q̄bus diffugerent qui cuperent ijs obesse
 ut id generis conseruaret illæsum. Vide q̄ sit existimandū
 nobis diligent⁹ cōsuluisse: q̄ homines sum⁹: quoz uita est
 utilissima: mors aut̄ perniciosa singulis. Quod si cunctorū
 est natura conseruatricx hominū: multo magis eorū qui &
 sibi sunt & reliqs adiuumento atq; decori. Duco id q̄dem &
 sanctū & religiosū: argumētis disciplina: inculsado: accusan/
 do: p̄ omē defensionis māsuetæ gen⁹ tueri uos decere. Sed

Lapithæ cū reliqua p̄ficiāt nihil: ad bellū uos accingite: nō ebriorū
 Centauri Lapitharū atq; Centaurorū more: nō Martiali uia furiali:
 nō probris: nō cruoris effusiōe: si aliter fieri pōt: sed q̄ ho
 Hesiōdus nestissime: ut docet Hesiōdus fecisse supos qbus cū minis
 rōneq; satis nō fuit: gigātes illos telis caelestiū cōfossos red
 diderūt. Formicas tñ imitamini quæ mordent ne pereāt.
 Vale. Ex Mediolano. xij. Kl. Ianuarij.

Synonyma cōmotiua ad bellū.

Esto bellacior q̄ oppressior.

Ita te tuere armis: ut nō pereas.

Nullū prætereas teli genus: ut sis immunis.

Ad te conseruandum illæsum: uel bellum tibi iuste suscipi
 endum est.

Nihil est omittendū: ut nō sis in iuria lacessitus.

Omnia tibi sunt armorū genera procurāda: ne pereas.

Adhibe tibi & uires: & uim: & arma potius q̄ & re priue
 ris & uita.

Nihil tibi negligat qd̄ ad tuā possit pertinere tutelā.

Fac ut uel rē bellis expiare: ne qcq; hostis tibi surripiāt.

Ego te ad bellū cōmoneo: qm̄ neq; pace uiuere.

Cū quiete sedere tibi nō liceat domi: sis ī castris inquiet⁹.

Sūt iccirco tibi subeūda castra q̄a domi te reuolucere negāt

Bellis insta: qd̄ ratiōe tibi nō dat̄.

Ad arma diffugiendū est: cū uerba rōnesq; nō sufficiūt.

Eumenidas sequere: si te phœb⁹ fugit.

Martē adhibe tibi ducē: si Minerua te spernit.

Non cōmonerē te ad arma: si uiderē satis esse cōsilijs.

Tela suscipe auxiliaria: si uides rōem tibi fauere nō posse.

Si legib⁹ nequis: armis pugna.

Cornus tibi iactetur bellax: si laurus pacis musarumq; fau
 trix nihil prodest.

Titulus tredecimus.

Postulatiua rei certæ familiaris.

Bucephalus Equū habes: ut audio: singularē robore ac specie: ut iā Bu
 cephalus Alexāndri Macedonis ille uideat̄: aut Geminorū

Cyllarus. Est talis: ut te multo magis dicatur efficere bello strenuū: q̄ sis uel natura uel usu. Quod ego uero delecter equis nobilibus istiusmodi: non ignoras: q̄q̄ soleant esse mea quæq̄ tibi cōmunissima etiā nosti. Nihil habeo tantū qđ pro ueteri nostra consuetudine tibi nolim esse dedicatū. Cuius quidē rei picula nō semel abs te facta sunt: meq̄ semp & tui amātorē: & erga te liberaliorē inuenisti. Nec ea quidē adduco in mediū uerba ut exprobrē tibi quicq̄. Es enim gratissimus omnī & beniuolentiæ tenacissim⁹. Verū ut memineris: non arbitrari me posse: te quicq̄ esse negaturū. Haud te latet in quā inopiā sim redactus: posteaq̄ ab hostibus sum superiore anno supatus. Nunc autē ita ceo quasi manebus: ut Iuuenalis inquit: & extinctæ corp⁹ non utile dextræ. Nam ut peritissime dixit Ouidius: Crede mihi miseros prudētia prima reliq̄. Et sensus cū re cōsiliūq̄ uenit. Nunc audēt in me debacchari: qui me pri⁹ uerebantur: & inter pedites stipendiū mihi statuendū: dicere: ne pereā: quasi misereātur mei. Quod si equū ad me tā egregiū dederis: & apud deū & apud hoies officiū fœnerabere. Non reddā nūc uel preciū uel mercedē: sed ne dubita: fore me unq̄ imemorē beneficij. Bene uale. Ex Mediolano. xj. Kl. Ianuarij.

Postulatiua rei certæ familiarissima.

Librum accepi te possidere: cui par in Italia nullus extat: Plinium inq̄ correctissimum: qui eum & rarus & nusq̄ inueniatur alibi q̄ apud te: potes domin⁹ unicæ uoluptatis appellari. Nam quantū Plinio debeamus: quis ignorat? Hic ut plurimarū est disciplinarū auctōr: sic nullius artis imperitus: medicinam profecutus est: naturæ arcana rimatus: res paucissimis admodū notas profecutus. Quoq̄ nobis est utilior: sua sic expressit tempora: ut neq̄ Iuuenalē: nec Martialē: nec Quintilianū: nec Suetoniū: nec Cornelium: nec alium quēq̄ ex ea tēpestate: nec mores historiarūq̄ res illis temporib⁹ gestarū intelligere ualeam⁹ sine Plinio. At si mendosus est: ut a nullis adhuc librarijs emēdatus: quid

Cyllarus
Iuuenalis
Ouidius

De Plinio &
eius laude

prodest semiuiri corp^o quasi monstrū intueri? Quid cum mutuo surdoq; loqui? Quid cum eo causam agere: q; qui dem est omniū difficillim^o? Quāobrem si æque postulo: si non iniuri^o tibi sum: si rem non ad modū perdifficilē abs te oro: ut exorari hanc sinas: te rogo atq; obsecro: lubeq; de me tibi ac pollicere qd̄ uelis. Bene uale. Ex Mediolano. x. Kalendas Ianuarij.

Postulatiua rei certæ grauis.

- Sētētia phi/ losophorū** Qui postulant res magnas atq; amplas: non nisi maximos debent & amplissimos adire uiros. li enim solent: ut reliq; se digna tradere: cum philosophorū sententiā sit: decere quemlibet sese uiresq; suas in officijs metiri. Quāobrem
- Cicero** & Cicero inqt: Hominem occidat: qui tua opera uti uelit.
- Alexander** Et Alexander ille magnus: cū egregiū argenti auriq; pondus Philippo nescio cui Barbaro dono dedisset: inculare turq; q; magna tradidisset Barbaro: quibus esset indign^o. At ego Alexandro: respondit: munus dignū dedi. Quo autem mortalib^o reliquis principes antecellūt: q̄ ui maie/ stateq; donādī: q; possint bonis benefacere? Reliqs enim uirtutib^o a multis priuatis interdū æquant: nonnunq; supe/ rant.
- Cyrus** Cyrus apud Persas: & Cæsar apud nostros donādo
- Cæsar** sibi gloriam immortalem quæsierūt: factiq; sūt apud poste/ ros clarissimi. Hac officioꝝ exhibendoꝝ gratia ppropinq;
- Deus** sumus superis. Donat enim deus: largitur: concedit quæ postulam^o ab eo: non solum benemerentes: sed ab illo qui clāmens est: qui misericors est: qui pius est: neq; secundū
- Apostolus** ea quæ facimus: ut Apostolus inquit: sed scđm misericor/ diam suam saluos nos fecit. At uel ipse deus nonne uotis hominū: oblationibus: decimis: primitijsq; placat: non q; egeat: sed q; hominū uelit mentes in donando cognosce/
- Exodi. 23.** res: itaq; tum illud sacrū exodicū extat: Non apparebis in
- Ouidius** conspectu domini uacu^o. Et illud Nasonis: Munera crede mihi placant hominesq; deosq;. Placat donis Iupiter ipse suis. Quamobrem & in ipsos Persarū principes idem sole/ bat obseruari: ut occurrerēt populi tā publice q̄ priuati:

singulis suis regibus afferentes pro suis facultatib⁹ mune-
 ra. Hoc autem inter magnos interest atq; paruos: q; regū
 ac dei exemplis intuemur esse factitatum. Nam Artaxer- **Artaxerxes**
 xes non min⁹ læta fronte iucūdaq; mente perhibet aquā
 sibi a uillico oblatam in agro sitienti accepisse: qui nihil ha-
 beret aliud quod donaret: q̄ quicquid præclarior atq; ra-
 rius Persæ cæteri ditissimi quidem illi tribuissent, Christus **Christus**
 uero in magorum muneribus non admisit serius offeren-
 tes tibus atq; myrrham: q̄ qui aurum traderet. At reges in
 subditos sunt ea munificentia liberales: quæ possit ac de-
 beat uel regia dici: uel regalis iudicari. Deus uero nihil do-
 nat qd̄ non maximū sit censendū: quippe qui nō ignorat
 quib⁹ egeant homines: quod nos ignoram⁹. Itaq; non in- **Socrates**
 iuria Socrates admonebat non esse a dñs illud postulan-
 dū aut hoc: sed quæ nobis scirent profutura. Quam sen-
 tētiam complex⁹ luuenalis: si qd̄ tandem certi supplicat: **luuenalis**
 postulandū cōsuluī mentem sanam in corpore sano. He- **Herodotus**
 rodotus uero Halicarnasē pro Cleobi ac Bitone matrem
 pientissimam religiosissime docet supplicasse ut ijs de⁹ lar-
 giretur: quæ uideret eis magis esse conductura: quæ deus
 sciret: genitrix ignoraret. Itaq; dei fili⁹ **Saluator**
 Saluator noster hu-
 manam induit⁹ carnem: cū orasset patrē ut amaritudinem
 auferret sibi crucis: si possibile esset: subdidit homo: ut hāc
 facultatem ac difficultatem omnem diuino consilio iudi-
 cioq; submitteret: Verūtamen nō quemadmodū ego uo-
 lo: sed quomodo tu. Qua qdem & christiana & gentili ad-
 monitione distractus: & si non debeo petere certū aliqd̄
 cum tamen hodie uita sit nobis aliter comparata: aliter &
 aperti⁹ supplicandū: & certi⁹ aliqd̄ postulandū esse duco.
 Nam licet tu pontifex maxime deus sis nobis in terris: ge- **Tulli⁹**
 rasq; christi officiū: es tamen homo: qui ut Tullius inquit:
 uel prudentissimus: uel sapientissim⁹ in mentib⁹ hominū
 atq; multorū necessitatibus: potes falli atq; errare. Quare
 mea qdem est detegenda ualitudo: ut Boeti⁹ docet: si me- **Boetius**
 dicantis operam expecto: uuln⁹ est detegendū. Ego iam

dudū & litteris adhibui omnē operam : & uitæ curam habui modestissime: imprimis & ut doctus aliquando: & bonus: & adhiberi possem & esse: tum uero ut quæ sita fortunæ: uia atq; fauore: commodius quirem atq; liberius incubere studijs. Videſ enim uiuēdi acerbitas atq; difficultas plurimū obesse bonæ hominū in studendo agendoq; uoluntati. Quamobrem illud Terentianū hæcenus me prohibuit mihi desperare: Cum non potest id fieri quod uis: id uelis quod possis. Illudq; spem constituit optimam: quæ apud Maronem: O passi grauiora dabit deus his quoq; finem. Nūc ubi & laboraui iam dudū in uita: & familia meis humeris a patre grauis est relicta: & patrimoniū est debilissimum: & eo pacto a studijs distrabor per familiaria negotia: & a negocijs per studia: ita ut neutris satisfaciens nihil efficiam: ad tuam decurro sanctitatē: quæ me adiuuet mihi meisq; uiuendi uiam aperiat. Quid certi postulo: de re quæris: uel de genere: ut sis in me officiosus: ut quoniā religioni sum ascriptus: tantū in me conferas beneficij: quā tū non mea quædam merita: quæ aut nulla sunt: aut minima exigūt: sed tua munificentissima solitaq; largitio impertit. Vacat hic diui Ambrosij abbatia: uacant alia quædam ecclesiastica: Delige quod malis: meq; tua exorna gratia. Eo pacto & meos ex orco iam semineces in lucē reuocabis: & me procurabis inter uiros non ignaros aliquando numerari: q me tuæ beatitudini totū dedico. Vale. Ex Mediola no. ix. kalendas Ianuarias.

Synonyma postulatiua rei certæ.

Rogo librū hūc mihi commodes.

Ne rem hanc mihi neges: te obsecro.

Cupio uahementi⁹ id mihi tradi.

Plurimū appeto: tuū equū abs te consequi.

Laboro solū: ut hoc mihi dono des.

Omnis mea cura in hac re consequenda sita est.

Fac si me amas: ut rem postulatā ad me mittas.

Si meus es: ut ostendis: nihil excipies: quo minus hoc me

ornes munere.

Credo abs te amari: ut dicis: si rem petitā mibi das.

Afficies me uoluptate incredibili: cū in hoc mibi donando nihil omiseris.

Quod abs te cupio: ne producas in spem uanā.

Esto erga me tā in hac re liberalis: q̄ ego erga te fore.

Obserua in re parua: quā postulo: talē in me diligētia: quā lē in te multo in maiorib⁹ obseruarē.

Cura ut intelligā te in hac re postulata nō min⁹ liberalē: q̄ in reliqs antehac semper fueris.

Peterē hoc abs te uerbis prolixiorib⁹: nisi te magnificā natura cognoscerē.

Tam es solitus esse liberalis: ut in hac re certa postulata nihil dubitem.

Quoniam a te pendet mea salus omnis: hoc qđ oro fac ut exorem facillime.

Titulus decimusquartus.

Cōmunis amicitiae causa familiaris.

Ea debemus amicis singula: ut Plutarchus docet: quæ non bisipsis. Propterea uoluerūt Lycurgi leges: ab amicis uel ditissimis in amicorum caueri causis: nisi cum iisdem diuitib⁹ eae causae proprie crederentur. Agit istic Curius causam: qui mibi supremo est amicitiae genere coniunctissim⁹.

Ago causam hanc ego ipse: cum nullo sit a me diuisus ille.

Afficitur is iniuria. Ad me pertinet. Iure in eius agit causa. Ad me attinet. Quid nam suum ille scit esse: quod mibi commune uel ipse diffiteat: uel ego non affirmē?

Te igitur rogo uerementius: ut amicitiae communem hanc esse causam ducas: nec a Scipione Laelium separari posse: nec a Curio Lodouicū.

Sum⁹ animis ita coniuncti: ut anim⁹ ab Aristotele coniunctus dicitur esse corpori: ut latanti colla-

te: & dolenti cōdoleat. Communē mibi uitam cū eo cō-

parauit: cōe uiuo fatū: communē quoq; subire in mortem.

Tu me amas: hūc ama. Tu me foues: hūc foue. Tu me uides: hūc uide. Nihil differim⁹ alio q̄ facie. Vult⁹ est idem

Plutarch⁹
Leges
Lycurg⁹

Aristoteles

Vultus fm quem a uolendo definiuit Tulli⁹: dictum esse signum ap/
 Tullium parens in facie: secundum animi motum. Vnde illud ex/
 Ouidius. ij. tat Nasonis: Heu q̄ difficile est crimen nō prodere uultu,
 metamor. Mente non dissimili: pari studio: paribus officijs etiam cu/
 pimus fungi: nec alius cuiusq̄ est muneris particeps: cuius
 alter possit expers appellari. Superest ut in eo me totum
 esse ducas. Bene uale. Ex Mediolano octauo kalendas la/
 nuarias.

Cōmunis amicitiae causa familiarissima.

Iniuria laceffitus est a conciuē tuo Marcantonius amicissi/
 mus me⁹. Communis amicitiae causa fecit hanc iniuriam
 non ad me minus attinere q̄ ad illū. In illo enim ego sum:
 facitq̄ firmissimū hoc & uerissimū amandi genus: ut neq̄
 ab me absit ille: nec ego ab illo abesse possim. Debet q̄ est
 iniurius uindictam dubitare. Is iniquus certā habet: quam
 expectet propediem: putetq̄ non esse nos mente tam ab/
 iecta: ut ulcisci hanc nequiciam nesciamus. Faciemus id q̄/
 dem: & maiore multo mēsurā. Commune sibi odiū suisq̄
 comparauit omnib⁹ & meū & amici: hoc est duorū inge/
 nia: uno spiritu: duorūq̄ tela: uno itū: qd̄ ut eū admoneas te
 plurimū oro: ut intelligat qd̄ egerit. Bene uale. Ex Medio/
 lano. vij. kalendas lanuarias.

Cōmunis amicitiae causa grauis.

Trito illud Græcorū uerbo a nobis usurpatū est: ut amico/
 rū omnia sint communia. Quamobrem inter eos interdū
 Cicerō in cōtendi uisum est de morte quā uterq̄ sibi mallet: ut ami/
 officijs ci succurreret uitae: q̄ fuere apud ueteres communi amici/
 Pphythias tia coniūctissimi. Nam cū Pphythias & Damon amicissimi
 Damon qd̄em illi ad tyrannū Siculū conuenissent: a quo alter esset
 neci destinat⁹: peteretq̄ ut se ire domū sineret: testamen/
 tū æditurū: ordinaturūq̄: negocia dom⁹ suae: pro eius re/
 ditu alter cauit: ea lege ut si non rediret pro eo cederet.
 Mirat⁹ paulopost tyrann⁹ eius reditū ad paratū interitū:
 ut amicus uiueret: necnō utriusq̄ cōtendentis uolūtatem
 moriēdi ne piret amic⁹: nihil magis optauit q̄ ut tert⁹ illis

annumeraret: quorū omnes erāt cōmunes causā. Eodē fere cōtendēdi genere: amicūq; sibi præferēdi cognitus est apud Dianā illā Turicā: cui a Thoane uiro Ephiginie solebat alter ex hospitib⁹ imolari: cogniti sunt Orestes & Pylades ac seruatus uterq;. O iucundissimū amicitiaē genus: quod neq; lætos deserit: nec mœstos: nec magis uitā cedit q̄ morti. Quid si potius in luctu ac rerum acerbitate uerum cognoscitur cōmūnis amicitiaē fundamentū ac robur q̄ in exultādo? Nā ut Sappho: in aduersis optimi sunt amici. Nam p̄spera semp̄ amicos habēt. At ut Seneca ait: Qui cecidit: stabili non erat ille gradu. Vos in eū estis religionis nostræ sacerdotē ac theologū inuecti: omniq; hunc contumelia iniuriaq; insectati: qui ut uir doctissimus est: atq; omni probitatis: innocentiaē: integritatisque genere splendidissimus: sic mecū ea coniunctissimus amicitia: ut cōmunia mihi ducam huius singula. Iniuria nō est hic igit̄ unus a uobis lacessitus: at & ipse cū illo mihi propria illatā iniquitatē esse duco. At qui despexistis eū talem ac tantum: cōtemnetis & me pariter: nec a me magis uobis esse censebitis metuēdum: q̄ ab ipso timueritis. At qđ primū est: occurrat uobis Virgilianū: At sperate deos memores fandi atq; nefandi. Nec existimetis: quia nondum uos plectit: oblitum uos esse Christū. Nā ut Valerius ait: Lento gradu ad uindictā sui diuina p̄cedit ira: Tarditatemq; supplicij grauitate cōpensat. Verum & homines nos haud censeatis tā esse uel rationis expertes: uel humanitatis: ut nesciam⁹: nolimusq; docere q̄ inique tulerim⁹: & insensu feramus: ut inulta hæc remaneat iniuria. Cōmunis amicitiaē causa: uitā meā & rem omnē in hoc uindictæ genus debere me conferre: nō nescio: at contra scio mihi oēs defatigandas propinquitates: ut eis sim adiuumento qui uel mihi profuere uel amico: cuius cōmunem causam semp̄ ago. Quod si id nō seruaret: frustra pro ulciscenda Patrocli morte: apud Homerū æacides se prælio insecutioniq; ascuisset Hectori: a qua iureiurando irat⁹ in Aga-

Orestes
PyladesSappho
Boetius

Vir. j. æci.

Valerius

Homerus.

memnona se abdicarat. Illorum qui cōmunē amicitīā tam diligenter obseruarūt: & ego uestigia imitatus nihil omis-
 surus sum: quo minus hanc in amicū illatam iniuriā æque
 ac in meipsum ulciscar. Rem habes qui contra sentis. Ex
 Mediolano. vj. calendas Ianuarias.

Synonyma cōmunis amicitīæ causa.

Amici mei causa mea est.

Omnia quæ amicus sentit: ego sentio.

Nibil ad amicū attinet quod ad me nō ptineat.

Quicquid amicus sentit: ego experior.

Si quid amico accidit: mihi euenit.

Amico iucunda: mihi sunt uoluptuosa.

Fac ut amico placeas si uis placere mihi.

Nibilo mea mens differt ab amico.

Quæuis amara mihi: sint amico prius.

Cor meū cum amici corde cōiunctum est.

Nulla sunt in amico quæ non sint in me pariter.

Difficilis æque sum in amici luctu ac in meo.

Cum de amici commodis & incōmodis loquor: de meis
 me loqui crede.

Nulla cogitatioe uel in re minima sum ab amico disiunctus.

Nibil est tā mihi mecū qđ ab amico sepatū esse uelim.

Quod me curare quis uelit: faciat ut amicus curet.

Cui me⁹ est amicus fautor: is me sciat sibi futurū adiutorē.

Nulli est uel patris tam chara causa uel filij: qđ mihi quæ
 mei sit amici.

Nibil inter ueros amicos est non mutuū.

In amici uita mea quoq; stat uita.

Ab amici pendet incolumitate imprimis mea salus.

Titulus. xv.

Locosa de se familiaris.

Ego nihil unqđ pluris feci: qđ ut graues & modestos hono-
 re: sic leues & petulantes aliquo afficerem incommodo.

Hesiodus

Sic enim me admonet Hesiodus epigrāmate suo dicens:
 Vt grauis atq; bon⁹ titulis iactatur honestis: Sic malus assu-

duis constet & ipse iocis. Eo enim pacto ut Plinius docet: Plinius boni ad uirtutes alliciunt: mali a uitijs deterrenē. Cū hodie noster ille theologorū simia in ioculariū patrum incidisset: iamq; supra modū se iactaret: ad meq; cōuersus auderet de theologicis subtilissimis uelle contendere. Quis nā dixi O cucule noster futurus est arbiter: ne diem inglorius terā? Percunctantibus qui astabant: plerisq; bonis patribus: cur eū cuculum appellassem: fabulā satis iocosam dixi: Cuculus ausus est cū philomena uelle de cantu musicaq; certare. Coacta illa in certamē descēdit: Asin^o delectus est iudex: quippe q primus illac transierit: quia primū trāseuntē iudicē delegerūt. Audiuit hic auriculat^o utrūq; canentē: Philomenā modulis ad æthera uolantē: cuculū suo illo incōcinno cuculatu in idē semp se flectentē. Tandem sic censuit: Ego te philomena tot garribus usam nō capio: hunc intelligo: qui latine cantat & aperte: Hic meo quidē arbitrio te supat. Hac fabula dimissus est confusa simia nostra. Vale. Ex Mediolano. v. calēdas Ianuarias.

locosa de se familiarissima.

Si quid agā: quæris: dormio. Nā inter assiduas hic sum nebulas: nec lux est ulla interdiu: nec cum quibus cōmēter de re ulla inuenio socios. Fratres meos a somno uix possum excitare. Credo mūdum ruiturum. Dormio: ut me dormientē mortis dolor minus afficiat. Ad hæc autē ne mortuorū me inuadant cadauera solū: Nam cum adsint oēs in cellulis: ego quid solus cōtra tot luce functos audeam? Quid quod eo magis mihi dormitādū est: quod hic insurrexit frumenti caritudo maxima: Itaq; ne sæpius panem quæritemus: qui negat assidue: dormimus. Quod si ad me scriptur^o es quippiā: fac ut eam expectes diē q nos Apłus uocet: inquit: Hora est iā nos de somno surgere: Apostolus cū hæten^o Christū audiam^o dicentē: Dormite iā & requiescite. Nā & uos parit^o oīs dormire coniecto: nihil ad nos mittētes litterarū. Ex Mediolano: iij. calēdas Ianuarias.

locosa de se grauis.

Cum uellem ad te grauit̄er quicq̄ scribere: tū̄ occurrebat iocosa de me materia. Distrabebam a scribendo: sicq; me-
 cū ipse dicebā: Ad uirum grauem iocos scribam: At quo
 pacto grauis esse iocando possim: Tum redibam in men-
 tem: cū meminissem: & Ciceronē de cauillandis: iocandiq;
 gratia satis eleganter locutū: & Demosthenē apud Græ-
 cos idem factitasse: & plærosq; uiros doct̄issimos summā
 laudē iocando cōsecutos. Quid est em̄ aliud iocus (unde
 cauillum & facetiæ prodeunt) q̄ genus quoddā & artifi-
 ciosum & urbanū: quo uel mores alicuius cum modestia
 accusant̄: uel franū inijciē insolētī: uel inter amicos & pa-
 res aut nō multo dissimiles ridēdi materia nō p̄caciter ex-
 hibet̄: Nā q̄s te fili accinxit ensi dicēs Tullius: & risum cō-
 mouit: & magnā multorū sedauit animorū p̄turbationē.
 At qd̄ illud apud Græcos de duplici, D.D. in oraculi sorte
 inuento: quo uolebāt aliqui scriptum interpretari: Domi-
 naberis Dionysi. At ioco dictum: delyras Dionysi: omnē
 in Dionysij uim ac mentē sententiā pendētē reuocauit.
 Prætereo Terentianū illud intr̄banum. Tute lepus es: &
 pulpamentū quæris. Ad me uenio: q̄ cū nup̄ in corona ui-
 rorū essem clarorū: allectus sum ad iocandū a nescio quo:
 quē & si ut Virgili⁹ ait: fama obscura recōdit. Est tñ ea &
 auctoritate apud multos principes & gratia: ut nō sint ei⁹
 respōsa: quæq; in eū rñdent̄: negligenda. Is em̄ in nostros
 sacerdotes inuect⁹: dicebat eos edaces: uoracesq;: ebrio-
 sos: libidinosos: & hm̄i cōfectos uitij. Ego respōdi: qd̄ in
 Petrū Apl̄m dictū p̄hibent: Loq̄la tua te manifestū facit.
 Rogāte illo: qd̄ dixissem: Idē alijs cōplexus sum uerbis di-
 cens: Qui de terra est: de terra loquit̄. Percūctante rursus
 illo satis litterarū ignaro: quid dicerē: mutatis iteꝝ uerbis
 eandēq; secutus sententiā subdidi Virgilianum illud: Na-
 uita de uentis. Et rursus eo molestius instāte quid dicerē:
 in illud Satyricū incidī: Tractant fabrilia fabri. Cum autē
 omnino uellet uulgi more latinius ac communius ab me
 exprimi: quid demum uellem: sic ego. Cōstituit Gāmarus

Cicero
 Demosthe-
 nes

Tullij iocus

Græcorum
 D.D.

Terentius

Vir. v. aene.

Euangelista

Christus

Virgilius

Horatius

cum uulpe de cursu certare: dicēs ad currendū se paratū/ simū cum olympionicis posse cōtendere. Vulpes irride/ bat primo gammarum bestiolam admirata: mox instan/ tem audiuit. Sed cū iam cursus decreuissent spaciū a quo/ dam riuo in quo erat gammarus educatus: ad aliū usq; riuum: in quo fines erāt prati: per quod currere cōstitue/ rant: subdidit gāmarus ipse: currere cum uulpe nō uelle nisi eā sibi tanto præponeret interuallo: quātū eius uniuersum cōpleteret corpus. Nolēte uulpe quæ satis esse dice/ bat cōtentione: uel sine hoc pluri. Gāmarus instabat hoc uelle: ut maiorem assequeret uictoriā. Tandē eius impor/ tunitate cōmota uulpes cōditionem accepit. Spaciū de/ signatū est: & extēdentis caudā uulpis totūq; ad bene cō/ modiusq; currendū corpus: pilū accepit caudæ gāmarus ex quo penderet: qđ illa præ pilorū multitudine nō præ/ sentit. Mox dato signo: a carcerib⁹ ad calcem (ut aiūt) uul/ pes gammarū leuissimū ptulit caudæ pendente: cūq; se cō/ uolueret ut eum quē existimabat ad huc esse in prima li/ nea: irrideret: is sese pstrauit: & icū caudæ uulpinæ in pxi/ mū finitimūq; reiectus est riuum. Clamāte autem illa: ubi/ nam es o bælua: respondit is: ubi tu o fera? Cōuoluens ad/ illum se uulpes: illis est usa Psalmistæ: Hoc est mirabile in/ oculis nostris. Potes & tu fortasse bñ ac leuiter currere: sed cursoris certe faciē nō refers. Hac fabula irrisus est ille/ mibi: qui uellet alios quasi uir grauissimus accusare: cū ni/ hil haberet in se nō leuissimū. Titubare cœpit ipse. Alios/ cœpit risus non mediocris. Rem babes. Vale. Ex Medio/ lano. iij. calendas Ianuarias.

Fabula de
Gāmaro &
Vulpe

Psalmista

Synonyma iocosa de se.

Ego mibi iocando non indulgeo.

Nibil prætereo quod ioci sit.

Cum desunt alij: sum in me ipsum iocosus.

Habeo quid iocer uel in memet.

Cunctos iocis adeo.

Neminem sine iocis prætereo.

Tam mihi sunt facetiæ multæ: ut eas nō possim obliuisci.
 Nullius rei facilius q̄ cauillandi memini.
 Non prætermitto cauillandi rationem.
 Mordeo multos iocis.
 In plærosq; iocando ueritatē exprimo.
 Magna mihi est de facetijs cura.
 Adhibeo præter cæteram maximā facetijs diligentia.
 Et si res graues nunq̄ obliuiscor: iocosas tamē nō reijcio.
 Græcos imitor: q̄ i cauill' maximā uim eloq̄ntiæ statuerūt.
 Habent ioci nescio quid mordacitatis urbanæ.
 Facetos ego uiros plurimi faciundos duco.
 Cūpio in omnibus iocis uti non indecoris.
 Video plurimū p̄desse facetias si nihil habēt scurrile.
 Iocosos homines maximi facio.
 Supra facetos uideo nullos hodie in precio.
 Cauillorū audio legem antiquis usurpatam.
 Plurimū iocis oblectari uideo cunctos.
 Ad facetias omnes intueor modestas inclinari.

Titulus. xvj.

Iocosa de alio familiaris.

Accepisti an nōdū quidē nostri Curij facetias: At ego tibi hominis omnē uolo laudem notam esse. Est ut illo utar
 Hieronymi: non minus in cauillando q̄ in accusando pro-
 nus. Vt Curius est: ita nomine suo dignissim⁹: cui nihil p̄-
 bari potest sceleratū. Is ubi nescio quem intueret bonos
 omnis irridētē assidue in Curium iam risum apparasse:
 hunc uocauit in hominū coronā: conuentūq; non paruū:
 atq; ait: Scis ne bone uir: cur canes latrent: illo respondē-
 te: quoniā fament: subdidit: male sentis: at quoniā eorum
 hoc fert & usus & natura. Verū intelligis: quare infantes
 a laruis defleant uisis: dicente illo: quia lac non habēt qd̄
 emungat: addidit: nec id quidem bene: sed metuūt a be-
 stijs sibi formidolosus. At tenes: cur leone uiso asinus rudi-
 at: illo referente: quia metuūt: nec id quidem bene: sed
 quoniam paratū uidet regem: a quo possit uorari: natura

Hieronym⁹
 Curius

id facit non metus. Quid annuerent hæc problemata: postulanti respondit: posse in eum conferri singula: qui consuetudine naturaq; canis semper latrat: nec quid in quæcunq; loquat: cōsideret: eum uero nō audere quicq; apud laruatū loqui: cū uideret bestiā hūc esse: qui laruatū se hominem diceret: quasi simiam: irrisorem cœlitum: ipsi uero posthac se suisq; similibus uisis: quasi alino apud leones rudiendum assidue: nec prohibendū ei quidē sua sententia loquacitatis: fatuitatis scurrilitatisq; precium. Risere Curij grauissima & cōmodissima cuncti. Vale. Ex Mediolano pridie calendas Ianuarias.

Locosa de alio familiarissima.

Petrum nostrū scis esse inuersum: nolui conuersum dicere: ut cauillo uti liceat litterarū mutatiōe. Factus est enim noster monachus: uouit: ut ait: se nunq; peccare in seipsū: ea ut opinor mente: qd̄ suam cupiditatē fraudabit nunq;. Animi se rōnem habiturū cōstituit: hoc est quātū animus reddat uoluptatib⁹. Bon⁹ ē totus: nā cognomēto dicitur bonus. Quis eo melior: q se non negligit: Te ipsum audi: ad Curionē scripsit Tullius. Id obseruat hic noster: præter se neminē audit. Per infamiā (inquit Applus) & bonā famā: id istud curat: sibi parat infamiā: suis reliquis uiris optimis bonā famā. Totus (ut uno cōcludā uerbo) iocus est: q nedum alios (ut in se iocent) cōmoueat: uerū etiā in seipsum ipse iocari nō desinat. Vale. Ex M^o. calēdas Ianuarij.

Tullius
Apostolus

Locosa de alio grauis.

Ois humanæ uitæ ratio: quæ p uirtutis cōsuetudine sit inuenta (ut inquit Lactantius) nō nisi cum uirtute cōiuncta censenda est. Cauillis autem & facetijs qui uti sciunt: plurimumq; (ut Plini⁹ de Martiali ait) habet salium: quasi cōdimento suauissimoq; ad panem obsonio munitus accedit. Cum em̄ inueniant qui morder e alios suis ineptijs apparatusi neminē metunt: sed & inurbani sunt in cauillādo & scurriles: ut mimi solent in scænis: aut ad mensas parasiti. locosi uiri docti sunt: a quibus illi cogantur resipiscere

Lactantius
Plinius

Polybius aut non assidue furere: ut ait Polybius. Mutius igitur hic
 noster: quē appellamus aliquando mutū: non est tibi nūc
 appellandus mutus: neq; rursus loquax: sed eloquēs & io
 colus. Nam cū esset in corona curiā: a qua neq; milites ab
 essent: nec sacerdotes: nec principes: inuasit eū stultus ille
 nebulosq; Palinus: quē palatinū scurrā: ut Iuuenalis Pa
 ridem Pantomimū uocat: merito sum^o uocaturi: petijtq;
 quid nā esset: cur rideret nō nunq;: sæpenumero uero fle
 ret. In pte respōdit: Democritū imitor & Diogenē: q̄ eius/
 cemodi fuissent. Quare petijt ille: nō in uniuerso at in pte
 imitaris: Quia illi subdidit: aut hoīm ineptias omniū ride
 bant: aut inanis opationes: uoluptatesq; quib⁹ mergunt:
 lachrymabāt. At mihi nō omniū ridendorū dolendorūue
 labor adhibet: sed illius dūtaxat cōuentus in quo uerse
 ris. Risum em̄ ab ijs non cōtineo qui tuis oblectent̄ in sul
 sissimis salibus: ab ijs gemitus mihi ministratur quicq; in te
 conferūt adiuuēt. Quem me dixit ille: credis esse? Non
 credo respōdit: at scio certo te canis simillimū qui aliqui
 bus adulae ut edat. Es enim edacissimus colax: in aliquos
 latrat: qui eum uerberibus ab se pellunt: ut tu in eos soles
 mordendos esse diligentissimus qui te quidē indignū ap
 pellant: in quē uel munera perdant̄ uel cœnæ. Esto canis
 sim ait. Quid deinde? Simia dixit. Quare me simiā? Quia
 cū neq; hūanitat̄ habeas quicq;: nec officij: nec loquare:
 nec audias: qualē Albertus eam esse descripsit: faciē tamē
 hominis præ te fers: dentesq;: at nur⁹ bestiolæ: & ut Iuue
 nalis ait: Es fraterculus ille gigantū. Hisce iocosissimis: sed
 uerissimis quidē uerbis obmutuit ille: tam diuq; siluit q̄ diu
 risimus oēs. Mox ad astantes cōuersus: minime pudebit
 me inquit cœnare p̄pterea. Vide qualis est uterq;. Bene
 uale: Ex Mediolano. iij. Nonas Ianuarias.

Synonyma locosa de alio.
 Est hic uir iocosissimus.
 Dicit hic omnia facetosissime.
 Nihil hic loquitur iniucunde.

Albertus
 Iuuenalis in
 Crispino

Est in hoc homine plurimum salium.
 Ex huius uerbis assidue ioci pullulant.
 Nullum est huius sine cauillo uerbum.
 Abundat hic in omnibus uerbis iocandi cōdimento.
 Ut hic est facetosissimus: sic & urbanissimus.
 Quo pacto nihil imoderate hic pfert: sic iocis ad rem utiē
 & personas cōmodissime.

Ex hoc homine loquente inter amicos: plus hauris salium
 q̄ ex alio ineptiarum.

Nunq̄ hic facetus esse solet inurbanus.

Quid est quod hic sine summa ratione cauillet?

Qui hunc mordet insipide: ab hoc mordetē sapidissime.

Ad huius uirtutes reliquas accedit quod est unice facetus.

Eam hic habet in iocando gratiam: ut nullius accusatione
 castigari debeat.

Tanta est huic in cauillis modestia ut nihilo excedat.

Quis hunc dicat mordacem?

Omnibus bonis huius facetiæ placent.

Titulus. xvij.

Seria de se familiaris.

Nisi laudē ueteri accepissem Romanoq; uerbo: in pprio
 fordescere ore: seriū nescio qd atq; graue de me scriberē.
 Accessit huc noster cōmilito: qui regentis hic titulo con/
 ductus ad docendū esset. Arbitrat⁹ est se Pythagorā phi/
 losophādo censerī. Scotū ipsum sapientiæ nodis enucleā/
 dis. Sæpenumero in illud puenit Ciceronis: ut & superbū
 se declararet: qui nihil respōderet: & cōtumeliosum: qui
 male respōderet: uelle plus sapere q̄ oporteret: aduersus
 Aplī præcepta. Vbi plurimū hæsitatū est utrinq;: & apud
 hūc qualē sese in nos patefaceret: & apud nos qualē exi/
 stimaremus: tandē cœpit se iactare: neminēq; sibi philoso/
 phū aut theologū dicere parē in uniuerso terrarū orbe:
 nos uero iudicamus hūc malos educasse clientes a quib⁹
 non laudatus se ipsum iactaret. Interea & in me fremebat
 q̄ ei nō deferrē quātū uellet. Ego tū palā eū honorabā: tū

Pythagoras

Scotus

Cicero

Apostolus

privatim: ut sese ipse uinceret: frustrareturq; spe sua. Cui
 piisset em̄ ab me cōtemni ut dissidij cām iueniret. Tandē
 sese leuissimū apuit: hinc abiit: assidue sibi arrogās multa:
 me paratū inuenit taciturnū: supbus humilē: loquax elin-
 guē: ebriosus modestū: gulosus cōtinentem. In ieiunijs: in
 uigilijs: in canonicis horis ē cognit⁹: q̄lis esset. Hęc graui-
 tas mea. Bene uale. Ex Mediolano. iij. Nonas Ianuarias.

Seria de se familiarissima.

Iam dudū egi cū Lucio litem: sed ita quidē ut nō litigasse
 at potius disputasse uidear. Egi enim unā causam nec pro-
 bris unq; cōtendi: nec iniuriarū ullo genere. Si qd excan-
 descebat: nihil ad cōtumelias respondebā: nihil ad minas:
 hoc dumtaxat: cū resipisces: hęc exues mentē: nūc tui nō
 es cōpos: tibi nō obtemperas: perturbata loqueris ratio-
 ne. Rabies eū aliquādo furorq; uidebat inuadere: lingua
 nutu: oculis: gestuq; totius corporis loquebat. Eo erā in pe-
 tulantē minus exasperatus. Risu cogitabā hunc opprimi
 Cū pacatiore cerebro quiescebas: tūc argumētis a me uin-
 cebat. Vale. Ex Mediolano pridie Nonas Ianuarij.

Seria de se Grauis

Salustius Nihil arbitror i uita dignius: q̄ in serijs assidue grauibsq;
 uersari causis: quæ (Salustio teste) ut homines p se laudāt:
 ita semp ad uirtutē inclinant. Quis enim in re leui uersat⁹
 Basilius assidue (ut Basilius inquit) potest esse haberiq; non leuis:
 Christus Nā qui de terra est (ut Christianū est illud) de terra loqui-
 Hesiod⁹ tur: tritoq; apud Hesiodū græcorū dicit uerbo: auē garru-
 Cato tu nosci. Grauitatem iccirco ueteres in Catone laudāt: le-
 uitatēq; in plærisq; sermonis uitupant. Mibi nup id conty-
 git: qd̄ neq; sperabā: nec expectabā ut quidā me hypocrī-
 ta nō temptauerit solū sermone immodesto: sed coegerit
 q̄ sit serijs sermo meus: aperire. Cum prædicaret enim: &
 ad eum conuenirent plæriq; uiri boni & simplices: & for-
 tasse famæ cupidi: ego uero minime: publica me cœpit in-
 sectari prædicatione: illa solita hypocritarum seruata clau-
 sula: se mei misereri: quē uideret hostē esse uerborum dei

qui nunq̄ ad audiēda præcepta Saluatoris accederē. Ad
 huius eo die auditoriū accedens: priusq̄ e pulpito descen-
 disset: hæc sum pcunctatus: ut diui Thomæ remedio usus
 publicū hunc accusatorē: publice docerem accusandum.
 Quæro bone uir dixi: Nū deus ipse sis? Eo se deū negāte:
 subdidi: Quæ nā igiē lex docet: qui ad te nō audiendū ac-
 cedit hæreticū esse? Quoniā ait: Ego hic sum qui loco do-
 mini loquor. Vbi mandatū dixit? Quis te pcuratorē insti-
 tuit? Ego ne tibi credam: quē cōtra sunt omnia dicta? Te-
 mulento sobrietas: Ignauo sollertia. Furenti prudētia: Im-
 perito doctrinā est contraria. Quis te in his uirtutib⁹ cre-
 dat recte loqui qd̄ nescias? Venitq; i mentē Iuuenalis car-
 men: Loripedē rectus derideat: æthiopē albus. Et rursus.
 Quis ferat Gracchos de seditione querentes? Debet ut
 Chrysofostomus docet a nemine posse inculari: qui accusat
 alios. At ille obmutuit: nec quidē ausus est ad ea respōde-
 re: quæ addidi ad eius uitia. Seria fuere omnia hæc a do-
 ctissimis iudicata. Bene uale. Ex M^o Nonis Ianuarij.

Thomas

Iuuenalis in
2. satyraChrysofosto-
mus

Synonyma seria de se.

Nibil est mihi seria oratione charius.

Grauis sermo cunctos decorat.

Qui sapit sermonis dignitatem: in sententiarum crebritate
 te sitam iudicet.

Orationis laus omnis in serijs esse debet cōposita.

Si uis loquens omnibus esse iucundus: grauis esto.

Nemo se cuiq̄ grauitate uerborū ingratū existimet.

Abborret ab oib⁹ oīo nō grauis: at seria cūctos delectat.

Quis est tam alienus ab omni doctrinæ genere: cui graui-
 tas pondusq; uerborū non placeat.

Nemo tā rudis est quē nō delectet plurimū oratio seria.

Iocosa nutriunt aures: at grauia mentes.

Animis hominū sermo serius esca quædā est: omne uiua-
 cissimū afferens nutrimentū.

Oratione graui maximopere lætor.

Tam est mihi uoluptuosa oratio seria: q̄ quod maxime.

Cum in uerba peruenio grauitatem præ se ferentia: nihil inde me facile detrabit.

Sum rebus uerbisq; serijs de ditissimus.

Seria quæq; in epistolis me sibi ascripticiū asciscunt.

Titulus. xvij.

Seria de alio familiaris.

Quam sit noster Curius grauis in omni re sua: uel eius sermo manifesto docet. Est em̄ totus serius. Disceptauit nūc de diuinis publice in clarissima theologorū corona. Quis possit (uel si centū habeat Homeri: quas Persius replicat linguas) describere q̄ omnia dixit serie. Credidit aduersarius hūc cauillis mordere: nunc Mercuriū ægyptiacū uocans: nūc Colossum rhodium: nunc circulū ad tabernam. Hic tulit iniurias: uerbis responsa reddidit q̄ grauissima: eo illi turpius esse qd̄ loquacior ab elinguis superaret.

Persius

Mercurius
ægyptiacus

Colossum
rhodium

Tandē in id deuentū est: ut interminatus fuerit aduersarius. At Curius q̄ grauissime dixerit: nō iniuria cōstituisse iusciuite: opus esse factū ubi uerba nō sufficerēt. Propter ea sibi cedendum duello: nō cōtentioni. Dic ille inquit: si nō cedis: Immo nihil hic ait: cedendo taceo: ne te cogam: ut Terentius uoluit: Ex stulto insanū reddi. Cognouerūt Curij grauitatem omnes: illiusq; leuitatem. Bene uale. Ex Mediolano. viij. Idus Ianuarij.

Terentius

Seria de alio familiarissima.

Voluissem: affuisses cum hic noster Curius compulit nos suā grauitatē supra modū admirari aduersus petulātiā Marcantonij: cuius contumelijs afficiebat assidue sua in lite: fuit ea uerborū seriorum modestia ut nil grauius dici queat. Ille maledicebat: hoc semp̄ benedicente. Ille hunc stultum uocabat: hic eum sapientē. Sic tandē: Si tua istæc sermo cinatio sapientis est: mea stulti: quæ contraria tuæ. Vale. Ex Mediolano. viij. Idus Ianuarij.

Seria de alio grauis.

Curius noster uir grauissim⁹: & si nunq̄ aut fecit quicq̄ nō permodeste: aut cogitauit nō prudentissime: aut locutus

est non serio quibus uirtutum generibus reliquos huius
 ætatis superauit omnis: nūc tamē ea & cogitauit: & dixit:
 & fecit: quibus seipsum superauit: ut illo utar Iſocratis. Nā
 cū in hac urbe delectus fuerit prouinciæ monachorū no-
 strorū præses: aduocauit primū in consiliū ex omni or-
 dine ministros atq; custodes: habuitq; orationē & copio-
 sam & elucubratā diligēter de ijs omnibus quæ deceat il-
 los obseruare qui uitā religiosam delegerūt. Hac autem
 paucis complexus est: quibus ordo noster teneat uotis:
 tantaq; tū castitatis: tū uolūtariæ paupertatis ac obediētiae
 laudes protulit: ut incredibile dictū sit. Nam & ab Aristo-
 tele declarauit has esse institutas leges uitiorū fugādoꝝ:
 qui uirtutem distinxit in cōtinentiam uirtutē & heroicā:
 & christiano exemplo id apertum est: cum non permisit
 se Saluator temptatus a spīritu in incontinentiam delabi
 per panis oblationem in summa fame: nec in superbiam p-
 hortationē ut se deiiciens ex pinnaculo speraret ab ange-
 lis in manibus suscipi: nec in auariciā per regnorum om-
 niū promissionē si cadens adorasset eum. Addidit & illud
 Iohannis: Quicquid esset in hoc orbe: aut in castitatē esse
 carnis: aut uitæ superbiam: aut oculorū incontinētiam.
 Proptereaq; religiosum aduersus ea mūdi pericula debe-
 re sese ascribere castitati: obediētiae: paupertati. Mox in
 hæc explicāda descendit: execratus libidinem supra mo-
 dum: quæ cæcū sequeret ducē: cū qua esset omnis imun-
 ditia: omnis turpitude. Superbiā uero illam fuisse docēs:
 quæ coegit primos spīritus in abyssum cadere. Auariciā
 pari modo illinc originē duxisse a qua fiunt homines im-
 manes in pecunia optanda: quā ut inquit Cicero: nemo
 sapiēs cōcupiuit: & Sophocles dicit: Auri cupiditatē ab-
 iectione mentiū gigni. Deinceps ubi cōsulto cū patribus:
 multa cōmentatus est ad religionem pertinētia: cunctos
 adiuit cōuentus: alios puniuit peccantes: alios castigauit
 errantes: alios ad uirtutes (p̄positis etiam præmijs) inuita-
 uit: ea uerboꝝ grauitate ut admirati sint oēs: maluerintq;

Iſocrates

Christ^o tem-
ptat^o a dia-
boloIohannes in
sua canonici-
ca.Superbiā
AuariciāCicero
Sophocles

huic obtemperare: uel acriter uerberanti: q̄ alteri uel hu-
manius mitiusq̄ cogenti. Vide quātū inter hominē hunc
huiusq̄ cūcta seria: & alios aliq̄n acerbiores (sed leuiores)
interfit. Bñ uale. Ex Mediolano. vj. Idus Ianuarij.

Synonyma Seria de alio.

Certe hic uir est grauiſſimus.

Hoc uno quis magis ſerijs delectat̄?

Est in hoc tanta grauitas ut nihil nō loquat̄ ſerio.

Tanta est in Curio uerborum ac ſententiarū copia: ut ad-
mirabile ſit.

Verborum ac factōrum hic pondere ac menſura cunctos
ſuperat.

Nibil ab hoc proferē inſipide: nihil immodeſte.

A nulla grauitate abhorret hic noſter.

Est huic oīm i ſerijs & cogitādīs & dicēdis haud inferior.

Vt cogitat hic omnia mature: ſic facit conſulto.

Temeritas & inſolentia dicendi agendiq̄ Curio eſt pro-
tinus inimica.

Prudētiffime Curio cūcta rimat̄: & cōſultiffime p̄ficīt.

A Curio tam abeſt leuitas q̄ ab inſanis grauitas.

Cum Curio nulli ſtulto quicq̄ eſt cōmercij.

Tanta eſt huic cū ſapientia familiaritas: ut ab ea nullis ui-
tæ ſuæ partibus poſſit diſiungi.

Curio cum eſt in agendo prudentiſſimus: tum in dicen-
do grauiſſimus.

Vtinā oēs qui ſerijs delectant̄: Curij ſimiles fierent.

Si res publicæ Curij ſimilibus manderent̄ gubernandæ:
fœliciſſime ſemper eſſent.

Titulus. xix.

Imperatoria familiaris.

Et ſi nō dubito: uos milites huic ædictō continuo fore ob-
tēperaturos: nec multis arbitror opus eſſe ad eos adhor-
tandos: qui fuere ſemp̄ mihi obſequentiſſimi: ut adijciam
tamē calcar equo ſponte currenti (ut Euripides dicit) uo-
bis impero: ut ad diem cōſtitutam in caſtris cum impedi-

Euripides

mentis iam sitis. Dies aut̄ erit. xij. calendas Aprilis. Martis enim fauore fr̄ati: qđ ueteres faciunt: bonis procedemus auspicijs. De uictoria nobis ac hostilium fortunarum præda nobis est nihil dubitandum: cū infirmi sint illi: nobis autem nihil ex his desit: quæ inquit: Cæsar ad oppugnandos hostes necessaria. Nā & militū numero ac præstantia illis antecellim⁹: & gloriæ cupiditate quæ in omni adeundo discrimine plurimū ualet. Facit em̄ ultra cætera quæq; militum præmia hæc nobis proposita immortalitatis merces: nos ad omne facinus magnū & memorabile p̄nos. Venite igit̄ iussu imperatorio: nec nisi uelitis meā indignationē in uos experiri: ullo pacto desistatis. Valete
 Ex Mediolano. v. Idus Ianuarij. Cæsar

Imperatoria familiarissima.

Non ignoratis ubi castramentari constituerim: & ad quæ nos oporteat accinctos esse. xij. calendas Aprilis dies est designata: qua prodeatis in castra. Quā uos deceat obtēperare imperio: non nescitis. Ad hæc & paratissimos uos esse duco: & unice promptos. Itaq; nihil opus est plurib⁹ hic certare. Fierem in dicēdo longior: si crederē uos esse ad obediendum difficiles. At ut seruet̄ militaris ordo: uobis impero: ne quid excipiat̄ causæ cur non ueniat̄ ad designatā diem. Itaq; uobis gratiam meā ad ueniendū dico. Valete. Ex Mediolano. iij. Idus Ianuarij.

Imperatoria Grauis.

Multæ sunt in impatore causæ: quas nequeūt ij cognoscere quos obtemperare decet: nec oīa sciscitari. Nam ut ait Alcibiades: quæ uidet̄ impator: ipse tenet. Xenophon autem ille philosophus & impator: alia esse dixit in impatoribus: alia in militia. Gobrem & Agesilaus foelices ait esse milites: quibus imperator ediceret agēda: cōsilia uero nō nisi detegeret in tpe. Scio qđ mibi cū hoc hoste designato sit agendū: & qđ facile possim hūc supare. Nā quæ quatuor debeāt in impatore inueniri: qđ egregie possideā: nō ignoratis. Nec me iacto: sed uos mea laude in hæc & alias

Alcibiades
 Xenophon
 Agesilaus

expeditiones animādos esse reor: cum non abesse ab me
 rei militaris scientiam uideatis: nec uirtutem in praeliādo:
 nec auctoritatem in rebus gerendis: nec fœlicitatem in p/
 sequendis: quibus perfectum imperatorem Tullius extu
 lit. Contra uero his fere omnibus carere nostros hostes:
 uos non latet. Habent nescio quid plus diuitiarū. At nos
 animos eo maiores: corpora eo fortiora. Sunt locis muni/
 tissimis. Omnia uincit dies: Obsidebim⁹ si ij fortes habent
 muros. Quid non domat obsessio: ut inquit Cornelius?
 Obsidioni succumbunt omnia: ut Plinius est arbitratus.
 Venite uos modo ad diem cōstitutam: nec si a me acerrim
 me non uultis multari: quicquid inueniatis causæ: quo
 minus ueniatis. Laborabimus fortasse non nihil. At ut il/
 lud est Agesilai: Laboris difficultatem spes uictoriæ con/
 solabit atq; recreabit: ex qua procedet & merces & glo/
 ria. Vos me tenetis. Venite continuo. Ex Mediolano. iij.
 Idus Ianuarij.

Synonyma imperatoria.

Impero ut continuo buc eatis.

Ite in castra imperio meo.

Ne desitis imperatoris uerbis.

Audite hac in re me imperantem.

Hæc est res quam uobis imperator edico.

Præfigo uobis imperatoris gratiam.

Imperatorio uobis hoc præcipio iure.

Facite ut nō deficiatis imperijs meis.

Si nō exequimini quæ imperaui: pœnitebit uos errati.

Vbi non parueritis imperio meo: subibitis pœnam.

Præstate uos in obediendo difficiles: si uultis imperatorē
 iratum experiri.

Quando nihil ex imperatoris præceptis omiseritis: cōdu
 cet uobis sumopere.

Deerit uobis apud me nihil: si nihil ex imperijs meis ne/
 glexeritis.

Si cupitis a me cōseq plurima: difficiles uos nusq; imperijs

meis exhibete

Estote in ijs quæ uobis impero paratissimi.

Ex præceptis meis despiciate (si sapis) nullū.

Adbibete diligentia oēm in psequēdis: quæ impero.

Sola obedientia uos in oēm euentū imperatori q̄ cōmen/
datissimos faciet.

Titulus uicesimus.

Minatoria turpis familiaris.

Cum nō soleāt rōne feræ coerceri: sed minis: ut Alchmæō Alchmæon
inquit poeta: q̄ ferina sunt natura: eodē uidentur esse cobi
bendi castigationis genere. Q̄ sis ab humanitate distract⁹
O bæluarum nō leo solus: sed elephas: cum ignores ipse:
cæteri nō ignorant: ausus es O temerarie in me debaccha
ri: nihil ex ijs omisit quæ ad meū dedecus attinerēt. Scis
esse me ijs & diuitijs & cliētelis: ut nihil effugere discrimi
nis ualeas: qđ te subire cōstituā. Caue igit̄ quātū potes: &
tibi cōmilitones istos tuos lenones: ac reliquū nebulonū
genus tuo adiūge lateri. Tuebit̄ te nullus ordo: ne tandē
in meos concidas laqueos. Curabo te asinū bipedē ad ne
cē usq; deuerberari. Porcū aut̄ in cryptis assidue cœnosis/
simū: in cloacis abdine in lucē hoim pdeas ppetuū: & pa
triæ dedecus & parentū. Iam dudū tumuisti uētre isto ab/
domine suffarcinato: nec minus temulentissimis uerbis: q̄
ebriosisimo sensu in oīe scelus prolapsus: neq; boies me
tuisi: nec deū es uerit⁹. Omne facin⁹ licere tibi attēptare
duxisti: quia nemo te furentē correxit: nemo te impuden
tē castigauit. Posthac aut obibis: aut fies mea castigatione
minus petulans: minus insolens: minus bestia. Quid quod
te audes mecum uelle conferre? Quid qđ neq; te metiris
nec tua q̄ uilis es officio: q̄ turpis fama: q̄ in omniū oculis
ignobilis atq; degener? Huic audaciæ opus est me corre
ctore: ut pro illo Hieronymi: Qui loqui nescis: discas alii
quando conticescere: cum tibi sit lingua in frustra cæden/
da: uita uero & spurca & intolerabilis. Ex Mediolano pri/
die Idus Ianuarij.

Hieronym⁹

Minatoria turpis familiarissima.

Fac ut intelligas bestia: q̄ dispare certemus uoto. Tu nullius estimationis: ego aliquis in eorū numero q̄ habent in precio. Tu uir neq̄ qui rem semp̄ agis perperā: ego sine consilio nihil. Habebis meo iussu mercedē & dictorū meorum simul & factorū. Nam dignus es mercennarius tuo precio: qui nihil dicas uerū: nihil nō iniqui. Debaeccharis in bonos omnis: idq̄ tibi euenit usu: qd̄ Simiis: quæ quo magis in altū prouehunt: eo pudibūda magis detegūt. Dicitis ostensurū te mediū: ut Iuuenalis ait: mihi reliquisq̄ digitū: q̄ tibi comminant. Potes id & soles efficere. Quid si & nates detectas ostēdes? At feres meritū ob stulticiā. Quod si te non piget errati: pœnitebit acceptæ pœnæ tibi debita. Ex Mediolano. Idibus Ianuarij.

Minatoria turpis grauis.

- Cleobolus** Q̄q̄ clarorū hominū minæ turpes esse non possunt: cum a celebri uiro: ut Cleobolus Lyndius inquit: nihil uel dici uel fieri turpe quæat: non possum non tamē obscœnitate uerborū uti in te inuadendo. Quid autem est aliud interminari: ut placuit Maroni: q̄ uerbis inuadere? Tu nihil uel omisisti: uel prætermisisti: quod ad meā turpitudinem attingeret: quis ea quoq̄ turpitudine dici nō ualeat: quæ bonū uirum quicq̄ falso disseminat: ut Augustin⁹ docuit dicēs: De bono turpe quicq̄ fictum non durat. Nec turpe q̄dem est: quod non nisi turpibus fidem facit: nisi omne quod a turpibus prodierit: turpe uocet. Sed nisi respicis: ex capro asinus fiet. Caper est em̄ byrcus sine testib⁹: cuius cōiunx est multorū usuraria. At alini solēt syluis onusti sæpe domū duci. Vehere tu q̄dem hac sarcina militari prædit⁹: in quā me uidisti cloacam: in quem tam impudice locutus sis? Num ne tibi uideor dignus: in quē insanias? At ego tibi pharmacū curatoriuū sanitatis procurabo: aut illam cædi tibi studeo uenam: de qua Iuuenalis: O medici mediā per tundite uenam: Et de qua Persius: Nec enim mihi cornea fibra est. Caue tibi neq̄ bestia: ut satyrico utar uerbo. Di

cent aliqui: non esse te murē leonis ira dignū: aut cyricem
 aquilæ furore puniendū. At ego nullū excipio plectendū
 q̄ me lædat. Nunq̄ enim castigarent insani: si uiuerent bo/
 die qui Periclis atq; Socratis patientiam aduersus maledi
 cos maleficosq; laudabant. Irrident nunc q̄ non ulciscunt
 iniurias: iniustiq; ducuntur qui eo tolerantia genere alios
 ad idem inuitant criminis. Ego te cogā in Syllæ pedicula
 rem incidere morbū: & in insomniā ei⁹ in insomnietatēq;
 Marij: de q̄ errāt q̄ censent luuenalē sensisse cū inqt: Exul
 ab octaua Mari⁹ bibit. Ego tibi uitā esse tedio studebo: ut
 miserrim⁹ oim tibi ipsi sis odio: nec a tuis qdē adiuuari ua/
 leas. Ex Mediolano. xix. kl. Februarias.

Pericles
Socrates

Sylla
Marius
luuenalis

Synonyma minatoria turpia.

Diminuet tibi lingua nostra opera.

Curabo ut nequeas esse loquax.

Afficiam iniuria te nō dissimili.

Ab me nō inferiorē accipias poenā: q̄ feceris iniuriā.

Custodi diligēter tibi testes: ne castoris fias similis.

A mea uigilātia tibi sūm opere cauendū est. (feras.

Nibil debes studiosius aiaduertere: q̄ ne poenā stulticiae

Aequissimus censebor: cum te pro tua in me malignitate
 plectam.

In te unum omī odio insectandū ero sollertissim⁹ ac unī
 ce intentus.

Omni opera tuum interitum: aut summam aliquam turpi
 tudinem examinabo.

Ero in te puniedū curiosissim⁹.

Nunq̄ in te sūma quadā iniuria cōficiendū cōquiescā.

Adbibebo in tuā pniciē oēm p ingenio diligentia.

Nulla me cognosces in re die noctūq; acutiorē: q̄ in exitio
 tuo sūma quærēdo cura.

Tunc me tuis defutuꝝ incōmodis insectatorem crede: cū
 ignis coire cū unda sciet.

Cupio ut intelligas dū uitā: deesse mihi acrimoniā uiresq;
 in te odio psequendū nō posse.

Fac ut immemor tui sim prius q̄ tuas obliuiscar iniurias: & te non plectam.

Titulus uicesimus primus.
Laudatoria familiaris.

Terentius Curius noster om̄i laude cumulat⁹ illud famæ genus cōsequi potest: de quo Terentius inquit: Homo per paucorum hominū: imo nullorum: dignissimus est Curiij nomine. Is enim de quo tantam omnis historia mentionē facit:

Plutarchus Plutarchi testimonio uir fuit: ut frugalissimus (& ea quidē

Cicero frugalitate: quam Cicero uult omnē complecti uirtutem) sic æquissimus fuit: si eius responsa & Sannitibus & alijs facta diligentius considerent. Quid si a diligenti per omnium regū sibi agendarū curam Curius cœpit appellari? Tu uero tali tantoq; patre natus ne degeneres: cura non in hoc minus sis: q̄ in omni probitate: innocentia: prudentia fuerit ille Curius. Video ingenij tui acrimoniam: memoriæ præstantiā: doctrinā iam pene paternam: aliaq; tum naturæ: tum industriæ munera: quibus genitorem si non superas: æquas certe. Quibus si nō respondes augenda laude quæ nuper in tuo nomine iecit fundamēta: certe delaberis: nec quo pacto resurgas inuenies. Grauis est in te commota hostium omnium expectatio: quibus sis uiribus: ut de

Tullius Curione dicit Tullius: qua uia sis patri futurus nō dissimilis: Sed qd ego ea in re dubito quicq; Generosa semina in hortis crescūt suis. Pater tibi fuit unic⁹ in Italia sciētia splendor. Tu qdem ab ineūtib⁹ annis bonis litteris deditissim⁹. Censendū est tibi deesse nihil posse: quo sis apud posteros immortalis. Quod ut cōmodi⁹ cōsequaris: me nō habes inferiorē cæteris: q̄ tuis laudib⁹ æternitatē scribēdo patrē: qd assidue factur⁹ sum. Bñ uale. Ex Mediolano. xvij. kalē das Februarias.

Laudatoria familiarissima.

Non ero in dicēdo longior. Vidi quæ scripsisti singula. Sūt tuum acumen admiratus. Eloquentiam uero tuarum epistolarū tanti feci ut nullius possim efficere pluris: uel ue-

teris uel noui. Admīscēs tot in scribendo sentētiās: tot cū
sententijs testimoniā: tot cū testib⁹ argumēta: ut legendo
alliciār ad existimandū ex te flumen profluere uerborū.
Quid autem minus scabrum: minus perplexū: minus uul-
le: Omnia in tūto stilo uident^r antiquitatem redolere. Ad-
de q̄ es humanissim⁹: nō superbis tua laude: nō tumescis.
Quo tibi maior est gloria: eo tu min⁹ (ut multi solent) inso-
lens: min⁹ elatus: min⁹ iactabūdus. Dñj tibi fortunēt nomē
quo dignissim⁹ es. Me habes cui qd̄ tantus sis & habearis:
es stupori uere incredibili. Bene uale. Ex Mediolano. xvj
Kalendas Februarias.

Laudatoria gratis.

A triplicibus fortunæ corporis atq; animi bonis: uoluerē Peripatetici
Peripatetici laudandos esse uiros: quos hac in pte Cicero Cicero
secutus est: cum cæteris sit omnibus Platonem imitatus: Plato
q̄ duplicibus dumtaxat contentus erat: internis ac exter-
nis: at fortunæ: nec in animo: nec extra animū diceret: sed
ab utrisq; aliena. Quā hæc oīa sint in hoc nostro patre: at-
tendite p̄ deū immortalē O fratres uiri eruditissimi ac re-
ligiosissimi: ut cognoscatis manifesto: q̄ nobis in huius dili-
gēdi cura cōsilioq; sit gaudendū. Est primū (ut a leuiorib⁹
ad grauiora quæram⁹ progressum) ea generis nobilitate:
quæ in Italia possit inter primas nūcupari. Nā si florē hui⁹
bodiernæ Italiæ debemus existimare in subriā: & agrorū
ubertate: & urbiū amplitudine: & soli dexteritate: & uiro-
rum præstantia. In in subria uero Mediolanū ciuitas ea est In subria
cui similis in toto nō inueniē orbe terrarū: uel populi mul- Mediolanū
titudine: quā Suidas scripsit populosissimā: uel rerū ad ui- Suidas
tam hominis dignitatēq; necessariatū: certe hic eo nobili-
or est: qd̄ Mondella familia cretus: & generosa ē & antiq̄ Mondella
in ea urbe domo: parētib⁹ cretus optimis: clarissimis: In su-
briūq; principib⁹ sp̄ iucūdissimis: de qb⁹ (ne in illud incidā
Senecæ) Aliena iactant: q̄ gen⁹ suū laudāt: hoc prosequar Seneca
qd̄ apud luuenalē est: Cūctā licet ueteres exornēt undiq; luuenalis
cærx atria: nobilitas sola est: atq; unica uirt⁹. Nam & si est

Vir. vi. æne.

Epaminū/
das
Hagesilatus
Aristoteles

Academia

Theopbra
stus

Quidius

Scipio
Alexander

generosissima stirpe satus: si natura in hui⁹ uniuersum cor-
pus fuit liberalissima: si nutrimentū & educatio huic plu-
rimū profuit: multo plus tamen laudand⁹ est ab animi bo-
nis: modestia in adolescentia: diligentia bonarū artium in iu-
uentute: prudentia in senectute hac uiridi: ut illud est Vir-
gilij: Sed cruda deo uiridisq; senect⁹: cæterisq; in omni æta-
te uirtutib⁹: qbus aut superauit maiores suos: aut illorum
attigit laudes. Pri⁹ cœpit laudari continentia: q̄ scire pos-
set qd foret continentia: ut de Epaminunda & de Hagesi-
lao a Græcis scriptū perhibet: assidue religioni tam uacās
& castitati: ut insensator: ut dicit Aristoteles: nusq̄ uacans
tes uoluptati: q̄ mūdior aut abstinentior soleret apud soci-
os appellari. Mox in mundi contemptū sese induebat eo
quo nūc panno: tum q̄ constituisset Franciscaster esse: tū
quia iam elegantia hostis esset. Plurib⁹ hunc argumentis
omnes propinqui ab ea distrahere uitæ uia nitebant. Hic
assidue ut sūmæ solent cautes: annosissimæq; arbores: in-
concussus ac illabefactus loco moueri non poterat: se sibi
natū imprimis inquiring: sibi uelle satisfacere. Si quis illud
adducebat Academicū: non solis nobis nos natos esse at
patriæ: parentibus: & eiusmodi reliquis: hanc eorū esse ui-
tam dicebat: q̄ in agendo uersant: non amiciendo: non in-
poliando. Intrinsicca hæc suo posse quemlibet ingenio de-
bereq; curare diligēter quæ ad animū foelicitatēq; compa-
randa pertinent: ut Theophrastus inqt: Extrinseca uero
nullis a sapientib⁹ pendit: nostro ne an alieno fiant admo-
nitu. Quid qd̄ neminem audiuerit: nulli auscultauerit: ne-
mini obtempauerit ut religionē non sit ingressus: Quidia
nū illud ad debortantes usurpās: Nitimur in uetitū. Quā-
obrem iam admodū adolescens præfectus est Thaurisco
monasterio: ut de Scipione: cui iuniori longe ante senato-
rios annos demandata est respublica: & de Alexandro
Macedone: qui tam natū minor tot res gessisse perhibet.
Eam autem administrationem cū plæriscq; alijs: qbus dein-
ceps assidue prælat⁹ est: tam exercuit perhumane ac per-

benigne: ut admirati sint omnes. Non multo post apud pō
 tifices multos egit maxima: nec in patriæ suæ: nec in ami/
 corū negocijs unq̄ defatigatus est: nunq̄ laboribus cessit:
 ut iam alter Clearchus uocari posset: qui causas & amico **Clearchus**
 rum & patriæ præferebat suis. Ea tñ fuit semp̄ demissiōe
 suæ laudis: ut cū uel fiducia sui quiret: uel ut se notum red
 deret apud incognitos: nunq̄ se uoluerit uel laudare uel
 in faciem laudari: ne qs posset in hūc assentator existima/
 ri. Quinimo secū ipse si qd̄ laudabat in eo: memoria illud
 in Apollinis templo scriptū: qd̄ ab Homero usurpatū est: **Homerus**
 & Pittaco Mityleneo repetebat: Nosce teipsū: seq̄ nō tan **Pittacus**
 ti iudicans: arbitrabat̄ a Socrate discere posse: qui se dice/
 ret unū scire solū: quod nihil sciret: illudq̄ Ciceronis non **Socrates**
 obliuiscerat̄: nec natura nouū nec scientia uetus reperit. **Cicero**
 Tandem in hanc est profect⁹ sedem: ut non solū sua singu
 lari uirtute peperit amplitudinē: sed suis omnib⁹: hoc est
 nobis: nostræq̄ religioni: suæ patriæ: suis agnatis: cogna
 tis: necessarijsq̄ ac ppinqs reliqs laudē atq̄ gloriā imorta/
 lem. Non em̄ in hanc præfecturam sorte cōiectus est: sed
 una omniū eorū sententia: qbus huius delectationis bonus
 imminebat. Non hoc loci corruptelis temptata res est: ut
 sæpe: non amicorū studijs: ut assidue: non principum lit/
 teris commendaticijs: ut semper: at sola uirtute: probita/
 te: doctrina: sapientia hui⁹ Lodouici: huius theologi clarif
 simi: huius uiri animo maximi: huius suo cognomento di/
 gnissimi: q̄ est iccirco de Mondello dictus: quoniam mun/
 dū uincens: paruus sit mūdus uirtutū quasi thesaur⁹ effe/
 ctus: quem microcosmon Bernardus siluester appellauit.
 Huius nunc regimur & gubernamur claritudine: præce/
 ptis ac institutis. Habem⁹ quem imitamur: uirū præstantif
 simū philosophū & doctrina & moribus: Theologū opti/
 mū: patrem innocentissimū: pientissimū: religiosissimū: cu
 ius quotiens p̄ uestigia procedem⁹: totiens nō errabim⁹.
 Qd̄ ego p̄ me decreui uos hortor: nō recusetis: cūctis uni/
 ce cōductur. Ex Mediolano. xvi. kl. Februarias.

Synonyma laudatoria.

Hic uir est dignus uiri nomine.

Sūma est huius uirtus.

Nullam uirtutem hic minus tenet.

Omni laudi æque hic operā adbibet.

Vt modestia iuuenis antecellebat cunctos: sic nūc prudētia præstat omnib⁹.

Hic null⁹ est p̄bitatis: præter cæteras particeps: sed omnes tenet mediocriter.

In oīa uirtutū genera Curius eodē habet pacto.

Tantus est Curius: ut diuinus possit potius q̄ human⁹ appellari.

Virtus Curij ut est admirabilis: sic incredibilis.

Ad hūc diuino sunt munere: oīm delatæ uirtutes.

Qui n̄elit huius prosequi laudes: laboret infinitū.

Nemo uel diutius scribens calcem attigerit laudum hui⁹ enumerandarū.

Maxima est de huius uirtutibus apud omne humanū genus admiratio.

Facit Curij sanctimonia: ut in eo laudādo uiris uel eloquētissimis uerba desint.

Qui sunt in cæteris copiosissimi oratores: in laudanda huius uirtute obmutescūt.

Amplissim⁹ est prosequēdæ tuæ uirtutis camp⁹.

Non possum nō te fœlicē hac uirtute iudicare.

Titulus. xxij.

Vituperatoria familiaris.

Cicero Turpe uideri potest hui⁹ malī atq; perniciosi hominis uirtia insequi. Sed hoc habet prudentia: Ciceronis definitio: ne: ut rerum bonarū malarūq; sit scientia. Veritas autem Chaldæorū definitiō astronomorū uerbis: per quam quæ fuerūt: sunt: aut futura sūt: immutata dicunt. Quāobrem & prudentem oportet tam mala scire q̄ bona: ut ab ijs caueat: hæc sequat: & qui uerū sequit: remq; ut est: sic explicat: minime peccat. Non inuehor: uera sequor. Est ille neq;

bulo tā mētis inops: ut nihil aīaduertat: oīa intemperate si mul & insolenter efficiat. Vacat libidini plusq̄ possit: uio/ latq; in hoc naturā: ut crapulā admittit: huiꝰ ampliā dæ gra tia. Tesseræ ac omī tali generi adhibet oēm operā. A uirtu te uero tā est alienꝰ: q̄ a cælo refert tellus. Nā est: ut pau cis agā: puerissimꝰ: ebriosissimꝰ: mēdacissimꝰ: sceleratissi mus. A deo delectatꝰ decipiēs aliquē: fraudās: decoquēs: ut inde summū se bonū esse cōsecutus existimet. Fur aut est diligentissimꝰ: aut ante rē tibi subtraxerit: q̄ tu tibi qcq; in hūc potueris suspicari. Quare si qd es acturus cum hoc mōstro: ne tibi cēseas caueri quire: sed deū optimū depre cere: ne hūc sinat ad te ire. Non recedet abs te sine tua uel ignominia: uel re perdita. Qui em̄ alicuiꝰ uidēt cū hoc fa miliaritatē: qbus qdem sit cognitꝰ mirantꝰ: nec pnt nō exi stigare qcq; inter eos esse flagitiꝰ. Quare si me amas: hūc abs te abijce: ne aut incōmodo te afficiat: aut famā tuā ma culet. Bñ uale. Ex Mediolano. xv. kl. Februarias.

Vituperatoria familiarissima.

Malus est Sulpicius: sed peior longe huiꝰ filius: homo cum ctis sceleribus deditissimus. Nihil enim hūc flagitiꝰ latet: omnia nouit: ac sequitꝰ quæ nefaria uiderit. Nec gulā exci pit: nec uenerē: nec furta. In homicidiꝰs nō est iccirco uer satus: quia uiribus nullis est: ocio dūtaxat ascriptus & iner tia. Puer huic interminatꝰ: metū faceret. Sed ut malus est sic & maledicus. Nemini uel murmuribus cedit uel dela tionibus. Hinc factū est: ut a nobis eiectus monasterio: ac penitus fugatus deliteat: nec certā habēs loci sedē uageꝰ assidue: possitq; illud Virgilianū: licet dissimili causa: de se dicere: Ipse ignotus egēs: Libyæ deserta peragro: Europa atq; Asia pulsus. Rem habes. Vale. Ex Mediolano. xiiij. Kalendas Februarias.

Vir. j. æne.

Vituperatoria grauis.

Vereor ne plus mihi laboris assumā in uituperando Au gustino nebulone famosissimo: q̄ sequi possim. Nam ut sum laudandi alicuius boni cupidissimꝰ: sic ab insequētibꝰ

- malis alienissim^o esse soleo. Nihil enim magis detestor: q̄
Thomas malos (ut diui Thomæ testimonio) eoꝝ cōtactū: quasi pe
 stifera cōtagiōe me pestilentē morbosūq; fieri posse rear.
Terentius Verū q̄a nihil est tam humanū: ut Terentian^o inq̄t Chre
 mes: q̄ existimare humana quæq; ad hominis curā attine
 re. Nolim hic perniciosus belluo te fraudet: in aliquāq; ca
 lamitatē perducat. Est enim delator assidu^o: & cū delatio
 ne q̄dem uanissim^o: non solū mendosissim^o. Non delectat
 nisi ut tigris cruore: cupitq; semper alicui mortem procu
 rare: aut boiem cū quo agit uorare penitusq; consumere:
Lycaon ut de Lycaone fabulant. Quid Cacus uel Procastem: uel
 Læstrygones poetæ describūt. Hic est illis longe latro ma
 ior: & immaior. Verrem Cicero uituperat: Quis hoc uno
Verres Verres ē inuent^o ad furta pronior ac ingeniosior. Habet
 nescio qd primo igressu: inter incognitos humanitatis ac
 eloquētiae: Sed ois ea facies uirtutis est ad fallendū simu
 lata. Formidolosus est: ut Sinon dicit extitisse. Aliqd ad
Sinon fallax mittit in uerbis aliqñ ueritatis ut figmentū maiore faciat
 fidē. Accipe semp ex ijs quæ dixerit quicqd sinistri potes
 accipere. Nā dextera fraudē affert atq; dolos. In nulla re
 honesta hūc firmū aut cōstantē esse ducito. Ut est oculis
 assidue infirmis: nec cuiusq; os respicit: sed quasi modestis
 sim^o in pedes dirigit aciem: sic hui^o mentē fallacissimā du
 cito alio: q̄ quo debet tendere: nihil præ se ferre ingenui:
 nihil modesti: nihil innocētiae. Possem in hoc uno plura si
 gnificare: sed ijs ero contentus: qbus tibi notū hominem
 esse quirē ducā. Est abiectissimo q̄dem genere: a quo non
 degenerat. Quali semine pcreat^o: tales fructus affert: Per
 sica inq̄ illa præcoqua: qb^o existimauit Asia Romanos cō
 taminari ac interire: sed mutat^o illis profuit ager. Huic nul
 la uarietas tempoꝝ: nulla gentiū diuersitas: nulla castiga
 tio profuit. Nā semel admodū adolescens uirgis est cælus
 Paulomin^o est nuper q̄ suspensus. Nisi enim intercedeba
 mus: actū erat de fure puerissimo: qd ei condonasse: non
 alia de causa pœnitet: nisi qd emendari neq̄t. Assidue pe/

ior est: semper immanior. Patrem autem habuit: licet ab
 iecto loco natū: satis honestū & ingenuis morib⁹. Matrē
 optimam: a quib⁹ tam est alien⁹: quā nihil ab sua origine alicu/
 ius soleat inueniri. Quid Therſitem apud ueteres ignobi
 lem quærūt: Hic ille Therſites Achille cretus est: de quo
 Iuuenalis. Malo pater tibi sit Therſites: dummodo tu sis
 Aeacidae similis: Vulcaniaq; arma capescas: quā te Therſita
 similem pducatur Achilles. Hic est parentū ille dolor: quo
 desperatione ducti perierūt. Assidue hui⁹ audiebant ma/
 le: peruerſe pernicioſeq; uel dicta uel facta: manifesteq; co/
 gnoſcebant hunc euasurum non eſſe: quin non pletereſ
 digna poena cupiebantq; potius mori: quā eouſq; uiuere.
 Hoc primum eſt generis munus: a quo non abhorruit: ut
 uiliſſimis delectet: & parentum a quibus plurimū refert:
 ut nihil unquam libentius audiuerit: quā eorum obitum a quib⁹
 huius accuſabantur facinora. Hinc autem accipe ſecundū
 quod ab ineuntibus annis uſq; nihil admittit laudis: in cun/
 ctis uerſat⁹ eſt ſclerib⁹: ad omne ſe facinus conuertit. Li/
 bidinem paphiam: cæcū cupidinem ac lyæum ſibi præfe/
 cit numina quæ coleret ac ueneraret. Nulli⁹ rei magis eſt
 exoſus uim atq; maietatē: quā caſtittatis: innocētiae: ac fidei.
 Tūc obſeruat quæ promiſit: cū aut res turpis eſt: & ſibi p/
 iucūda: aut fallere uult uæhemēt⁹. Audet autē oīa modo
 ſint praua. Nam in bonis: ut Plato inquit: eſt eneruatus. Ac
 cipe nūc tertium hoc: & crede tibi foliū Sibyllæ recitari: nec
 Apollinis tripodem afferre poſſe hac ueritate quicquid ueri⁹
 quod eſt inimiciſſimus bonorū omniū: & imprimis tuus: quā
 bonus eſ: a quo tibi cauendū eſſe duco maximopere: ne
 quod tibi paret detrimenti. Bene uale. Ex Mediolano. xiiij.
 Kalendas Februarias.

Therſites)

Iuuenalis

Plato
Sibylla
Apollinis
tripodes,

Synonyma uituperatoria.

Hic uir peſſimus eſt omniū.

Abhorret hic ab omni laude.

Nihil huic eſt familiar⁹ ſcelere.

Cū hoc nebulone uitū omne conuictiſſimū iudica.

Si recte intueberis: nihil inuenies in hac bestia laudis.
 Est hic ut malo ingenio: ita plurimis sceleribus cumulat.
 Habet hic petulantiam admirabilem: inauditamque peccitatem.
 Quid est in hoc homine boni: quod non nefarium?
 Paratam hic habet mentem ad omne facinus malum.
 Tam est hic pestifer: ut pestilentia etiam uerba conflet.
 Nescio quid tetrius hoc homine dici queat.
 In hoc certe uno cuncta sunt omnia uitia.
 Ut uirtus est in Caruca nulla: sic omne genus uitiosum.
 Quo plura in Caruca uitia considerant: eo plura inueniunt.
 Scelera huius bydrum referunt: ut uno cognito detegantur plurima.
 Sic est Augustinus nefarius deditus facinoribus ut inde se uitam querere censeat.
 Ut pisces aqua uiuunt: uiri uirtute nutriuntur: sic Caruca omni crimine alitur.

Titulus uicesimus tertius.

Paternalis familiaris.

Ego mi fili iucundissime: ut afficior tibi plurimum: ita cupio te uix esse prestantissimum. Sed hoc tibi praedico: nibilo te prestantiore posse fieri: quam si noctes diesque uirtutibus incubueris.

Plato Virtus enim est: Platonis testimonio: quod usurpauit Cicero: sola illa quae uiros uita mortales: diuturnitate memoriae facit imortales. Quae uides in terris: quae uulgus admirat: pul-

Hieronymus chritudo formae: sinceritas & pceritas corporis: ut Hieronymus dixit: aut aeris intemperie: aut demum aetatis rubigine cito corruunt: at fortunae quae bona diu solent: ut apud Basilium

Basilium legitur: a leae instar ludicra nunc in hunc traducunt locum: nunc in illud. Pompae cadunt: iuuentutis decus deflorescit: Hominum in reliquis gloria euanescit. In uirtute semper est solidior atque stabiliior: nec ut Homerus scripsit: uiuos deserit: nec non comitatur luce functos. Solent iuuenibus occurrere multa: quibus ad libidines inuitantur: alliciuntur: puocantur. Distrahuntur a socijs: Animantur ab ijs quae maiores nati mali sunt: Ab aequalibus suadentur ad uoluptates. Sed si sese audiunt: naturamque

sequuntur ducem: nihil committūt sceleris. Non oēs motus impetusq; iuuenilis improbo: non progressus adolescentiæ singulos damno. Eius est ætatis: aliquando falli: ut hominis esse docet Tullius decipi: errare: nec omnia recta intelligere. Verū post culpā subeat pœnitentia: succedat pudor: seruet modestia. Erubescat ætatē ætas: uereat senē adolescēs: patrē filius. Hæc ego tibi seruāda reor: ut & tibi sis suauis: & mihi: & tuis om̄ibus nō iniucūdus: & apud oēs ea ualeas auctoritate ac gratia: q̄ & hīc lætus uitā agas: & posteris immortalitē cōsecutā te doceas. Vale. Ex Mediolano. xij. kl. Februarias.

Tullius

Paternalis familiarissima.

Nibil est quod plus appetam suauissime fili: q̄ ut bonus sis: ut ingenio sic etiā usu. Naturæ fundamēta sunt in te optima. Ingenium acutissimum: memoria tenacissima: uis animi optima. Sed nisi hæc exercitatione uirtutisq; consuetudine coalescunt atq; coluntur: facillime fiunt deteriora nihilq; afferunt fructus. Cupio ut assidue ab ijs aliquid discas & addiscas: qui te possunt non docere solū: sed diligēter erudire. Nā ut illud est Platonis (quod Boetius ad nos traduxit) Qui nō addiscit: dediscit. Ad hæc autem memoris modestiæ: ne quid supra q̄ puerum deceat (& eum quidē educatū ingenue) loquaris: aut de te audeas profiteri. Si quid per appetitū & animi perturbationē te stimulat: rationis te cobibeas fræno: censeasq; demum id esse in te plurimū laudandū: ut senior uideare q̄ iunior. Hoc pacto illud pulcherrime attinges: cuius es cōsequēdi gratia profectus in studiū: mihiq; charior assidue fies. Vale. Ex Mediolano. xj. kl. Februarias.

Plato
Boetius

Paternalis grauis.

Non iniuria illud Maro complexus est: Om̄is in Ascanio chari stat cura parētis: & Cicero docuit: charitatē esse patriam. Nam ex om̄i officioꝝ genere: nō consuetudine solum & morib⁹: sed uel sola natura duce: debet patri filius pietatem: at filio pater charitatem. Itaq; apud Homerum

Vir. j. æne.
Cicero

Homerus

- Hesiodus** Hesiodū: Orpheūq; filij semper erga parentes dicunt esse
Orpheus pij: patribus autem nati chari: iucundi: suauēs appellanr:
Aristoteles suis utriq; ut intelligitur: epithetis. Vt enim Aristoteles:
 & omnes declarant philosophi: ea est naturæ uis: ut in suc-
 cessoribus augeatur. Nec id quidem iniuria: cum pater ac
 auus & proauī se ducant in nepotibus posse uiuere: suiq;
 nominis familiæq; propagationem in eos pendere. Quā-
 obrem & quibus naturales non fuere filij: legitimos sibi
 adoptarūt: ut in eorum manibus & signis uiuerent: fami-
 liasq; cōseruarent. Hinc & ab Octauia familia in Iuliā tran-
 satus Octauij filius: qui possessiuo a nominatiuo cognomi-
Octauianus natus est Octauianus: ubi. G. Iulius cæsar nomine agnomi-
Aemilij neq; adoptatis diceretur: & ex Aemilijs in Cornelios ad-
Cornelij optione traductus est adoptiuus. P. Scipio dictus: ubi pri-
P. Scipio Aemilius esset: quod retinēs cognomēto uocabat Aemi-
 lianus. Tantū patres filijs: quantū natura debeat: tantū ijs
 lati sunt quantū eos nō forma potius: q̄ uirtute præclaros
 intelligūt: nec uirib⁹ magis: omniq; corporis dexteritate:
 q̄ modestia: cōtinētia: omniq; mētis ac animi temperamē-
 to. Illa em̄ & leuissima bona sunt: uixq; bonorū nominibus
 digna: interdūq; plæriscq; communia bæluis: quæ uel cito
 corruāt uel minimā utilitatem afferant. Hæc autem quæ
 ad animi splendorem attinent: eiusmodi certe sunt existi-
 manda: ut cū nullo ualeant comparari ornamento: ut Hie-
Hieronym⁹ ronymus ait. Quid enim iste tibi profutur⁹ est color: quo
Colores lilia purpurāq; uincis: & te præstas Polydor⁹: Hyacinthū:
 Narcissum: Hippolytū: Hylam & Ganymedē. Quid iste
 decor adiumenti daturus est: Quod phœbeus possis cu-
 pidineusq; dici: Quid confert ad æternitatē. Certe nihil:
 Cum nō multo post uenustas oris: leuisq; cutis sit a pilis de-
Basilij formiq; squalore obsidēda: exq; pardo iam incipias ursus
 fieri. Nam (ut Basilij⁹ docet) plus obest longe species (quæ
Achilles flosculorū instar: a mane ad uesperū concidit) q̄ condat.
Hector Accedat robur: & membrorum internodiorūq; præstan-
 tia: quæ nobis te dicat Aeacide similem: aut Hectoris: aut

Furiū: referat: aut Camillum: aut eorū aliquem: cuius tan- / **Furius**
 ta uis fuit in praelijs: Quid hæc uires afferunt uitæ nostræ / **Camillus**
 subsidij: qđ agiles fuimus iuuenes: Agiliores Simiæ: Ce-
 leriores corui atq; damæ: qđ robusti: robustiores elephan-
 tes: qđ fortes animosi: fortiores animosioresq; leones. At
 quid tandem uel superemus hisce laudib⁹ animantia cun-
 ctar: Quod homines cædim⁹: carpim⁹: utncim⁹: prædam
 eorū res uertim⁹. Istud est quod nolim nos meminisse: qđ
 quidem est ab omni humanitate alienum. Discimus hoc
 pacto Martiales fieri: Laphithas & centauros imitari: glo- / **Martialis**
 riā militarē nobis quærere. Quousq; tandē hæc uires: hoc
 robur: hæc ualentia nos comitat: qđ diu stabilia hæc sunt:
 nullam profecto solidā habēt sedem. Nullibi firma dici so-
 lent. Nunc intemperies hæc aeris uerberat: ut Aureli⁹ in- / **Aurelius**
 quit: nūc inordinatus cruciat utuendi modus: ut ait Sene- / **Seneca**
 ca. Nunc nimius labor: nūc ociū: nunc cib⁹ immodestus:
 nunc libido intemperata: ut Theophrastus dicit: eripiūt / **Theophra-**
 hæc munera. Desint ea incommoda: nō est ætatis defutu- / **stus**
 ra canicies atq; rubigo quæ corrodat: quasi tineatas uestes
 nostra corpora: ut uerbis utar Gregorij: membraq; peni- / **Gregorius**
 tus consumat eneruata: & enodata: ut Ambrosiano utar / **Ambrosius**
 sermone. Prudētia uero: æquitas: religio: fides: sanctimo-
 nia cæteraq; huiusmodi: neq; bis nec alijs debilitantur im-
 portunitatibus: semp durant: assidue sunt meliora: firmio-
 ra magis incōcussa. Quāobrem mi suauissime fili: ne te p-
 sternas ulli fortunæ impetu: ne te subijcias ullis uoluptatū
 blandimētis: ne te abijcias ulla reꝝ mūdanaꝝ desperatio-
 ne. Cur finxit Homer⁹ poeta clarissimus Vlyxē in Siculo / **Homerus**
 pelago in sirenū cantus incidisse: ac sese malo nauis alligaf / **de Vlyxe**
 se apertis aurib⁹: cæteros aut nautas & uinctos esse uoluis-
 se & obturatis auriculis: nisi qđ illarū audiēs cantus sese in
 pontū p̄icere neqret. Erāt aut sirenæ mulieres libidinib⁹ / **Sirenæ**
 deditæ: quæ solebāt illinc transeuntes ad oblectatiōes in-
 cestas tractos perdere. Malū aut ratio erat: cui se uir bon⁹
 deuincit: ne se projiciat in uoluptatū pelagus: sed audiat

- ituncunditatē inanē illā: sciatq; nō solū a se ppullare ac exe-
 crari: sed in alijs q suæ sunt cōmissi uigiliæ castigare tā acri-
Terentius ter & oportune: ut sūmergi nō possint. Omēs (ut Teren-
 tianū illud declarat) procliue a labore ad libidinem corru-
Aristoteles unt: cūm Aristotelis arbitrio: passio deterreat omnia natu-
 de passioib⁹ ra quidē animātia doloreq; fugent: at uoluptas alliciat &
 in suam facillime redigat potestātē. Succurrunt inordina-
 tā mensæ bacchanales illæ: Sardanapaleaq; cōdimēta: cō-
 triuiq; Neronia: quæ iuuenū mentes cogunt furere suiq;
 nō esse compotes. Tu uero abstine mero: Abstine ab ijs
 odoribus saporibusq; quos ex arabū deuehunt syluis: ex
Socrates Damasco: Cypro: Creta: quibus operosa consuluit saties:
 & ut Socrates admonuit: paucis minimisq; naturā esse cō-
 tentā: ede ut uiuas: nec uiuendū esse tibi ut comedas: arbi-
 trare: sed ut discas: ut sapias: ut assidue te uirtutibus exer-
Pythagoras ceas. Nec tibi Pythagoricū illud excidat: iuuenib⁹ tam diu
 tacendum esse: q̄ diu didicerint loqui bene: silendo ac au-
 diendo. Tua uero modeste quidē exercēdo: quæ audiun-
 tur: at demū docēdo quæ audita fuere simul & exercita-
Plato ta. Quid insolentius: ut Plato uoluit: q̄ loqui uelle ubi ser-
Agésilauis monis non est ratio: Succurrat aut̄ illud Agesilai: non esse
 tam indecorā in adolescente uultus turpitudinem: q̄ alicu-
 ius motus aut gestus incontīnētia. Mendaciōq; consuetū
Tullius dinē ex qua uanitas orit̄: quā uoluit Tullius oblectationē
 esse mentiendi: prohibet omnis philosophoꝝ schola. His
 nihil addi posse præceptis duco paternis: qbus mea in te
 admonēdo charitas exprimat̄: nisi ut sis religionis amicis-
 simus: fidei obseruantissimus: ut & dei possis & hominum
 amicissim⁹ existimari. Quis enim q deū non coluerit: non
 omni opā industriaq; sit uenerat⁹ quicq̄ poterit in uita cō-
Chrysofsto. sequi: unde uir magnus appellec̄? In quo religio nō est: ut
 Chrysofostomus inquit: in eo nihil esse potest laude dignū.
 At fides: qua continetur quædam promissorum obserua-
 tio: nisi constantissime reguli seruet̄ more: cogit hominē
 euanescere: nec inter homines quicq̄ existimari. Fac igitur

mi fili: ne quicq̄ ex his pratermittas: neu magis haberi te/
 lis q̄ esse bon^o. Fucat^o em̄ color & dissimulata quæq; dela-
 bunē: Vera sp̄ bona pmanēt: & uiuos exornāt: & mortuis
 uitā parāt. Charissim^o nobis es: at multo: ut ait Tulli^o: eris Tullius
 charior si meos non aspernabere monitus. Bene uale. Ex
 Mediolano. x. kl. Februarias.

Synonyma paternalia.

Ego te ad uirtutē hortor.

Cupio te fieri meliorē.

Amplectare si me audias uirtutē omnē.

Nihil mihi magis gratificabere: q̄ si laudī omnem operā
 adhibebis.

Tunc mihi multo iucūdius fies: cū uidebo te nulli plus q̄
 gloriæ uacare studio.

Nihil magis desidero: q̄ tuæ uirtutis famā.

Fac ut ingenij tui uiuacitatē: cū omni cōiungas laude.

Nil decet te magis mi fili q̄ ut tuis te maiorib^o reddas non
 inferiorem.

Cum oēs debeāt se modestissimos exhibere: tū multo tu
 magis in quē oim sunt oculi cōuersi.

Peto abs te iprimis hoc: ut te studiosissimū lrāq; efficias.

Si bonis te morib^o dedicaris: tā incredibili nos afficies uo-
 luptate: ut ad cumulū addi quæat nihil.

Uiuū me diuti^o optabis: ubi te uirtutib^o totū dedideris.

Vt sis excellēti laude prædit^o: omnē exerceo curā.

Tunc me fœlicē existimabo: cū ea te gratia uidebo præ-
 stantē: quæ te numeret inter claros.

Titulus. xxiiij.

Maternalis familiaris.

Cupio te mi fili ad nos redire incolumē. Sed ut id cito fi-
 at: te uahementi^o oro: ut uiuā. Nam sine te uita mihi fit in-
 iucūda. Debes tu quoq; labores mihi meos compēsare qu-
 bus sum diuti^o in te pariendo: educando: nutriēdoq; defa-
 tigata. Quæ aut est cōpēsatio mihi uel charior: uel optati-
 or q̄ ut te uideā: audīā: amplectar^o. Pater tu^o uir est: nec eo

te aluit dolore ac cura: quib⁹ ego semper anxia tuæ ualitudinis. Propterea is te destinat studioꝝ laborib⁹. Ego te maxime uiuū beneq; ualentē apud nos esse q̄ istic litteratissimū in periculoq; ualitudinis. Scio qđ desit apud externos filio meo. Vbi mollia: quæ hic tibi parare sum solita: Vbi ciborū iucūditas: ubi ociū: Istic laboras: ut aiūt: semp. Quid tibi quæris mi fili: Num Herculis Theseiue labores: Quid tū: ut moriaris: uelut illi iuuenes obierunt. Redi ad nos te rogo: nec patrē seueꝝ audias & crudelē. Ita fac & cito. Bene uale. Ex Mediolano. ix. Kl. Februarias.

Maternalis familiarissima.

Audio te mi fili: aliq̄diu aduersa ualitudine laborasse: nūc autem conualuisse. Me miseram in hunc usq; diem ea de re nihil mihi significatū est: cura per deū immortalem tuā ualitudinem diligenter: si mea non tibi min⁹ est seruanda uita q̄ tua. Tuus enim interitus sine meo non procederet. Scis q̄ te amem anime mi: q̄ cupiam te mihi superstitem ac tuis omnib⁹. Si nocet studiū tibi: desere quicquid obest & te mihi serua sanū: & fac ut te cito uideā. Vale. Ex Mediolano. viij. Kl. Februarias.

Maternalis grauis.

Scio te mi dulcissime fili non latere nihil usq; te matri tuæ charius esse posse. Non enim ab re fictū a poetis perhibēt Cererem tam curiose Persephonem filiam inquirere solitam: cū per uniuersam Siciliam clamaret in triujs. Quod si de filia tam fuit diligens mater: quid est censendū de filio matrem cogitare: Docet enim Aristoteles: cur filio magis afficiatur q̄ filia genitrix: quoniam cū inualida sit mulier sese adiuuare: plus eum diligit: a quo plus speret adiuuari. Cum autem natum: non nesciat patris hæredem fore: qui domum regat: quandoquidem uir (qui iunior uxore solet esse: moriturus etiam censet ocius) in eo se totam componit: & ab eo sic pendet: ut cum eius incolumitate suam quoq; incolumitatem uidet esse coniūctam. Ad hæc

Plato autem: ut Plato uoluit: non minus ad procreandum ma-

Ceres q̄re
perpinā
quæsiuit
Aristoteles

ternum concurrat semen: quod patrum: ut Deucalionem & Pyrrham coniuges admonuisse dicitur Themis: lapides: hoc est matris ossa post se iacerent: ut Iuuenalis post diluuium profecutus est inquit: Et maribus nudas ostendit Pyrrha puellas. Quid quod plus sibi ex matre sumunt pigra quam ex patre? Nam ab eo prodeunt sola seminaria: ab hac autem non originem habent modo: sed fouent: sed sanguine: carne: spiritu: neruisque conglobant: sed educantur in laboribus & erumnis interdum plurimis: ut Bernardus inquit. Amat eos igitur mater plurimum: ut uel in minimis cognosci bestiolis potest: & angitur eorum causa uahementius: ut & illud est Lini: ut gallina suos pullos fouet anxiosa: miluus ne preemat acrius: & animo absentibus filijs nunquam conqescit: quare comica sententia scriptum est: preestare: ut eueniunt hominibus quae coniuges suspicant: quae quae matres: cum coniuges de illarum uoluptate sint gelotypae: ne cum alijs gaudeant foeminis: matres uero de discrimenibus meticolosae: ne filijs ulla inciderint aduersa. Nunc me praemittit de te insomnia mi fili: ut illud Virgilianum de Didone mihi accidat: Anna soror quae me suspensam insomnia terret: Nunc ne incideris in itinere in latrones: aut in urbe factiosa in inimicitias: aut inter disceptandum in rixas: & a contumelijs & conuitijs ad uulnera conueneris: dubito: uereor: timo: discrucior. Scio quod magno sis animo: quod alta mente: quod praetate forte prouocaris. Ne quem laedas: neu laedaris ab ullo assidue agito. Vae matri omnium infelicissimae quod esset prius optandum: aut quod potius non optandum: periculo agrotationis atque mortis: quod ut tibi quicquam sinistri (quod auertat summus Iupiter) accideret: Vix sic igitur apud externos mi fili: ut te memineris istuc solum sine parentibus: sine agnatis & cognatis: sine propinquis esse ullis: ut te manuum iudices: ut tibi semper metuas: ut possis saluum ad me redire. Cura dumtaxat studia quorum te causa istuc seuerus pater misit. Cura si potes sine periculo uitae: sin id neque: uitae imprimis consule: literas deferere. Satis erit patrimonij. Satis maternae dotis.

Bernardus

Linus

Vir. 4. aene.

Non audis quotidie dei seruos improbare in multis mul-
tas litteras: Viue simpliciter ac religiose: deo te quotidie
cōmenda. Vtere dei suorū familiaritate. A conuentib⁹ &
scholariū cœtu absis. Valitudinē semp cura. Bene uale. Ex
Mediolano. vij. Kl. Februarias.

Synonyma maternalia,

Caue tuæ uitæ mi fili.

Fac per deū ne tuā ualitudinē negligas.

Esto de te fili curiosus.

Succurre anxietati meæ: quā de te capio.

Sum de tua ualitudine semp suspecta.

Nibil plus appeto: q̄ semp de te quicq̄ audire.

Te mihi serua mi fili diligēter.

Euitato rixas: cōtumelias & cōuitia.

Si sanus ad me redis: satis te litterarū hauisse ducā.

Sum assidue de te in ambiguo: ne qd tibi accidat.

Si me uiuā esse uis: fac ut tibi oia pro arbitrio sint meo.

Quod a supis die noctuq; opto: p̄uide semp: ut om̄ia tibi
bene succedant.

In om̄i re tua deū aduoca tutorē atq; defensorē.

Inter oēs curas tuas diuinis incūbe monitis.

Audi me fili: & cū ualitudine cito ad me regredere.

Tam te doctū nō expecto: q̄ pater: modo bene ualeas &
ocius huc reuertaris.

Quæris qd primū abs te uelim: ut a periculis caueas: qd se-
cundū: ut ualeas: qd tertiu: ut redeas.

Titulus, xxv.

Filialis familiaris.

Et si scio pater optime: nihil te mihi consuluisse quod non
Apollinis sit oraculo Apollinis uerius: duxi tamen mearū esse partiū
oraculum ad ea quæ scripsisti: non nihil respondere. Accepi omnis
tuas admonitiones eam in sententiā: in quā prolatae sunt.

Aristoteles: Quid em̄ censere possum de me patrē nō intelligere lon-
ge meli⁹: q̄ mihi per aetate liceat: Non ab re inquit Aristo-
teles: non esse iuuenē moralis disciplinæ auditorē idoneū

cū uiderit iuentuti rationē: ad degendam uitam: aut nul-
lam: aut paruā esse. Sed tuā præceptio non solū paratissi-
ma fit mihi uia: ut a uitijs abstineā: sed ad capeſſendam uir-
tutem assiduus stimulus. Audiam: ut iubes: litterarum do-
ctores: nec curabo minus: ut Hagesilaus instituit: esse phi-
losophus: q̄ scire philosophiam. Assequor em̄ coniectura
sine moribus litteras prodesse parē: plurimū aut̄ uel sine lit-
teris bonos mores. Si quid interdū erraui tu familiaritati-
bus ascribe pessimis. Nam ut apud Hieronymū illud apo-
stoli reperit: quod est a poeta usurpatū Græco: Deprauat
bonos mores colloquia mala. Vale. Ex Mediolano. vi. Ka-
lendas Februarias.

Hagesilaus

Hieronym⁹

Filiālis familiarissima.

Non nescio q̄ te cruciet mater pientissima qd̄ istinc abſim-
in urbeq; uerſer factioſa. Vereris assidue ne qd̄ quod no-
lis accidat. Laborare aut̄ me miq; doles. Sed ne te macera
mater. Nullo sum in discrimine. At neq; labor est ullus in-
ter cōmitones studioꝝ esse: ubi nulla fit nisi de uirtute dif-
ceptatio: sed nec ea cōcertatiōis instar. Cōmentamur de
rebus honestissimis: quicq; doct⁹ loquit: palmā refert: hoc
ē gloriā apud eos q̄ nō audiūt. Spero aut̄ ad uos me q̄ pri-
mū redituz; & ea laude cōfirmatū: quā p̄ optat. In teā tu
nō negliges: ad me sæpe de tuo patrisq; statu: deq; uestro
rū ualitudine quicq; ad me scribere. Vale. Ex Mediolano
v. Kalendas Februarias.

Filiālis grauis.

Multa paucis es complex⁹ pater opime: nec pauciora ma-
ter est pientissima profecuta: qbus si non obtemperarem
ferreus sim: & ut apud Virgiliū illud est: Aut duris de cau-
tibus ortus: aut inter byrcanas tigres enutrit⁹. Ad matris
consilia (quæ omnia in mea curanda ualitudine sita sunt)
non multa respondi: ne magis in corporis ualitudine q̄ in
mentis sanitate quærēda uidear attentus esse. Ne tamen
banc ullo conficiā dolore: post ingenij studia: doctrinæq;
præcepta: uis mea om̄is in ualitudine sinceritateq; mem-

Vir. 4. æne.

brorum constituet. Ad ea uero quæ cumulatissime sunt
 abs te scripta: quod respondeam aliud nisi quod ea sum uolunta-
 te: ut nihil negligam: quod tu mihi seruandū decreuisti. Er-
 Terentius rau quandoque fateor: patetque quod apud Terentium legitur:
 Hieronymus nimia indulgentia: ut Hieronymus inquit: me tibi perditū esse
 ducas: nec propterea quod aliquando pepercis uirgæ filiū
 odisti. Nam ipse sum parentibus ortus ut ab ipse nequeam esse
 degener. Habui te genitorē: cuius seminaria sint in me cō-
 iecta natura. Habeo te præceptorē: cuius assidue institutio-
 ne non possim usque errare. Te ducem sequar: Te uexillife-
 rum audiam: tuis haberebo uestigijs: ut uoluptates præter-
 mittam cupis: an eas admisi ut deseram libidines iubes:
 an eam mecum habitant. Mirantur certe hic multi ut in tam te-
 neris annis sim a lasciuia: impudicitia omnique alienus im-
 munditia. Sed nihil mihi eiusmodi mirabile fit. Nam ut il-
 Crispus sa lud Crispus recte inquit: ubi intēderis ingenium ualet: nec quicquam
 lustius tam difficile factū est: ut Terentius ait: quod uolēdo facile non
 Terentius fiat. Decere dicit (cum errare sit huius ætatis) erubescere ui-
 Cato ros grauis: poenitereque peccati: quod Cato laudabat. Ve-
 ro multo præclarior duco: nullam subesse causam erube-
 Plato scendi: si non peccatur. Nihil facilius: ait Plato: quam secundum
 Plutarchus uirtutem uiuere. Teneo memoria quod apud Plutarchum
 Periander legi: Periandrum dixisse Corinthium: inueni qui secundum
 naturam uiuat: uitium fieri difficillimum. Id ego sum ali-
 quando in multis: uel meorum studiorum familiarissimis
 expertus: qui cum in pluteo solerent bonis artibus uacare
 quietissime: Puellarum amoribus: Inter mille discrimina di-
 ei noctisque iactabantur: nec tam erant primi sedati dolores:
 que concurrebant continuo plures. Horum cum bene rursus ite-
 rum rimabar uitam ac mores: comperiebam plus esse dif-
 ficultatis in uoluptate: quam curarum laborisque fuerint unquam
 in litteris consecuti. Ab his didici: uel in maximis negocijs
 ociosissime uiuere: uel in meis (quas deligo) curris liberris
 Scipio me. Nimirum (ut Scipio dicere solebat) nunquam minus uel solus

sum: uel ociosus: q̄ cū solus: aut ociosus. Alloquor eos a q̄
 bus tu pater cæteriꝫ didicerūt omnes boni. Cum his de
 uita mibi tenēda commētor. Hi mibi ante oculos & illos
 ponūt: quos ut pestiferā euitē luem q̄ a claris maiorib⁹ de/
 generarūt Cicerone ac Hortensio: & illos q̄ clariores ata/
 uis uirtute facti sunt: quos imitor. Inter hos præceptores **Cicero**
 pbilosophos & piētissimos tu quoꝫ multa disseris elegan/
 tissime pater: q̄b⁹ pro uita uirili studiosi⁹ parebo. Vale. Ex **Hortēsius**
 Mediolano. iiii. Kl. Februarias.

Synonyma filialia.

Parebo tibi pater quantū in me erit.

Nihil ex ijs negligā quæ iussisti mater.

Qd̄ uos mibi parētes præcepistis: omī exequar nisi.

Præcepta tua tam mibi sunt O pater iucunda charaq̄: q̄
 quod maxime.

Iubete uos modo parētes: ero erga uos obsequiosissim⁹.

Ea parebo tibi pater mēte: ut cognoscas q̄ te amē.

Quid poteris edicere mibi pater: qd̄ nō teneā?

Pluris tuā admonitionē facio pater: q̄ quicq̄d muneris in
 me q̄sq̄ uel maxim⁹ princeps cōferret.

Es mibi genitor alter in terris deus.

In mēte semp habeo fidissima quæ mibi præcipis.

Tam unq̄ a tuis de me diuertā institutis: q̄ a deo diuertere
 potest pietas.

Nō philosophū te solū in hisce monitiōib⁹ uideor audire
 mi pater: sed numē q̄si quoddā cælit⁹ ad me missum.

Cumulatissime dixisti multa mi pater: ex mediā q̄dem ab/
 lata philosophia.

Tantū me satisfacere mibi posse rear: quātū præceptis in/
 stitutisq̄ de me tuis o pater satisfecero.

Titulus. xxvj.

Seruilis familiaris.

Meum officiū omne in obtemperando seruiēdoq̄ situm
 esse debere: satis iam dudū intellexi. Nec iccirco tuas im/
 peratorias expectaui litteras: ut non fuerim ulro litteris

Demosthenes occurſur⁹: ſi præuenire fas fuiſſet. At cū tuū ſit iubere ſci-
 re qd iubeas: ut Demosthenes dixit: meū aut̄ arcana pri-
 cipis nō ingrere: at cū iuberet: nuſq̄ refragari: tacui: expe-
 ctaviq; diē designandā: iterq; tenendū. Nunc præcepisti:
 ad diē conſtitutā eſſemus in caſtris: diēq; conſtituiſti: præ-
 dam es pollicitus: animandoq; ad arma (ut ita dixerim) al-
 lexiſti mētes noſtras. Pro me duxi respondendū: me tam
 eſſe tuū: ut ſi uitā centies in reb⁹ amiſerim tuis nihil me cē-
 ſeā meū amiſiſſe. Nā ſi me ſeruū habes: ſi me ales: ſi me tue-
 ris: in ſtatuq; auges: qd eſt meū illud qd abs te non habeā:
 tibi nō debeā. Satis ē mihi prædæ: ſatis muneris: ſatis glo-
 riæ: ſi rem egero tibi nō ingratā: q te ſemp in nos oēs tam
 gratū beneficūq; præſtituiſti. Bene uale. Ex Mediolano. iij.
 Kl. Februarias.

Seruilis familiariffima.

Terentius Quod meā laudes fidē ac taciturnitatē mi here tuam hu-
 manitatē decet: nō quærit mea ſeruitus: quæ (ut Terētia-
 nū illud eſt) mihi apud te ſemp fuit & iuſta & clemēs. Ac-
 cepi ſemp abs te plura q̄ ſim meritus: qd tuæ munificētix
 fuit officiū: nō officiū mei donū. At qd præcipias ac iubeas
 ut ſim tuis in rebus: quæ hic agunt q̄ cauiffimū atq; uni-
 ce diligēs: fiet: nihil ab me omittet qd mearū ſit uiriū. Tu
 modo uide ut iſtinc oīa huc concurrāt ad rem efficiendā:
 ut pro filio nō deſint libri: nec amiſtus. Prædijs adhibe cu-
 ram: reddituſq; fruſtuū ad te referā. Vale. Ex Mediolano
 pridie Kl. Februarias.

Seruilis grauis.

Chriſtus In omni mea uiuendi cupiditate præcipuū a ſuperis mihi
 munus hoc ſemp ſupplicauit: ut ſcirem poſſemq; ſine frau-
 de ac dolis hero ſic obedire: ut fidelem me poſſet ſeruū il-
 lum appellare: cui gratulatur uerbis chriſtianis dominus:
 quod ſuper pauca fuerit fidelis: promittitq; ſuper multa ſe
 illū conſtitutur⁹: nec eius unq; ſimilē dicere: ad quē ſerue
 nequā inqt Saluator: quoniam eum conſeruoꝝ miſertum
 non eſſet: & quē iuſſit in tenebras uinctum conijci. Quid

enim sunt in hoc homines orbe: nisi quisq; suã norit tene/
 atq; mensuram? Et ut apud Horatiũ legiẽ: sorte sua contẽ Horatius
 tus qsq; uiuat: nec ephippia bos: nec iugũ caballus optet?
 Terentius ipse fuisse legiẽ Lucani Terentiũ seruus: a quo Terentius
 quia & fidelis foret & ingenio nõ tardiore: præceptorib⁹
 litterarijs commendatus: heri diligentia liberalitateq; ma
 gnũ euasit in uirũ atq; clarum. At Aesopus pariter seruus Aesopus
 fuit. Quid de Ciceronis Scipionũq; seruis: q quidẽ omẽs
 liberaliter educati nõ uernaũ: non Atriensiu locis educa/ Atriensis
 ti sunt: sed pro filijs? Hãc ego munificentiam abs te conse
 cutus sum here mi optime: ut iam æque ac libert⁹ possim
 agere: negociari: proprias habere fortunas: nec iuris seue
 ritati subiectus tibi quæram: quæ laboribus nanciscor me/
 is: qd possim tuo iussu efficere: quod nõ debeam? Sunt q
 putant indignũ: sibi a dominis officia cõmemorari: ut So/ Terentius
 fias inqt ille. Istac cõmemoratio q̃si exprobratio est ime/
 moris erga me beneficij: malũ certe hominũ genus: cũ si/
 ne hac ego memoria nolim uiuus esse. Quid em̃ me min⁹
 ingratum ijs: qui de me sunt optime meriti: ut Ambrosius Ambrosius
 admonet: esse faciet: q̃ si habeam in memoria semper illi⁹
 in me beneficia? Tunc & meã ante oculos conditionẽ ha
 bebo: nec me fugit: q̃s essem prius: quẽ herus me tot affe/
 cisset muneribus? Tolerò si quid durius uideat in uita. Do
 mino maiores ago: & si possum: refero gratias: si qd cõtin/
 git melius. Id ipsum ab Homero didici: cũ tu me ab ineun Homerus
 tibus annis: here mi optime imbui bonis artib⁹ latine græ
 ceq; curasti: ut is optimus merear dici seruus: qui seruit of
 ficiose ac sponte. Non ego igitur coactus ad ea prouocor
 quæ tu iubes: sed ultro: & cũ aliquẽ adijcis stimulu: equo
 sponte currẽti chalcari adiũgis. Nihil est tam asper: durũ
 & cũ periculo: quod mihi leuissimũ esse nõ uideat: modo
 pro te faciã. Hæc enim ossa: hi nerui: hic sanguis: hic spiri/
 tus: hæc demum omnia: quibus uegetor: alor: uiuo: sentio
 sapioq; fortasse (aut nõ omnino insipio) tua sunt omnia: ti/
 bi dedita: tibi dedicata: seruiq; obligatione deuincta & ob/

noxia. Tuū est in imperando mun⁹. Ad me attinet audi/
re tantū quæ iusseris: at continuo qđ in me fuerit exequi.

Virgilius

Et ut illo utar Virgiliano: tuus o mi domine qđ optas: ex/
plorare labor: mibi iussa capeffere fas est. Tu me pascis: tu
me uiuum tueris. A te mea pēdet salus. Tuæ uoluptatis:
tuæ uitæ: tuæ laudis par est mea. Si tu bene: ualeo quidē
bene. Vbi angeris & maceraris: & affligeris: omīs tuus uel
luctus uel mœror uel gemitus ad me attinet. In qua tu fa/
torū sede uersaris: ea est communissima mibi. Quid seruo
cū domino? Quid homini cū deo? Nam tu quoq; me⁹ es
in terris de⁹. Te instar adoro numinis. Neq; te magis ira/
tū metuo: q̄ Iouis fulmē: nec magis placatū lætor: q̄ cū oēs
supos fautores mibi duco. Accepi autē cōditionē p litteras

Domitian⁹

Martialis

coquus

Vir. j. æne.

abs te missam ea frōte: qua Domitian⁹ legi spectasse Thy/
melē derisorēq; latinū: apđ Martialē: Aut iuppīe a Maro/
ne ferē subrifisse Veneri: quo uultu serenat tēpestates: q̄q̄
satis est impar similitudo: ad ea quæ mā dastu: sic me accin/
gam: ut intelligas nihil me facere pluris: q̄ si pareo tuis de
me institutis. Nunq̄ inuenies me min⁹ uel pronū uel pm/
ptū in rem tuā: q̄ cū ago meā ppriā. Quod me autē admo/
nes: a tuo caueā filio: ne qđ deterat tibi de re tua: domi sū.
Nō me fallat: nec alliciet in sententiā suā: ubi tecū nō sen/
serit. Frustra laborabit: uel pollicitādo: uel terrēdo qđ di/
cis. Nec em̄ factus sū puer q̄ nucibus inducar: nec auis quā
terreat. Bene uale. Ex Medioloano. Kl. Februarijs.

Synonyma seruilia.

Parebo tibi perlibenter.

Vt iussisti faciam here.

Nihil ex ijs quæ præcepisti prætermittā.

Ero in obediēdo & nūc & semp paratissim⁹.

Habes seruū in te me domine fidelissimū.

Quæ tua causa cōmittit mibi: eā abs te geri censeo.

Tā tibi debeo here mi: ut assidue i soluēdo uersat⁹ tuis de
me meritis nequeā satisfacere.

Nulla res iucūdi⁹ mibi esse p̄t q̄ si tibi obsequor ut cupis.

Modo tibi seruā lætus sum.

Non mutem meā cū ullo primatē conditionē dū tibi rem gratā efficiam.

Quid esse mihi ualet in uita iucūdius: q̄ si mea cū industria gratificor dño tibi meo?

Fac qđ malis de me piculū: inuenies seruū nullū unq̄ fuisse sui heri obseruationē: q̄ ego sim tuus.

Abhorreo ab omni seruoꝝ ignauia: cū re tua studeo fidei ac uigilantiæ.

Nihil esse duco magis meū q̄ si tibi obedio.

In hoc est mea ois deposita uiuēdi ratio: ut q tuus sū: abs te pendeā & fide sim erga te diligētissima.

Titulus. xxvij.

Clientalis familiaris.

Si uelim (ut in tuā clientelā traductus sum) meis in te officijs satiffa cere: nec ingenio fatis mihi sit hoc exili: nec oratione hac ieiuna: nec uirib⁹ hui⁹ corpusculi manchis. Nam

(ut Cicero perpulchre docet) seruorum loco successerūt apud priscos cliētes in patronos: nec iniuria: Quod enim

est officiū domīnoꝝ in seruos: idē & multo qđem maius patronoꝝ in cliētes extat. Debēt clientibus patroni tute-

lam: defensionē: auctoritatē: gratiam: ut Plato constituit: quod prius apud Lacedæmonios instituerat Lycurgus:

debēt deniq; cibū: si clientes non habeant. Quāobrē iure optio Iuuenalis suæ tēpestatis patronos improbat dicēs:

Vestibulis abeūt ueteres fessiq; clientes: uotaq; deponūt: q̄q; longissima cœnæ. Quare cū tuus iam dudū sim cliens:

te nūc patronū oro primū: ut mihi crebro iubeas non sec⁹ ac seruo: mox ut rem meā (de qua sæpi⁹ ad te scripsi) tuea-

ris: adiuues: dirigas: nihil omittas: qđ ad defensionē attineat causæ. Quod & scio te penitus: uel me reticēte curatu-

rū: magnitudini tamē tuoꝝ occurri negocioꝝ: ne qñ mīnora maioribus cedant. Scis: q̄ me coquat res ipsa: q̄q; me curiosum oporteat esse. Bñ uale. Ex Mediolano. iij. No-

nas Februarij.

Cicero

Plato

Lycurgus

Iuuenalis

in umbric

Clientalis familiarissima.

Ego tuus sum cliens: tu patronus es meus. Nihil meū est quod ad te non pertineat. Agitur: ut non nescis: istic mea causa de ijs prædijs: quæ iure posco hæreditario. Exerce pro ingenij tui doctrinæq; præstantia: qd̄ uolueres iuriscō/ ti patronat⁹ ius esse. Vt em̄ creatus abs te censeo qm̄ me in clientelā admisisti: sic mihi nō consiliū debes solū: sed fauorem ac auxiliū. Fac ut omnes intelligant: q̄ eū te mihi præstitisti quē solitus es hæten⁹ reliq; præstare clientib⁹. Nul li em̄ cedo beniuolentia in te singulari ac inconcussa fide. Sunt aliq; fortasse tibi clientes ditiores: meliores corpore: nobiliores genere: at nullus tui amātior. Ex Mediolano. iij. Nonas Februarias.

Clientalis grauis.

- Cicero** Cum clientes haberet Siculos Cicero: dicebat se non minore Sicanos sequi fauore debere q̄ Romanos: cū cliētē/ læ inter prima potissimaq; fortunæ bona solerēt numerari.
- Alcibiades** Alcibiades aut̄ ille tantus uir & imperator: nō existimauit contra legē fieri: si cū imperio clientes Focaces tueret.
- Melciades** At Melciades in Lemū Lesbūq; idem factitasse perhibetur. Quis em̄ uir bonus nō amet clientes: quos uidet in se paratos nō minus q̄ filios? Quid si filij nonnunq; deserūt ea tempestate patres: q̄ deberent in eos esse pientiores & charitatis pleniore? At clientes inuēti sunt nunq; patronos dereliquisse. Quare iā trito dicūt: illud Aschlepiadeū: filiū da mihi bonū: seruūq; fidelē: clientē semper ego red/ dā optimū. Itaq; cū Romæ inuēti fuerit serui mali: leditio/ si: factiosi: a clientibus est adiuta respublica. Societati sum/ ma debet fides: multo clientelæ maior. Nam ad tempus interdū socij: ppetui sunt clientes. Socios nōnunq; eos iū/ gimus q̄ hostes aliqñ fuerint: ut & apud græcos: & apud latinos legimus plurimos. At clientes nunq; asciumus nobis: nisi quorū & cognita fuisset erga nos beniuolentia: si/ des ac deuotio: & quos intellexerimus nostrum assidue studiosos. Itaque cum mea iam dudum familia sit omnis

in clientelā traducta tuæ dom^o: ut a uestra & salute & fortuna: pendeat & salus & fortuna nostra: qđ primū est: cū pimus ut exerceas in nobis ius patronat^o: iubeasq; uel maxima cuncta qb^o nostras intelligas partes exerceri posse: ut intelligas: qđ & tui simus: & cupiamus in rebus tuis operam nostrā exhibere. Deinde uero cū mea istic agat non mediocris causa: sed qua non parū angor atq; affligor: cū pio: ut patronus es: ita me sic adiuues & tuearis. Non me latet qua ualeas apud principē istū & auctoritate & gratia: qualisq; soleas in amicorū esse causis. Prætereo quod debes clientem patronus adiuuare. Fac supra quæ debes qđ potes: nec permittas me fraudari cuiusq; nequitia. Malus est: cū quo agit mea causa: sed longe peior est prætor urbanus: qđ pecunia corruptus: nō aduocati minus officio fungit qđ arbitri. Rem habes eā adiuua. Vale. Ex Mediola non pridie Nonas Februarias.

Synonyma clientalis.

Adiuua me clientē patrone tuū.

Debes mihi patrociniū: qđ tuus sum cliens.

Omis clientela in tui est patroni manu.

Quis meā suscipiat causam: nisi tu patronus?

Abs te pendet mei clientis spes omis.

Patronatus officiū abs te postulo.

Facies rē patrono dignissimā: si me clientē nō desereres.

Quid pōt ab ullo certius & officios^o sperari: qđ ab eo qđ patronus est: ut tu me^o: officiū clientelæ debitū.

Ois mea spes i te sita manet: qđ cliētī mihi p̄ociniū debes.

Nequeo mihi hac in causa despare: cū sis mihi patron^o.

Tu solus metū hac in re totū adimis: cui^o sum cliens.

Quid potest a tanto patrono: quantus es: cōtingere mihi non optato?

Facies tu (certo scio) in me qđ patronū decet in clientē.

Hoc abs te postulo: ne te patronū esse meū sis oblitus.

Quæso ut solita in cæteros: sis etiā in me clientē diligentia.

Cum exercueris curā in hac re tuā omnē: eris in clientem

officio functus.

Cōmēdo me cliētē fidelissimū tibi patrono diligētissimo.

Titulus, xxviij.

Disciplinalis familiaris.

Vir.].æne. Iam dudū præceptor mi doctissime cupiebam te coram af
Discipulus fari: & ut illud ē Maronis: Veras audire & reddere uoces.
quærit de At posteaq̄ id nondū per locorū interualla potui conseq̄
subscriptis per litteras prosequar: nec longiorē temporis intercape
Perpetuitat dinem; in hanc sitim extinguendam admittam. Sunt q̄ di
Nullitas cant: non esse latine dictū perpetuitatem: cū Cicerō utaq̄
Genitor tur hoc in officijs uocabulo: neq̄ probent a causidicis nul
Genitrix litatem dici processus: cū tamen nullam esse rem: iuriscon
Natus sulti tretustissimi dixerint. Quid hic sentias expecto. Geni
Gnatus torem: genitricem: natū gnatūq̄: non dicendū affirmant
Egregij alij: sed patrem: matrem: filiū ac filiam. Alij uero non esse
Singulares minimorū titulos ut dicantē egregij: aut singulares. Alij uæ
Famosus hementi⁹ improbant: si quis famosus aut gloriosus appel
Gloriosus let. Quæ autem coniunctionē: non nisi breuitate puncto
Quæ & que Identidem q̄ & quod differenter a relationib⁹: & cū con
Cū & quum iunctionem a præpositione: & plæraq̄ talia. Ego tuæ imi
Platonica tationis cupidissimus: a cui⁹ schola (tanq̄ a Platonica pen
schola deo) tuā in his singulis sententiā expecto. Malo em̄ errare
 tecū (ut Attici dicebāt cū Platone) q̄ cū reliq̄s bene senti
 re. Vale. Ex Mediolano Nonis Februarijs.

Disciplinalis familiarissima.

Gagophyla- Quæro abs te præceptor humanissime: ut Gagophylaciū
cium exprimas: quo differat a thesauro: an idem sit? Quis pro
Architricli prie Architriclinus censeatur? quis Choraules? Habem⁹
nus enim quosdam hodiernos interpretes: rerum & linguarū
Choraules pariter ignaros. Quod ei sit urbi nomen: in qua corpus &
 reliquæ diui Francisci seruant. A quibus fuerint Medio
Intra In lanum & Bergomū: urbes conditæ? Quæ sit differentia
Voces rha inter intra & in. Quæ sint proprie uoces latinæ dictæ rha
narū & c. narum: equorū: asinorum: boum: cæterorūq̄ huiusmodi:

Hæc si declaraueris afficies me uoluptati incredibili. Tu iube ac me ama. Ex Mediolano. viij. Idus Februarij.

Disciplinalis grauis.

Ut illo utar Iuuenalis: q̄ præceptorē loco uoluerē paren- Iuuenalis
 tis esse: uiri fuerūt non pietate minus gratitudineq; singu-
 lari: q̄ innata quadam de litteris bene sentiēdi cupiditate:
 ac assidue quæ didicissent: memoria repetendi. Ut enim a
 patrib⁹ sumus: sic a præceptorib⁹ bene sumus. Ab ijs uiui-
 mus: ab his autem bene uiuim⁹. Quid si bene simul & bea- Augustinus
 te: Quid em̄ (ut Aurelio placet) aliud est bene ac beate ui-
 uere: q̄ illa & discere & tenere: q̄bus æternitas gloriæ cō-
 paratur: At a quibus alijs has emunt mercimonias uiri: q̄
 a præceptorib⁹: Ab his discim⁹ non loq̄ solū quo a mutis
 differim⁹ animantib⁹ ac brutis: sed eloqui: quo nos Cicero Cicero
 cæteris hominib⁹ nos docet antecellere. A Prisciano grā- Grammatici
 maticen: Beda: Phoca: Capro: Marcello: Varroneq;. Ab Rhetores
 Hermagora: Hermogene: Aeschine: Lysia: Demosthene
 Aristotele: Isocrate: Cicerone: Catoneq; rhetoricen acci-
 pim⁹. Ab Orpbeo: Musæo: Hesiodo: Homero: Pindaro: Poetæ
 Aristophane: Euripide: Sophocle: Marone: Ouidio: Ho-
 ratioq; poeticā. Ab Herodoto: Thucydide: Polybio: Plu- Historici
 tarcho: Liuiio: Salustioq; historicam. A Seneca: Quintilia Declama-
 noq; declamandi modū: & ab alijs singulis singula nostris tores
 moribus uitæq; necessaria: cū quibus nedū cogitem⁹ om-
 nia modestissime: dicam⁹ usq; politissime ac plurimū elima-
 te: uerētia faciam⁹ consulto: æque: sancte: pie: religiose: q̄
 bus uirtutū gradib⁹ hinc nobis ab inferiorib⁹ ad superiora
 param⁹ ascensū: & cū in terra corpora uiuant: in cælo mē-
 tes pascant. Nūc igit̄ cū te absentem animo speculor: atq;
 non sec⁹ ac præsentē intueor: nō aliū uidere uideor q̄ eū
 a quo ex nihilo factus sim aliq;. Tu me nō min⁹ bonos do-
 cuiti mores: q̄ bonas artes: nec min⁹ (ut admonuit Lactan- Lactantius
 tius) curasti ut saperē: q̄ ut scirē. Ad te redeo: cū quicq; am-
 bigo: a quo utpote peritissimo quærā & uerborū ratiōes &
 rez. Quædā de uerbis dubitam⁹: meli⁹ ne ac latini⁹ q̄rto

Eiulatus Kalendas: an quartū Kalēdas dictū sit. Quid pprie sit eiu
 Gemitus latus: qd gemitus: qd singultus: qd planctus. Quæ inter re
 Singultus creare: cōsolari: leuare: ac reficere sit differentia. Quædā
 Planctus de reb⁹ ipsis: Num Epicuri sententia sit ullo pacto de uo
 Recreare luptate tolerabilis: cū & a Cicerone tantopere damnet: &
 Cōsolari ab ijs omnib⁹ q Ciceronem secuti sunt. Quædam de no
 Leuare minib⁹: Num recte scriptū sit in officijs: Aristotelem & Iso
 Reficere cratem: quoz uterq; suo studio delectat⁹ contempsit alte
 rū. Quædā de historia: Num Dido potuerit Aeneā ama
 re: Sin id minus: qd hoc exponat figmenti. Quædam de
 poetica: fuerint ne q ante Homerū & Hesiodū scripserint
 cū Philon id ludæus negare uideat. Hæc discipulus a do
 ctore postulo. Tu responde: ac Vale. Ex Mediolano. viij.
 Idus Februarij.

Synonyma disciplinalia.

Doce me mi præceptor.

Ne sis in me docendo difficilis.

Adbibe in me instruendo diligentia.

Fac ut nō graue sit: discipulū admonere.

Præceptis elegātia tuæ discipulū imbue.

Nulla me maiore affeceris uoluptate: q̄ si sis in me docen
 do assiduus.

Ero incredibili abs te munere donat⁹ si me doces.

Quid potes in me cōferre præstātius: q̄ eruditionē.

Tu plane me beabis: cū docueris egregij quippiā.

Quotiēs in me defatigabere: totiens tibi plus debebo: q̄ si
 me omī thesauro feceris q̄ ditissimū.

Est ne qcq̄ abs te mihi dono dandū: quo te munificētiore
 exhibeas: q̄ si præceptis me bonaz artiū in situeris.

Adbibe in præceptis erga me curā: si uis me tibi ppetuo
 deuinctissimū esse.

Cū te rogo plurima: ne sis in me docēdo durus.

Ego te qn me doces assidue numinis instar colo.

Te supplico per immortalē deū: respondeas ad hæc quæ
 sæpe quaro.

Facit doctrina tua: ut non sim negligens in quæredo semper quicquid ambigui.

Titulus. xxix.

Doctrinalis familiaris.

Quæ me ames æquū est. Amaris enim ab me supra modū. Sed ne plixitate uerborū tempus terā: cū sententiā potius opificē q̄ uerborū sapientem esse decere: doceat Augustin⁹: ad ea summatim respōdebo: quæ postulasti. Perpetuitate utuntur: uel obseruatores latinæ linguæ ijs quæ ad philosophiā attinent siquidē cōmodiore uocabulo ea sentētia nequit exprimi. Ut em̄ ab æterno format æternitas: sic a perpetuo ppetuitas. At cū licet oratorē amplius loqui: utendū est consuetis immortalitate æternitate. Sempiternitas & perpetuitas philosophica sūt: nec nō & hinc pcedētia uerba perpetuare sempiternare. At si apud poetas reperiantur: quibus carminis est difficultas: tolerat: ut & apud eos genitor: & nat⁹: & apud comicos gnatus. Refert em̄ & inter ipsos poetas: heroice ne quisq; scripserit: an elegiace: an satyrice: an bucolice: cum hæc carminū diuersitates uaria soleāt admittere uocabula. Satyrus caballū dicit: non heroicus: at sonipedē: ut apud Maronē. Stat sonipes & fræna ferox spumantia mādīt: at carnipedem: quæ Satyrus monychus: ut Iuuenalis. Aut quātas iacule monychus hornos. Nullitatis dictio bona est. Egregiū uocat Tullius cæsarem: nec potest præstantior quisq; dici q̄ egregi⁹: modo titulus adijciat artis: ut egregi⁹ uocet philosophus: aut orator: aut princeps. Singularis eandē habet rationē: dū ne uulgi more addatur suplatio: quæ stare nō potest: cū plusq; singularē dicere ualeamus nullū: cū ex pluribus singillatim uisus delectus hīc unus sit: ut Tullius uix singulis ætatibus singulos inquit tolerabiles oratores extitisse. Breuiationes aut ac punctuationes nouiores inuenere non prisca. Omnia possunt latinissime plana scribi: nec errabitur: modo quæ relatio diphtonget: cōiunctio uero minime. Cum aut a quū nibilo differt: nisi quadā no-

Augustin⁹
Perpetuitas

Æternitas

Sempiternitas

Natus

Genitor

Diuersitas

poetarum

Caballū

Sonipes

Vir. 4. æne.

Iuue. j. saty.

Nullitas

Egregius

Tullius

Singularis

Tullius

Quæ & que

Cū & quū

uorū quorūdam superstitione: qui (ut Tullius in Græcos ait) ne parū multa scisse uiderent: ea interdū cōquasiēūt quæ nihil ad artem attinebant: uel inanis arrogatiæ causa uel spe lucri: uel ut ars difficilior cognitu uideret. Hæc habes. Ego tuus sum: audenter eiusmodi pete. Ex Mediolano. vj. Idus Februarij.

Doctrinalis familiarissima.

Gazophylacium

Gazophylaciū mi fili (non secus em̄: ac filiū te diligo) a gaza uocabulo Persico: quod censum significat: & phylago: unde phylace: hoc est seruo & custodio compositū: custodia declarat hodie ecclesiastici quidē census. At apud ueteres gaza p̄ omni capite censu: ut apud Maronē: Armaturū tabulæ: & troia gaza per undas. Architrīclinus ab archos: id est dñs: & triclinos: hoc est aula: dñs dicitur aulæ quē nos præfectū uocam⁹ hospitio. Choraules autē chori dicitur ductor. De diui Francisci urbe: axem respōdeo: cuius & Propertij fuit. Mediolanū & Bergomū: Suidas docet: a Gallis ædificata. Intra ueteres dicebant ultra: uis: citra cis. Tra uero ad Euphoniā est additum: ut Gellius docet: Rhanæ coaxant: equi hinniūt. Asini rudiunt. Boues mugiunt. Ex Mediolano. v. Idus Februarij.

Vir. j. æne. Arbitricli.

Choraules.

Intra differūt

Citra Voces rhanarū: equorū: Auinorū

Doctrinalis Grauis.

Multa breui cōplex⁹ es mi fili: qñ me patrē appellas: nec imerito quib⁹ & ingenij tui fecunditatē expressisti: & studiorū assiduitatē: & tuā in me pietatē. Lætatus sum mirifice: q̄ tantū peperim fructū: tā suauē: tā nectareū. Qd̄ ad rē attinet: quartū kalēdas sine præpositōe nō inueniē latine dictum: ut Cicero ad tertium kalēdas hoc studebā: & de eo intelligiē: qd̄ futurū & paratū describit temp⁹. At quarto kalēdas de præsentī iā tēpore scribiē: ut idē Tullius: hæc scripsi Idibus mane. Etulatus est sic a muliebri uoce tractū uel a molli uiro: cum in funere fit clamorosa lamentatio: ut in bestijs plæriscq; pariter a uoce originem capit uerbum: ut ululatus in lupis: latratus in canibus: cuculatus in cuculis. Gemitus est qui uel uiros decet quodam admixtus in fu

Quartū klas

Quarto Tullius Etulatus

Gemitus

neribus moderamine. Singultus mutatione litterarū ab Singultus
 inglutendo eiulatum dictus est: ubi præ pudore nō emit Planctus
 titur clamor. Planctus muliebris ille clamor est cū lachry, Planctus
 mis i mœrore. Nā mœror est ægritudo flebilis de ei⁹ mor Letare
 te: qui nobis charus fuerit: ut Ciceroni placet. Leuare est Recreare
 dolorē suadendo leuiorē efficere. At recreare ac reficere differūt
 non solū est facere leuiorē: sed psuadendo in primā redu, Reficere
 cere mentē. Cōsolari aut est: spe pposita maioris uolupta Consolari
 tis: ægritudinē de mente delere: ut apud Virgiliū. Ven⁹ Vir. j. ænei.
 se dicit solari se solitā casus troianus spe promissiorū louis.
 Epicurus (mea quidē sentētia) uir fuit doctissim⁹: & haud De epicuro
 qualem improbant multi cum Cicerone. Posuit summū
 bonū in uoluptate. Quid aliud est beatitudo q̄ indelibilis
 uoluptas: Quid apud nos paradisus: q̄ uoluptatis loc⁹: Si
 Cyreni constituerūt summū hoc bonū in indolentia: nō Cyreni
 ne melius Epicurus i uoluptate: cū uirt⁹ in opatiōe pfecta Aristoteles
 (teste Aristotele) sit cū delectatione: Quid uera Christia,
 na fides nobis pollice^r inquis: Gaudete & exultate: quo-
 niam merces uestra copiosa est i cælis: Vir qui post obitū
 nihil censeret pmanurū nō triuisset in scribendo temp⁹:
 ut ille q̄ quadringēta septuagintaquattuor libroꝝ ædidit
 uolumina: futuræ gloriæ immortalitatiscq̄ studiosissim⁹. De
 Aristotele intelligit & Xenocrate: quorū uterq̄ suo stu-
 dio delectatus est. Dido statuit Carthaginē annos circiter Carthago a
 triginta pri⁹: q̄ fuerit urbs Romana cōdita ab Aenæe suc- Didone &
 cessoribus: annos quadringentos: aut paulomin⁹ post in- quo tpe.
 teritum Aenæe. Figmentū illud omne apud Virgiliū pro Virgilius
 Aenea Romā significat: p Didone Carthaginē: quæ no-
 uitate ac similitudine delectata quod profugi Troes con-
 diderint urbem: ut & Dido profuga: primū & dona misit:
 & cum Romanis maximam contraxit beniuolentiā. Mox
 quia Romani amplificare cupiebāt imperiū: a pœnis re-
 cesserūt: quare Carthaginēses sibi mortem ascuerūt: tri-
 pliciq̄ uulnere sunt confossi: hoc est triplici bello punico
 eneruati. Ante Homerū & Hesiodū scripsit Orpheus: Antiquissimi
 poetæ

qui audierat Linum thebanū: qui quidē Linus Cadmum
Agenoris habuerat præceptorē. At mltō antea phibentē
scripsisse poetica: & apud ægyptios Vulcanus: & plæricq;
propheta: & bellī troiani temporibus Sibylla. Nūc ad ea
respondi singula: quæ petieras. Cæterum est ut pseueres:
nec te unq̄ quærere pudeat quæ nescis: cū multo nescire
sit turpius. Ex Mediolano. v. Idus Februarij.

Synonyma doctrinalia.

Ita fac mi fili semper roga.
Ut multa discas: quærenda sunt plurima.
Nihil est tibi temporis terendū: ut discas assidue.
Si punctaris præceptorē semp nunq̄ te poenitebit.
Fies summopere doctus: si semper quæris.
Efficere ptissim⁹: si studebis: & quæ nō itelligis postulabis
Si nescis foedū est: si quæris pulchrum.
Quid magis discipulū decet q̄ aliqd assidue quærere.
Nihil magis est discipulo propriū q̄ ut quærat doctorem
aliquid assidue.
Si fabri simus fabricando: multo magis docti rogando ac
exercendo.
Magnus eris in litteris: si semp aliquid audis.
Nō ut te scire putes (fies doctior) sed ut assidue aliqd discas
Ne te pudeat scire uelle: quæ nescis.
Illos non audias quos pudet magistros audire: cum maio
res natu sunt.
Ab illis qui uel senes audiebant bonarū artium præcepto
res: exemplū tibi uendica.
Nihil in hoie ignorātia turpi⁹ est: sed turpissimū ptinacia.
Debes semp uidere multa: & quæ nō tenes sciscitari.
Haud difficilis in quæredo sis: ubi doctore facile habes.

Titulus. xxx.

Munificalis familiaris.

Aristoteles Munificentia illa esse uirtute: Aristoteles docet: quæ ma
iores ac plures sibi uendicat amicitias. Conciliantur enim
munificis populorum animi: fiuntq; in eos omnia homi

num genera deditissima. Id ego considerans sæpe: in eos præsertim esse debere me munificū ducō: qui uiri sunt & docti & boni: qui merent̄ omnē munificentia. Ex eorum enim memoria nunq̄ excidūt munera: & a nobis factum est opus: qđ semp̄ laudaturi sint qui recti quippiā sentiūt. Scio quātus sis: qđq; doctus: qđq; multo merearis plura: qđ tibi dono dem. Cuperē posse tanta ministrare tibi: quāta me cogeret incredibilis tua uirtus. Sed ubi uolūtati nō satisfiet: facultatē admittes: & æqua mēte feres partā hanc esse largitionē meā: quā fortunæ debilitas tenuiorē fecit. Vale. Ex Mediolano. iij. Idus Februarij.

Munificalis familiarissima.

Eo cōtētus sis munusculo qđ ad te dedi: nec eius paruītatē exiguitati uolūtatis ac facultatis ascribe. Sū em̄ ea in te beniuolētia: ut nihil ad te dare tantū me posse uideam: cui non sint assidue defutura q̄ plurima. Mereri autē maxima te quæq; non nescio: in quo tam diuina potius q̄ humana sit uirtus. Accipe q̄ familiarissime quod in me fuit: & cuius rem minimā animi magnitudo maximā faciat. Non quæ data sint animaduerte: sed qui dederit. Bene uale. Ex Mediolano. iij. Idus Februarij.

Munificalis Grauis.

Theophrastus largitionē inquit: fundū non habere. Qui dat em̄ (ut Aristoteles docet) si liberalis & haberi uult & esse: sciat liberalitatem a dando dictam esse. Nam philotimia uocatur apud Græcos: quippe quæ amicos honoret uel amet honorare. **Q** si Platone teste: honoram⁹ aliquē in uirtutis testimoniū: manifesto constat huiusmodi honores mūneribus ab ijs esse implendos a quib⁹ imprimis solent: ut ab habentibus facultates: expectari. Principes enim ut ditiores sunt reliquis: sic & fortunas habent quas donent p̄pensiones. **Q**uare ne sua largitio fundū habeat recte admonet Theophrastus: ut nihil in principe turpi⁹ q̄ aurū uel cumulare uel cupere: ita præclarissimū in ijs est ut multa donēt. Arati Sitionij laudatū ē illud i suos ciues

Theophrastus
Aristoteles
Plato

Theophrastus
Aratus
Cæsar

Cæsar munificentiæ gen^o. Et cæsar in ærario p pplm partiēdo: &
 Cyrus Cyri: qui liberalissimus fuit in largiendo magnificentiā: qd
 de nobis dicturos esse multos opinemur: si cum admodū
 Tullius pauca paruaq; possimus: ut multa donem^o & magna. No-
 lim ab alijs rapere: ut alijs donem: ut illud improbat Tul-
 Curius lius: Sed malim debere semp plurima: ut habea unde mul-
 to elargiar plura. Q me delectat respōsū illud Curij: Nol-
 Fabritius le Romanos aurum: sed aurum habētibus imperare uel-
 le. Q eo Fabritij lætor: cū a Sannitib^o aurū noluit dicēs i-
 digne sibi uisum fieri: si ab illis ea caperet: quibus eis usus
 Croesus esset: cum ipse nesciret uti. Qua sum^o uirtute simillimi su-
 Midas peris alia magis: q̄ liberalitate: Quid autē in principe fœ-
 Phinaus di^o q̄ si thesaurū augeat: instar Croesi Lydiæ regis: aut Mi-
 dæ: aut Phinai: quibus thesaurorū magnitudo plurimum
 obfuit: Ego dono & libenter: & sæpe & illis imprimis qui
 merent cū uirtute: meq; ad donandū iuitant. Accipe qd
 minimū ad te dedi: nec rei tenuitatē potius q̄ uolūtatem
 spectā. Si em̄ ad ea: quæ te decent & quæ tuæ debent lau-
 di hæc cōferas: nihil acceperis: munus corruat. Si meam
 metiris facultatem: supplebit uolūtās qd̄ defuit largitati:
 Ad hæc aut̄ neq̄n mea negligas: te hortor aliq̄n ad me scri-
 bas nō nihil: ut intelligas: quāto ab me plura sis habitur^o q̄
 ab illis qui me multo sunt ditiores maioresq; principes.
 Plato Cognosces Platoniciū illud: Nō in imperio: sed in mente
 consistere principatū. Audio & tibi filios esse. Filia si nu-
 bent: eis institui dotē. Filios quot ad me dederis: curabo
 apud me q̄ liberalissime: nō educari solum: sed erudiri: ut
 meā erga te tuosq; omnis cognoscas beniuolentiā. Si qd̄
 est aut̄: aut nūc; aut deinceps: quod aliud ab me postules:
 fac ut scia. Nihil es a me frustra petitur^o. Vale. Ex Medio-
 lano pridie Idus Februarij.

Synonyma munificalia.

Accipe munusculū ea mente: qua dedi.

Paruitatē muneris magnitudo nostræ cōpēsēt uolūtatis.

Indulge dono: si meā nō exprimit mentē.

Pro mea facultate donū capis: nō p̄ animi magnitudine.

Si tanta res esset mea quāt⁹ ē anim⁹: maiora longe capes.

Habes a me signū animi non ingrati.

Non quæ te deceant: dedi: sed quæ possim.

Scio quæ sis merit⁹: at tu nō nescis quāta sit facultas mea.

Si tuam metiris uirtutem: fac ut & quid ego possim non prætereas.

Debeo tibi maxia: sed cogit ipotēs tenuitas reddere pua.

Nibil est qd̄ plus cupiā q̄ ut habeas ab me quæ merit⁹ es.

Tanta est tua uirt⁹ ut uel cū sanguis meus ac spirit⁹ dono tibi datus sit: debere adhuc me tibi sciā alia.

Nullum seruarem in largiendo tibi modū: si possem rem animo suppeditare.

Fieres a me q̄ditissimus ubi fortuna uoluntati meæ (quod uellem) ministraret.

Fer æqua mente si nō misi: quod uellem munus ad te: sed quod potui.

Titulus. xxxj.

Iuridicialis familiaris.

Cum illud sit iudicis propriū: qd̄ apud Demosthenē legitur Demosthe-
ut nec amore: nec odio: aut alliciat: aut prouocet: nō tam nes
ego hac in causa mutux fauebo tuæ in me beniuolentiæ:
q̄ meā seruabo fidē. Hoc enim a me poscit iurisditio mea
ut non alios corrigam: alios præteream: alios perdā: alios
feruem. Vocauit in ius te me coram: ad ea quæ petiturus
erat: responsurum Curius. Ad diem constitutā non acces-
sisti: ut tuam damnemus contūmaciā instat: aut negemus
ei ius exequi: opus est: aut te damnemus. Vtrūq; difficile
sed deterius illud: q̄ obrem aut huc accedas est necesse:
restituim⁹ em̄ adhuc tibi ueniēdi r̄ndendiq; locū: aut post
designatā diem nō eris indamnatus. Dies aut̄ a nobis tibi
sit deinceps ad. xiiij. designata kalēdas decembris. Cupio
te adiuuare in ijs oib⁹ quæ mea sint: ære: domo: subsidij: amicis: cliētelis: at i ijs quæ mea nō sūt sed legis baud qcq̄.
Aliud est em̄ priuatū amicū esse: aliud publicā gerere per/

TITVLVS XXXI

sonam. Marcellum semp habes: prætorē nō nisi cū ius de-
creuit. Ergo fac ut uenias ne legem iratā experiaris. Bene
uale. Ex Mediolano Idibus Februarijs.

Iuridicialis familiarissima.

Accedentē istuc Parmenonem: qui te nostro in ius nomi-
ne uocat: audies & deinceps nostris obedies indilate mā-
datis. Nam adiuuit nos aduersarius tuus: ut nuncius iste ti-
bi significauit. Ad te igitur petitionē hominis dedim⁹: ut re-
sponsurus accedas. Non erit id nobis iniucundum: ut ne-
gligas quæ iubemus. At si negligas feres cōtēptionis pœ-
nā. Multābim⁹ em̄ te in decimū argētī pōdo: nec admit-
temus causam: cū in cōtumacē oīa iura clamant. Vale. Ex
Mediolano. xvij. kalendas Martias.

Iuridicialis grauis.

- Lycurgus** Lycurgus lacedæmonijs leges tulit: ut si quis in ius uoca-
tus (instante aduersario) nō uenisset: æque dānaret: ac cō-
fessus quæ peterent: quē ipso iure Cecrops dixerat eē dā-
natū. At Solon mitius apud Atheniēses agēs: rursus atq;
Solon iterū inquit: uel cōtumacē ipm: reuocandū esse: ut si cau-
sam more dixisset idoneammitteret: Sin id min⁹ & dā-
naret aduersario debitor & multaret p negligentia. La-
beo uero uir doctissimus hoc addidit: ut nō redderet mo-
re causa: ne forte mēdaces fieri plures cogerent ad dāna-
tionis seueritatē. Sed cū tertiū in ius uocaret: non ueniēs
decerneret ea cōfessus quæ interminat⁹ arbiter esset. At
Labeo Scæuola doctissimus ille: maluit procliuē in absoluēdum
agere q̄ difficulter in dānandū. Itaq; decreuit ius suū urbi-
bus esse: quod singulæ sibi dicerēt. Q̄ si iuberet urbs ulla
damnandū esse: qui aut primū: aut quartū non uenisset id
obseruaret. Nūc aut in hac urbe scis esse principis ædictū
ut qui primū uocatus est: cōtinuo non accedens damnet
ob id ad quod uocatur. Fabius quid abs te petat: istis acci-
pies litteris. Est homo pmolestus (nec id infictor) sed cui
non sint iusticiæ partes denegandæ: quam nec ipsi malo-
dæmoni deus denegaret. Nam & Alexāder ille rex tātus

cum querebat de alio quisq̄: unā occludebat aurē quā se dicebat alteri seruare parti: ut utraq̄ audita rectius iudicaret. Amo te plurimū: sed ita quidē ut Agis ille respōdit ad ea quæ dixerat pater: qui iudex est personam exhibet in terris dei. Nullū in lege amicū hosti præfero: æqua proce- do lance. Astræa illa me uirgo uidet: quæ neq̄ titanas suos seruauit. Huc igit̄ accede q̄primū in ius uocatus: ad ea respōde quæ petantur: honestaq̄ sit causa tua uel turpis: considera prius q̄ in eius disceptationē descendas. Melius est enim (pro Ciceronis sententiā) non incipere q̄ ab incœptis turpiter desistere. Possunt facillime in arbitros cōpromitti causæ. Transigiturq̄ non difficulter inter omnes: cum euētus litium Quintilianus dubios esse doceat. Ni pactus id fueris: quod honesta tibi sit causa: ne tamen legum tenes ac ordinem iudiciorū: causidicū tibi quære: non matronis similem: qui te inuoluat pplexumq̄ in foro discruciet. Nec eorū aliquē de quorū inq̄t Seneca gene- re: Hic clamosi rabiosa fori iurgia uēdens: improbus iras & uerba locat. Lege tibi uirum bonū qui possit (ubi opus sit) & arbiter interesse. Ordo autē causarū idem est qui & Rhetorū complectit̄ orationes. Nā ut exoriunt̄ hi: sic illo factum proponunt esse dicendum: ut & iudices attentos & beniuolos faciant. Vt narrāt hi: narrant etiā illi casus p- positione materiā litis explicātes. Vt hi diuidunt: illi partiuntur: quæ sint probanda: negata: positionibus: uel quæ affirmata sint in suam cōmoditatē traducenda. Vt hi confirmationibus totuplicibus utunt̄: quotuplices sunt partitiones. Illi articulos ad probanda referunt: argumentationibus nituntur: rationibus legibusq̄ rem transigunt. Hoc differunt qd' propositione: ratione: rationis confirmatio- ne: exornatione cōplexioneq̄ sequuntur rhetores pbat- ones inficiationesq̄ suas. At iuriscōsulti nō nisi iuris indu- ctionibus. Illis sunt probabiles: ac uerisimiles argumen- tationes: his autē demonstratiue ac necessarie. His tibi & ordi- nibus & modis est in foro disceptandū: quos docuerat in

Agis

Astræa

Cicero

Quintilianus

Seneca

Rhetores
differunt
Iuriscōsulti

Plato :republica Plato: sed multo magis hodierna docuit cōsuetudo. Ne te igit̄ ab his distrabas: nec inuersurū hūc ordinē pro te iudica: ne aut famā damnē meā: aut mibi sim criminis cōsciū: qui alias habeā pro amicis: alias pro reliquis leges: Nō habeo p̄sonarū acceptionē. Bene uale. Ex Mediolano. xv. kalēdas Martias.

Synonyma luridicialia.

Ne sis in iudicio contumax.

Haud amorī meo in causis cōfidas: quarū sum arbiter.

Nibilo tibi plus deessem q̄ filio: excepto foro.

Fac ut q̄n public⁹ iudex sū: de iusticia nihil mibi diminuas.

In iudicando neq; te noscā nec aliū quēq;.

Non erit fides mea pro te uel alio in foro uiolata.

Omnia mea tibi debeo: prāter legū maiestātē.

Cōmendatæ mibi sunt iuris ptes: quas a me nemo petat ut restituere cōmendātī possem deo.

Quid est in amico insolētius: q̄ de uiris uia ratiōeq; uelle quicq; amico detrabere?

Quæ mea sunt ab me posce cōmunia tibi: iuris leges intactas depositori seruo principi.

Cura ut nō sis cōtumax: ne in te clamēt leges omnes.

Fac ut obedias prāceptis legum ne plectare si te difficile prāstiteris.

Aut causam in foro nō habeas: aut iurisdictionis obtempera institutis.

Amicus sum tuus: sed priuatus.

Iudex ego te non illi propono.

Habeo te fratris loco: modo tu meam in iudicando dignitatem non lædas.

Ne tibi de me quicq; iudicante pollicearis.

Titulus. xxxij.

Regratiatoria familiaris.

Cicero Qui referre neq; gratias (inquit Cicero) habere certe potest. Itaq; cū maxio nos affeceris munere: cūq; referendū non se nobis facultas offerat: habendi certe bono sumus

animo agēdiq; lingua nō pplexa. Verū cui deessent hac in cā uerba: ei certe soli qui mutus sit aut penit⁹ elinguis. Nihil potuim⁹ nos quidē optare: qđ abs te ul' non orato: nō reqsito: nō simus assecuti: Tu nos hospīto p humane tā excepisti q̄ uirū aliquis nostrū ausus esset cupere. Nullū omīstisti genus officij: quo nos nō insigniueris. At neq; nostra te docuit id efficere familiaritas: nec antiq̄ uirtus: nec ulla pfecto causa: q̄ quicq; deberes nobis. Ad ea te coegit sola beneficētia tuā cōsuetudo (quæ talis est) ut neminē prætermittas cui nō te præbeas hospitalē. Est igit nostrū deinceps munus: ut cū tibi plurima debeam⁹: multo ueliamus debere plura. Quo sum⁹ pacto: parē gratiā relaturis. Vita hæc tua est nō fortuna solum. Vtere nobis post hæc nō secus ac tuis. Bñ uale. Ex M^o. xv. kalēdas Martias.

Regratiatoria familiarissima.

Redijt ad me puer meus: q̄q; diligēs in eius te præstiteris expediendā cām: retulit. Fecisti qđ sperabā te facturū eē. Sciebā em̄: q̄ soleres esse meus. Quid meū te dixi: Immo bonorū omniū. Habeo & ago tibi gratias immortales: & si qñ fuerit tibi nostra opus opa nō recusabo referre. Qđ scio nihil esse mihi tantū: uel fortunarū uel ingenij: ut par tibi præberi possit gratia. Verū ubi cætera in hac referenda gratia deficiēt: uoluntas certe nunq; deerit. Bene uale. Ex Mediolano. xiiij. kalendas Martias.

Regratiatoria Grauis.

Qui genus intulerunt officij: quo munificos beneficosq; sese uiri præstarēt in uiros: ut mutua uiueret beniuolētia: ijdē edixere leges: quib⁹ & haberi gratiæ & agi: & referri pariē possent. Ex quib⁹ Aeschinē apud Atheniēses imitā dum esse duco: qui dixit nullum esse tam abiectā cōditione: qui ulla uitæ parte nō posset exhibere se nō ingratum: benedicendo saltem referret officiū. Nō parum est em̄ a plarīsq; muneris: ut laude reponatur officio (Nam ut Plinius docet) qui poetæ uel urbium ac principum: uel priuatorum laudant uitas: maximis eos muneribus donant.

Aeschines

Plinius

quos extollant: merenturq; ab illis maxima. Quid si acce-
 ptis muneribus: abs te laudes p gratia referūt: Ego ppe-
 tuū existimo bonū illis præferendū quæ caduca sunt: ac
 interdū uix diurna. Q si de dignitate cōtendit muneris:
 qđ donū cū laudis immortalitate cōtendere audet: si quidē
 hac largitiōe dij: friuolis aut reliquis delectari solēt homi-
 nes: Fuiſti tu quidē in me meosq; omnis o clementissime
 princeps liberalissimus: primū omni hospitalitatis officio
 ut louē te possimus hospitalē illum existimare: de quo ex-
 Vir. j. ænei. tat poetic⁹ uersus: Iuppiter hospitibus nā te dare iura lo-
 quūt. Ad hęc largiēdo nobis assidue multa: nemini chri-
 stianorū cessisti: Nullū præteristi genus officij quo nō fu-
 eris erga nos beneficētissimus. Audiuisti nostros omnes
 facillime: Admisisti humanissime: Vidisti iucūdisime: Di-
 misisti omnibus in rebus liberalissime. Valuimus apud te
 tuosq; singulos tanta & auctōritate & gratia: ut nībil addi
 ad officiorum cumulū possit. Quo pacto respōdebo huic
 benignitati: māsuētudini: charitati: Res mihi est minima:
 nec qua tu egeas. Quid referam ut tibi sim ulla in re admi-
 niculo: At meo fauore: consilio auxiliōq; tibi nō est opus.
 Carminibus cæterisq; latine Græceq; respōdebo generi-
 bus: quib⁹ te faciam non moriturum: at & alios scriptores
 tuarum habes laudū uirtutūq; præcones: Habes: nō dif-
 fiteor: at & urbes habes & diuitias. Reñceres ne quēq; a
 quo posses & alias cū honestate consequi: Scribunt de te
 multi. Quid si & me nō aspernabit posteritas: Potest igit
 hęc gratiæ relatio nō esse inferior cæteris. Habeo tibi p
 tuis tot in me officijs gratias: & eas quidem perpetuas: &
 ago nō inferiores: ea tñ mēte ut nulla temporū diurnitas:
 nulli casus: nulla diuersitas locorū aut gentium: horum de
 me meritorū officia: de mea deleant mēte. Sed in referē-
 da tamē non sum ignauius: non infœcundus: non tardus.
 Habebis enim me qđ diu uiuam: tui nominis obseruatorē:
 tuæ famæ ducem: tuæ gloriæ auctorem: & tunc me file-
 re de te posse censebis: cum luce functus nuscq; amplius

respirabo. Cæterũ est: ut si quid aliquãdo euenerit ubi tibi amicisue aut seruis tuis me cognoscas opera: ingenio: uillauē diligentia posse quicq̃ opitulari: suppeditareq; tuæ uoluntati officij: iube: impera: manda: præcipe: nihilq; te remoretur causæ: quæ te cogat credere: aliũ esse me q̃ sim. Debeo te sequi omni nō amore solũ ac obseruantia: sed cultu atq; ueneratione haud secus ac numen aliquod. Nō solus ego tuus sum: sed tota hæc nostra domus: uniuersaq; familia. Nam qui mihi uel amicitia debet officiu: uel clientelæ: sese omnes tibi dedicarunt: cunq; intelligant q̃ tuus sim: assidue de te nobis fit sermo: nihil est quod uerbentius appetant q̃ esse tui. Vtere mi princeps & me & meis oib⁹: & quis nō sit necesse: scio tibi & maiores uiros & ditiores amicos: clientes ac seruos esse: ne tamẽ indigne factum existimes: si nos multo illis inferiores non eijcis: non aspernaris: nō cōtemnis. Ut ait Homerus: parui cū magnis amici sæpe coeunt. Nō ero in dicēdo prolixior: ne hac epistola censeas: uoluisse me tuæ in me magnitudinē meritorũ gratiã referre. Nulla em̃ uel amplissima carmina: uel pfuissima psarum genera satisfactura sunt huic debitiõ meæ quæ quidẽ est sempiterna. Sed tu prudentissimus a nobis accipe (qd̃ dari ualet) mentẽ tibi deditissimã. Animũ tuis institutũ dicaissimũ. Ingeniũ tuæ laudis testimoniũ: dispositionẽ in te conuersam: cōmentationẽ cū claris de te assiduã. Vale. Ex Mediolano. xiiij. kalendas Martias.

Homerus

Synonyma regratiatoria.

Ego tuis de me meritis gratias habeo maximas.

Affecisti me maximis officijs: pro quibus habeo incredulæ tibi gratias.

Regratior sum mope tuæ in me liberalitati.

Referre nequeo tibi gratias: at habeo & ago.

Dicere nescirẽ paucis quãtas debeã tibi gratias.

Fuiisti tam in nos officiosus: ut quã pares referre gratias ualeamus haud satis intelligamus.

Quis tibi nostrũ æque (ac tu fuisti beneficus ergo nos) re-

gratietur.

Nulla eloquij præstantia gratias agat tibi debitas.

Gratiarum agendarū loco nos tibi dedicamus.

Sanguinē etiā ac spiritū p te statuentes: nō erimus in referenda gratia tuis beneficijs similes.

Laborātes die noctūq; nō satisfaciem⁹ acceptis officijs.

Iube si quid in nos uides ad mortē usq; p habēda nō referenda tamē tibi gratia.

Vellem tam esse disertus ut agerem tam diues ut referre quirem tibi gratias.

Nulla est res tanta: quā in referēdis tibi gratijs nō debeā.

Fac de nobis q̄ malis in re piculū: si uis certo cognoscere quas tibi habeam⁹ gratias: etiā si referre nesciam⁹.

Titulus. xxxiiij.

Cōmissionalis familiaris.

Plato

Cōstituerā istuc ire: ne quid in re mea: me absente: fieret. Nā uetere puerbio dici solitū docet Plato: Virū corā suā efficere causam meliorem. Sed ubi mecū animo uolutaui q̄ sis prudens: & q̄ me ames: decreui meā tuā fidei committere causam. Scio q̄ sis futurus & diligens & curiosus: q̄q; multo melius cogitabis quid sit opus factō q̄ sim ipse cogitaturus. Solent enim qui suas res agitant: esse maioribus interdū occupationibus circūsepti: neq; uidere possunt omnia: nec psequi: quæ ad rem attinent. Fallunt aliquando apparentis specie boni: aliquā cupiditatis uis: nonnunq; ira: odio: amore: cæterisq; mentis passionibus. Tu uero liberiore multo consilio: firmitioreq; iudicio pedetentim insinuabis in causa (si opus fuerit) omniaq; consulto: nihil temere psequeris: nec celeritate frangeris: nec tarditate cōculcaberis. Tolerantior eris q̄ ego esse queā. Itaq; hui⁹ epistolæ uis ac officio tibi cōmitto quā ago cum amico: causam. Quicqd in ea uel egeris uel trālegeris: æque firmū immobileq; esse ducā: nec reuocaturus sum: ac si præsens omnibus affuissem. Iudices aut omnes eam adhibeant tibi fidē: quā ore meo platis uerbis: & mea mente uoluntati exp̄sse adhiberēt. Cura tu posthac igit rem meā p

q̄ diligētissime. Bene uale. Ex M̄o. xij. Kalēdas Martias.

Cōmissionalis familiarissima.

Est mihi aduersus Columellam istic apud prodominiū in/
gens causa. Sū aliquot adhuc mēses in ijs impeditissimus
quæ ad principē attinent: nequeoq; hinc sine maximo in/
cōmodo digredi. At neq; causæ isti consulere non debeo
quandoquidē est non mediocris. Memini te non causidi/
cum esse solū p̄regiū: sed mihi summa beniuolētia con/
iunctissimū. Te unice rogo: non dedignere hanc tibi pro/
uinciam corrigēdam assumere. Ego em̄ hisce litteris fidē
huius meæ uolūtatis efficio: teq; meoq; hac in causa nego/
ciorū curatorē & p̄curatorē deligo atq; cōstituo: cui com/
missam esse uolui meā omnē facultatē. Bñ uale. Ex Medi/
olano. xj. Kalendas Martias.

Cōmissionalis Grauis.

Cum uiderit Solon interesse suis in foro causis plerisque Solon
non posse: quos maxime necessariae detinerent causæ. At
cōtra: qui agerēt nollent frustra in iudicio agere: nō ueni/
ente aduersario: prouidit non incōmode quod a Carbo Carbo
ne primū: mox alijs iurisconsultis non importune usurpa/
tū est. Nā aut prece: aut p̄cio: aut beniuolentia deligi pos/
se uiros instituit: qui alienis intercederēt nominibus: qui/
bus p̄curatorū apud nos nomia uidem⁹ adhuc esse: apud Demosthe/
Græcos reꝝ actores: uocabula dari. Q̄obrē & Demosthe nes
nes ac Aeschines i Ctesiphōtis egere cā: & Cicero ac Hor Aeschines
tensius in plariscq; alijs. Nam quod ab oratorib⁹ aliqui di Ctesiphon
cant differre solitos procuratores: ut ab aduocatis hodie Cicero
differunt causidici: nec id quidem negem omnino nec pe Hortensius
nitus affirmē. Vt enim uel hodie interuenire nō nunq̄ p̄
iurisperitis hisce tabulis clamorissimis iuriscōsultissimi ui/
denē: cū est causa magni precij: sic & oratores i illis copio/
sissime dicebant causis: in quibus parum profuissent causi
dici. Cum ergo & ipse interesse meis non ualeā: quæ istic
geruntur: & res istæ magnæ atq; amplæ mihi negligēdæ
non sint: delegi te uirum & legum iurisque clarissimum

interpretē: & mei mearūq; rerū omniū amantissimū. Te
 em̄ præter ceteros delegi: quē arbitror fore mei studio/
 sissimū. Vt em̄ es & in amicos officiosissim⁹: & gloriæ cu/
 pidissimus: sic & rei meæ consulturū certo scio: & tuæ lau/
 di. Quas es unq; amplexus causas: quæq; uictoriā non re/
 portaris: Quod iccirco fieri nō ambigo: quia nihil aggre/
 deris qđ nō æquissimum & honestissimū esse uideas. Nec
 aliud abs te nūc etiā postulo: qđ quod si quid iniquitatis in
 mea esse causa uideris: id omnino reiicias. Nec ut Plutar/
 chus dicit: quicq; contendas uel a iudicibus impetrare: uel
 in aduersariū obtinere qđ turpe sit. Quis enim uel fœno/
 re ditari uelit uir bonus: quod Cato definiuit: hominē oc/
 cidere: uel cū aliena iniuria: quod Sulpiti⁹ monstrū in ho/
 minē appellauit natura: Verū quæ iuste nostra esse posse
 cognoris: nec sine legis uī ac maiestate peti posce: insta:
 increpa: obsecra: ut Apłus ait: curaq; demum: ut res tuas.
 Tua em̄ potes existimare mea oīa: cū ob uirtutē i te sum/
 mā: tū ob ueterē tuā mutuāq; mecū beniuolētīā. Hāc igitē
 omnē cām tibi cōmissi: cōmissāq; hac epistola uolo: iubeo
 q; te meo nomie rem agere: ab omnibusq; admitti: ratūq;
 promitto: gratumq; habiturū quātū egeris: composueris:
 trāsegeris: ac pactus fueris. Habe post hac ergo ab me ip/
 so facultatē nedū petendi: sed accusandi siquid intercede/
 rit: uerū etiam opponendi: obijciendi: articulandi: testes
 producendi: cōcludendi in re ipsa: iudicisq; sententiā au/
 diendi: ac si quid inique p̄nunciatū censueris: appellandi
 ac rursus & iterū si duxeris opus esse puocādi: supplicādi:
 a cæsareq; irato ad cæsarem non iratū accedendi: interce/
 dendi: contendendi. Quicquid enim affirmaris: aut nega/
 ris: uel cū iureiurando in meā & famam & animā stabilitū
 improbatūne fuisse uelim. Scio enim: qđ & nihil te lateat
 (qđ meū hac in re sit) & si latuerit quippiam: esse te omni
 curaturū industria prius qđ affirmes aliquid de re ut habe/
 at: fias ab me certior. Nihil ergo te impediāt aut remorē/
 tur iudices: nec ante causæ constitutionē litēq; cōtestatā

Plutarchus

Cato

Sulpitius

Apostolus

Procurato/
ris cōstitutō

quiscūq; obijciat te talem esse: cū ego ad quē hęc ptinet ois
causa: p te fidem hic faciā: promittāq; ab omnib⁹ eximere
te difficultatibus: quas ob hoc ferre posses. Bene uale. Ex
Mediolano. x. kalendas Martias.

Synonyma cōmissionalia.

Cura diligēter rem meā tuis humeris demandatā.

Hanc causam omnē tuā cōmitto fidei.

Constituo te in meo negocio pcuratorem.

Rei meæ te patronū uolo destinatū esse.

Fac si me amas ut nō neges curare meā istic causam.

Ego te meorū decerno gestorē negociorū.

Præter te unū meas res agere uolo neminē.

Ad te solū deferrī iubeo: quicq; istic pro me agit.

Cū tibi soli mearū rerū oīm diligētīā isto i foro cōmiserim:

fac ut acūmē ingenij: uimq; tuā declares sapiētīā.

Tu mihi delectus es mearū rerū tutor atq; defensor.

Te solū præesse meis præcipio causis.

Quicq; in omni re mea pfereris: ego quoq; factū reor.

Cōfirmaturus sum semp quæ gesseris meo nomie.

Iube in rebus meis quæ apud uos aguntur: ut uelis: idem
affirmo.

Nulla i re tuæ refragabor uolūtati: si res meas incepteris.

Commisi tibi meas causas: quæ istic tractant: nec senten-
tiam muto.

Scire quēlibet cupio delere me quæcūq; mādata (q̄q; aliū
pcuratorē meū appellāt) te solū deinceps illū decreuisse.

Titulus. xxxiiij.

Testimonialis familiaris.

Magna fides adhibēda testi (ut Scauola iussit) cū expos- Scauola
cit omni exceptiōe maiore. Itaq; cui testimoniū dicēdū ē: Testis omi
ei animaduertēdū arbitror ne qd dicaē temere: siue p obli exceptione
uionē: siue p errorē. Nā q p amicitīā: aut preciū: aut odiū: maior
aut metum a fide deficiunt: ij mea quidē sentētīa: uel stul-
ti sunt: uel scelerati: uel immanes: uel abiecta mente: nulli⁹
facūdīā. Nā testimonio præst deus: & peieratio superos

semp habet ultores. Cū ad me igit̄ sit testificādi gratia de/
uētū: ne me roget ql̄q̄: nec arbitret̄ me dicturū qđ nō me/
mini. Videor enim quasi somnia meminisse: quēdā istinc
me præsente: nescio quam pecuniā cuidā numerasse. At
neq; temp⁹ memoria teneo: nec locum: nec qui tūc inter/
essent: nec nummorū numerū: nec ipsos homies inter se
cōtrabētes: nec causas aut pactiones. Ne me igit̄ cogatis
præterea quicq; dicere qđ nesciam. Nec rursus hæc testi/
monia sint suspecta cuiq;: qm̄ bona soleam esse reminiscē,
tia. Cum em̄ tunc me non designauerim testē: nihil ex ijs
reb⁹ memoriæ demādaui: quippe qui nō credidī me unq̄
esse p̄pterea relaturū aliqd. Si scirē: p̄sequerer plura. Va
lete. Ex Mediolano, ix. kalendas Martias.

Testimonialis familiarissima.

Causa sic habet: Curius fabricio mutuos dedit nūmos au
reos octo: me coram: rogauitq; ut interessem testis: si qm̄
quicq; ab me quæreret̄: ueritatē expressur⁹. Intererat tūc
mecū & Lucius & Flauius: qui sunt pari modo testes ad/
uocati. Post ea tempora nihil audiui⁹. Fuerūt hæc autē
Parthenope quarto kalēdas Ianuarias hui⁹ anni. Ex Me
diolano, viij. kalendas Martias.

Testimonialis grauis.

Cato

Hieronym⁹

Cato uir tantus: quem uel solū Hieronym⁹ inquit creden/
dum esse: cū dicturus testimoniū quæreret̄ iniurat⁹ dice
re noluit: tabellione prætoresq; instāte qđ ei fides habere/
tur uel non iurato: at alijs inquit id nō traditur: ius autem
omnis eisdem existimare debet. Q̄ si nulla est personarū
in iudicijs acceptio: quid ego de me censeam: cuius testi/
monium expectatis: Tam enim mihi desunt eæ: quas uul
gus admirat̄: diuitiæ: ut nullā uideant̄ adhibere mihi uer/
bisq; meis fidem posse qui testimoniū legent. Non enim
ea sunt tempora: quibus iniurato Catoni credebatur: qui
bus Solon in templo testimoniū a quocumq; dictum uo

Solon

luit nefas esse reprobare: quibus Mercurius Trimegistus Trimegist⁹
 apud Assyrios: aut sic: aut nō iubeat a teste proferri: nec
 de illo quicq̄ dubitari: cū uel maximos peierare posse cē/
 feret: uel iusiurandū nihil in malos cōponere metus. Nūc
 aut̄ illud Iuuenalis est in promptu: Quātū q̄sq̄ sua nūmo- Iuuenalis in
 rum seruat in arca: tantū habet & fidei. Iures licet & famo- umbricio
 thracū: & nostrorū aras: cōtēnere fulmina pauper credit.
 Deberem igit̄ a dicendo desistere: cū sitis deinde petitori
 quot possideā: & cū nequeā illud r̄ndere libertini: Ego po In prima
 sideo pl⁹ Pallante: & licinis reñciar: & aut p̄cio: aut prece satyra
 dicar hoc dixisse aut illud. Nā protinus ad censum (ut idē
 Satyrus pulcherrime complexus est) de moribus ultima Iuuenalis in
 fiet quæstio: Quot pascit seruos: Quot possidet agri iuge umbricio
 ra: Quam multa magnaq̄ parapside cœnat: Ego uero qd re/
 spondeā: q̄ Codro sum illo paupior: cui nihil præter abacū Codrus
 erat: & iāq̄ uetus græcos seruabat cista libellos: At paup/
 tatem uouī me p̄petuo seruaturū: quid est diuitiū opus?
 Certe nō est necesse. At iudices & causidici hæc obijcient
 testimonio: q̄q̄ beati appellan̄ a Christo pauperes: ut & Augustin⁹
 Augustinus declarauit: pauperes in q̄ suo sed diuino diui
 tes sp̄ritu. Dicam tamen (quod me rogatis) & deos pri-
 mū aduoco mihi testes: sic rem habere (ut dicam) Tū eos
 homines qui præfuerūt: nō solū interfuerūt hisce causis:
 Pomponius Titum adiuuit: & est unice nobis intercesso-
 ribus deprecatus: sibi mutuos daret centū aureos: cōmo/
 datos aut̄ libros tris: Liuium: Iustinū & Tranquillū. Dicta
 sunt multa: inuentæq̄ plures ad negandū causæ. Demum
 orauimus ego Camillus Brutus & Sempronius adeo Ti-
 tum: ut & mutuos dederit quod petebat: neq̄ promiserit
 modo: sed nobis tradiderit corā: & cōmodatos illuc alla-
 tos: & illinc Pōponij traductos domū libros parit̄. Nō ml̄
 to post petijt Titus: cū alio p̄fecturus Pōponius esset: ut
 publico sibi de hisce rebus fides fieret documento: nosq̄
 quorū fuerant hæc intercessionib⁹ facta: cogere mur reni-
 tentē etiam Pomponiū hoc facere. Nequiuimus hæc sua

dere Pomponio: quippe cui uideret ante diē ad restitū-
endam pecuniā reddendosq; libros designatā: se nihil de-
bere Tito: quo posset iure cogi cū ei semel crediderit: nec
deterior factus sit. Hæc certa sunt. Aduocate etiā testes
illos. Ex mediolano. viij. Kalēdas Martias.

Synonyma testimonialia.

Res hæc sic habet ut tabulæ docent publicæ.

Nibil hac in causā dici potest aliud: q̄ quod mea legi po-
test epistola:

Vera sunt omnia quæ testimonio firmaui meo.

Neq; prece nec precio dixi: nec odio nec amore.

Censui deum interfuisse testimonio.

Summā arbitror testificandi religionē.

Qui fidē testimonijs frāgit: nequit nō esse uir nequissim⁹.

Quid magis impiū existimari debet q̄ irreligiose testimo-
niū dicere: cui præsumt numina?

Qui peierat testis: deos omnes habet ultores.

Quæ sunt a me testimonio tibi dicta: in tuāq; conueniunt
causam: dicta nō fuissent si aliter habuissent.

Non sunt abs te mihi habendæ gratiæ: sed ueritati quæ
sic habuit.

Vbi ueritas est: ibi deus.

Totū me mūdi aurū testimonio mentiri nō cogeret.

Nulla in re delectant me mendacia: sed multo in testificā-
do minus.

Expectāda est a me semp in testimonijs ueritas.

Nibil arbitror esse in uita religiosius & fide obseruātius q̄
cū testimonijs imutata dicit ueritas.

Titulus. xxxv.

Lamentatoria familiaris.

Possum hoc existimare supos ferre: ut neq; pietati apud
te loc⁹ sit nec religioni: Me fratrem fefellisti: ac iurat⁹ pmit-
tens asseuerans. Scio illud Ouidianū in usu: Fratrum quoq;
gratia rara ē. Nec excidit e memoria: Fraternali manu
duerunt sanguine muri. Sed ego me quasi peregrinū ad
primo

Ouidius. j.
metamor.
Lucanus in
primo

te cōtulerā. Promisisti te nibilo me decepturū: omni frau-
de ac dolo nixus es. Quid est reliquū: ut cuiq; amplius si-
dam? Confisus tuæ fidei fraudatus sum. Quo confugiā?
Quē aduocem arbitrum? Frater es. In me dico: si quid in
te queror. Abelus Caynusq; iisdē parētib; nati sūt: necta-
men aliū pietas coercuit ne cāderet aliū. Prob deum atq;
hominū fidē: tantū facinus fratrē niti? Nūc ego mihi uiuē-
dum nō esse amplius reor: cū nō ampli⁹ inter homies ui-
uat at iter imanissimas quidē & implacabiles feras. Cura
igit si quid tibi supest humanitatis: ut serues qđ hactenus
nō seruasti: ni malis apud oīs semp me lamentari. Ex Me-
diolano. vj. Kalēdas Martias.

Lamentatoria familiarissima.

Querar ne primū tuā fraudem: qui decoquisti? An rē mi-
hi dolo sublatā: quā tibi tā liberaliter cōmodauit? Vtrūq;
certe me cogit acriter lamentari: ni tu puides: ut tacitur-
nus & famæ tuæ consulā & indēnitati. Nam si sum i que-
rendo asperior: habebis homines hostes atq; deos. San-
tis. Ex Mediolano. v. Kalēdas Martias.

Lamentatoria Grauis.

Væ inquit hominī Saluator: p quē eueniūt scādala. Qua-
re Plutarchus: cōsiderādos hominū ait gradus: & quod a
maximo fiebat pessime: min⁹ tolerandū uideret: q̄ si quid
peccasset uæhemētius minor. A magnis em̄ (ut Plato uo-
luit) exempla peccandi sumūtur: cū qui errare cupiūt: ex
emplo maiorū gaudeāt. Q̄obrem Lycurgus iussit: qđ re-
ges alios seruare uolētes: seruarēt ipsi primi. Quis em̄ (ut
Simonides recte dicit) agnos edente pastore: lupus absti-
nebit? At ille princeps Siculorū: qui tyrānus est deinceps
Syracusan⁹ appellatus: nō abstinebat furtis: nō rapinis: nō
sacriligijs: quin in Aesculapiū & eius aureā barbā: in louē
& eius aureum amictū: in aras & eaꝝ aurea uasa cauillatus
tandē a superis in successiōe mulctat⁹ est. Interim hui⁹ ex-
emplo quot didicere uacare latrocinijs? Nūc rursus in rē
meā tam sceleratus extitit ille turcorū Rex quem omnes

Saluator
Plutarchus
Plato
Lycurgus

admirant: quasi rerū inopia summaq; mēdicitate coactus sit mihi sibi deditissimo suas urbes incolenti: suis degēti in monasterijs aēs meū: sarcinulasq; surripere: possū nō lamē tari: non angī: non macerari. At confidebā eius praefecto quaestura: fiderēq; me cēsebā. Nihil arbitrabar mihi uerē, dū apud eū principē: qui tam sit opulentus: tam nūmosus tanti custos possessorq; thesauri. Fide fragus is mihi compertus est: cui plus credebam: q̄ mihi. Queri nūc ausim apud Barbaros agēdā fuerūt mihi gratiā: qđ abstulissent ab me omne meū aēs: quasi difficile quoddā ad uehēdum & pegrinandū onus. Hāc sunt igit̄ nostra tpa: hāc calamitates: hāc nos angustiaē subeunt: Quo me nūc uolūtā. Ad quos potissimū querimonias deferā. Quorū implorē auxilia. Solebat Alexander uel in alios ulcisci collatas iniurias. At Romani quotiens (uel maxima cū impēsa) reges suis restituere sceptris: quī per populo & iniquitatē essent pulsi: Quærite ab ægyptijs: a latinis: a græcis. At christiani uiolētias prædasq; quotidianos: audiūt atq; uident de suis fieri: nec puident: nec adiuuāt: nec curant. Hei miseris hisce fatis: quæ patimur: quæ toleram⁹: quæ non reijcimus. Quid est reliquū: nisi ut cū uitā mihi ducā acerbissimā: hac dissolui cupiā: & (ut Aplus inqt) esse cū Christos. Quot eiusmodi quotidie in alios fiunt & assidue: ut Iuuenalis ait: fient: fient ista palā: cupiēt & in acta referri. Lamētandi supest facultas hic saltem: quæ fuit apud illud monastriorū genus prorsus ablatū in medijs doloribus. Ex Mediolano. iij. kalēdr̄s Martias.

Synonyma lamentatoria.

Nequeo hoc casu: non uæbementius angī.

Hāc res me plurimum macerat.

Nihil hoc tpe potuit hac una re mihi molestius esse.

Quid potuisset accider e morte patris mihi lamētabil⁹.

Tantus est in hoc funere dolor meus: ut accessionem nequeat ullam admittere.

Quā doleā lamenēq; fatis mihi surreptū eē fratrem: tūc intel

Alexander

Apostolus
Iuuenalis

liges: cū recte pcūctabis quātā ex eo capere uoluptatē.
 Huius rei (quā nup̄ amisi) cōmoditate nulla fuit in uita mi
 bi iucundior.

Coaceruatus sum hac calamitate tot lamētandi causis: ut
 difficillimum dictu sit.

Fuere in me facta nō aspera solū: sed oīno imanissima.

Tam aduersa fuit hoc tempore mihi fortuna: ut in omnē
 cōciderem lamentationem.

Si quis daret querimonia iudex: meis quæstibus obtun
 deretur.

Dies noctesq; gemo ac crucior: quando tā affectus a fratre
 sum turpiter.

Lamentatio mea neq; ficta est: nec nō ex corde puenit.

Non minus languero q̄ lamentor: cū tam opportuna mi
 bi sustulerit casus: erumnaq; successerit.

Titulus. xxxvj.

Hortatoria familiaris.

Hortor ego te quidē p̄ mutua inter nos charitate: ne qd
 ea in re lamenteris quæ tibi cōmunis est cū multis. Quis
 enim in orbe uiuit: nec eiusmodi casib⁹ est subiect⁹? At cō
 stantiam indue Marij: quē nunq̄ aiunt uel in aduersis fle, **Marius**
 re uisum: uel in p̄speris ridere. Admonuit nos quoq; Tra
 gicus ille Seneca: Rotat omne fatū: & rursus extat illud: **Seneca in**
 res deus nostras celeri citatas turbine uersat. Nū irascere hercule fu
 aut querere in superos? At eorū aut iussu aut p̄missione **renti.**
 fiunt hæc oīa? Quid si tuū aliquod est p̄meritū in louē cri
 men: multo maiorem acerbiorēq; p̄nam? Ego te hortor
 ad ea uirtutū munera: quæ sanitatē efficere dicebat Stra, **Stratonic⁹**
 tonicus. Nam cū est pturbata mens nostra uel cupiditate
 uel dolore: succurrit philosophia facitq; ualitudinē bonā.
 Ad hanc te hortor quæ uirtutū est plenissima: quibus q̄ se
 dedit: nequit dolere: nequit nō lætus ac iucūdu esse. Va
 le. Ex Mediolano. iij. kalendas Martias.

Hortatoria familiarissima.

Ad uirtutē ego te hortor: ut eū te præstes quē te parētib⁹

Virtus

debes ac patriæ. Nā a cunctis expectaris uir clarissimus: si tuis a maioribus non es futurus degener. Virtus te nedū beatiorē deniq; reddet: sed uel interea laxiorē. Quid est em̄ iucundius cuiq; uiro bono q̄ sm̄ uirtutē uiuere? Adimit ægritudines uirtus: rationē, p̄ sanitate bonaq; mentis ualitudine subministrat. Quare nō iniuria Stoici dicebāt: Cui uirt⁹ sit: ei nihil deesse ad bene beateq; uiuendū. Virtus sit tibi semper comes. Vale. Ex Mediolano pridie kalendas Martias.

Hortatoria Grauis.

Hieronym⁹
Paulus
Epimenides

Iussit Hieronymus adhortari nos alterutrū ad charitatis opera: ut illud seq̄remur apostoli Pauli: Alter alteri⁹ onera portate. At Epimenides poeta dixit: Hortatur quicūq; animos ad honesta pudicos: chalcar equo stimulūq; bono cōmisit: at illis quos fouet ingenū puerla mente malignū: præceptoris opē: uimq; impartit amici. Q̄ & si scio q̄ sis tua sponte uel sine hortatione ulla deditus pietati: non est tñ absurdū ut te hortet: ne deseras patrē seniorē: matrē anū: sorores inuptas: Fauendū est semp̄ genero. Q̄ si ut uult Chrysolom⁹: nudo uestimētū debes iussu dei: ac egenis reliquis ea quæ cogunt mendicare: quāto plus ea debes parētibus ac tuis in quos primū: ut propinquitatis: ita charitatis est gen⁹. At lex naturæ (quā & diuino uerbo non nescis fuisse Mosi traditā: ut referret populo: & Tobix præceptis Tobiolio filio datam) te hortat: Quæ fieri tibi uis: alijs facias: Et proximum tuum sicut te diligas: Ne quicq; in alium cōferas: quod in te nolis conferri. Quia cupis igit̄ in te filios aliquā pietate fore: hac tu prim⁹ in parētes utere: Quodq; impietatis hos estogere uis gen⁹: idem effuge. Nam ut illud docet Iuuenalis inquiring: Condere ficedulas didicit nebulone parēte: a patribus pueri discūt a matre puellæ. Te igitur hortor: sis in uirtutis disciplina tā sollicitus: q̄ decet eum esse qui gloriæ sit cupidissimus. Quid potes in hoc orbe cōsequi sine uirtute: quod nō cōtinuo delabat: concidat atq; corruat? At disciplina te do-

Chrysolom⁹
mus

Lex naturæ
Tobias

Iuuenalis

cebit mores: uiuendi rationē: quæstus ac laudis uia. Hor-
tor autem super omnia te ad nominis tutandam amplitu-
dinem. Nam qui scdm græcorum prouerbiū: Anonymes
sunt: obiere iam dudū. Et ut Gregori⁹ ait: uersant in tene- Gregorius
bris. Ad eam te hortor quærendā supellectilē: quæ ditissi-
mos exprimit: & nunq̄ deficit. Hæc si sequeris: & me hor-
tantē audies: nō pœnitebit te unq̄. Bene uale. Ex Medio-
lano kalendis Martijs.

Synonyma hortatoria.

Nihil est qđ te magis q̄ hoc deceat: ad qđ te sum hortat⁹.

Ad ea te hortor quæ tuæ consulant dignitati.

Adhibe tuis (me hortante) parētibus omnē diligentiam.

Omnis erga te adhortatio mea in uirtute sita est.

Si me audis: esto in patrē pientissimus.

Si uis qđ diuitissime ac foelicissime uiuere: fac ut matri apud
te nihil deficiat.

Ego te ad doctrinā consequēdam hortor.

Cura si me amas: ut mea hæc omnis ad disciplinā adhor-
tatio tibi sit non inuicūda.

Nulla re plus debes (me hortante) delectari: q̄ ijs studijs:
ad quæ te sum hortatus.

Vbi nullū frustra triueris tempus (qđ te hortor) assidue
maiorē concipis uoluptatē.

Tanto eris assidue lætior: quāto meis diligentius parebis
hortatibus.

Quo te uæbementius amo: te magis ad uirtutē hortor &
gloriam immortalem.

Nihil ē unq̄ tibi de futuris: si meā nō negligis adhortationē
Cum solertius incubueris adhortationib⁹ meis: eris & di-
tior & excellentior.

Ornabis domū tuā omnē: nisi meis defueris hortatibus.

Ad ea te hortor quæ uideor te partum: unde laudem in-
credibilem consequaris.

Cum cætera quæq; in orbe uana sint: uirtus (ad quam te
hortor) est & perpetua & diuina.

Titulus. xxxvij.

Consultatiua familiaris.

An ducēda
sit cōiunx.
PlatoStoici
Aristoteles
PlatoAugustin⁹
Christus

Ouidius

Aristoteles
Cicero

Quæris a me quid sentiā: sit ne tibi ducenda cōiunx? Cōsultatiuū hoc q̄ attingit dicendi gen⁹: ut sit omnino prudētissim⁹: oportet: ut inquit Plato. Sed ego familiariter hæc paucis. Vxorē qui non ducit: aut uitā cælibē p̄fite^r: aut incestā. Si turpem in mœcchia incestuq; uersat: quid attēptet ipse uiderit: nihil certe sancti: nihil boni. Si uirginitati seruit: a mūdo abest: sibi ne uiuendū sit soli: an & patriæ simul & suis. Doceant Stoici dicentes: Homines hominū causa p̄creatos. Doceat Aristoteles inquiring: Naturā sibi tactum p̄curasse: ut species cōseruaret. Doceat Plato: nō nobis nos solis natos ostēdens: sed patriæ: parentibus: liberis. Doceat Aureli⁹ cū ait: Nulla alia de causa nubet mulier: nisi ut mater fiat. Doceat demū Saluator christus: qui non solū nō p̄hibuit nuptias: sed ad eas inuitatus accessit illasq; miraculis illustrauit. Consulo igitur ut nugas: sed ei cum qua illud inuenias Nasonis: Si qua uoles æque nubere: nube pari. Duc uxorem nō uirum. Bene uale. Ex Mediolano. vj. Nonas Martias.

Consultatiua familiarissima.

Si bonis ducā auspicijs tibi mercandū: me cōsulis? Ego sic sentio: qđ ab Aristotele dictū in nostrū incidit Ciceronē: ut quā quisq; norit artē: in ea se exercent. Ex tuis maiorib⁹ mercaturæ uacauit nemo. Te primū hoc officium & uitæ genus aggredi: nō probo. Vult em̄ mercatura uirū & alijs negocijs nudū: & uariarū gentium atq; rerum peritissimū. Tu uero & urbem patriam alio p̄fectus nunq̄ deseruisti: & habes familiæ tantū onus: ut uix quotidianis uaces cibus. Me tenes. Vale. Ex Mediolano. v. Nonas Martias.

Consultatiua Grauis.

Vis cū turcis militiam pacisci tuam: potius (ut dicis) q̄ in christianos expers uiuere dignitatis. Cōsulis me quid sentiam: qui te amo. Amo inq; te plurimum sed hæc consultatiua ratio longe ab me abest: fugiuntq; me uæbemētius consultatiui generis argumēta. Sed cogit me studium et

ga te meū: sentētiam aperire. Cretensium leges: quas Iup/
 piter ille tulit omnium regum apud græcos antiquissim⁹ Leges cre/
 uetustiora dicebāt & priora nos patriæ debere: q̄ parētī/ tensium
 bus officia: post supos scilicet prima. Nā & Plato: & Stoi/ Iuppiter
 ci: & Cicero affirmāt patriam esse quæ nos aluit: nos edu/ Plato
 cavit: nos in sede ac statu locauit. Hostes autē natura inse/ Stoici
 ctamur duce: ut neq; igni cum undis: nec terræ cum cælo Cicero
 pax esse possit ulla. Quis igitur tam iniquus est: & ab omī
 alienus humanitate: ut prætermissa patria: desertis paren/
 tibus: relictis filijs: reiectis propinqtis: cū hostibus conue/
 niat: eis sit præsidio: illos adiuuet? Maluit regulus ad om/
 nem cruciatū & interitum redire demū: q̄ ut patria capti/ Hi p patria
 uis aliquot Africanis potentioribus priuaret. Pro patria discrimen
 sese Mutius Chocles: Decij duo: Fabij tricēti morti dedi/ mortis sub
 carūt. Pro patria Clearchus nihil metuit. Alcibiades nihil ierunt
 formidauit. Tu contra patriā arma capies: pro impio pro/
 phanoq; Mahometo dimicabis contendesq; cū tuis? Vi/
 de ne id ut nefariū factū esset: sic etiā dictū sit foedissimū:
 cogitatu perniciosissimū. Ille barbarus est tyrann⁹: ex par/
 this oriundus: matre Scythica: ex utrisq; parētibus dirus
 atq; crudelissimus: & cui præter humanū sanguinem fuit
 nihil unq; uoluptuosum: quasi Lycaon edant hospites: aut
 Busiridi imolent. Tu uero latinus optimis hūanissimisque
 parētibus cretus: quid potes cum ea fera cōuenire: a qua
 tantū abest mansuetudo: quātum a nostris imanitas? Nō
 es dilectus in patria? Cui uiro & ueteri & bono non idem
 accidit? Quot exultant philosophi? Quot uiri fortes?
 Hic te moderare: tolera: fer patienter: ut & cognoscāt te
 tui cōstantissimū: & aliquādo inter tuos consequaris: quæ
 nō speras. Hæc ego: Tu me audi: & tibi impera. Ex Me/
 diolano. iij. Nonas Martias.

Synonyma consultatiua.

A patria ne dissentias.

Patriæ dignitati serui.

Nihil cum patria tibi sit dissidiū.

Cum urbe tua sit tibi uel mens ipsa communis.
 Patriam reliquis præfer omnibus.
 Ante omnia patriæ faue.
 Consule patriæ dignitati: si sapis.
 Nisi insipias: nihil afferes patriæ detrimentū.
 Si cū patriā senties: terris cæloq; gratissimus fies.
 Nulli prius debes q̄ patriæ.
 Patriam tueri: te docent humana & diuina iura.
 Nihil potes sine tuo summo dedecore nocere patriæ.
 Fac ut patriam imprimis serues.
 Prima deo: proxima debes officia patriæ.
 Nulla res tanta est: qua maiorē nō debeas patriæ.
 Patriā si fugis: parentes omnes fugis & p̄p̄inuos.
 In reliquos studiosus esse potes: i patriā colēdā nō nisi p̄.
 Qui deserit patriā reus est sibi suæ necis.
 Perinde peccas relicta patriā: ac interempto tuo genere.
 Nullū est scelus cū desertiōe patriæ cōparandū.
 Cum pietate in patriā nullū est uirtutis cōparandū gen.
 Si uir bonus & esse cupis & haberi: fac ut imprimis diligē-
 ter studeas patriæ charitati.

Titulus. xxxviij.

Accusatoria publici criminis familiaris.

Nō quia uelim uir malus accusando cēseri clarissime præ-
 tor Antoniū accuso criminis publici: sed ut meo satisfaciā
 officio: qui causis præfectus sum publicis aduocat⁹. Tunc
 Lycurgus em̄ (Lycurgus inqt) regi iure ciuitates: cū neglecturus ne-
 mo foret quæ ad se attinerent. Læsit is igit̄ uirginē Vesta-
 lem: in cuius uiolenter ingressus cellulā: a tribuno (qui ea
 de re admonit⁹ ab me fuit) captus est. Sed Clodiū illū su-
 perauit: qui ausus est uelle bonæ deæ templum uiolare. Is
 enim in iudiciū accersitus sui criminis. Hic ita pecunia tri-
 bunū suosq; occupauit milites: ut cōtinuo dimissus liber-
 tati restitut⁹ est. Huius ego hunc duplicati criminis accu-
 so tibi: & quod sacrum uiolauerit Vestæ: & quod corru-
 perit tribunum: hortorque ac rogo: & instantissime pu-

niaſt poſtulo. Ad hæc autē ne tribunus inſolētior poſthac fiat mulctet: oro. Nā niſi eiſmodi coercerent appetitus: nihil ad curiā deferret. Rem habes & æqſſimus es: & ego intercedo. Ex Mediolano, iij. Nonas Martias.

Accuſatiua publici criminis familiariffima.

Deprehenſus eſt cum Gloriæ in lecto Antonius: finxit ſe præualitudinariū. Alter erat ſibi apud eandem lectulus domū: ubi cū cōiuge conſueuerat eſſe. At abſente uxore ſororē illius adiit. Quid inde nedū ſuſpitionis: uerū etiam expreſſi criminis intelligatur: ſatis cognoſcis: ut es omniū prudētiffimus iudex. Ego tribunatum (ut ſcis) gero. Mea intereſt quos in publico deprehēdi crimine: accuſare. Fac igitur: ne in ſuo tam graui ſcelere gloriē. Neu putent alij pariter peccare: licitū eſſe. Bene uale. Ex Mediolano pri die Nonas Martias.

Accuſatiua publici criminis grauis.

Non iniuria decreti ſunt a Solone Athenieſi: qui publicis Solon præſent criminibus accuſandis: ne quos amici aut ſui ciues accuſaturi nō eſſent (ne ſimili caſu uel ipi accuſarent)

abirent impuniti. Scauola uero hui⁹ & urbis indemnitati Scauola

& publicorū ſclerū mulctæ præfecit delatores publicos: quibus publicos errores accuſantibus partē noxæ cenſores traderēt. At hodierni cæſares ſiſcales decreuerūt aduocatos: quos eidē inſtarent officio: nec recuſare quidē poſſent ad quos id muneris deferret.

Cum me igitur delegerit patres cōſcripti: quis inuitum: qui fiſco præſim: non poſſum non ea ſequi: ſine quorū inſectatione uenirē nō infamis modo uocādus: ſed negligētia: quin & doli mali plectēdus. Nā

ut illud eſt Senecæ: Qui nō phibet iniuriā (cū pōt) facit. Seneca

Et Cicero ab Ariſtotele uſurpans: alterū inquit iniuſticiæ Cicero

genus eſſe: cū qui poteſt iniuriam non prohibet. Ne igitur & Antonius in ſua ſe malicia iactet: & alij propoſita huius impunitate: pari culpa coinquentur: & ego prætermiſſi officij culpa arguar: Antonium ipſum accuſo læſæ maię ſtatis. Seditionem enim in populo procurauit. Nam cum

eius domum duodecim cōuenissent adolescentes: ex ijs
quidem qui primatū urbis erant filij: proposuit cœnā opi-
pare cultam: post ebrietatē munera: quibus esset donatu-
rus qui se sequerent. Cū illis urbem discurrit: suū facit co-
gnomen in principis locū clamari: Reus est mortis. Vale.
Ex Mediolano Nonis Martijs.

Synonyma accusatiua publici criminis.

Antonius publicū cōmisit ad adulterium.

In incestu publico Antonius deprehensus est.

In aperto flagitio captus.

Flagrantis homicidij accusatur.

Tam palam peccauit ut negare nequeat.

In re apertissima suæ culpæ nullā pōt causam adhibere.

Crimen eius est omnibus coram.

Tantū hoc & tam publicū scelus quis nō accusat?

Tam est id erroris omnib⁹ notū: ut cœlari nequeat.

Crimen hoc est ante omniū lumina.

Qui nō tenet hoc sceleris ab hoc cōmissū is ciuis nr̄ nō est

Nō priuatā rem affero: sed uniuersis cognitā.

Id sceleris ē aptissimū: uel ijs etiā q̄ aliū de hoc cōuenerūt.

Etiā exteræ nationes hoc facinus tenent.

Nihil est in hoc facinore priuati: omnia sunt publica.

Qui uelit hoc defendere monstrū: is in rē publicā tēptat.

Publicū ego crimen ad uos affero.

Reus est Antonius publici sceleris.

Ab hoc scelere absit omnis plectendorū priuatorū man-
suetudo: quia publicū est.

Tam est hoc crimen publicū: ut priuati nihil habeat.

Titulus. xxxix.

Obiectiua generis uel uitæ familiaris.

Cum hoc meo cōpetitore nō arbitror esse parem cōten-
tionē o censors. Nam si genus utriusq; ad hanc dignita-
tem consequendam exquiritur: quis dubitat nihil inter
nos esse simile? Inquit em̄ Seneca: generosa semina i hor-
tis crescunt suis. At generosum eū definit Cicero: q̄ nobi

Seneca
Cicero

li genere natus sit. At nobilitas (ut ait Iuuenalis) sola ē atq; Iuuenalis
 unica uirtus. Quod si ob iuris disciplinā hic homo nouus no-
 bilitatus est: at parentibus est cretus ignobilissimis. In me
 utrūq; concurrat: & quod generosum est: & quod nobilissimū:
 ut nō modo antiquissima sim familia clarissimisque progeni-
 toribus natus: sed & iuris insignis magisterio: & equitatus
 dignitate sim. De moribus autē nostris fama iudicat: uosque
 cēsores: quod hūc sæpe inter scorta pulsionesque deprehēdistis:
 sæpe ī meritorijs tabernis: me semp in pluteo uacantē bo-
 nis artibus: aut inē doctores disceptantē. Itaque quod cōueniat
 huius cōcuratio: quicque nostra cēsurā iudicaturi litis: habe-
 tis. Ex Mediolano, xvij. kalēdas Aprilis.

Obiectiua generis uel uitæ familiarissima.

Genus meū nobile: huius est ignobile. Is bubulcis nescio
 quibus satis abiectis ac mercenarijs natus: Ego parētibus
 ex primis urbis huius familijs. Coniunx mibi ex nobilitate
 ligurum: huic ex infima gallorū plebe. Vitæ ratio quæ
 sit utriusque: iam quis ignorat? Hic sorbilandis cyathis: deglu-
 tiendisque obsonijs terit tempus: Ego si quid ocij ab actio-
 ne superest uersor in studijs. Quā igitur cōcurrat mecum ad
 hoc beneficiū impetrandū cōmode: tu uideris. Ex Medi-
 olano, xvij. kalendas Aprilis.

Obiectiua generis uel uitæ grauis.

Recte quidē & peritissime uoluit Sulpitius censoribus dili- Sulpitius
 gentius cōsiderandū: ubi magistratus legendus foret: qui
 nam essent nobiliore genere melioribusque moribus ac uita
 ut & reliqui ad bene uiuendum inuitarentur: & ignobiles
 generis rusticitatē uirtute niterentur supare. Quod breuem cum
 ad Appium censorē deferret cuiusdam ignobilis nomē: Appius cēsor
 qui fœnore ditatus esset: Ex qua inquit familia cretus hic
 est? Respondentibus fautoribus: ex proximo agro Arpini
 honesto genere natus. At quod uitæ cōsuetudine: petijt: sub-
 dentibus pecuniæ cumulandæ operam adhibuit: pecu-
 niæ igitur præsit: ait: non ciuitati. Labeo nō pauperem se Labeo
 malle dixit præficere magistratui bonum: quod malū diuitē.

Iuuenalis in
umbricio

Quid cum in alium utrūq; cor uenit: in aliū neutrū? Duo nunc sunt in prætura competitores o princeps æquissime ac sapientissime: quorū alter Antonius abiectissimo genere: uita pessima: moribus perditissimis: alius nobilissima familia: ratiōe uiuendi nulla sceleribus deditissimus. Is ut Iuuenalis inq;: quota portio fecis Achææ: nescio quo natus Alexi pedite olim tuo: quē q̄a fuisset crassator nefandus tuo iussu furcis prætor suspendit. At uita q̄ sit patris hic moribusq; minime dissimilis: hinc liqueat qd̄ ex omnibus fere Italiæ urbib⁹ exulat ob flagitia. Alibi furta cōmissit: Alibi cædem patrauit: Alibi uiolauit hospitem: Alibi falsus inuētus est. Nullibi esse potest: nisi ppter patrē hic ubi memoria p̄ris eū deberet assidue pterrere. At Lælius qui hunc poscat magistratū est generosa domo satus: patre qui tuus senator æquissimus diem obiit faustissime: in summa rerū oīm foelicitate: quē sic imitatus est: ut ipse p̄meritus sit apud te senatum. Quo quidē loco tā modeste se gessit: tam est dilectus oib⁹: imprimisq; tibi oīm prudentissimo: ut uel hac sola ratiōe bonis alijs & præclaris uiris in huiusmodi cōcursationib⁹ præferri possit. Vita qua sit: quis morib⁹: inde discat: qd̄ aut studet: aut docet assidue: aut iudicat: aut de bene beateq; uiuēdo cum philosophis theologisq; cōmentat. Hic tibi deligēd⁹ est: quē prætorē designes urbanū optime princeps. Antoniū similē beluæ in suā perniciē reijciēdæ: abs te pelle. Vale. Ex Mediolano. xvij. kalēdas Aprilis.

Synonyma obiectiua generis uel uitæ.

Hic est abiecto genere natus.

Moribus hic est perditissimis.

Nulla in hoc cognosci pōt familiæ nobilitas.

Nihil est in huius uita laudabile.

Omnia sunt in hoc morū malorū signa.

Squalet hic omni generis ignobilitate.

Nibi est tā obscænū qd̄ in huius nō foedeat uita.

Cū sit hic genere obscurissimo: tū uita longe inferiore.

Vt in hoc monstro dom^o antiq̄tas est nulla: ita uitæ iniqui-
tas omnis supereſt.

Huic uetusti^o nihil ē ſclerib^o: noui^o aut̄ nihil parētib^o.

Habet hic bubulcus mercēnarius tm̄ in uita laudis: quātū
in genere nobilitatis.

Q̄ abeſt hic a generoſis: tā ab om̄i uirtutis laude.

Sūt huic ignobilia cūcta dedecoroſaq; cōmunīſſima.

Tam hic eſt bonus: q̄ nobilis.

Abiecto genere natus: abiectiſſimā degit uitā.

Vt eſt ignobilis familia: ita uita qdē p̄ncioſiſſima.

Titulus. xl.

Pacatiua familiaris.

Irritatus eſ in me: qm̄ delatum eſt ad te quidem falſo: me
tibi neſcio qd̄ ſuccenſere. Vide Senecam non minus im̄ Seneca de
probantem: quod credat̄ facillime: q̄ ſi princeps nihil cre clementia
diderit. Quid ſi non audebit me corā delator ille qd̄ pro/
loquit: Quid ſi peſſimo in te aīo dubitās accuſari: præuenit
hoc delationis gen^o: At ſequere illud Martialis: & delator Martialis
habet: qd̄ dedit exiliū. Ego tamē tuus ſum ſeruulus: tibiq; coquus
ubicūq; uixero: deditiſſim^o: nec tā me coges ab urbe lon/
gum exulare: q̄ ego te ſp̄ habebo ante oculos: nec cuiq; ce/
dam te amando: te colēdo: te numinis inſtar uenerādo. lu
be ut libet: parebo ut iuſſeris: quoq; longiuſ abero: facilius
intelliges q̄ eſſem tibi utilis domi: q̄ fidus. Nulla in re pote
ris alius eſſe mihi ſemp̄ princeps meus: ſemper deus in ter
ris: ſemp̄ habēdus ante oculos. Vale. Ex Mediolano. xv.
Kalendas Aprilis.

Pacatiua familiariffima.

Cura ut uelis: amabo te ſemp̄: nec tua de me merita e mē/
te mea delebit ulla t̄pis diuturnitas. Non ſum ingrāt^o. Plu
ris lōge facio qd̄ me amaris: qd̄ mihi faueris: qd̄ in calamī/
tate me nō deſerueris: q̄ nō doleo qd̄ illis in me credas: q̄
& me oderūt: & te nō amāt. Sunt em̄ p̄ditīſſimi delatores.
Si qd̄ aut̄ errati: qd̄ caſtris ad designatā nō inſui diē: pacā
dus eſ mi dux facillime: tū qd̄ culpa mea non eſt p̄c̄m̄: tū

quod si etiam peccatū est: ut es omniū humanissim⁹: debe
 as ignoscere: ut in multo maioribus grauioribusq; pecca
 [Seneca] tis soles. Erraui: fateor: Sed ut illud est Senecæ: caret hic
 error culpa. Imbribus sum prohibitus istuc ire. Flumina
 intercluserūt iter meū. Parce mi princeps. Sis in me paca
 tus: sis qui soles in tuos. Bene uale. Ex Mediolano. xiiij. Ka
 lendas Aprilis.

Pacatiua grauis.

Nibil est: quod facilius fieri posse uideat̃ uiro docto: q̃ ut
 paceꝝ boni principis animus in aliquem odio concitatus.
 [Cicero] Sic enim clementiam Cicero definiuit: ut sit uirtus: quam
 anim⁹ in alicuius odiū concitatus comitare refouet̃. Q̃ si
 turbati principes non pacarent̃: qbus esset uiuendū apud
 [Homerus] illos? Non illi tūc reges: ut dixit Homerus: uocarent̃: sed
 [Pittac⁹ apd] tyranni. At tyrannos Plutarchi Pittac⁹ ille similes uult esse
 [Plutarchū] feraz̃ implacabiliū. Nam si natura uel inter immanissimas
 [Plinius] uoluit esse feras nonnullas etiam quæ mitiores effici pos
 sent: ut Plinius docet: qd est in homine dicendū qui man
 [Cleobolus] suetissimus est? Quid in principe: in quem (ut Cleobolus
 inquit) sperant subditorū omniū mentes: & a cuius solius
 salute populorum omniū suæ fidei mandatorz̃ pendet sa
 lus? Iratū esse te mihi: factus sum bodie certior: quia Fabiū
 interemi. Quid si nō interemissem? Certe nūc ego non ui
 uerem. Scio tibi rem intellectuam: ut fuit: nec in ea enarran
 da tero tempus. At q̃a me accusas malitiæ q̃ cū potuerim
 eo crimine abstinere uoluerim. Dicis em̃: Cur non uerti
 sti ad eius insolentiam terga? Cur non fugisti? Poteras id
 efficere commodissime: pacandus es mihi animo magno:
 sed non æquissima iratus mente: si pace tua dici potest.
 Quē ego sum apud te locū assecut⁹ mi princeps? Militis.
 At qualē se præstare miles debet? Fortē: infractū: nō meti
 culosum: periculorū tolerantem. Hæc quotiens non fer
 [Cyrus] uassem: poterā abs te uilitatis accusari atq; pelli: ut Cyrus
 dicebat. Inobseruantissimus aut̃ horum semper extitissim
 cum inuadentem me quēq; duellūq; poscentem profu

gisse aut nō iucūdiſſime admiſſiſſem. Ad hæc uero quot
 me contumeliarū conuitorūq; confecit is generibus: pri
 us q̄ arma exercuerim? Quo me min⁹ uidebat ad telum
 pronū: eo inflammabat in me magiſ: fiebatq; petulantior.
 Hæc im probas: & ego nō ſolū improbo quæ tibi non pla
 ceant: ſed deteſtor acerbiffime cupioq; aſſidue non exe
 giſſe. Verū ut illud eſt Agathonis. Vno ſolo priuat⁹ deus:
 infecta facere quæ facta ſunt. Vis ne princeps humaniſſi
 me in me unū inhumanus inexorabiliſq; cognosci: cum in
 omnis alios uel illos qui longe maiore fuere in delicto pla
 cibiliſſimus fueris? Vide ne ut hoc mihi mortem afferat:
 ita tibi cedat ad famam. Cum me deſ: op⁹ deſ tuarum
 manuū: quæ: ut Pſalmiſta inquit: plamauerant me. Quic
 qd ego ſum: ex te ſum. At non malus dices. Id quoq; non
 diſſiteor. Sed aliū ego: q̄ te: patrem non noui. At patri in
 filiū: ut Terenti⁹ uoluit: pro maximo delicto paululū ſup
 plicij ſatis eſt. Parce ſeruo mi princeps fideliffimo: pacatū
 te mihi redde. Ne ſis dirior: fac ut exorē. Ex Mediolano.
 xiiij. Kalendas Aprilis.

Agatho

Pſalmiſta

Terentius
in beauton

Synonyma pacatiua.

Ne ſis iratus mihi.

Redi in uiam pacis.

Præſta te mihi qualē ſolebas antea.

Noli in me dirior eſſe: q̄ in reliquos ſoleas.

Eſto mihi mitis.

Exhibe te benignum.

Tuam humanitatē ne deleat mea culpa.

Te quæro in me pacatū.

Fac ut pacatus me ſerues.

Ira tua mortē: mens pacata uitā mihi quærit.

Vt iracūduſ me terret: ſic pacatus me ſolus aīas.

Pauo tuā iram: pacationē cupio.

Nihil eſt quo tibi plus appetā: q̄ pacatus ſis mihi.

Tam gaudeo te pacato: q̄ qua uoluptate nulla poſſit mihi
 maior ſuperelle.

Vt tuus furor solus est (q me cædit) sic ubi pacat⁹ ad me re
dis rediuius uideor.

Redi mi princeps in tuā innatā benignitatē.

Peccaui fateor errādo: sed tu ne pecces te nō placādo.

Q; longe abes ab omni scelere: tam absis a te non pacan
do tuis seruis.

Redde te mibi mi princeps pacatissimū.

Titulus. xlj.

Confirmatiua familiaris.

M. Carbo
Quia nihil potuisse dicitis o iudices istuc causidicos agere
meo nomine: nisi confirmē quæ sunt ab ijs acta: Ita em do/
cetus Marcū carbonē iuriscōsultū statuisse. Confirmo quæ
gessere singula quādoqdem illos scio mibi effecisse: quod
mibi non conducit. Quod accepturi sint aut ab ijs (q mi/
bi debēt) pecuniā meā: idq; ab me uultis cōfirmari prius: q̄
accepta sit: non uideēt faciendū: ne possit postea nō tradi.
Sed q̄a uos cautos esse ostēditis: secus nequiri fieri: cōfir/
mo id etiā: ita qdem: ut quamcūq; pecuniā is acceperit: ea
tradat Sempronio fratri meo: ipsi uero debitores ex nūc
put ex tūc dicant absoluti: quā si fraudauerint nec dede/
rint: spe futuræ numerationis dicat hęc cōfirmatio facta:
Exceptō nō competatq; exceptio nō numeratæ pecuniæ. Ex Medio/
numeratæ lano. xij. Kl. Aprilis.

pecuniæ

Confirmatiua familiarissima.

Qui hęc epistolā tibi reddidit: istuc iuit meo noie futurus
causidic⁹ & pcurator i re mea. Et qm sine mea cōfirmatio
ne: ad nihil gerendū admitteēt: cōfirmo quæ geret omnia:
sic qdem ut uel utiliter gerat: uel cum detrimento mearū
partiū: meo cōsensu omnia fecisse intelligat: nec in eū exci/
pi queat qd̄ a me non sit actio sua cōfirmata. Tuū est offi/
ciū æquissime prætor: ut nullius personæ facta exceptiōe
haud min⁹ ac pbenigne procuratorē hūc meū audias: q̄ si
gs cōciuis tuus longe doctior ageret istuc apud te causam:
Ex Mediolano. xij. kl. Aprilis.

Confirmatiua grauis.

Ne quid obijciat in legitime factum: inuenit hoc iuris mo-
 destissimis: quod in ijs confirmandis exercetur: quæ non
 interueniēte confirmatione nostra: possent nō iure facta
 excipi. Nam adeo qsq; utilitatis propriæ fallit iudicio: ut
 ab honestate nonnunq; distrabi facillime queat: & menti/
 ri non in eū consensisse: q res suo imperio gesserit quæ nō
 eū sint nactæ demū exitū quē uoluisset. Quod & si Panæ, Panætius
 tio ac Cicerone testibus: utilitas ab honestate separari ne, Cicero
 quit: sepata uero non est utilitas. At eo uentū est: ut pauci
 admodū idē sentiant: plurimi uero nihil admittāt honesti
 modo cōueniat: qd̄ conducat suæ cupiditati. Quare Euripides
 Euripides cæcā esse dixit humanā mentē in ijs quærēdis cupi/
 endisq; in qbus inesse utilitatem ac lucrū conspicat. Recte
 igiē Sempronius iurisconsultissim⁹: & Publius crassus uo, Semproni⁹
 luere suis in magistratib⁹ neminem alieno admitti nomi, P. Crassus
 ne: nisi & cui⁹ interueniebat nomine interueniret & uer/
 bis: hoc est eiusdē confirmareē ore aut testimonio qd̄ de
 oris mētisq; consensu fidē faceret. Confirmo igiē cumula/
 tissimeq; cōfirmo quæ geret istic meo nomine Scæuola:
 & quæ gessit omnia: qui q̄q; pcurator ab me nō est institut⁹:
 æque tamē omnis eius opera mea sententia confirmat ac
 si ego interessem. Ad hæc aut̄ poscitis rogatisq; confirmē
 uobis prætorem atq; designem quē delegistis. Ut uobis
 ego uos nō arbitror: esse quicq; delecturos qd̄ nō intelliga
 tis pfutur⁹: ita uirū censeo prætorē ex multis æqtate: pru
 dentiaq; singularē delegisse: quē & fama & reꝝ experiētia
 cognoueritis ea seruatur⁹ quæ ad prætorē & bonū ptinēt
 & diligentē & gloriæ immortalis cupidū. Hæc em̄ Pericles Pericles
 debere i magistratu esse docebat: & Thales milesios suos Thales
 admonebat. Nā ut Plato iussit: corp⁹ se tueri prætor exis, Plato
 timer: cum in urbe iudicat suis humeris demādata. Verū
 quia nostrorū edictis maiorum (quis q̄optime cuncta dele
 gissetis) nisi delecta cōfirmem⁹: stare nequeūt: quæritisq;
 hūc consensum in re nostra: bisce litteris uobis prætorem

TITVLVS XLII

hunc delectū confirmam⁹: approbam⁹ electionē: cōfirma
tū admitti uolum⁹: Hac autē cōfirmatiōe nostra deinceps
eo fungat^r magistrat⁹ eiuscemodi munere quo reliqui præ
tores urbis istius nostræ cōsueuere fungi. Valet. Ex Me
diolano. x. Kl. Aprilis.

Synonyma confirmatoria.

Quæ gessit is confirmo.

Nibil ex ijs infirmo: sed poti⁹ approbo: quæ meo istic no
mine dixit Scauola.

Aequè habere rata firmaq; Scauolæ gesta uolo: ac si ego
interfuissem.

Confirmo delectū istum magistratū.

Comprobo quæ uillicus me⁹ in prædio gessit.

Firma sit mei fundi uenditio a Scauola facta.

Non muto quicq; quod is effecerit.

Habeo pro facto perpulchre: quicq; meo nomine istic fa
ctum est a Scauola.

Gessisse uolo Scauolā oia meo cū instituto.

Nibil excipio ex gestis ab isto.

Fecerit iste nō secus singula: ac me præsentē.

Sciāt oēs me pbatissima dicere: quæ fecit mea in causa.

Confirmatum semper quisque putet quod egerit pro me
Scauola.

Nusq; obijciā benefactū nō esse: qd̄ pro me fecerit iste.

Ab isto quicq; effectū est: omē cōfirmo.

Nunq; negarim bñfacta: quæ iste mea gesserit in re ulla.

Faciat ut uidebit^r Scauolæ: recte factū affirmo.

Quæ uobis sine meo cōsensu nō p̄sunt: approbo cūcta.

Titulus. xliij.

Inuētiua familiaris.

Et si non est mei neq; animi nec moris in quēq; inuehī: nō
possum tamen eandē in re seruare modestiam: cuius iure

Hieronym⁹ dixerim: ut Hieronym⁹ in Vigilantiū inquit: linguam præ
contra Vigi cidendam: & in frustra lacerandā: ut q loqui nescis: discas
lantium aliqū cōticescere. Assidue tuo isto scurrili ore ac impudē

tissimo in aliquē debaccharis: & ridiculū caput omnes bo-
nos irrides. Assidue uersatus in luto ad aures usq; marcē-
tes alios uocas & putridos. Assidue sis in deridēdos & do-
ctos & eruditos insolentior atq; insanior. Vnde ista mor-
daciditas in te tam innata: Vnde iste tu⁹ furor tam barbar⁹
& immanis? Nam nisi penit⁹ ab omni humanitate sis alie-
nus: nunq̄ adeo insanire cogaris: ut neq; modum in dicen-
do serues: neq; modestiā: sed te reuide bone uir Terentia-
ne ac respice. Nōne iam annū supra trigessimū nactus nibi-
lo plus sapis: q̄ si puer uersareris in cunis? Persuades te ti-
bi uirum esse sapientissimum: cūq; nihil unq̄ didiceris litte-
rarū (qd̄ inter litteras cōuenire possit) litteralissimū esse te
ducis: audeſq; de litteris cū illis contendere q̄ sunt in Italia
præstantissimi. Prob hominū furiose: immo bæluarū pessi-
ma: cui nihil sit tolerabili⁹ maledicentia: cui sunt omīa nul-
lius præter uæcordiam atq; uæfantiā. Q̄ autē sit leue cere-
bellū tuū istud: q̄ nescit uideat tuam istam quotidianam in
omni re uarietatem: ut nunq̄ tibi sis constantior q̄ cū ster-
tis: aut crapula & ebrietate obrueris: aut libidini b⁹ uacas:
a q̄bus & si nonnunq̄ debilitas neruorū at nunq̄ uolūtas &
immensa cupiditas surripit. Quicqd̄ enim patrimonio re-
lictum est: quicqd̄ aduenticiū: aut profecticiū fuit: omne in
hisce flagicijs cōsumpsisti: obliguriuisti: delapidasti. Nūc
assidue tete eneruas inter Ganeones: Helluones: Pædico-
nes: uir immundissime: scelestissime: perditissime. Te igitur
castiga primum: mox reliquos tui dissimillimos casti-
gabis: & noli fabula esse uulgarium. Ex Mediolano. ix. ka-
lendas Aprilis.

Inuectiua familiarissima.

Nequeo me ampli⁹ continere tui impurissime: ni ad ea re-
spondeam deniq; qb⁹ me semel iteſq; atq; rursus ineptissi-
mæ tuæ litteræ iuaſerūt. Dicis esse me malum: q̄ te accusa-
rim ignorantia: sceleratum qui non uiuam hominū iudi-
cio. Tu ne quemq; audes castigare bæluarū maxima? Ma-
lus sum: q̄a te ignorātem appello? At malus sim profecto

ac pessim⁹: si hæc sileam: quæ tui commilitones palam exhibent æque ac peculiaria doctrinæ bonæ præcepta. Nā cū uel ipsam ignores grammaticen ad minimos usq; characteres componendos, Disiungis enim in scribendo syllabas aspiratas quæ nullam adhibent aspirandi rationem: reliqua sunt apud te barbara: qui possim hæc conticescere? Me uero dicis: non hominum more triuere. Non eorum inq; hominum more me fateor uiuere: qua tra sequuntur uestigia nebulones: cum istud non uiuere sit: sed mori. At eorum quidem sententia uiuo: qui longe abs te tūcq; parib⁹ absunt: q; bonis uacant artib⁹: non sepeliunt inter epulas: non stertūt in lectulis cū scortis: non sunt in tessera impediti ut tu ioles. Quid em̄ aut cogitas aliud die noctuq; aut dicis: aut facis: q̄ eiusmodi quicq;? Qui sunt tibi socij? Ganeones: parasiti: scurræ: tabernarij: coqui: fartores. Quibus om̄ia credis tua? Pueris: meretricib⁹. Vbi sp̄ uerfaris? In fornicib⁹: meritorijs: thermis. I maledicte ac elate: nec oib⁹ de te cachinnū moueas: & quæ nescis: saltē discere. Ex Mediolano. viij. Kl. Aprilis.

Inuectiua grauis.

Demosthe. Cum ex omni hominum genere deceat illos imprimis detestari: qui mali sunt: Tum ut docuit Demosthenes: inter malos ipsos existimandi sunt illi pessimi: q; cum omni sint polluti scelere: quasi uiri graues atq; censores: audēt alios (a quorum moribus bonis in quā atq; innocentissimis plurimum absunt) castigare: accusare: dicere perditissimos: & in eos insolentius inuehi. Ad quos illud Lauronia Iuuenalis inquit: Tertius e cælo cecidit Cato. Nam si recte considerent illius satyri uersus: Clodius accusat mœchos: Catiлина Cethegum. Et rursus: Quis tulerit Gracchos de sedi tiōe quærētes? Quis cælū terris nō misceat & mare cælo si fur displiceat Verri: homicida Miloni? Ad teipsū cōuertet hanc sententiā: & Antoniū dicet illū esse: q; coegit satyrū loqui. Proinde si maluisses audire Ciceronē dicentem: neminē ad accusandū debere paratū esse: nisi & ad inno-

centiam suam exprimendam promptus sit: q̄ tuam istam
tam insolentem in dicendo licentiam frænasses aliquan-
tulū tete cobuiffesq; tuam tam insulsam mordacitatem
poti⁹: q̄ in me tam imprudenter: Immo tam furiose irruis-
ses. Tūc tibi diuus Hieronym⁹ occurrisset: consulissetq; Hieronym⁹
inquiēs: Nihil est foedius risu in risione dignissimo. Quali
uir religiosissim⁹ uideris nostro succurrere ordini: nō pro-
bas uiuentes liberi⁹ religiosos: leges reformas bene uiuē-
di: Ministros & præfectos monasterioꝝ admones: qd agē-
dū instas: doces: precaris: consulis: & qd deteri⁹ est pecu-
nia corrūpere conaris. Nihil prætermittis quod dicas no-
bis profuturū: quasi & tu solus uideas quid conducatur: &
cæci sint cæteri: & tu sapias unus: insipiant alij. Nunc ego
quod in fabulis legitur: uideo lupū esse monachum esse
cū: Immo nūc est locus euangelio: Vt uenias in uestimen-
tis ouiu: qui es intrinsecus lupus rapax. Audes tu quemq;
accusare in obseruantia aut ordinis nostri obseruantiam
docere: qui omnium es inobseruantissimus religionis: pi-
etatis: paupertatis: charitatis: & ipsius deniq; christianæ fi-
dei: Vide ne hoc tam ridiculum deniq; sit: q̄ quod maxi-
me. Nam admirabili⁹ esset uidere te religioni uacantem a
qua semp tanq̄ a pniciosissima peste abhorruisti: q̄ si (ut il-
le inquit) mulier uitulum: uel si bos æderet agnū. Tu nūc
e cauponula clanculū redijisti ad monasteriū: nūc e fornic-
bus: nūc a pusionū cōmercio: nunc a uittata sacerdote ad
hæc sancta administrāda. Vbi est tuo matrimonio tibi reli-
cta pecunia? In fœnore. Vbi matris dos? In fœnore. Vbi
quæ clanculū assidue furrīuisti monasterio: In fœnore. In
qb⁹ uitæ gradib⁹ cōsumis hæc fœnore quæsitā: In gula: in
ocio: in scortis: in cōuiuatiōib⁹: inq; cōpotatiōib⁹: ebrieta-
tib⁹: sceleribusq; demū oib⁹: qbus abiectissima pecudū ex-
prima cōditio: Sardanapali instar: aut Smynderide syba-
ritæ. Qui hæc ignorat diligentius inquirat: aut ad me ue-
niat: testibus argumentisq; probabo dignissimis: ac omni
exceptiōe maiorib⁹. Sunt Mediolani Romæq; processus

Euangelii

Iuuenalis

Sardana-
palus
Smynde-
rides

quibus de ecclesiasticis rapinis conuinceret. Sūt & alij Plac
 centiæ Papiæque quibus compertus in sceleribus atrocissi
 mis æs dedit nō mediocre: ne plecteret publiceque damna
 retur. Sunt de nostris non pauci: qui si querantur: cogan
 turque dicant: quo eum comitati sint de quo loquor: ubi sæ
 pius pernoctauerit: quid egerit: quibus in discriminib⁹ ui
 tæ induxerit illos. Sed esto sis malus quantū uis O bælua:
 sis perniciosus: sis inq̄ nefarius. Sed non oblis: nisi tibi: sis ri
 diculum monachorum: mimus religiosorum: sis inq̄ inter
 nos simia (& ut illud est Iuuenalis) fraterculus ille gigantū.
 At non audeas o bestia uelle uir bonus & uideri & existi
 mari: nec te ijs ingeras negocijs: quæ longe absunt ab in
 genio tuo isto: inq̄ tam hebeti ac panicario: sed malicioso:
 sed uersuto: uafro: uersipelli: doloso. Quid enim ut fiat in
 stas: ut Insubres ac præcipue Mediolanei pellantur hinc:
 exteri succedant: bonæ (ut dicis) legi paratiores: ea dūta
 xat hac fingens ratione: ut nobis absentibus tu ministres:
 tu gubernes: tu omnia tuo nutu imperioque modereris? O
 sanctū hoc monasteriū te duce: O faustum: fœlix ac fortu
 natum æuum hoc: quo tu monasterij hui⁹ instaurator de
 clareris. Non sunt igit̄ nostri tam ad bene beateque uiuen
 dum accincti: parati atque apti: quæ tu? Potes tu quicquid O igna
 re: O impudens: O pessime: quod nos nequeamus? Absit:
 absit: absit inquam error iste patres optimi: ut hic præsit no
 stris: ut hic nostros propellat: ut hic hypocrita nobis impe
 ret. Præponite quem malitis: modo istius malitiæ non sit lo
 cus. Præponite nobis sæuerissimum quæque rectorem: mor
 do & iste cogatur ab illo: uiderique aliquando possit quis sit
 homo: quareque institit usque adeo. Ex Mediolano. viij. Kalē
 das Aprilis.

Synonyma inuectiua.

Omniū es sceleratissimus.

Nihil est in te nō flagiciosum.

Nullius es sceleris expertus.

Tam abes ab omni laude: quæ uir optimus a flagicijs.

Nihil est tibi cū bonis commune.
 Antiquius in te nihil est incontinētia.
 Ut es oim imprudētissimus: sic & impudētissimus.
 Viuis tu qdem pessime ac pnciosissime: si bæluarē dici uti
 ta: at nō potius mors debet.
 Amas oia male uel facta: uel dicta: uel cogitata.
 Quid est obscœni quod non dicas: quid perditū quod nō
 audeas?
 Es una eadēq; oim uoce sentina sceleꝝ cloaca foetidissima
 Tunc tu plurimū oblectare: cū plurimū peccas.
 Nullū est tā uastū & abominandū crime: qđ tibi leuissimū
 facillimū ac minimū nō uideat.
 Adbibes scelerib⁹ omnē operam.
 Quo mai⁹ est ac rarius uitiū: eo te illud delectat magis.
 Ab omī uirtute alienus cūctis criminib⁹ uacas.

Titulus. xliij.

Amatoria honesta familiaris.

Quanta sim erga te beniuolentia: nō est facile dictū. Nam
 si uero illud a Cicerone dictū est inuitari nos ad amādos Cicero
 quos nunq̄ uidimus: in quibus sit uirtutis simulacrum: quo
 debeo esse in te studio: quem uidi nouiq; uisq; omni laude
 cumulatū: Habes tu qdem quæ in homine sunt rarissima:
 ingenuā indolem: fœcunditatē ingenij nō mediocrē: do
 cttrinam quæ longe lateq; superat ætatem. Esq; (qđ maxi
 me probandū est in hodiernæ tempestatis hominib⁹) om
 niū humanissimus atq; q̄ gratissimus: nec te officijs uinci
 sinis: nec cuiq; es difficilis. Amo te igitur uæhementius &
 abs te amari cupio: nō q̄ rear posse te mihi amore parem
 fieri (superabo te semp) sed q̄ non amem: a quo nō amerē?
 Quod tūc fieri posset: cū tu maiorib⁹ occupatus negocijs
 posses mei non meminisse. Id ut ingrati esset hominis: ita
 cōtra oēm humanitatis tuæ naturā atq; uim. Nam si uero
 dictū est a Seneca: Si uis amari: ama: necessariū ē ut amet Seneca
 q̄ amat: eūq; in naturā & bene uiuendi rationem niti qui
 cum amet nō amet. Si quid ego postulare turpius: aut

attemptarē in decori: non essem amandus: teq; mihi non
 respondentem in amore nō accusarem ingratiudinis: ac
 mecum ipse potius magnificarem honestatemq; ac pudici-
 tiam tuam nequirē non laudare. At ubi tua me ad amā,
 dū inuitauit p̄bitas: egregia laus: sūma eruditio: q̄s potest
 non probare animi mei sententiā? Quis te nō improbare
 si nō respondeas? Ama me igit̄ mutuo: & aliquando q̄c̄q;
 ad me dato litterarū: q̄bus optimū consequar amoris erga
 te mei fructū: legendis s̄penumero doctissime abs te ex-
 aratis. Quid em̄ iucūdius ad me deferri possit: q̄ quā tu tā
 disertus elegātissime p̄feceris? At cōtra tu me: meisq; omī-
 bus æque utere: ac te tuisq;. Tunc em̄ me mihi rem gratis/
 simā effecisse cognoscā: cū tibi gratificari me posse duxe-
 ro. Incredibile dictū est: q̄ tibi cupiā morē gerere. Ex Me-
 diolano. vj. kl. Aprilis.

Amatoria honesta familiarissima.

Amo te plurimū ob incredibilem doctrinā tuam: cupioq;
 abs te mihi in amore responderi. Qd̄ cū feceris & officio
 simul tuo satisfeceris & desiderio meo: cum neglexeris &
 a uirtute defeceris & spem fefelleris meā. Horū utrum &
 ipse uelim: ac expectem: & te deceat: tu te iudica q̄ uir es
 prudentissim⁹. Si me ad te amandū tua promouit eruditio
 ac probitas: fac ne uel rudis uel improbus uideri malis: q̄
 qualis es. Ad hęc aut̄ scribe nō nihil aliq̄n: ac iube ut & lit-
 teris tuis elegātissimis iucūdus mihi sis: & mea utaris opa.
 Vale. Ex Mediolano. v. kl. Aprilis.

Amatoria honesta grauis.

Cum nihil ab me quæri soleat diligentius: q̄ ut iactura nul-
 Laetantius la sit t̄pis. Nam ut Laetanti⁹ docet: ne qd̄ frustra fiat prouī-
 dendū est: tū hoc etiā diligenter ingrit: ut in ingratū non
 sim officiosus. Nam & si officiū in neminē est negligendū:
 Sophocles ut uoluit Sophocles: tamen duo sunt pro Euripide officij
 Euripides genera: quoꝝ aliud exprimit liberalē in b̄nmerentē: aliud
 Duo officij prodigū in ingratū. Vtroq; nos amāt reges ac dii imorta-
 genera les. Vno sunt hoies laudandī. Nam uel ipsi reges: atq; dii:

quod Theophrastus inquit cū uiderint nos non respicere officium reuocant. Nos homunculi: quibus non licet: nec est semper facultas reuocandi: quod dederimus: desinimus potius dare (si sapimus) quā si dederimus: sperem⁹ reuocare: cum etiam nos Sulpitius iurisconsultus admonuerit: melius esse non soluere quā male solutū repetere. Cū igitur ad amandū aliquē nos ducit: inuitat atque trahit: quodammodo ulla illius egregia & rara uirtus: nisi nos ab eodem amari sentiamus: frustra nostrum nos officium impendere: ac tempus terere intelligimus. In quos illud Ouidianū iure dicendū sit: Quid barenæ semina madas? Non pro futuris littora bobus aras. Merito possim⁹ uel Belidū uindas haurire: uel Sisyphæo saxo laborare: uel Ixionæ in uolui rotæ. Quāobrem cū ad te amandū: non una: sed plurimæ tuæ sumæque uirtutes allegerint: ut si te non amē totamēte sim penitus amens. Amo profecto tam sincere: tam uere: tam perfecte: ut eorum cesserim nulli qui scribuntur apud ueteres tam artis deuicti amicitiae uinculis. Sed ut amer abs te pariter cupio: ne frustra sim in amando perplexus. Haud enim uereor non amari: sed eo quidem amandi officio mihi non reponi quod expecto. Nam ut ad te amās crebras litteras dabo: sic referri uelim responsa: ut mutuos dem accipiamque amoris fructus. Ait enim quod non nescis Aristophanes: præsentis consuetudinem quā familiarissimam amantes habere: absentes uero litterarum usum. Itaque quod diu his erimus locorum interuallis disiuncti: litterarum contendamus officijs: alter alterum superare: quāquam elegantia dicendi abs te uictus te semper amando superabo. Scio quod dicam: nunquam amando me uincas. Prior incepti tuis allecandis laudibus: Tu me sequeris. Vocatus respondebis. Auctor huius ego sum beniuolentiae. Cum facile sit inuentis adde-re. Prima laus in inuentione consistit. Amat: ait Seneca: qui te prius: is te ducit. Dux ducto maior est. At Homerus uidentem præfert cæco: qui in alio intelligat quod in se nequit intelligi. Ego te amo: quoniam es doctissimus: eru-

Theophrastus

Sulpitius

Ouidius in
epistolis be
roidum

Aristophanes

Seneca
Homerus:

ditissimus: disertissimus. Tu quid in me uides: cur ames?
 Nihil profecto nisi quod amaris. Non es in amando officiosus.
 Sed si non ames ingrat⁹ appellare. Tu in me cæcus. Ego
 in te uides. At amando simul impera non nihil: ut usus ope/
 ra mea: uel ingenio: uel facultatibus uideare mutuo me
 amare. Nam ego ubi uidero quicquid in te: quo mihi sit opus
 non desinam querere. Si dabis muneri tuo fatissacies: si ne/
 gabis: non ego: sed tu peccaueris. Quod si quid in me ui/
 deris quo tibi gratificari possim: nec eo sis usus: perinde
 malefeceris: ac si auarorum more a tuis abstineris reb⁹. Mea
 enim omnia sic sunt in te conuersa: ut ego quoque conuer/
 sus sum: a quo nunquam aberis: & cum quo: quanto erimus locis
 disiunctiores: tanto eris charitate coniunctior: tanto tibi sum
 semper futur⁹ deditior atque dedicatior. Modo tu me pari/
 ter ames: nec indignum putes existimare: debere te hoc mi/
 hi quod te amem tam mirifice: ut nihil supra. Ex Mediolano
 iij. kalendas Aprilis.

Synonyma amatoria honesta.

Ego te plurimum amo.

Incredibili sum in te beniuolentia.

Cupio ut mutuo me ames.

Expecto abs te in amore mihi responderi.

Si uis non esse ingrat⁹: ama me ut amaris.

Si me mutuo non ames: sis omnium ingratissim⁹.

Quod te primus amare coepi: debes tu plurimum mihi.

Fac ut meum in te studium non negligas: sed in amando
 respondeas.

Ama me ut te amo.

Cum amem te honestissime: tu pariter ama.

Quando tua inuitat ad te amandum me uirtus: ne te ingra/
 tum exhibeas.

Ne te inferiorē respondēdo præbeas: quā in tua amanda uir/
 tute prior ego sim inuentus.

Cum intelligas quā te sincera mente amem: non ducas indignum
 si me mutuo ames.

Imitare in amādo si potes fœcūdiſſimos agros.
 Nunq̄ amādo me ſupabis: ſed ut annitaris cupio.
 Ego qđ abs te quoq; poſtulo: in amādo nemini ceſſero.

Titulus. xliiij.

Rei nouæ nūciatiua familiaris.

Quid hic agat noui nūciaturus quod potiffimū ſcribam;
 aliud non habeo q̄ qđ ad nos attinet. Vir ille bonus (hoc
 eſt omnium fraudulentiffimus) oppugnat hic bonos om-
 nis: inuenitq; paſtorale quoddam lupus tegmen: ut quia
 non uiuitur in hoc monaſterio: ut ait: obſeruanter: exteri
 hic traducantur: pulſis noſtris Inſubribus: quaſi uelit ob-
 ſeruantior eſſe reliq;: aut non potius occupare monaſte-
 riū: ut ſolus imperet: & ſuis ſceleribus omnia polluat. Nos
 obſiſtem⁹ quantū opera: ope: conſilio: amicorumq; fauo-
 ribus poterim⁹. Sed præcipue dei optimi maximiq; auxi-
 lio: qui non feret has ſordes hiſce fraudibus tegi. Cætera
 hic omnia quieſcūt. Nam dux Inſubriū & mater & fili⁹ be-
 ne ualent. Pacata ſunt quæq;. Bene ualeamus ſinguli. Tuū
 ad nos aduentū expectam⁹. Vale. Ex Medioloano. iij. Ka-
 lendas Aprilis.

Rei nouæ nūciatiua familiariffima.

Hic frumenti maxima eſt charitudo. Viuim⁹ omnes diffi-
 culter. Nam & de peſte non eſt ſuſpicio mediocris. Pullu-
 lant enim ſigna quædam: qbus manifeſto cognoſciē quid
 impendat. Fit coniectura de pace poti⁹ q̄ de bello: tamen ſi
 uideantur quædam ſignificare bellum: quibus diſcordiæ
 populorū flagrāt: Sed futuroꝝ ſolus eſt arbiter Iuppiter.
 Tua coniunx aliquantulū ægrotauit: nunc conualuit. Fi-
 lius tuus natus maior eſt in litteris diligentiffimus. At plus
 longe delectatur poeticis: q̄ legibus. Quicquid conat di-
 cere: carmen eſt. Inuito nequit ſydere annitat: operam ad-
 hibe: ne plus ſapere uelle uidearis q̄ ſapias. Inuitis nihil eſt
 contendere fatiſ. Frater tu⁹ ex thracia ditiffim⁹ redijt: nec
 q̄q; plus cupit: q̄ te corā intueri. Cito (ſi ſapis) redi. Vale.
 Ex Medioloano pridie kl. Aprilis.

Rei nouæ nūciatiua grauis.

Libanius Non paruū in scribēdo mun⁹ Libanius constitutū esse dicit: cū amicis p litteras res nouas nūciamus. Sic em̄ illi res audiendaz nouitate delectant: & nos officio functi ea in re sum⁹. Nam si hō (ut a Platone didicit Tullius) sciēdi cupidissim⁹ ē: uel eas res scire plurimū desiderat: quæ gerūt ubiq; nouæ: præsertim in patria: a cuius salute sua pendet semp̄ salus: & cuius cū incolumitate sua incolumitas est cōiūctissima. Qd̄ ego mecū aio uolutās (q̄ppe q̄ tibi sum detitissim⁹) cōstitui te de ijs reb⁹ reddere certiorē: quæ hic assidue fiūt. Naues triremes: biremes: myoparonesq; parant q̄ diligentissime: ut ingēti uiroz lectissimoz numero clasq; potētissima in turcoz expugnandū prodeat tyrānū. Lecti sunt autē ex om̄ibus ordinib⁹ uiri fortissimi: quoz senatores triremibus biremibusq; præsent. Equestris autē ordinis nauæ nauib⁹ instent: ex plebe honestissimi myoparones regant atq; scaphas: æs grande datum est mercisq; propolita multo maior. Ab insubribus huc & pecuniæ multæ missæ sunt: & hominum cateruatim stipatorū non pauca massa. Regem Hunnoz inquit: sese huic expeditioni tam acriter deuouisse: ut mortē potius sit subiturus: q̄ sine uictoria in Pannoniā rediturus. Francoz autē & Britannoꝝ reges in hanc expeditionē paratissimos scim⁹ ut iam iter aggressi sint. Deum autē optimū q̄s dubitat esse miseris calamitosiq; christianis affuturum: Omnia sunt igitur ita nobis appaꝛata: ut in portu nauigare dici possimus. De ualitudine Venetozū nihil attigero. Tantus est em̄ in hāc urbē ex uarijs concursus urbib⁹ ut undiq; indies pestilens morbus afferat: nec satis ualere possimus. At pro ea ualitudine: quæ in urbe q̄dem esse in ijs potest: qui suæ uitæ custodiam adhibent: nos curamus: quantū possumus ne ægrotationem incurramus. Sempronius diem obiit. Cæteri omnes tui bene ualēt. Vale. Ex Mediolano Kalendas Aprilis.

Synonyma rei nouæ nūciatiua.

Hic omnes bene ualeamus.

Hic annona cara est.

De bello nihil hoc loci dubitat.

Turcorum exercitus fugatus est.

Armat hic classis in turcos.

Aes grande militibus datum est.

Maximus fit in turcos apparatus.

Tuus frater nauigauit in Syriam.

Pater tuus ex Danubio rediit.

Teutonici pugnant cum pannonibus.

Expeditio in Bosnos celerat.

Romae sumus pontifex designatus est.

Nihil est tuo filio iam conualescere metuendum.

Audium hic te aegrotasse: sed continuo conualuisse.

Tanta hic sunt frigora: ut omnes unda hic riguerint.

Supplicationes hic pro uictoria christianorum triduo factae sunt.

Nihil amittit in hac urbe: quod ad uoluptatem attineat.

Hic ciues assiduus uenationibus uacant.

Qui sunt in hac urbe meliores: plus studet libidinibus.

Rogat te Tullius: ad se scribas nonnunquam.

Mirat tua coniunx: quod se adeo negligas: ut de tua ualitudine nihil usquam sibi significes.

Omnes hic tuum ingenium summamque doctrinam admirant.

Titulus. xlv.

Publicae fidei precatua familiaris.

Cum istuc ire plurimum cupio princeps optime: tamen non abs te: in quem nihil unquam peccauit: sed ab istis uerbentius in me quicquam patrari metuo: quibus aliquid debeo nummuloque: nec haecenus expedire potui quod debebam. Nam rugientes quasi aduersus me leones nolunt meae consuli salutem: nisi prius fuerint quod crediderunt consecuti. Ast nemo dat quod non habet. Quod Agathon ait: non si quid possim animi Agathon aduertunt: sed quid uelint. Difficile impossibileque fit ut ex aridissimo quidem saxo hauriatur unda uel sanguis. At illi sic uolumus. Nunquam redibis in patriam nisi soluis. Unde sol-

uam? Tua interest. Ad te igitur humanissime confugi princeps: qui soles omnium esse misericordissimus: non qui per tam hanc pecuniam omnino remitti mihi: spemque creditoribus eius unquam adimi recuperandam: sed ut illi non exerceant in me iracundiam mihi liceat libere istuc ire indeque ad annum usque sapienter pro arbitrio redire. Interea promitto me omni opera curaturum pro uirili mea: ut illis satisfactiam. Vale princeps optime. Ex Mediolano quarto Nonas Aprilis.

Publicæ fidei precativa familiarissima.

Accederem istuc nonnunquam uir clarissime ut cum principe te uissem: & negocia mea procurarem si liceret: Sed sunt quibus nonnihil debeam æris: quæ assidue interminantur curaturos se meam captiuitatem si istuc iuro: nisi prius secum paratus fuero. Conditionem autem nullam uolunt: nisi ut soluam. At non nescis: quæ me iam menses aliquot oppresserint casus terra marique. Nam & mercatura mari mihi fuit plurimum detrimetosa: & agricultura terra me fefellit. Quare te unice rogo: me commendes principi nostro humanissimo: eumque roges publicam mihi fidem sua benignitate largiat: ut istuc ire: indeque pro libito redire possim. Vale. Ex Mediolano. iij Nonas Aprilis.

Publicæ fidei precativa grauis.

- Solon** Fidem publicam a populis & principibus postulari docuit Solon oportere: cum timeretur quicquid uel in uita uel in re ipsa. Nam uel erratum sit quippiam: uel id minus: sibi cauendum esse diligenter Modestinus admonuit. Aliquam sunt delatores: quorum murmurata timentur: ut apud Neronem multi sunt interempti: plures cruciati: multi fortunis ac uitæ parte spoliati. Nonnunquam interueniunt inimicitiae: quæ a malis exoruntur cum dominis. Aliquam uero solent occurrere alia & alia casuum genera: quibus quod non prouidet: facillime in miseriam incidit laqueos.
- Hagesilaus** Publicam autem fidem Hagesilaus tanti uoluit esse: ut quæ eam uiolaret: communi totius gratiæ persecutione deberet etiam in templis ante deorum dilaniari simulacra. Quid enim in uita super

esset fidei: aut pietatis: aut asyli: si principes suā fidem non
 seruarent: quam uel hostibus seruāri uoluit Attili⁹: & do/ **Attilius**
 cut Cicero: Aut enim cum postulat a calamitosis & quo/ **Cicero. 3. of**
 uis hominum genere: negetur: aut promissa seruetur: nec
 in fide publica (ut iussit Xenophō ille socraticus) iusta ne **Xenophon**
 an iniusta promissa sint: quærat^r posteaq̃ promissa sunt:
 sed obseruentur nulla interpretatione adhibita: pura: nu/
 da: simplici & intacta. Ego tandem quid sum postulaturus
 ut clæmentia tua functus primū remittas mihi quod pec/
 caui. Fateor enim me commississe in tuam maiestatem: sed
 per errorem: ita me adiuuent superi. Non fuit culpa pec/
 catum: sed quia tanti est in maiestatem peccare: sed id im/
 probas: & indulgendum non esse ducis: producendum
 saltem non stabilendum consilium istud uelis. Da mihi fi/
 dem publicam: ut istuc & in omnem regionem tuam: sin/
 gulasque terras mihi liceat impune ire: pernoctari: mora/
 ri: semelque ac pluries id exequi: ac inde libere discedere:
 nulla interueniente querimonia: cuiusquāue inquietatio/
 ne. Id si tua benignitate consequar: in hanc rem publicas
 mihi decerne tuas litteras tuæ uoluntatis ac fidei mihi te/
 stes: superaue tua mansuetudine malignitatem erroris
 mei: quod cū te orem unice princeps clarissime: tum spe/
 ro mihi non negaturum. Ex Mediolano pridie Nonas
 Aprilis.

Synonyma publicæ fidei precatia.

Rogo mihi des fidem publicā.

Posco abs te publicæ fidei litteras.

Insta cū principe pro fide publica.

Saluū conductū (quē uulgo dicūt) abs te posco.

Da mihi: ut impune istuc eam ac redeā.

Fac ut ad uos mihi pateat liber & accessus & redit⁹.

Ne neges mihi fidē tuā o princeps.

Cōcede ut tut⁹ ad uos ueniā: reditur⁹ p arbitrio meo.

Nibilo mihi magis es gratificatur⁹: q̃ si pro me publicā ab
 isto senatu fidē exoraueris.

Ego te unice obsecro: quæras ab isto populo litteras publicæ fidei.

Vt asylo tuo tut⁹ istuc eã & regrediar: quæso mi princeps.
Vt nullo impedimento inuoluatur: si istuc iuero te oro mi consul.

Præsta mi humanissime regule mihi ueniendi tuas in urbem redeundiq; quotiēs uoluero: liberā facultatē.

Cōcede p deū imortalē mi prator: ut nulla ingruente uexatione istuc ire: indeq; quotiēs mihi libuerit redire liceat.

Da mihi te rogo maximope: impune ad te ire facultatē.

Titulus, xlvi.

Historiæ narratiua familiaris.

Belgæ Cum Belgæ conuenissent cū Germanis ijs: qui Rhenū in
Lothoringi colunt: posteaq; illoꝝ dux Carolus bello Germanico peremptus est: Lodouicus rex Gallorum adorsus est eos: ea spe ductus ut omnē illū occuparet potentatū. Causas aut inuenerat belli: qd̄ ad se diceret pertinere uniuersam Galliam: cuius partē in Belgis dicebat ab Allobrogū ducib⁹ Philippo patre: ac Carolo filio iam pridē potentissimis occupatā. Existimabat aut facile Germanos aut sibi fautores: aut aduersarios nō futuros: q paulo ante societate aduersus Allobrogē Carolū tuebant. Itaq; & ob inita amicitia: & ob odiū uetus in Belgas principes: ducebat eos sibi futuros auxilio potius q̄ detrimēto. Fracti sunt tñ iam ter: ac fugati cū suo iāq; duce Belgæ (ut ita dixerim) tā dissipati: ut eneruati dici possint. Hæc historiæ narratiua est eplā: quæ familiariter ac succincte oia expresserim: & p tabellarij celeritate uoluerim ad te aliqd ex historia scribere. Bene uale. Ex Mediolano. Nonis Aprilis.

Historiæ narratiua familiarissima.

Cum essent cōfecta repagula moenia in liburnis a Venetis ad quadraginta fere passuum milia: incursione turcorum improuisa: & repentino q̄si torrente influente: diruta sunt ea parte qua magis uidebantur esse tuta & inconcussa. Turcorum autem ductu conuenere ex finitimis plurimi

in crebruisset hæc uox: apud sapientes minime crederet: res tamen sic haberet: ecce diui loannis diem festum: quo pecunia ex thesauris amplissimis illis debebat in militiam diuidi: ex qua omnes erant futuri q̄ditissimi. Conueniunt illi cū Salualalio cūcti lætissimi: ad expugnādosq; superos imperatoris iussu paratissimi: modo illi uisum foret: ut gigantes fecisse fabulant. Credulus quoq; Salualalius non latet: exultat: ac gestit eo die se ratus fundamenta iacere ad imperiū orbis occupandum: neq; regina inuenit: nec fouea quidem illa. Hiatusq; quo ad eam iter erat: inquiriē diligentius. Eo minus inuenitur: nec inuestigari quidem signum potest: ubi nam esset ille aditus. Cum re perditā speq; sublata: simul eis loci aufertur memoria. Illud se uident illi. Sunt qui uelint in eum impetu factō cædere in frustra præuaricatorem: quem putāt ac præstygijs usum. Sunt qui eos frænant: nec desperandum esse ducant: quibus minime fieret uerisimile: hunc non interim latuisse: si quid errasset: aut nō in præstygijs perferuasse: si hoc sciret. Sunt qui simplicitatem illius minus esse castigandam censeant: q̄ cæterorum: præ cupiditate uasaniā: qui adhibeant illusionibus infernis fidem. Ex ijs fuit qui dæmonis quandam retulerit hoc modo fabulam. Malus dæmō o socij plurimum solet fauere uiris: illosque sæpenumero pro sua uirili obsequi. Quod cum sæpe alias: tū semel ubi miles quidam in tantam esset uitæ asperitatem redactus: ut neq; per senectutem militaret: nec ei quicquā ad uiuendum necessariū subministraret. Is enim cum sese in templa sæpe colligeret: superosque rogaret suæ mendicitatis misererentur: tandem cuiusdam uetulæ admonitus per suasusq; consilio: candelas aliquot reliqua sibi emit pecuniola: & accensas inter sanctorum simulacra in ecclesia depicta diuidit: cuique suam affigens atque orans suæ calamitatis subuenirent. Cum una superesset candela: diuisis cæteris: uideretq; dæmonem catena deuinctum: alligatumq; diui Leonardi ad pedes: En inquit & tibi cæreum uotum

Gigantes in
superos

Dæmonis
fabula

ut non boni me solū adiuuent cælites: sed & tu stygiæ dæ/
mon. Is noctu uisus est ei militi sic loqui: q̄ te plus ego ad/
iutem: q̄ ij cuncti: quibus tot candelas accendisti: accipe:
hic est maximus thesaurus: eum tibi dedico: hisque dictis
euanuit. Miles quid faciat nescit aliud. Erat enim ut uide/
bat in prato mundissimo: lapidem non habebat: nec quic/
quā quo signaret locum: mane ut statuerat rediturus: de/
ponit illic superfluum onus: credens id mane se in prato
inuenturum: inuenit quidem: sed in lecto. Hæc solet dæ/
mon. Hæc debemus prouidere. Coeperunt omnes ride/
re: locumq; dederunt fabulæ. Vale. Ex Mediolano quar/
to Idus Aprilis.

Synonyma fabulæ expositiua.

Hic mulier est uir effecta.

Nihil est in hac urbe cōmunius atro.

Asina peperit agnum.

In unā canem tres simiæ sunt cōuersæ.

Iuppiter in formā est fauni uersus.

Lupi solēt hic diligenter de ijs rebus prædicare: quæ red/
dere solēt oēs q̄ religiosissimos.

Vinū scio ubi ex aqua conficiat.

In Apulia sunt boues aurū effodiētes.

In Lydia dicūt formicas aurū effodere solitas.

Mulier formosissima in fœminā euasit pudicissimā.

Seneca cui nihil odiosius in tita q̄ mulier uxore duxit.

Pueri duo facti sunt Insubria cōtinuo senes.

Si senē tyrannū audis: admirare.

Mimi ac scurræ deligunt Athenis in præsides.

A Romana dignitate illa quidem censoria plurimum ab/
est grauitas.

Ab insulis abest omnis leuitas.

Nihil est in uiro doctissimo præstabilius ignorātia.

Qui disertissim⁹ dicit Cicero: nō audet se cū eloquētia cu/
iusdam cōferre noui.

Agnus apud nos candidissimus: q̄ per urbē tagabat: in ti/

grem maculatissimā uersus est.

Amic⁹ ille q dormitat: oua solet in lecto sæpe cōficere.

Titulus. xlvij.

Exemplificatiua familiaris.

Poesim inquit Symonides picturā loquentē esse: at picturam tacentem esse poesim. Vt enim debet poeta describere proprietates rerū atq; personarū: nihilq; prætermittere: qd' ad ullius artis expressionem pertineat: sic pictor nihil negligere qd' ad rem personamue perfecte cognoscendam perquiratur. Nisi cæsarem tibi declararit historia: nisi post historiam ex hui⁹ re gesta: physion omia expresserit: qualem oporteat esse: q bac aut illa est natura: quiq; hoc aut illo uersatur in actū: nisi affectus naturales multa rerū experientia cognoscis: nisi ea prosequi possis ul' carmine: uel pictura singulari: qbus non recitari: aut pingi uideatur: sed homo uideri uiuus in agenda re persistere: certe neq; poeticam bene tenes qui scribis: nec picturam qui coloribus inuolueris ac tabellis. Vt enim Homerūs æque recitat Vlyxis naufragiū: præcedentibus tempestatis signis succedentibusq; procellis. Idemtidēq; factitauit apud nostros Virgilius at armatos ferocios inducit: censores grauios res: consules æquiores: turbam loquaciorem: sic & reliqui debent imitari: qui poetarum nomine uelint appellari: illudq; sequantur: quod apud Horatium est: Vos exemplaria græca nocturna uersate manu: uersate diurna. Id nisi facturi sint: animaduertant Horatianū rursus illud: Cur ego si nequeo: ignoroq;: poeta salutor. Vt enim recte dictum est ac sapiēter: Quā quisq; norit artē: in ea se exerceat. Sic Alexandri Macedonis exemplo nō loquamur poti⁹ Persice: q̄ si loqui nesciam⁹: linguē illā profitētes: auditorib⁹ ridiculo simus. Alioꝝ exemplis uiuendū est. Vale. Ex Me/diolano. iij. Idus Aprilis.

Symonides
Proprietas
poetæ

Homerus

Virgilius

Horatius
in arte

Alexander
magnus

Exemplificatiua familiarissima.

Vt ignoscam Antonio: rogas. Exemplo cæsaris: omnia memoria teneo: præter iniurias: & ut Hagesilaū imiter dicētē Hagesilaus

Iulius cæsar

cum transactū est crimen: iniuriam e mente deleui: sic ego uix postridie illius diei: quo decoctor Antonius me fraudauit: sum illius doli memor effectus. Itaq; ne parcā: opus est: iam dudū peperci: ac ex animo aboleui fraudem illam. Sed ut in gratiam redeat: nō postulas: quod ego admissurus sum nunq̄ negligētiae genus: ut alijs fallendi similem præbeam occasionem. Eum igit̄ non sum odijs infectaturus: neq; ab alijs principib⁹ quæsiturus ut plectat̄: sed neq; mea gratia ei peccandi alijsq; daturus exemplū. Vale. Ex Mediolano pridie Idus Aprilis.

Exemplificatiua grauis.

- Horontes** Non iniuria placent Horonti Artaxerxis genero (quicq̄ psuadere quisq̄ uellet) exemplis firmandū esse: ut quas puestigia proficiscentib⁹ præcedentiū paratior esset ac tior gradiendi cōmoditas. Nam & Hagesilaus ille rex sapientissimus dicere solitus perhibet̄: nō esse quicq̄ ulli dubitandum: qui bonorum hæret exemplis. Xenophon autem ait: Et si solent qui errare cupiunt exemplis maiorum: qui mali fuerint gaudere: quasi cæci a cæcis ducti. At bonorum exemplo uiuentes securissimam habent uiuendi rationem. Ambrosius igitur ille non doctus minus q̄ sapiens: magnam parari sapientiæ putauit uiam: cum exemplis bonorum alliceremur ad bene beateque uiuendum.
- Aristoteles** Nam & Aristoteles illos refert Hesiodi uersus. Optimus uersus He ille quidem qui per sese omniā noscens: Præceptor suus siodi ipse sibi meliora peregit. Ille bonus rursus: monitus qui Demosthe/ recta peregit. Sūt enim: ut Demosthenes dicebat: doctores rum hominum admonitiones: | exempla pariter quæ possimus imitari: cum nihil in mediū afferant docti: quod aut non sit in recta fundatum ratione: aut inde sumptum atq; translatum: quod latam habeat auctoritatem: atque plenam. Cum igitur ad te frater optime scripturus non nihil essem de ijs quæ te censerem oportere sequi: sum arbitratu exemplificatiuo utendū scribendi genere: non qui te aut doceā: aut hortet: aut admoneā suadendo: sed q̄ ante

oculos exēpla ponā: p quæ possis & i luce ambulare: & in tenebris. Alexāder admodū adolēscēs nihil uel dicere solebat uel facere qđ a patre Philippo illo sapientissimo uel dictum accepisset uel factū: dicēs turpe uideri sibi: qui nō didicisset litteras: eū doctrinā p̄fiteri: publice uel docere. At Alcibiades uir deniq; modestissimus proponebat in senes quæstionem: de qua illos audiret cōmentari: bene ne: an male: hoc aut illud ab adolescente nescio quo dictū esse uel factum: nec nomen cuiusq; aperiebat: nec suā dubitationē dicebat esse illam: sed ut intelligeret illorū sententijs quid sibi deligēdū foret. Cyrus aut iunior præmia consiliorū grauiissimis proponebat senatoribus: resq; arduas quasi ad se non pertinentes in medium afferebat: ut prius eorū audiret sententias q̄ opus aliquod aggredere/ tur inconsulto. Cupio te igitur: qui mihi tū ob egregiā indolem charissim⁹ es: tum pro ea quæ mihi cum patre tuo principe optimo fuit beniuolentia: ut Alexandrum: Alcibiadem ac Cyrū imitatus uel nihil dicas uel facias in quo non adhibueris quoquo uel exquisitissimo cōmentationis consultationis uel modo rerum omniū experitissimos: aut earum saltē de quibus dubitas: uiros & doctos: & graues: a quibus uel idem factum aut dictum accipias: ut per eorū proficiscare uestigia: aut faciendū dicendum uel tibi persuadeat: quibus uti queas ducibus. Nam cum multa sint adolescentibus per uitæ nouitatē difficilia: cū id quidem difficillimū: ea in ætate: quæ perfectæ rationis est incapax: non errare: non labi: non decipi. **G**obrem Aristoteles: moralis disciplinæ idoneos auditores noluit esse iuuenes: q̄ quis subdat non differre: iuuenem esse ætate aut moribus: Et Symonides dicat: multos ætate consenuisse qui sunt moribus admodum adolēscētes. Es tu quidē ea ingenij præstantia: ut si quis ex se quicq; egregij discere potest & addiscere: in te hoc debuerit iam radices propagasse. At ea est uiuēdi rectæ parata difficultas: ut uix etiā adhibitis aliorum & exemplis/ & institutis/ & cōsilijs: qui

Alexander

Alcibiades

Cyr⁹ iunior

Aristoteles

Symonides

Ciceronis
& Hortensij
filij degene-
res.

plurimum sapiant: satis nobis sit adiumenti ad eam laudē
capessendam comparatum: qua debemus ornati & uide-
ri simul & esse: ut imortalem gloriam cōsequamur. Quot
cū habuerint parentes eximios: præceptores clarissimos:
auxilia naturæ ac artificij plurima: in pessimos nebulones
euaserūt: Præter Ciceronis ac Hortensij de genere illos
filios: circūspice hodie multos ex omni hominū præstan-
tium genere: quibus nihil facilius / cōmunius atq; paratius
est: q̄ a suis degenerare maioribus seseq; inimicissimos ue-
ræ laudis exhibere. Tu igitur nō adeo uel acumini tuo cō-
fidas: uel ullo ingenuæ tuæ naturæ muneri: nisi omnino
senum assistas lateribus: ab illis qui plurima solstitia cū ui-
tute uiderint: aliquid discas: ab eorū fontibus: qui uiuacis-
sima sunt sapientia: nō nihil nutrimenti haurias. Habebis
ante oculos semp exempla: quibus nixus cadere neque-
as: quorū ductu p̄ rectā uiam gradiaris: quorūq; memoria
semp tibi iucūdior sit. Eo pacto & tibi tua uita suauior fiet:
& me summa quadam afficies p̄petuaq; uoluptate. Vale.
Ex Mediolano Idibus Aprilis.

Synonyma exemplificatiua.

Cæsarē tibi exemplū adhibe imperando.

Ciceronis in eloquētia exemplo nitere.

Fac ut in republica gubernāda Periclem adhibeas exem-
plum tibi.

Neminem in poematis utiliorem tibi Nasone ducito: ac
Marone.

Velim in omni tuæ præturæ administratione: solius Cato-
nis hæreas exemplo.

Noli ab eorū exemplis aberrare: qui fuere modestissimi.
Nunq̄ fallat tua te sententia: si constantia tibi Fabriciū pro-
pones exemplū.

Eris omniū continentissimus: si exemplo tuæ modestiæ
Scipionem præficies.

Vbi non deserueris Vlyxis exemplū: fies assidue pruden-
tior.

Si uis fortissimus fieri: aacide aut Hectoris exemplis fias.
 Scæuolam quære ducem tuarū cōgitationū: si uis iuriscō/
 sultissimus appellari.

Vestigijs hæere Curij: si cupis innocētissimū in corruptis
 simulq; dici.

Nihil erit tibi cum uulgo cōmune: si sapientum exemplis
 ad perfectam contendes uirtutē.

Titulus. xlix.

Contentiosa familiaris.

Quid te mihi præfers o bælua? Quæ tibi mecum esse po/
 test æqua cōtentio? Generis ue? At tu homo nou⁹ (ut illo
 in Ciceronē utar Salustij) qui rupto robore natus: ut Na/
 so inquit: nullos habuisse parētes censendus es. Virtutis?
 At quæ uirtus est tua? Quod cyathos amplissimos: calicē
 illius nasorū quattuor beneuentani sutoris nomē haben/
 tis: de quo loquitur luuenalis: simillimos uno hauſtu sorbi/
 lare delectaris: in tuaq; nefandissima libidine tua ē milita/
 ris cōposita gloria? At mihi & generis est nobilitas tanta:
 ut erubescere me iure possis: ubi hæc tibi sit contentio: &
 tm̄ in uirtute laudis ut me uenerari nō nequeas. Cōtendis
 mecū de diuitijs? Tibi non cedo. Nam q̄q; habes plures
 nūmos: plura prædia: plures fundos: non es me tm̄ ditior:
 cui⁹ cupiditas nulla est nisi cū uirtute. At tu cupis & in flā/
 maris tuis pturbatiōibus: nec tm̄ habere potes rerū: ut nō
 multo auidi⁹ optes plurima. Ego pauptate mea cōtentissi/
 mus nihil appeto: & ut illo utar Terentij: cū nihil habeā:
 nil mihi deest. Ex Mediolano, xix. kalēdas Maias.

Salustius in
 inuectiua
 Ouidius. j.
 metamor.
 luuenalis

Terentius

Contentiosa familiarissima.

Et si me summope pudere decet: tecū contentionē ullam
 agere: ne tua te tamē in pbrenesi iactes: ad ea contentiose
 rn̄ debo: quæ unis ad me scripsisti litteris. Non audere me
 boas affirmare bene dictum te coram: Monimēta: cū mo/
 numēta dicēda putes poti⁹. Peto abs te uir ignare littera/
 rū: moneo qd̄ præteritū habeat: Monui dices. Quod su/
 p 2

Monimēta
 Monumēta

pinum: monitum. Vnde hoc monimen: & monumentum
 forma: A supino. Cur igitur i mutabit in u: Cur in nocu
 mentor Veteri quadā consuetudine: uel alia formatione
 q̄ ea quæ ad monumentū attinet: quæ potest & debet mo
 nitio dici mentis: ita ut nō monimen: sed monitio: quasi a
 præeriti adiectiuo dica: & mente deriuet: & cū ipsis
 cōponat. Inde apud Virgiliū monumentū & pignus amo
 ris: Et rursus ab Andromache: manuū tibi sint monimēta
 mearū: hoc est memoria. Sic ego reor. Vale. Ex Medio
 lano. xviij. Kalendas Maias.

Contentiosa gratis.

Contendere mecū audes: q̄ obrem nō est mihi negligē
 dū de quo contendas. Non em̄ sumus pduelles: nec pdu
 ellionatus crimen nobis est propositum cōtentionis ge
 nus. De bonis litteris nō de uulneribus: nō de probris est
 cōtentio: quā adeo probauere atbeniensū scholæ: ut uel
 præmia cōtendentib⁹ cumulatissima pposuerint: Roma
 ni uero declamatores habebant assiduos qui & munerib⁹
 simul & honoribus donabant non paruis: Si recte tñ
 Quintiliani: tñ Senecæ declamationes intuemur: tñ paulo
 prius quæ a Cicerone de multis æqualibus suis: & de se
 ipso scripta sunt. Cōmentationes aut̄ & a Platone: & a Ci
 cerone in suis dialogis introductæ: quid significant aliud:
 q̄ cōtentionis genera honestissima: quib⁹ uerū fiebat di
 lucidius: Quid hodie diui Thomæ scoti q̄ disceptationes
 quibus cū hæc aut illa quæsiuerint: & sibi respōdent: & in
 suas arguunt sententias: ut ea contentione quicq̄d intrica
 tū erat: magis enode: Hoc dicendi scribendiq̄ genus cū
 utilissimū esse probat Thomas: tum doctis hominibus iu
 cundissimū: quo excitant: ut Lactantius ait: si qua sunt in
 genia semilopita: mentes refouent: doctrinæ inter se con
 ciliant. Quāto nos emimus clarorum familiaritates uiro
 rum precios: At contentionibus hisce cum eruditissimis
 ac clarissimis assidue uersetur: opus est: quorum auctori
 tate ac gratia fræti possimus eorū superare uersutias calli

Atheniēsiū
 scholæ.

Declamato
 res.

Cōmentati
 ones

Thomas
 Scotus

Lactantius

diffimasq; rationes: q nobiscū certamē ineunt. Faciunt em̄
 eiusmodi t̄xatiōes p̄spicatiores intellectu: ut docet Sene
 ca. Itaq; tibi cōtendere parato uicem apparo: ut cōtenti
 one cōmuni: aliquid ad posteros a nobis p̄fecti^o deferat.
 Quod dixi de polypodis ac telluris coloribus: improbas.
 At Aristoteles probat: ut ignis terrā in suū & naturalem Aristoteles
 reformans colorem: albam efficiat: ut calcē ex lapidibus
 factā. At Basilius te docet: cū nullus sit natiuus polypodii Basilius
 color: eum sibi ex adiacente quæri solo: ut alius albus sit:
 alius croceus: alius mixtus. Quero inertiam non debere
 aspirari: affirmauit: tu aspirari uis: cōtendis rursus insipide
 cum si ars non aspiratur: ut uel tu non negas: Iners ab in Iners
 & arte dictus: quasi cui nulla sit ars: aspirari non possit. Ars Ars
 enim philosophorum testimonio est collectio præcepto
 rum ad unum finem tendentiū. Adducis nescio quorum
 nomina imperitorum: quos obscurissimo loco ereptos in
 mediū affers testes tibi tuæ ruditatis. Tunc tibi credo mi
 nus. Dicitis & uiros hodie doctissimos iisdem scribere cha
 racteribus. Si id faciunt: in hoc sunt ignarissimi litterarum
 q̄q; ego pro te dictum hoc puto: q te doctissimū esse uelis.
 Sumo uerbum gemino uis in scribendū esse: ut & summū Sumo
 quod inde dictum autumas: quia nemo sumere dicat: nisi
 quod summū est. Vnde somniet hæc non intelligo: cum
 aliud summū sit: aliud sumo: illudq; duplici in scribat^r qua
 si a sumo & manu: hoc est: quod tota sumitur: & uix strin
 git^r manu. Sumo uero unico in scribi debeat: quiq; secus
 censent: ij fallantur uæbementius. Contendis rursus non
 decere principem magnificū appellari. At Cicero ab Ari Magnificus
 stotele usurpauit in ædificandi splendore: domesticoq; Cicero
 apparatu magnificentia esse sitam. Qui ergo ædificijs di
 gnissimis omni laude delectat^r uiuitq; pereleganter: is ma
 gnificus dicendus est. At elegantiam uis in uocabulorū Elegantia
 præstantia: non in domestico uel apparatu: uel cultu: uel
 corporis eē ornatu dicendā: afferisq; testimoniū & Laurē Laurentius
 tij ualle: qui elegantias ædidit: & Augustinū senensem: q Aug^o datus

Aulus Gellius
Tabella
Tibullus

elegantiolas effecit: Ego neq; illū nec illum duces sequor sed ueteres quos Aulus Gellius probat: Elegantiā in uirtu uestitūq; sitam uoluisse. Vis tabellas pro paruis accipi tabulis: quibus ædificat: adducisq; Tibullū testem: qui tabellam uoluit tabulā esse: in qua depictum aliquid in templo foret. Ego tabulas alias ædificijs debitas puto: ex quibus tabellæ nō pdeant: alias quibus scribat pingat ue qcq; ex quibus tabellæ prodire possint: ut etiā ius ciuile ad cōtra tabulas titulū habet: & tabulæ testamentariæ dicunt: & inde tabellæ: ac inde tabellarij: quoniā in tabulis scribentur caratis: ut te dicis non latere. Qd nō arbitreris recte dici Martiale sexto casu: ut luuenale: nō cōtendas. In sententiā uolo permaneas: ut apertissimus uideare fatuus: q neq; qd ipse: nec quod alij fant: intelligas: cætera tua eius modi sunt obiecta in meas litteras ut per se sileant erubescantq; meā faciem. Sile uir ineptissime. Cōtentio sit tibi posthac cum tui simillimis: mihi uero nō nisi cum doctissimis atq; disertissimis: ut & Alexander inuitatus ad stadium sibi respondit: non nisi cum regibus currendum. Noluisti hac contentione (ut opinor) non nihil tibi gloriæ comparare. Esto: sis quod optabas assecutus. Nihil ex tua pereat opinione. Resipisce. Ex Mediolano decimo septimo kalēdas Maias.

Alexander

Synonyma contentiosa.

Non habet hæc res: ut tu sentis.

Hætor nequit (ut sentis) in aspiratum scribi.

Male opinaris de bubalo: qd sit genus elephantis.

Recte dixi elephantis p blossidē: eminentiā esse nasi.

Rhinoceros fm casum male tua sententiā format rhinocerotis: sed habet rhinocerotis.

Non bene doces: rhinoceros in fronte cornu habere: cū habeat in nare.

Non est sapide dictum (melius dici) honor q̄ bonos & lepor q̄ lepos.

Gloriosū uetuste admomui nō inueniri nisi in malā partē.

Fac ut elegātius studeas loqui: si tuis doctus haberi.

Nihil dicis: cum si contentione utendum sit: non possim aliquid addere.

Nolim tecum contendere: quod si facerē: multa in te falso dicta conijcerem.

Habes tu quidē in sensu nihil de litteris sani.

Quod credis de litteris breuiandis: omne falsum est.

Multa in syllabis disijungendis fingis: quæ nescis tam abdere ut esse uera uideantur.

Titulus. I.

Cōminatiua familiaris.

Affecisti tu me quidem iniuria: qui conuitijs famam meam maculare nixus es. At esse me puta non assuetum cōtumentia tolerandam. Reddam tibi sed maiore mensura multo: & non solum par pari (ut apud Terentium legitur: quod te mordeat) sed tanto magis quanto sum te longe maiore quidem aio. Tu tamen a tuis non degeneras: quia ea fuere semper cōditione: ut in cōtumelijs & cōuitijs summopere detestandis assidue sunt uersati. Sed cum quo credis agendum esse tibi: quam mecum? Certe cum illo: qui multos tui similes castigauit: multos castigaturus sum. Interminatū esse me tibi: non multifacies. At id exequar cōminatiōis: quod deinceps magis metuas. Afficiam te tanto (non metu solum) sed dolore: ut possis non iniuria optasse me tibi fuisse nunquam antea cognitum. Faciam ut faunus Herculis ictu cadas: aut nanus gigantis percussione delabare. Sanus sis. Ex Mediolano, xv. kalendas Maias.

Terentius

Cōminatiua familiarissima.

Non sum ego ex eo passeret genere: quibus fiunt larvæ formidabiles: sed hoc tu tibi non esse praedictum: neges me omni opera curaturum: ut pro tuo tam acerbo furore plectaris. Sunt: ut non nescis: & amicitiae tot mihi: & clientelae ut possim te in aegyptum usque insequi. Nec falli quidem potero: Scio quam sis intrepidus: quam elata mente ac superbo spiritu: qui neminem metuas: sed erunt sine insidijs: et paratae uindictae: quae me tuisse praestiterit. Hoc autem facile offendere: quod laedi a nullo

dubitas tantū esse tibi uiriū: tantū facultatū existimas; Respice, Ex Mediolano. xv. kalendas Maias.

Cōminatiua grauis.

- Aeschines** Nihil est durū ut Aeschines inquit: q̄ publicas iniurias per
Thucydes peti. Quid aut̄ (ut Thucydides uoluit) tam publicū existi
 mari potest: q̄ qđ in oīm est ore constitutū: lam uel tonso
 res uel ipsi pistores clamitant: fuisse te in nos iniuriū: uio/
 lenterq; nobis prædiū ablatum possidere: nec uereri iu/
Diomedes dicitū aliquod: nec nos metuere. Sic solebat Diomedes
Antæus Thrax: qui tyrannus acerbissimus omnes afficiebat iniu/
 rijs. Sic Antæus qui suo ducebat potentatu confundere
 cunctos quire. Qđ te cōsiliū in hoc perduxit patrandū
 sceleris? Quæ tibi confidentia in nos fuit? Habes tu qui/
Alcides dem nō nihil pecuniolæ: sed nō tm̄ uel imperij uel poten/
 tiæ ut nulla in te referri uis ualeat. Nō est opus Alcide re/
 nasci: qui te puniat. Animo es perditissimo: sed neq; inge/
 nio: nec facultate: quæ uires suppeditet menti. Potes & a
 me longe inferioribus lædi: nec cum magna ui: manu cer/
 te parua. Fac igitur ut quando me inimicū maluisti q̄ ami/
 cū: postbac tibi diligentius nocte dieq; caueas: custodi/
 asq; tuam uitam si uis mea non interire opera. Nolim ego
 abs te unq; si uulneribus confossus euaderes: dici prodi/
Plutarchus torem aut perfidum. Leonis ego plus natura delector q̄
 uulpis. Nā haud e memoria excidit: qđ apud Plutarchū
 legi: dicere solitū Agelilaum insidiatorem uel in ara inter/
 fici oportere. Nunq; insidiabor: Apertis usum me cōmi/
 nationibus in te probabo. At quo pacto possim ego: non
 esse honoris ultor. Præter prædiū meū tam fertile: tā pul/
 chrū: tam nobile qđ mihi surripuisti: debacchat⁹ es in me
 sine ulla tuæ linguæ mitigatione: illo fræno: eaq; de meis
 & parentibus & moribus dixisti: omni uerborū obsceni/
 tate adhibita: quæ uix ausim de tuis cogitare. At linguam
Bias dicebat prienensis ille Bias: & optimū esse membrum: &
 pessimū. Quid em̄ excellentius q̄ eloquentem audire uir/
 rū de bono bene dicentem? At quid foedijs: quid inq; ut

inquit Tullius) imanius q̄ eloquentiā ad usum naturæ atq; Tullius in
 ad amicitias cælitus datā: ad perniciem hominū cōuerte/ officijs
 re: Tu uero quasi suauissimo quodam nectare plurimum
 oblectaris: maledicentia me fœdare: nec usq; de me in ser/
 monē incidit: ne me (nō modo pungas) sed acerbissimis
 insectere uerbis. Fingis aut̄ ea de me scelera: quorum ego
 antea neq; nomina quidem audiueram. Id unde audeas
 nescio: nisi quia nimis me bonum: nimis inuenisti mitem:
 nimis iniuriarū imemorem. Non nego: me solitū iniuria/
 rum penitus obliuisci: si eū errati pœnituit: qui fuit in me
 malus. At si pertinacior es nolim (Apostoli sententia) cru/ Apostolus
 delis appellari: qui negligam famā meā. Id em̄ ut obesset
 famæ: sic tibi licentiā paret: cæteris exemplis ad om̄e ma/
 lignitatis genus. Vt apud Aristotelē uocant̄ insensati: qui Aristoteles
 nullā accipiūt ex iucundis rebus uoluptatē: ita quidē non
 habent homis quippiā: qui cū eis subtrahit̄ bona fama: nō
 excandescūt. Nam ubi etiā tibi nocere nō uellē: in ppul/
 sanda iniuria: quicqd agerem: iniust⁹ dici nō possem. Do/
 cuit em̄ Plato: non esse quemq; iniuria conficiendū: nisi cū Plato
 propulsat̄ iniuria. Inferre nō licet iniuriam dicit Pherecy/ Pherecydes
 des: propulsando autē inferentē cædere semper licet. Q;
 obrem ego prædico tibi: curaturū esse me omni diligētia:
 ut tibi nō oris fæditate: sed re ipsa reponam: ut uerberib⁹
 ad mortē usq; cæsus resipiscas: fiasq; aliquādo tuæ linguæ
 compos. Id si times (ut timere te certe scio q̄uis non simu/
 les uereri) fac ut prædium restituas meo uillico: fructusq;
 quos iam circiter annos tris q̄diu in britānia abfui: perce/
 pisti: continuoq; apud omnis apud quos meæ detraxisti
 laudis: restituas mibi famā: & euangelico instituto: mētītū
 te dicas cū detraxisti: & me nō solū mitigabis: sed ad uerā
 inconcussamq; amicitiam pacatissimū reddes: ita quidem
 ut nibilo sim tibi defuturus: qđ in me sit magis q̄ fratri. Q;
 si meam hanc neglexeris cōminationem: uel quia nolis in
 ferior me uideri: uel quia ut es petulans: sis etiā temerari⁹:
 teq; plurimi faciēs cæteros asp̄nere. nec tuas uires: nec al

terius metiare cuiusq̄: non multo postea procurabo: qui/
 bus manifesto cognouisse fatearis: quātū inter alinū inter
 sit & leonē. Scis quæ mibi sint & diuitiarū fundamenta &
 famulorū clientūq; turbæ. Te tibi uendica: nec in id inci/
 das discriminis: unde facile nequeas regredi. Ex Medio/
 lano. xiiij. kalēdas Maias.

Synonyma cōminatiua.

Ego tibi ob tuas in me collatas iniurias: interitū pcurabo.
 Cauetux uita: cui⁹ ego finē omni diligentia quærā.

Nihil plus appeto q̄ tūam necem.

Sum in te interimendo cōtinue occupatus.

Amici mei nibilo se nūc sciunt mibi potius gratificaturos
 q̄ si te cædent.

Proditorē me nemo dicet: tibi mortē interminor.

Hæc epistola sit tuæ mortis tibi cōminatiua.

Tanta me nō cōtumelia solū: sed iniuria cōfecisti ut mor/
 tem tuā sim omni studio pcuraturus.

Habes me tuū assiduū hostem.

Nunq̄ hoc tibi remittā in me crimen.

Tam me turpiter affecisti: ut sim nullis temporū discursi/
 bus indulturus tuæ culpæ.

Tua in me malignitas quotidianam ultionē expectat.

Nulla mea simulatione aut dissimulatiōe: indultum ab me
 tibi iudica.

Semper ero curiosus tuæ ignominia:

Assidue in tuis ero damnis occupatus.

Cū tutiore te loco censebis: maiora mea sollertia tibi tunc
 iminebunt pericula.

Nusq̄ esse te securiorem a me iudicato: q̄ ubi luce functus
 eris.

Titulus. l.j.

Belli edictiua familiaris.

Vt naturæ bonorum omniū pax est iucundissima: sic ab
 ingenio meo semper alienum fuit bellum. At cū pace ui/
 uere non licet: nō laudat̄ min⁹ apud doctos Mars æquus

uel armatus cruentatusq; q̄ Phœbus crinit⁹ cū citharāq;
 decorus. Ego nihil omisi: quo me paci præseruarem: nec
 miseros colonos tuos cogere plangere: ciues collachry
 mare: te uero tandē & regno cedere: & fortasse uitā. Sed
 nihilo profeci magis q̄ si littus ararem: quod Didoni obiij- Vir. 4. aene.
 cit apud Maronem Harbas. Assidue peior & imanius fa-
 ctus es: nec quicq; præteristi quod ad me prouocandum
 intellexeris posse facere. Nā & seruos meos cæcidisti: &
 agrum inualisti: & affecisti nos omni iniuria. Cogimur &
 nos (ut homines sumus: sentimus dolores: ac nequimus
 nō interdum perturbari) cum urget causa uābementior:
 aliquando ulcisci nos atq; nostros: declarareq; q̄ iniqua tu-
 lerimus mente tuam in nos diuturniorem insolentiā atq;
 imodestissimam uastitatem atq; depopulationē. Ne igit̄
 aut inobseruantes nos aliquis unq; dixerit Martialis legis:
 aut tu te oppressum improuide dicas: indicimus tibi bellū
 ad tertiū kalendas Martias: ut deinceps intelligas: nec ad
 nos tuto uenturum ex tuis quemq; esse: nec non tibi agro
 tuo: tuisq; cauendum esse die noctuq; terris. Tunc enim
 edicto belli nemo nos accusabit iniuriarū: nec tu tibi non
 prædictum esse: dices. Rem habes. Exercitus apparabi-
 mus: quāto poterim⁹ plures: quotq; nobis uidebunt equi-
 tum peditumq; milia: in te debellādum traducemus: om-
 niq; annitemur opera: tibi declarare q̄ male senseris: cum
 amicitiam nostram non tantifeceris: quanti faciunda fuit:
 sicq; alij quādoq; deterrebunt ab ijs sceleribus cōmitten-
 dis: pro quibus se pœnas aliquādo duros esse sciant. Ex
 Medioloano. xiiij. kalendas Maias.

Belli edictiua familiarissima.

Quantis nostros affeceris incōmodis: & ministros contu-
 melijs: agros depopulationib⁹: & filios ipsos interdū uul-
 neribus nō ignoras. Nos omnia uolumus prius experiri:
 q̄ armis cōtendere: pacis poti⁹ studiosi: ut regulos eē de-
 cet q̄ belli: cui uix sufficiunt tyranni. Te nōnunq; admo-
 nuimus: ut desisteres ab iniurijs: non esse nos aliud q̄ ho-
 mines: aliquādoq; fortasse non toleraturos: qđ sapius ui-

dimus inuirti quidē: sed tuā demolitionē expectantes. Eo
 fuisti tu semper imaniōr: minusq; nostris cōminationibus
 credidisti. Quare cum uerbis proficere nos nihil posse in-
 telleximus: ad arma cōfugere auxiliaria constituimus: &
 q̄q̄ regulus non multū apparere possum armorum: non
 multo tñ posse te plura scimus: q̄ nos ualeamus. Q̄ si qui
 tecum sociale bellū ex nostris finitimis contrahent (ut for-
 lent aliquādo inquieti uelle uiuere multi) nos quoq; soci-
 os ex ijs nobis asciscemus: quibus in te uerbentior ac
 æquior sit pugnandi causa q̄ illis in nos. Ego nemini sum
 iniuri⁹: Tu multis. De me nemo: de te itre querunt mul-
 ti: Sed tu curabis ut uoles: ego rem sequar ut uidebitur.
 Tu tibi hac epistola bellum indictū censeto: ut post tertiū
 kalendas Martias: hostē me paratum esse tibi ducas. Ex
 Mediolano. xij. kalendas Maias.

Bellī edictiua grauis.

- Plato Bellum edicere dixit Plato: nō decere quemq̄ nisi reges.
 Aristoteles At modestius Aristoteles artē esse militarē inquit: in qua
 non nisi iuste se quisq; exercet. Nō em̄ iniustus uictoria est
 expectanda: ut Homerus ait: sed interitus. Sequit̄ enim a
 tergo iniustos deus: Seneca teste. Omnis igit̄ in bellādo
 ratio fundata esse debet in æquitatis lege: ut nihil iniquū
 attemptetur: ut uoluit Tullius: nihil fiat: quod a bonis &
 æquis uiris probari nequeat. Nam ut negligant̄ iura: non
 regibus locus est: sed tyrannis. Hi em̄ (modo sic libeat) illi
 sunt in quos illud Iuuenalis dici potest: Sic uolo: sic iubeo
 sit pro ratione uolūtas. At ubi iura seruant̄: nihil esse po-
 test uiolabile / nihil corruptū / nihil imundū: ut Gregorius
 inquit. Qui Martē sequūtur: eū sequi Martē debēt: cui sa-
 cra fieri queant: qui non iniuria sit in concilio cōnumeran-
 dus superum: A quo nihil inuenit̄ factum uiolenter: om-
 nia innocenter: & illo (ut Virgilius docuit) præcepti fine:
 Parcere subiectis: & debellare supbos. Immo interdū eo
 de quo inquit Psalmista: Quis ascendet in montē sanctum
 tuū: aut quis stabit in tabernaculo tuo: Innocēs manib⁹ &

mūdo corde: qui non accepit in trano animā suam: nec iurauit in dolo proximo suo. Homūculi quid in hoc orbe facimus: qui socios iugulamus / finitimos uiolamus: nec proprijs (quasi Pelops) filijs parcimus: Vnde tantū creuit Pelops in nobis facinus: Non aliunde certe: q̄ ex auariciæ labe: ambitionis rota: inuidiæq; liuore: ut i te manifesto cognoscim⁹ q̄ iam Phinaus effect⁹ es: aut Tantalus: cui⁹ & detur Phinaus parint Harpyiæ mensas: & neq; unde potēt: nec poma satulentur: præ nimia qua detineris cupiditate: quiq; non fa- Tantalus Ixion bulose at uero dici possis in Ixionis torqueri rota: Sisyphus Sisyphus phiq; assidue uebendo saxo cruciari. Quid em̄ tu non concupiscis æstuante ista tuæ mentis furiosissimæ fornace: Quos amicos (q̄ quis simulatos omnis: nullos stabiles) non ambis: ut maior fias: ac potentior: Quibus satellitib⁹ (q̄q̄ fidelib⁹ nullis: sed ad tempus tibi obsecundantibus) non polliceris plurima: ut tibi morigeri sint in omne scelus: Quoties tu nocte intempesta furtis eos & latrocinijs exerceuisti: quos uidisti tibi deditos: Quotiens multa uicinis eripuisti: sacros prædiorum ac finium lapides subtraxisti. In ipsis lectulis eos cæcidisti: a quibus rem tuā detegi posse credidisti: Proinde qui tecum in aliquo fuit nefario crimine: curat nihil aliud: q̄ ut abs te prope diffugiat: hinc alios quæris tibi fures: alios trāsfugas: alios pfidos: nec concosideras in eū esse fidē posse neminē: qui fidē nulli seruat: cuiq; credere ualeat nemo. Resciunt inde nō multo post omnia: quæ clanculū te ducis cōmisisse nulliq; nota. Qd̄ cum alias sæpe: tum hoc anno bis ad nos delatū est ab ijs q̄ neq; mentiri sunt soliti: nec alia id mihi referarūt de causa: nisi quia noluerint tantā me semp̄ incōmoditatē sequi: nec me quicq; ex ea re scire. Nam ubi quererer: & armēta mihi noctu surripi & in prædijs nocturnas factas eē depopulationes ac uastationes innumerabiles & in agris multa deesse: quæ quis subtraxisset: nesciremus: detexerunt n̄ latronē: probarūtq; non uulgaribus argumentis: quid in nos egetis: quid agere nixus sis. Scripsimus ad te sæpe:

rogauimusq; ne nos malles hostes q̄ amicos: contra inge-
 nuam meā uiuēdi ratōnē esse: ut molesti cuiq̄ fieremus:
 sed coactos id demū non esse nos neglecturos. Respon-
 disti tantū eē ab Lacedæmone Athenas: quātū Athenis
 Lacedæmoniā: neq; curare te uerba: cum uiri ducis fili⁹:
 non mulieris famulæ fueris. Tandem hoc uentum est: ut
 Marte nobis hæc tua iniuria ppulsanda sit: quā Phœbo
 tueri me nequeo. Tua tamē causa in bellū nos existimes
 cadere: meminereq; quod Virgili⁹ ait sanctissime: At spe-
 rate deos memores sandi atq; nefandi. Ad tertium kalen-
 das Martias indico tibi exitiale bellum: quod ferro flam-
 misq; definiat. Vt enim & crudelissimus es: & sæuissimos
 habes clientes atq; tuorū ministros scelerum: sic nos fore
 in te tuosq; imanissimos: expectato. Si qua in re mitiores
 nos exhibebimus: id benignitati naturæ nostræ concede-
 tur: quæ interdum plus sibi seruiet q̄ tibi sæuiet. Præter
 ea cōiugi tuæ pudicissimæ filijsq; tui dissimillimis compa-
 tiemur: ut homines sumus: & Terentiano instituto: nihil
 humani a nobis putamus alienum. Trāsacto igitur eo die
 quo edicimus tibi bellum hac epistola belli edictiua: nihil
 esse tibi tuisq; mecum atq; cum eis cōmune ducis: præter
 præliandi cupiditatem. Nunc habes & quid tibi cauendū
 sit: & quid tibi cogitandum. Ex Mediolano undecimo
 kalendas Maias.

Vir. j. ænei.
 Terentius

Synonyma belli edictiua.

Tali die bellum indictum esse tibi: scito.

Post eum diem pax tecū tibi nulla futura est.

Fac ut existimes p⁹ eū diē: ppetuas tibi tecū inimicitias.

Implacabile trāsacto eo die exercebit inter nos odiū.

Nihil post eum diem inter nostros tuosq; exercebitur be-
 niuolentiæ.

Tuā ob causam talis dies initiū nobis cōstituet belli.

Prælia quæ tali die sum⁹ tecū initura: cessabūt deinde nūq̄.

Ea dies principiū nobis erit præliā di: nullū habitura finē.

Fecere iūriæ tuæ ut nūq̄ p⁹ eū diē bello cōstituā abstinere.

Nemo me iam distrabet: ut peractō die illo: sim assidue tibi bellum illaturus.

Frustra laborabis: si lapso die illo cēsebis posse nos a praeliando diuertere.

Cupim⁹ diē talē aduētāre: ut deiceps geram⁹ sp bella tecū Adeo me coegisti tuis iniurijs sœuire: ut eo die supato im mortales simus futuri hostes.

Titulus. līj.

Pacis proclamatiua familiaris.

Posteaq̄ nō mediocres nos ad bellum puocauerunt causa: subest iam ultima praeliandi ratio: ut in pace ocioq̄ uiuatur: ut apud Thucydidē legiē: & Cicero ppulchre cōplexus est. Nos iam dudū iuste mouerūt ad cōmunes inimicitias rationes: quibus alteri alteris non cessimus. Credidere tui iā sibi fines nostros cōmunes esse pascuisq̄ suis debitos. Nos secus sensimus. Res dirimenda bello fuit. Post cruoris tantū effusum: Mars uiam inuenit ueri. Sublatae sunt discordiarū uiaē. In pacatissimā & tranquillissimā uenimus mentem. Ager noster nobis relictus est. Vos iure cessistis. Iam est pax perpetua proclamāda. Sciant igit̄ & nostri oēs & exteri: licere publice priuatimq̄ inter nos nostrosq̄ quicqd rerū agi: & cōmerciorū omnibus transigi: sublataq̄ nobis bellorum leges præconisq̄ uoce n̄ras hanc proclamatiuas pacis litteras declarari. Ex Mediola no. x. kalendas Maías.

Thucydidē
des
Cicero.

Pacis proclamatiua familiarissima.

Curate o nostrarū urbium præsides: passuumq̄ custodes ubiq̄ publice proclamare præcones nostros: post diutina bella: inter nos Tauriscosq̄ transacta: iam pacē indelibile esse firmatam: ut omnibus liceat quoquo modo res suas in utriusq̄ imperijs agere: tū pedemōtanis apud Insubres tū Insubribus in pedemontio: tum exteris in utrisq̄ principatibus: omnes em cessarunt discordiarū causæ: cū de iniurijs quas querebamus nobis illatas esse: pacti simus: nec cuiusq̄ uel minime rixæ super sit causa. Latandum autem

& publicam læticiam ambabus agendam partib⁹ remur: quod tam cito beneq; sedatis periculis: quæ utriq; iminebant/pacata sint omnia. Proclametur igitur hæc epistola: & publicæ seruiatur læticiæ. Ex Mediolano. ix. kalendas Maias.

Pacis proclamatiua grauis.

**Theopbra-
stus** In omni humanae uitæ actione: id præcipue quærendum docet Theophrastus: ut medicos bonos imitemur: qui si possunt: præseruant ualitudinem bonâ: curâtq; prouident: ne quid accidat ægrotatiõis. Vbi uero uel naturæ malignitate: uel uiuêdi corruptela in morbũ incidit: & diligenter & cito annitunt manibus pedibusq;: aut omnino / aut magna ex parte ægrotationẽ tollere: ac radicitus extirpare. Id cum in alijs plæriscq; causis uideam ualere similitudinibus: tum imprimis in præliando: pace armisq; uiuendo: ut docet Hesiodus inquit: Si pace uiuere licet: bella non quærant. Si bella temptanda iminent: quãto ocius sedãda sint. Prælia sunt quibus ager sudat hominum cruore. Pax est: quã in terris ad conseruandum genus humanũ instituit dominus. Vt enim bello cædunt homines: squalent urbes: sordescunt agri: sic pace nascunt uiri: splendēt ciuitates: læti sunt suis satis uberrimis coloni. Iam dudum inter nos & Tauriscos: intercedentibus quorundam discordijs finium: bella sunt gesta: in quibus nec eis condixit præliari: nec nobis quidem. Tandem huc uentum est: ut sedatis discordiarum uijs: in perpetuam conuenerim⁹ pacem atq; concordiam. Vt em̄ æquitas iubet: & admonuit olim Cato: nec nos omnia consecuti sumus quæ poscebamus: nec ipsi maluimus utriq; regredi finibus q̄ p/ gredi: ne quid ad publicũ delẽdum odium deesset rationis: nec ut Marcũ Carbonem Cicero factitasse refert per inique rem non nostram quæsiuimus usurpare: sed quisq; de ijs poti⁹ quæ ducebat ad se pertinere partem dimisit: q̄ si futurus in ea seruanda pertinax semper in bello uiueret. Hæc sumus a Platone admoniti: esse rerũ diuturnatũ

Hesiodus

Cato

Cicero

Plato

fundamenta. quibus in quiete ac quies ut Horontes ait: uiuendū est. Vbi autē in sentētia stare cōstituūt hostes: nunquā uiuēt: dissipantur urbes: corrunt principatus: eneruant omnia: quibus est opus uitæ nostræ. At ubi mentes piæ sibi suisque indulgent: in id deueniēt ingenij: ut omnia sileant quæ torpebāt: reficiant quæ calamitosa modo fuerāt: ueluti splēdeant: reddanturque foelicissima. Pax igitur est nobis cōstitutā: & ea quidem mente: ut stabilis inuiolabilisque permaneat: nec ullo mutari queat casu: nec ullis rerū eventibus. Delegimus enim futuros arbitros: si qua unquā interueniret controuersia uel contentio. Ad hæc autē & affinitate propinquoires facti sumus: ut quos fortasse diuisos sanguine mentes acrius disiungebant: coniunctio proximitatis nunquā in diuersas traducat sentētiās. Vos autē o nostrarum urbium iudices: prætores: præsides: tribunique publicæ præconis uoce ubique facite proclamari pacē hanc: ut licere omnes sibi sciant: in locis pacatissimis omnia sequi: quæ ante bellum indictū: aut agebāt: aut agi procurabant. Amate autē ac honorate quos fuistis odijs olim hostes insectati: sic enim nobis plurimum gratificabimini. Ex Mediolano viij. kalendas Maias.

Synonyma pacis proclamatiua.

Seruite publicæ inter nos inuitæ paci.

Proclament præcones nostri pacē publicā.

Vt a nobis est pax perpetuo duratura firmata: sic curate ut omnibus innotescat.

Facite cunctis notā esse: quā cū Tauriscis firmauimus pacē.

Plurimum cupimus pacem hanc a nobis tam diligenter institutam omnibus palam esse.

Ahibete curam omnem: ut pax nobis Tauriscisque communis ad exterarum usque nationes fama perferat.

Nihil hoc tempore magis optamus: quam attentissime hanc pacem proclamari.

Sit hæc epistola pacis proclamatiua: quasi ore nostro sententia.

Mittite præcones nostros: qui ubique proclament hanc pacem

cis firmitatem.

Post diutinas discordiarū causas pacē nobis firmatā esse diuturnā omnibus aperite.

Cū sublatae sint offensiones: paxq; inter nos stabilita: uos quoq; hoc omnibus declarate.

Quod pacata sint inter nos omnia: desideram⁹ omni studio cunctis populis referari.

Sciant omnes ex uerbemētissimis odijs inter nos summā beniuolentiā stabilitā.

Titulus. liij.

Fœderis ic̄ti significatiua familiaris.

Vnde id sceleris sit ortū admiramur: ut inter finitimas nō nunq̄ urbes odia sint natiua quædā: ut nibilo se plus amare possunt q̄ si assiduæ insurgerēt læsiones: assiduæ cædes. Habemus enim ante oculos Romanos cum pœnis: cū latinorū multis: cum quibus & fines cōmunes forent: & interdū cōsanguinitates: in quos inferebant iniurias: & semper bellis instabant crudelissimis. Hoc aut̄ cum natura nō patiat̄ur: consuetudo non ferat: propinquitates non tolerant: ut Aurelius inquit: sola procedūt animorū uerbemētia: qui sup̄bissimi atq; pacis impatiētissimi: aut alienæ felicitatis inuidissimi atq; multarū rerum auidissimi semper aliquid cupiunt. Nos tamen solutis hisce tenebrarū uinculis: significamus omni hominum generi: cum Tauriscis ic̄tum nobis fœd⁹ indelebile. Ex Mediolano septimo kalendas Maias.

Augustin⁹

Fœderis significatiua ic̄ti familiarissima: Cum Tauriscis nobis ic̄tum fœdus omnibus significatum esse uolum⁹: hac epistola ic̄ti fœderis significatiua. Quid enim dirius erat q̄ cum finitimis nostris: cum quibus communib⁹ assidue deuinciebamur affinitatum uinculis: semper gerere bellū: At id aliquā diu: uel nr̄a negligentia: uel ipsorū incuria factum est: ut neq; homines: nec deos uerti nostris inferuuerim⁹ odijs: agros alternos depopulati: omneq; discordiarum genus insecuti. Tandem in mentes

rediimus bonas: & publicū nobis est fœdus iētum diuī
nis auspiciō. Ex Mediolano. vj. kalēdas Maias.

Icti fœderis significatiua grauis.

Non fuit eius Themistoclis parua diligētia: qui ad frānā Themisto)
dos iracundos & perturbatos animos: iacere fœdus insti- cles
tuerit. Quod uel induciarū uel ppetuæ pacis genus tam
uoluit apud nostros Mamerco ille prudentissim⁹ & bellā, Mamerco
di peritissim⁹ obseruari: q̄ quod diligētissime posset men/
tes instituere ad amicitiaē sempiternā uiam comparandā.

Quid em̄ homines ut soli sumus aut discordes: si pace nō
uiuimus: aut si cū bellandī causā intercīdūt nō esse ullum
fidei munus: quo nobis credere possim⁹? At fœdus a fœ, Fœdus
da porca dictū: quæ in medio decertantiū posita: lapidib⁹ Ser. vij.
solebat fœdari ac cædi: uerba hæc malis in obseruātes om
nibus proclamabat: sic in eū obruat qui fœdus hoc infrin
get. Fœdifragi deinde cū fidifragis cōparati publicū odij
uindictisq; digni omni incōmodorū afficiebantur genere: in
quos possunt libere impūneq; Immo & ppositis publicis
præmijs tendere laqueos atq; ultionis uia omnē. Q̄obrē Carthaginē
i pœnos Romani fuere difficiliore: q̄ fœderib⁹ quidē inē ses

Africā & Sardiniaē iētis nō seruatis: uisi fuerūt omi psecuti/
one dignissimi: & quorū deniq; urbs solo æquaret. In Pyr, Pyrrhus
rhū fuere mitiores ac in oīs eos qb⁹ fœdera inuiolata pmā
sissent. Hoc tā præstanti munere cōcordiaē seruāda nunc
cōuenimus nos & Taurisci: cū quibus fuerāt aliquot ānos
publica bella. Ne plurib⁹ tandē molestijs & nostros & eo
rū clientes cruciaremur: pridie kalendas decēbris iecim⁹
apud Verellū fœdus his uerbis: una eadēq; oīm uoce cō/
firmatū: Siquis in hoc inter Insubres atq; pedemontanos
audebit unq̄ uel recto uel ind' 7o quidē argumēto qcq̄
anbelare: in eum & astra cōiu: et: & cēs Italiaē populi: & li/
cite illius rem ac uitā possit uel externus quilibet sibi quæ/
rere: iureq; uēdicare. Significamus igit̄ singulis hæc Chri
stianorum populis: ut si quando quicq; huic fœderis obser
uantiaē minuet: in minuentē omnes insurgant: arma capi/
q 2

ant: eum deleant. Quid enim iniquius aut perniciosius: ꝑ
 simulatione dissimulationeq; proposita: id non obseruare
 qđ iētū est fœdere? Vt em̄ qui fidūt illis auspicijs: puri sūt
 atq; dei manibus educati: sic & deū ipsum ultorem habēt
 si fallunt. **Hagesilaus** cōsultus de fœdifrago qđ
 esset demeritus cū captus foret: respōdisse fert: oīne cru/
 cis genus: cū id existimaret omniū scelerū impientissimū:
 & ei ampl⁹ adhiberi fides nequiret qui fœdus uiolasset.
 Fœderis igit̄ sit significati obseruātia sincera & imutabilis
 quæ apud omis semp fuit sanctissima: ut si qua fides inter
 eos reperit̄: qui fuerint hostes: hæc sit maxia & certissima
 quæ & homines & deos aduocat testes: & hoīm pariter &
 deorū custodiā uocat: quā sumus nos quidē perpetuā im/
 mutabilēq; seruaturi. Ex Ml'o. vj. kalēdas Maias.

Synonyma iētī fœderis significatiua.

Iecimus cū Tauriscis fœdus.

Vir. vij.
 æne.

Posita est nobis in mediū & cæsa fœdere porca.

Inuiolabile nobis firmatū est fœdus.

Nihil minus sumus unq̄ hoc fœdere uiolaturi.

Sit hæc epistola iētī inter nos fœderis significatiua.

Cupimus inter nos iētum fœdus cunctis aperiri.

Vt omnes sciant iētū hoc inter nos fœdus: facite.

Firmauim⁹ perpetuā pacē publico inter nos iētō fœdere.

Erimus (ut opinor) in fœdere quod iecimus tenendo im/
 mortales.

In obseruādo fœdere (qđ iecim⁹) æternos fore nos spero.

Qui censent nos ocus a fœdere quod iecim⁹ defuturos
 fallentē trahementius.

Nihil est qđ magis appetā q̄ omnib⁹ significari nobis hoc
 iētū fuisse fœdus.

In oēs hoc iētū inter nos fœdus facite gentes significari.

Estote in significādo hoc inter nos iētō fœdere cunctis po/
 pulis diligentissimi.

Titulus. liiij.

Triumphī expositiua familiaris.

In nulla læticia gestiendum inquit Fabius. Itaq; nolim gestire forte uideri cuiq; in hoc nouo mei triumpho festo: ne aut a ueterū institutis censear discordare: aut eorū lætari calamitate: qui sunt in prædam uersi. At ut humanissimū illud est: ita quidem inhumanū gloriæ nō esse participem illū: qui longa difficultate summisq; laboribus triumphauit. Vt em̄ quisq; fert patienter plurima: ita patientiā non nescit eam esse rerum durissimarū tolerantiam: cui sperat uoluptatē optatorū successurā. Itaq; cū expugnauerimus Tauriscos: nec sine nostrorū hominū cæde non uulgaris: tandē uictores: urbe Taurino capta: principib; urbis uinis: populo seruato triūphantes huc rediuim;. Ex Mediolano. v. kalendas Maías.

Triumpho expositiua familiarissima.

Cum triumpho demum ex Tauriscis rediuimus quos nō paruis laboribus sine summaq; difficultate superauimus. Sunt uiri non bellaces multū: at pertinaces nimīū: quī uel imbelles ac imperitissimi militandi: cum capiebātur: cædi mallent q̄ cædere. Superauimus eos in prælio sæpe. Urbes aliquot cœpimus: nec a militū furore potuim; uolentia cōhibere: ne in prædā uerterent. Hortati sæpe sumus: ut cæderēt. Superstitēs fiebāt assidue ferociorēs. Deniq; uniuersis urbibus domitis: ex singulis nobiscum ducimus primates aliquot secutos triūphū. Ex Mediolano. iiii. kalendas Maías.

Triumpho expositiua gratis.

Q̄ bene & sancte instituit Ninus asyriorū ille rex fortissimus Semiramidis uir: ut post uictoriā triumpharet. Is em̄ quæ uera uictoria foret: est primus expertus omniū: qui finitimos expugnauit: regnandi cupiditate ductus: supauit duxitq; captiuos. Sed eā certe dixit Herodotus uictoriā esse debere: ex qua triūphari possit: in q̄ & milites uicti sint & impator: aut rex bello capt; & urbes supatæ: ut captiui possint triūphatē seq; & ex domitis signa referant & prædæ. Sic Scipiōes legim; triūphasse: sic Marcellū: sic Fabiū:

Qui triumpharunt publice romæ

Homerus
Apollo pby
thius

Iuuenalis in
Crispinū

Vegeti^o de
re militari.

fic Mariū. Munus est autē hoc gloriæ non mediocris: ut qui tot discriminibus in præliando uitam subdidit: tot laboribus ac angustijs die noctuq; consulendo: regendo: ducendo subactus est: multifariāq; conquassatus: is tantos post labores hanc laudē: hæc clarissima laudis signa cōsecut^o: & ipse fiat in tales euētus promptior & cæteros alliciat paratissimos. Spes em̄ uictoriæ militem bonū facit: ut inquit Homerus. At spes triumphī præstare cogit imperatorem quæ in se sunt omnia summa. Recte apud græcos Apollinis Pphythij iussu statuæ triūphantibus aureæ cōstituebantur: quæ in eius sitæ templo declarabant eos quorū exprimebant nomia: debere plurimū apud omnes græcos honorari. Inde autē apud Romanos antiquissima fuit statuæ ad arcus triūphales (quæ sic a triūphātū statuīs dictæ sunt) collocandarū gloria: unde cognosci posset q̄ clarī militiæ suæ munus edicto publico retulisset. Quobrē Iuuenalis satyrus: cum doleret in id calamitatis puentū esse: ut in illas statuas eorū cōuenirent effigies: quibus nulla fuerat gloria militaris: in Crispinum inquit: Inter quas ausus habere nescio quis titulos ægyptius aut arabarches: cuius ad effigiem non tantū meiere fas est. Quid em̄ fœdius q̄ quibus debent (ut dicit Vegetius) diuina munera: in eorū coetū cōferre malos: aut imeritos? At ut ad me tādē ueniā: & uobis o proceres mei exprimam rem baud iniucūdā: & si nequiuī esse in patria cum gloria: sum tñ apud exteros cū dignitate: quod uobis uniuersæq; nostræ patriæ non debet: nō lætū esse. Nunc ubi gessissem in Tauriscos bellū: & annos circiter duos aliquot eorū urbibus obsidendis uersatus forē: tandē omnia superaui: & quod pauci admodū siue solēt: siue possunt: frænari me in uictoria supra modū ac meorū coerui mentes militum. Qui em̄ qm̄ iādudum nō hi seruassent defatigatiq; mirū cū suis famulis armigerisq; fuissent: amissa iam maxima & equorū & sarcinarum parte: uabemētius irati ac infensi seruabāt insectabaturq; Tauriscos: erat difficile phibere illis in uictoria prædam.

Sed prohibui utique ne quid uioletiae uel in foeminas sit
 illatum uel in domos: Praeter eos: qui primo impetu dimi-
 cantes caesi sunt: nulli deinceps uel caesi sunt: uel minima g-
 dem iniuria laceffiti. Qui qd' ex illis ad me sunt adducti no-
 nulli: qui multis in me couitijs abusi fuerant prius q' uince-
 rem. Abitrabant & caeteri oes: & illi se nihil nisi frustra me
 p' uita sua precaturos. Coeperunt apud me flere ueniamq;
 p'cari: calamitate sua exprimere: misericordiam implorare.
 No modo pepercit singulis: sed nequi non collachrymare
 humanam considerans conditionem: ut q' pauloante tam acres &
 in loquendo erant & in agendo: nunc tam demissa & uoce & me-
 te supplicarent: nequitiaq; non laudare maximopere caesa **Cæsar**
 rem cum in omni uita: tum ubi fleuit Pompeij uiso capite obrutum **Iulius**
 cato. Nec illis assentior qui rem simulasse dicant sed humanam
 uisum gerendarumq; rerum legem ac sortem animaduertisse du-
 co: quos in maximis triumphis maxime interdum erumnas se-
 querent & opprimerent. Sic cogitans plurimos libertate:
 oes donauit uita: multis etiam rem omnem quam in militum deue-
 nerat manuum: reddi iussi: tantumdem aliunde illis decernens:
 ne me uolentem esse dicerent. Demum pacatis omnibus: puin-
 ciamq; custodibus deputatis: constitutaq; ueteranorum diuer-
 sis in urbibus deuiotis turba: dies triumpho dictus est quo
 me reciperet rex ille: cuius sum in id belli decretus imperator.
 Renui triumpho quantum potui: ne aut gloria uiderer cu-
 pidus: aut si eum malebat rex ipse: ducerer eius opinionem uel
 le refragari. Nisi rex clarissimus suos oratores: a quibus non se-
 cus honorarer: ac ipse foret si adesset. Designatus est locus **Triumphus**
 unde in urbem ueberer quadrigis equis albis: candida reda:
 candido indutus uestimento serico: & corona laurea insigni-
 tus: cuius quidem praecederent illi redam quos magno loco na-
 tos uel donassem uel donare libertati constituissem: seque-
 rentur aut illi uincti quos essem captiuos habiturus. In urbis **Pandiocles**
 ingressu carmen rerum a me gestarum cecinit Pandiocles poe-
 ta principis: qui iure ac merito posset cum ueteribus conueni-
 re: nec cuiquam post Maronem atq; Nasonem cedere. Tam

fuit em̄ & cultum & elaboratum industria illius poema in
 meas profusius laudes: ut nequiuerim non admirari die-
 bus nostris tantū poeta uideri posse. Nō multo post ora-
 tor regius in plataea orationē mibi pcedēti recitauit: qua
 & nomine regio: & totius provinciae illius dicebantur insti-
 tutae gratiae: qui tantā uictoriā illis cōparassem. Mox in sa-
 crum deueni: publicaeq; sunt ibi festiuae q; supplicationes
 pro me factae: inde domū meā reuectus cum omniū plau-
 su dimissus sum. Noluī hāc uos ciues meos ignorare: quo-
 rum opus sum: cum mea gloria uestra sit. Ex Mediolano
 iij. kalendas Maias.

Synonyma triumphi expositiua.

Marcus est triumphū assecutus.

Post egregiam uictoriae laudem triumphauit.

Hoc sibi deerat laudis: ut triumpho potiret quo nunc est
 insignitus.

Magna fuit euis in triumphando gloria.

Cum omnia inuictissime hic gesserit: triumpho demū di-
 gnus est effectus.

Nec uictoria huic defuit singularis: nec triumphus uicto-
 ria dignus.

Triumpho iam illustratus quid maius atq; nobilius in ui-
 ta quærat?

Quod præmiū summis laboribus uix sunt pauci cōsecu-
 ti: triumphū hic tandē assecutus est.

Potest hic demū inter triumphales describi cum iam tri-
 umpharit.

Eam est triumphi gloriā sua uirtute naetus: ut cupere de-
 beat nihil maius.

Triumphauit hic: quod ei non fortuna: sed innumerabiles
 sui labores præstiterunt.

Tanto hic semp & ingenij fuit acumine: & militaris peri-
 tia studio: ut nūc deniq; triumpharit.

Gaudendum est suae patriae: quod tam digne Marcus tri-
 umphauit.

Titulus.lv.

Inhibitua familiaris.

Officiū nostrum hoc a tuo differre: ut ego prouinciae praes: tu praetor urbanus sis: ego tibi possim inbibere: si quid inique uideā uel agere uel attemptare: Tu cogaris obedi-
 dire. Id em̄ iuris Labeonē instituisse describūt; ne minori, Labeo
 bus ad inique iudicandū magistratibus pateret adit⁹. Nō
 nunq̄ corruptelis id fieret: Aliq̄n amicorū precibus: Nūc
 aut̄ eorū imperitia: q̄ iudicāt. Nolunt em̄ semp̄ iniqui esse:
 sed errore inducunt: ut peccent. Tulisti tu quidē in Læ-
 lium sententiā interlocutus te iudicē eius esse: cōpetereq̄
 tibi aduersus eum iudicare. Is autē qui sibi scit imunitatē a
 principe factam: ut eius oīs cā imēdiate ad prouinciae praesi-
 dem deueniret: isq̄ solus iudex hui⁹ competens diceret:
 appellauit scripto: nosq̄ adijt: cum abs te impetrare non
 posset: postulans ut inbibere mus: quod & inbibemus: ut
 post appositam appellationē sub gratia nostra nil inoues.
 Ex Mediolano pridie kalēdas Maias.

Inhibitua familiarissima.

Cum tete ingeras in ijs rebus: quae ad te minime ptinent:
 Inbibemus omnino tibi: ne posthac rem nostrā ullam istic
 geras: quā si geres tuo periculo: nostro uero cōmodo ac
 lucro gestam intelliges. Quid tam es audax ac temerari⁹
 ut cum intelligas nolle nos tuā administrationē in causis
 nostris ac rebus interuenire: non desistas? Vniuersis autē
 praediorum nostrorū uillicis inbibemus: ne quid tibi obtē-
 perent: si nolint id omne in eos conuerti malignitatis: qui
 tibi obtēperauerint. Scimus em̄ q̄ uersutus sis: q̄q̄ multa
 summo nostro gesseris detrimēto. Rem habes: Abstine.
 Ex Mediolano kalendis Maijs.

Inhibitua grauis.

Nisi Virgilianū illud in multos suarū rerū dominos cōue-
 niret: Qui premere & laxas sciret dare iussus habenas: pes-
 sime fierent a plurimis plurima: nec possent deinceps re-
 parari. Mittunt a regib⁹ legati: qui prauaricatione corru-
 Vir. j. anei.

ptelisque plecti: committunt in dominos scelera. Decernunt a ciuibus procuratores: qui sentiunt interdum cum aduersarijs. Praeficiunt multis causis multi: qui errant peccantque uahementius: a quibus omnis abest innocentia: omnis grauitas: omnis fides. Eos castigari iussit Solon de re male tractata: sed interim ne deterius gererent: inhiberi: ne quid ulterius conficerent. Hinc apud Athenienses & Romanos nonnulli sunt malae administratae reipublicae damnati: ut Alcibiades: Cyrillus: Diocles: Cicero: Scipio: Furius: & nihilominus inhibita ijs imperia: inhibiti magistratus. Id ut alias: ita nunc apud nostros obseruat: edicto publico: ne quid audeat quicquam exercere officij: in quo contaminatus esse suspensus sit. Quobrem & Paulus iurisconsultus inhibitorias instituit litteras: quibus ulterius progredi nonnullis inhiberet: qui male aliorum & inique causas agerent. Nec id quidem iniuria. Nam si locus eiusmodi reparatio non foret: facillime longiores magistratus multa peccaret. Nam ut ait Lactantius: proposita non unquam impunitate: qui & magni essent: & neminem uerentem: multa committerent. Quobrem illud recitat Nascicae Scipionis: qui deleta Carthagine: superataque graecia: nunc inquit nobis uahementer esse metuendum arbitror: ne siamus insolentes: cum neque quos timeamus habemus: nec quos erubescamus. Quid autem & malos: ut Theophrasto placuit: magis arcet a peccato: & bonos ut attentius bene uiuant: cogit: quam cum intelligant paratos esse censors a quibus plecti queant. Cum igitur hisce diebus tu praetor urbane sententiam interlocutus sis: qua quidem Laelium esse torquendum censueris: quam accusatus esset parricidij: nec eum reclamantem audiueris: appellantemque non admiseris: dicens: apostolos illi te Gregorianos daturum: nec modo Gregorianos dederis: in soleas eum coniciens atque copedes: sed etiam Neronianos: qui eum acerbissimo cruciatus quaestionaris: sumus admirari tuam hanc temeritatem: ut neque nos sis ueritus: nec ius ipsum. Sciebas autem esse nobis tui castigandi facultatem. Quod si posse te id efficere

Solon

Qui propter
malam admi-
nistrationem
reipublicae
damnati sunt
Paulus iuris
consultus

Lactantius

Scipio Nascica

Theophrastus

Gregoriani
apostoli
Neroniani
apostoli

cogitabas: cum id obseruare interdum liceat: ne appella-
 tionis officio: iuris tollatur executio: succedebat quæ anim/
 aduerteres: illud Terentij: Summū ius: summa iniuria ē.
 Tandem ne deinceps hunc dilaceres: si dilacerandus nō
 est: aut ubi plectendus sit: ne nos paruifacias: quibus mini-
 me deferas inhibitiuis hisce litteris tibi præcipim⁹: ne quod
 posthac appellatione pendēte innoues in Lælium: ni ma/
 lis indignationem experiri nostram: quinimo ad nos con/
 tinuo cum Lælio mittas omnis ea in causa processus: cum
 ijs quæ ab illis pendent & emergunt: & etiam ijs connexa
 sunt: ut quid rite iudicaturi simus: quæq; tu recte iudicaris:
 intelligamus. Rursus in eos soles imperium exercere: qui
 maiestatem lædunt: cum iam pridem cōmiserimus tibi:
 ne quid eiusmodi iudices: quod crimen ad maius audito/
 rium atq; tribunal pertinet. Verum & remanerēt impu/
 nita delicta: lædentem maiestatem in seditione publica: uel
 cruento facinore: aut qui læsisse accusaret: abs te captus
 ad nos remitteret uigilum diligentissime custoditus ma/
 nu. Tu uero captiuos eiusmodi criminolos aut cōtinuo
 cædis: aut absoluis: aut clanculum ea tractas: ut a nobis co-
 gnosci non possint: nulla (ut censendum est) alia de causa
 nisi ut concutias & corruptelis delinitus demolitusq; po-
 tius tuo lucro quæ publicæ cōsulas dignitati. Quobrem hoc
 tibi quoq; inhibem⁹: ne quomodolibet læsam cognoscas
 maiestatem: aut publicam seditionem: aut cruentam fa-
 ctionem: aut conuenticulas: aut rapinam & manipolium:
 ne & magistratu priueris: & omni re tua. Ex Medioloano
 vj. Nonas Maias.

Terentius

Crimē læsæ
maiestatis.

Synonyma inhibitiua.

Fac ne hanc te in causam deinceps intromittas.

Ab hoc iudicio posthac omnino cessa.

Inhibeo tibi omnē hanc causam.

Nihil ausis deinde in Lælium attemptare.

Nolumus licere tibi posthac quicquid in eum.

Auferimus hac inhibitione tibi omnē in eum facultatem.

TITVLVS LVI

Inhibita sit tuo magistratui deinde ois opera in eam rem.
 Abs te surrepta sit ois hac in causa uis maiestatis.
 Nullū deinceps sit tibi in Læliū robur.
 Vires officio tuo hac inhibitione cædimus.
 Volumus uacare te penit^o huius causæ cura.
 Sustulimus tuo tribunali causam hanc omnē.
 Est tibi nihil agendum inhibētibus nobis in Læliū.
 Alijs adhibe curā: hanc inhibemus tibi.
 Nolumus sis posthac in Læliū curiosus.
 Causa omnis Lælij nostro iussu tibi est abrepta.
 Lælius in tuis nō erit deinceps manibus.
 Nō molestus sis ampli^o Lælio: cui^o cām nobis reseruam^o.
 Inhibem^o hac epistola omnino tibi: ne quid audeas in Læ-
 lium animaduertere.

Titulus. lvi.

Legis enunciatiua familiaris.

Mercurius Frustra leges a principib^o dicerent^r (ut Mercuri^o instituit
Trimegist^o Trimegistus) nisi suis enunciarent^r & populis & iudicib^o:
 ut quid obseruandū esset: aut a quibus abstinendum intel-
 ligi posset. Nā Atheniēses nōnunq̄ Ephoros lacedæmo-
 niorum irridebant: qui leges dicerēt suis: easq; in archiuū
 conferendas dicerent: quasi cunctis innotescerent: quæ in
 archiuum conferrent. Ego uero secus censeo faciendum
 seruandūq; potius Romanorū edictum: ut nulla lege pos-
 set homo plecti: quæ nō esset enunciata. Statuimus igitur
 hoc tempore legem: ut nullus frumentū ex nostro regno
 in aliud trāfferat: ni malit nos indignatos sua experiri pœ-
 na. Id enim iccirco indiximus pœnæ ut abstinerēt: qui so-
 lebant in summa regionis nostræ charitudine maiore in-
 opiam facere. Sunt enim aliquot qui abundant annona:
 cūq; preciū eius intelligant hac tempestate summū: non
 animaduertunt: quid in patriam detrimenti cōferant: ubi
 alio misso grano: necessitas suos urgeat. At nos eos uel te-
 nere sua iubemus: uel nostris uenundare: a quibus si non
 idem tradit^r preciū: non iniqua ferāt mente auarissimi om-

niūm: & suorū conciuū ac proximorū inimici: ac in superos ingratiſſimi: a quibus cum acceperint beneficiū in legendis pluribus q̄ cæteri ſoleāt: abutunt munere: indigni quidē quibus mūnera dimittant. Lex igitur hac epiſtola enunciatuſ uobis ſingulis ſubditis noſtris ac terrarum noſtrarū incolis: accolis atq; aduenis: ne quid poſthac temere præſumat ſumenti: uel exportare: uel exportādum alio uenūdare ſub noſtræ indignationis pœna. Ferremus enim tam grauiſ ut grauius nibi eſſe quiret. Ex Mediolano Nonas Maias.

Legis enunciatiua familiariffima.

Enunciamus hac epiſtola publica uobis legē quam ædidiſimus: indiſtāq; uoluimus noſtris omnib⁹: ut nemo ſeſe i galliā: aut mercādi cauſa cōferat: aut quis occasione inuēta uel cauſa: ne incurrat & rei quā ſecum deſerat perditio nem: & quadrupli ſolutionē. Nec q̄ nō obediuerit quicq; expectet a nobis gratiæ. Quid em̄ ineptius eſt i principe q̄ ſi eorū miſereat a quib⁹ cōtemnit? Cauſas aut̄ huius legis: & multas & eqſſimas fuiſſe: oēs exiſtiment. Nihil ſolemus pperā meditari: præfertim in gallos: cū quibus ſum⁹ nedū antiqua familiaritate cōiunctiſſimi: uerū etiam affinitate deuincti. Sed ita nūc opus eſt factō: ut aliquando nos oino nō negligāt: & arbitrent̄ poſſe noſtros ſine illorū uere nundinis: ex quib⁹ omnē totius orbis theſaurū pdire iactant. Occurrūt & alia quæ neſciūt: quib⁹ ſatis eſt obedire. Ex Mediolano. iiij. Nonas Maias.

Legis enunciatiua grauis.

Nō iniuria Cecrops Athenarū iſtaurator iſtituit: quod Cecrops a Solone nō modo mutatū nō eſt: at potius confirmatū: Solon ut ſingulis urbibus atq; principibus ſas eſſet: ſibi ſuiſq; legem dicere. Itaq; id in cūctos licere populos lege publica Iuſtinianus Theodoſi⁹ ſancitum a Iuſtiniano legim⁹: & a Theodoſio cōprobatū & prius inuentū. Nā ut urbes quæq; ac principes alias habent nationes atq; cauſas: ſic eis leges ſubminiſtrant. Itaq; in ægypto ſyluas cædi nefas eſt. In Liburnis ac Epiro: ubi

Scæuola

Mutius Scæuola

Virgineus

Lycurgus

robora Ioui sacrata eē dicunt: sed publica: nō cædisyluas: est nefas. Græcas mulieres ad circū saltare non dedecuit: at latinas saltare: dedecet. Regibus ob raritatē quondam dabant purpura: nec multo ante imperatoribus Thraciæ: nūc omnes ea indui possunt. Alicui uineta sunt rarissima: ibi pœna mulctant qui in uineas prodeunt. At in Creta: Naxo: Chio: Champania: Liguria sunt fertilissima & pluri-
 rima hæc: neq; exigite: nec indicite pœna. Recte igit uoluit legis ferendæ ministrū Scæuola: diligentius considerare: abrogaret ne lex: aut derogaret: rursusq; iniberet: an licentiam daret: atq; iterum pmitteret ne aut uetaret: & id omne: aut aliud ad temp^o: an semp cū hisce uis pararent legum ferendarū ratiōes: aliudq; ex alio iustū ac honestū nasceret. Nā Mutius legē statuit ut uinū mulier siqua biberet: uestalis eē sacerdos nō posset: turpiterq; nobili nuberet. Id in hūc usq; diē legis uim habet: ut Romanæ mulieri uino uti turpe sit. Semp igitur obseruandū institutū est: qm̄ conducebat pudicitiaē atq; modestiaē. Virgineus decreuit: ne mulier i templū iret nuda caput: nisi tegere undiq; ne cui uisa placeret. Id hodie nō obseruat: uel peioribus fortasse tēporibus: uel moribus hæc nō admittentibus. Leges ergo seruiunt & causis & temporib^o: & sunt ferendæ non sine causa: sed non nunq; ignota plurib^o cā. Vanū em̄ esset uocare uel minimos quosq; ubi lex ferenda foret: qui aut causas audirēt: aut assentirēt. Vt em̄ uulgus est ineptū: ita in cōtrarias sæpenumero sententias traheret. Vbi uero multitudo foret dominantū: in illud incidere Lycurgi: cū declarauit: qre plures dños Lacedæmonijs nō decreuisset. Nūc autē & nos tulim^o duas leges: quas exposuimus populis: ut obseruent: Aliam decimariā (ut uestigal decimarū quod nostris maioribus iam dudum tradi cōsueuerat: nescimus qua incuria uel ægestate temporū desuetum) in usum redeat. Aliā salis: ut idē in sale uestigal expēdat: qd̄ iā annū cētessimū circiter solebat. Si quis enim admiret: reuocare nos hasce tam obsoletas

leges & populo odiosas: aut tacitus conquiescat: etiã ratione non audita: aut hūanitate nostra funct⁹ hāc habeat rationem: p̄ id t̄pis has fuisse uectigalium abrogatas leges quo necessitas urgebat & metus. Nā in uābementissima primū pestilentiaē ui: annū centesimū circiter exactū: tanta fuit turbæ paucitas: ut salis tradendi conditionem opus fuerit incidere ac expectare ut populi crescerent: quibus sal tradere: nō quia nō essent supstitibus illis opes: quib⁹ uectigal ad se pertinens traderent: sed quia nos in conduenda tanta paruitate: salis amitterem⁹ potius ex precio q̄ lucraremur. Nunc aut̄ in pristinam redeuntes cōditionem: salis a nobis nostrisq; uectigalibus emendi & precii & p̄enam illam indicimus: & legem eandē quæ in Archi/uo est inuenta nostro: reuocatam in usum: annunciemus. Decimarū autem legem p̄ id temporis obseruari desisse scimus: quo finitimi nobis bellum cōminati multos ex nostris habuere cōsentaneos. Qobrē & nos inualidi ac minores natu: & metuentes ne quid seditionis obesset: tolerauimus quæ ppli uoluerūt: q̄q̄ inique in nostros reditus pristinaq; seruitutē uiolenterq; constituta. Nūc aut̄ reuocamus eam legē in usum ueterem: enūciamusq; omib⁹ reuocatā: hortamurq; ne qs obseruator nos irritet: cogatq; reuidere quātū sim⁹ hacten⁹ passi detrimētī: uobis qd̄ debetis nō soluētibus. Leges ergo q̄s reuocatas innouatasq; uobis enūciamus obseruate: ne p̄enam grauissimā incurratis. Ex Mediolano. iij. Nonas Maias.

Synonyma legis enūciatiua.

Legem hanc a nobis latam esse: uobis enūciamus.

Abrogasse nos hanc legē significamus.

Scitote nos ei legi derogasse.

Non est amplius ea lege (nostro iussu) abutendū.

Reddimus uos ea de lege certiores.

Ne uos lateat: hanc nos legem edicere.

Constituimus eam seruari legem.

Cupimus a uobis intelligi: eā nos legē decreuisse.

Quæ lex fuit hætenus obsoleta de decimis: in usum reuocata nunc est.

Legem salis olim iacentem nūc e somno surrexisse: uobis enunciamus.

Ne abutimini posthac ea lege.

Redijt ea lex in uim pristinam.

Facio uos cōmonitos: meo iussu locum esse legi Agrariæ.

Reddidimus legi Iulix suas uires.

In suū antiquissimū robur illud reuocauim⁹ legē Corneliā

Nō est dubitādū de sicarijs: q̄a lex est a nobis in eos facta.

Quid noua nostra lege decreuerim⁹: uobis enūciamus.

Titulus. lviij.

Læticiæ nouæ nūcia familiaris.

Plutarchus

Quam mihi uita hoc tempore iucūda sit: hæc epl'a nouæ læticiæ nuncia tibi significabit. Sum em̄ illo Plutarchi ductus ad scribendū hoc quoq; cum ait uoluptatē amicis significatam amicorū perinde ac propriā esse. Quo enim a me differs alio q̄ corpore? Animo sum⁹ ambo quidē uno. Itaq; quod mihi lætum est: lætū esse tibi pariter non dubito. Non uideet̄ igit̄ alienū a ratione: si te participē facio rei tuæ. Sum aut̄ in hac urbe plurimū honoratus: a principe maximopere: qui nō solū præsum monasterio: qd' & ingenij acrimonia: & inconcussa mente: & summa prudentia opus est gubernare: sed in multis exerceor maximisq; rebus in cōnubijs transigendis: discordijs plurimorū sedandis: amicorum animis recōciliandis: componendisq; causis interdū difficillimis: quibus & si uiro longe præstantiore foret necesse: suppedito tamen tantū industria: ut nequeam non gloriā reportare plusq̄ optatam. Id ego tamē diuinæ tribuo benignitati: quæ mltō largit̄ seruis plura q̄ sint promeriti: eo magis eos ad uirtutes: pietatem: æquitatem: charitatēq; inuitans. Ab hæc autē sum ad finitimas per plures inuitatus prædicationes: nō qui merear esse tā attente uocatus: quasi aut sanctus sim moribus ac uita: aut ingenio doctrinaq; maximus ac disertissimus: sed eadem

ut opinor diuina largitione: quæ ut plura in me cōfert: eo me uocat in grandiore sui numinis curā. Hæc sūmatim habes intelligisq; q̄ lætus sim: & q̄ te (q̄ me amas) oporteat lætū esse. Ex Mediolano pridie Nonas Maías.

Læticiæ nouæ nūcia familiarissima.

Tam sum hoc tpe lætus mi frater: ut plane gestia. Redijt em̄ ex Syria pater meus ditissim⁹. Possumq; posthac non angī: ut solebā futurā uitæ conditionē meditat⁹. Nam ut nō te latet: qbus nō est in hoc orbe summū æs: ij mussitāt / diuites læti sunt. Dices in uirtute diuitias sitas esse. Nec id Iuuenalis qdem inficior. Sed ut Iuuenalis inqt: haud facile emergūt in umbricio quorū uirtutib⁹ obstat res angusta domi. Crede mihi (qđ Ouidius apud Nasonē legiē miserō prudētia prima relinqt: & sē de ponto sus cū re cōsiliūq; uenit. Læticiæ nouæ sit igit̄ hæc eplā sed familiarissima nūcia: cui⁹ & te pticipē esse uelim: quē amare adeo me scio: ut oīa mea sint tibi cōmunissima. Ex Mediolano. Nonis Maíjs.

Læticiæ nouæ nūcia grauis.

Qui primi oim læticias hominū mentib⁹ instituerūt: eos (ut Hesiodus docet) superos fuisse censeo. Nam mœrorē Hesiodus certe / lachrymas / labores / languorē / & reliquas animi perturbationes recte poetæ noctis & Erebi filias declararunt: Eumenidasq; ultrices ab inferis pdire: quæ nō sinant inuē Eumenides cūdos conuiescere: at delectationes a cælitibus traditas: & Charites a dijs pcreatas nō iniuria descripsere. Nā quæ Charites mens inquieta uel pturbata qcq̄ potest uel recte iudicare: uel nō poti⁹ errore ad iudicandū induci: Vt em̄ Aristotele, Aristoteles le teste: temeritas obest cōsilio: sic rationi pturbatio. Quo fit: ut neq; afflictus possit nō temere iudicare: nec nō pturbare. At deus optimus cū mercedē uoluit rite sibi obtemperantib⁹ polliceri: Gaudete inquit & exultate: qm̄ merces uestra copiosa est in cælo. Gaudēt & lætenē angeli afflentes superis: Affligunt & torquent dæmones mali dānati apud inferos. Læticia quæ nos acceperit noua: est tibi nūcianda: ut cognoscas: q̄ me deus foueat. Vbi legebā

inē nōs quotidiana illa philosophica & theologica: quæ
 nostra esse nō nescis: uenit qdā furiosior potius: q̄ sapiētior:
 or: sed neq; rudis: neq; nō disertus: q̄ uoluit me temptare:
 Angelus rogauitq; qd existimare esse Angelū: bonū respondi nun-
 ciū. At ipse male inquit accipis. Nam si angelus bonū per
 se nunciū significaret: frustra dicti sūt Euāgelistæ boni nū-
 ciatores: aut Euangeliū bona nūciatio: cum: Eu: apud græ-
 Euāgelistæ cos idē sit: qd' apud nos bñ: unde & Eucharistia bona gra-
 tia. Huic ego: dic mihi bone uir: q̄uis id etiam pprietas uo-
 cabuli nō sonet: possit sonare uocabulū re ipsa: Negate il-
 lo. Sic ego: Inuētus dū Saluator in medio doctōrū in tem-
 plo rñdens & interrogās illos: Ad doctōres oēs intelligi-
 mus: q̄ docent: quo qdē uocabulo & ij dici possunt: q̄ præ-
 sunt litterarijs laudis. Vnde id potius censendū est esse de
 theologis doctōribus: q̄ de reliquis dictum: Propterea in-
 qt: q̄ dei filius nō nisi de diuinis censendus est solit' cōmē-
 tari. At & homo christus erat: & inter homines uersabat:
 & tunc admodū erat puer: cur nō sic de humanis ut de di-
 uinis? Qm̄ quod erat in templo cum doctōribus: id signifi-
 cat: cū alio loco dixerit: Domus mea domus orationis est.
 Huc ego te demū puexi quo uolebā: ut faterere uocabu-
 lū illud uniuersale ad omēs doctōres: ad eos hic restringi
 solos: q̄ de diuinis rogabāt atq; rñdebant: præcipue cū le-
 sus ad matrē dixerit: Nescitis in ijs esse me oportere quæ
 patris mei sūt: Angelus igit' & si nō bonū poti' nunciū: q̄
 nunciū absolute significet: cū tñ diuinus sciat nūcius esse:
 bonus intelligi debet nuncius. Quā uero euangeliū dictū est:
 ad excellentiā diuini uerbi dictū est. Obstupuit ille tam di-
 sertus: ut dicit' græcul uocabuloꝝ interpret: nec ausus est
 obijcere quicq; aliud me sibi satisfecisse per pulchre dicēs.
 Id & si non est læticiæ maximæ munus per se: nunc tamen
 sūma me affecit uoluptate: cū inuidi nōnulli existimarent
 nequire me qcq; aduersus illius dicta respondere. Læticia
 igit' hæc fuit hoc maior: quo cæsi sunt liuore tincti q̄ cū tibi
 amicissimo cōmunem esse sciem: quē unice amo: & a quo

amari plurimū opinor: Ad te scripsi: ut nō min⁹ tua sit uoluptas hęc: q̄ mea. Ex Mediolanō. viij. Idus Maij.

Synonyma læticiæ nouæ nūciatiua.

Magna me tui fratris uidēdi læticia cœpit.

Haud facile dixero: q̄ lætus nūc sim.

Hęc uoluptas in me maxīma q̄dem est.

Nibil hoc tpe iucūdius esse mihi potuisset.

Affectus sum tuo filio uiso tanto gaudio: ut maioris ullum esse nequeat.

Læticia est hac in re mihi maxīma.

Tam lætus sum hoc tuo munere: ut ampli⁹ esse nō posse unq̄ opinor.

Non existimabam unq̄ ad me tantā ulla pro re læticiā peruenturam.

Quid est cur lætius uiuere queā: q̄ nunc uiuā?

Fuisti in me lætificādo propensissim⁹.

Ego tā lætus sum hisce tuis acceptis litteris: ut lætiorē esse me posse nō ducam.

Hoc gaudiū cōe tibi esse uolo: qđ maxīme me lætificat.

Cura ut tā lætū me semp efficias: q̄ nūc effecisti.

Debebā tibi plurima: sed qđ me a deo nūc lætū effeceris: debeo dedicoq; me totū.

Titulus. lviij.

De filio principī nato lætificatiua familiaris.

Et si multa sunt argnmenta: quibus omnis fortuna nostri principis nos debeat plurimū oblectare: tū hoc imprimis: cū filius natus est ei. Tunc enim intelligim⁹ nos esse diuitius sine cura i pace quieteq; nostra facturos negocia & omni molestia uacaturos. Nam ut Homerus ait: cui principī Homertus non est fili⁹: is perinde ac priuatus populis uir. At ut Euripides dixit: principis fili⁹ lætificat populos. At non iniuria Hesiodus inqt: Nihil est tam populis exoptandū: q̄ ut Hesiodus principī filius sit: cuius se facie quali solis aspectu a tenebris diuidi posse censeat. Natus igitur nostro inuidissimo principī filius tam nos reddidit omnes lætos: q̄ quic-

quid usq̄ uoluptatis cōtingere quiuisset. Quid em̄ si sapie-
 bamus: uæhemētius optabam⁹? Nostros deniq; precibus
 supplicationibusq; superi satisfecere. Puer nat⁹ est nobis:
 ut illo utar Christiano: & fili⁹ datus est nobis: cuius fide ac
 prudentia possum⁹ aliqñ iustissime regi: pacatissimeq; gu-
 bernari. Hanc uoluptatē nostris oibus cōmunē esse reor:
 ueq; etiā illis ad quos nihil hæc successio ptinet. Manifesto
 em̄ quotidie intuemur & cometē: & alia cali signa p prin-
 cipib⁹ apparere: qppe quoz ortu atq; interitu fiūt & defi-
 ciūt plurima. Quot em̄ uni⁹ obitu principis: cui⁹ nō sint suc-
 cessionē hæredes ulli filij possessuri: mutatiōes factas esse
 legim⁹: uidimusq; nōnunq̄. At nomē hoc filij cohibet oia:
 nihilq; pmittit aduersi patrari: nihil insidiarū a finitimis pa-
 rari. Gaudete igiē & nos uobiscū hoc tam optato bono: &
 alios nostra læticia gaudere sil' docete: ut & nostra sua cau-
 sa intelligat: finitimos etiā nostros lætos esse. Ex Medio-
 lano. vij. Idus Maij.

Pro filio principi nato lætificatiua familiarissima.

Quod plurimū oēs optabam⁹: sumus hoc tandē summis
 innumerabilibusq; supplicationib⁹ consecuti ut natus sit
 nostro principi filius. O q̄ scitus est infantulus. Facies pri-
 Aristoteles ami: ut Aristoteles ait: digna est imperio. Nihil habet cū
 plebais cōmune: tā formosus est: tāta pceritate mēbroz:
 tā egregie robustis nodis ac internodijs. Admirantē hunc
 matronæ: natūq; dicūt iā triennē existimandū. Q̄ sit hæc
 huic uniuerso regno uæhemēs læticia: inde potes cōiecta-
 ri: qd̄ ut optabam⁹ & sperabam⁹: ita dubitabam⁹ nunq̄ nō
 posse a supis consequi. Deoz beneficio factū est: ut & nos
 uotis nostris largitiōē intenerim⁹: & de hoc principatu
 sit subditis uniuersis spes bona relicta. Nā ut est princeps
 noster prudētissim⁹: & gubernat nos sapiētissime: sic filiū
 instituet sui similit: ad omnē uirtutis gloriā. Lætetur igiē
 & exultem⁹ oēs: hoc tā iucūdo & foelici munere. Ex Me-
 diolano. vij. Idus Maij.

Pro filio principi nato grauis.

Antiquissimus populorū mos extitit: ut cū principibus fili-
 jū nascerent: omne sūmæ læticiæ genus declararet. Quā-
 obrē Persæ undiq; cū munerib⁹ eo casu cōueniebāt: ut & Persæ
 regi gratularēt: & psaltis chorisq; publicā exultationē ex-
 primerent. At ægyptijs regibus aliqñ plus dicit: uno filio Aegyptij
 nato: tributū accessisse: q̄ cū totius anni redditus mitteban-
 tur. Quare apud illos trito id cōperat usurpari (ut Plato Plato
 inq̄) uerbo: boni sunt anni fructus: si filius regi natus est.
 Thracibus uero regibus solebant occurrere cū sacrificijs Thracēs
 sacerdotes pæana canentes: cuius auspicijs bonis filij cre-
 ti forent illis. Quem q̄dem ritū cū dirimisset Diomedes il- Diomedes
 le crudelissimus: populis odiosissim⁹ fuit. At Arcades ha- Arcas
 buerūt Lycaonē semp infensum: posteaq; Arcadē (quē po-
 etæ iure fabulant in uersum esse uersum: qm̄ patris metu la-
 teret in syluis) pepulisset ex regia: coegissetq; profugū in
 certa latere sede. Nā si gratulandū est principi cui fili⁹ na-
 tus sit: multo debet eo filio magis lætari pater cuius est: &
 cui⁹ cū salute sua cōnexa est salus. Q̄ si uero modo nō lætatur: Qui filios
 sed eius interitū quærit: is merito est oibus odiosus eiecerunt
 & Lycaonis promeritus est cognomentū: eoq; peius qd̄
 uel ipsi lupis suis afficiunt fœtib⁹. At Tantalus rex tam il- Tantalus
 lustris: q̄ & Europæ magnas rexit urbes: & grandem Asia
 partē subegit: iccirco coactus est demū in se suosq; mores
 omnes poetas plura fingere: q̄ cū haberet Pelopem filiū: Pelops
 non modo lætus eo nō erat quē amabat uniuersa græcia:
 sed eū a se pepulit: & exulare coegit: quē græci imprimis
 odiū eiusq; uirtutē sibi regem asciscentes: ab eo suæ regio-
 ni nomen dederunt: eamq; Peloponnesum uocauerunt.
 Quid Agenorē in mediū afferā: quē phœnices pari sunt Agenor
 insectati ratione: quod Cadmū a se filiū abdicasset: Is autē Cadmus
 non multo post in Boetia Thebas condidit. Astyagem in Astyages
 nepote Cyro eiiciendo damnant: & Amulum in fratris Cyrus
 Numitoris eiiciendis nepotibus improbant: & Latum Amulius
 crudelissimum in Oedīpo filio feris mandādo: sui sceleris Laius
 passum esse pœnas dicunt: propterea quod non læticiam

publicam (ut debebant) exegissent: sed dolorem acerbissimū: qđ ab omni natura: ui alienissimū & uidebat & erat. Quo em debet iucūdius exbilarari parentes ac auī: q̄ si filij nepotesq; nascant a qbus propagari uideant genus suum suæq; immortalitati studeri: Tam est immortalitas sola (cuius uident esse omnes: quāto maiores & magis sunt illustres: cupidissimi) bonis omnib⁹ exoptanda: ut cū aliqd acquiritur: unde possit ea quicq; nancisci muneris: in eo sit omnis mens occupata: ab eo pendeat uoluptas oīs. *Vir. J. ane.* re sapiētissime dictū est apud Virgiliū illud: Omīs in alcano chari stat cura parentis. Natus igit nunc nobis filius & nos sūmope lætos fecit: & ut eplās eius causā lætificatiuas ad amicos mitterem⁹ atq; subditos fecit. Lætati certe nos sumus supra modū: nō solū ea iucūditate: quæ communis est patrib⁹ singulis: ut filioꝝ successione uiuant: sed ea uoluptate quæ nos nobiscū subit: ut uideam⁹ iam parari: qui nobis obeuntib⁹ aliqñ: ut mortales sum⁹ interituri: nostro nomine ac nutu: luste sapienterq; uos omīs moderet atq; regat. Quid em est dubitandū populis: ne pace uiuāt trāquillissime: cū bene natū regē habent. At uobis amici ac fœdere mecū iuncti cōmunē iccirco uoluptatē hāc reor: qm̄ ut patrimoniorū sunt filij: Demosthenis instituto: sic debent paternæ esse amicitiaꝝ hæredes. Quare ut ego uester semp fui: nullaq; in re diuisus a studijs & uoluntatibus uestris: sic fili⁹ hic futur⁹ est me⁹ paternæ mētis æmulus: ad quæ oīa sic instituā: ut in eo aliū meipsū uos esse natos: sitis nō multo post intellecturi. Gaudete igit mecū: & publicæ huic læticiæ festos hisce dedicem⁹ dies: cū sacris etiā ut talis in uos filius futur⁹ sit: q̄lis pater antebac semp extitit. Ex Mediolano. v. Idus Maij.

Demosthenes

Synonyma p̄ filio principi nato lætificatiua.

Lætandū est nato principi filio.

Cōmunis nos p̄ nato nobis regulo uoluptas capiat.

Eandē agam⁹ læticiā p̄pter natū nobis principis filiū.

Choros & saltus ad eam⁹ p̄ nobis nato principis filio.

Gaudeant oēs hoc nato regis filio.

Publica est hæc non priuata læticia: qđ nostro principi natum sit pignus.

SUCCESSURUS nostro regi nūc natus infans cōmunē in nos contulit uoluptatē.

SUMUS tam summa detenti læticia propter principi natū hoc die filium: ut nihil uoluptuosius: nihil iucundius dici possit.

Tanta læticia tenemur cūcti: ut nihil addi possit ad cumulū: qđ filius est principi nostro nūc natus.

Ob natum nūc mihi filium: cupio uos mecum pariter exultare.

Qui me amāt: hanc meā exultationē ppter natū mihi infantē sibi cōmunē faciāt.

Qui particeps est meæ iucūditatis: qđ nat⁹ sit mihi fili⁹: nō me minus longe exultabit.

Qui me⁹ est uel affinis uel ppinquus: natū mihi filiū meū summopere læteat.

Titulus.lix.

De filia nata lætificatiua familiaris.

Viri boni iuriconsultoꝝ illud maximū uitiū considerantes: uel duce natura: non minus filias amant: q̄ filios. Eodem beniuolentiæ gradu suo semine natos prosequunt.

Quāobrē Artaxerxes una dicebat sibi nata filia: duos sibi **Artaxerxes**

filios quæsiuisse: quoniā Horontem sibi generū adoptasset. Inde fit: ut neq; natura repugnet: nec interdū cōsuetudo: nec ius hominū: ut ament filia nō minus: q̄ filij.

Quare cum mane sit nobis nata filia: & nos lætati sumus summopere: & ut lætent æquæ amici nostri: plurimū cupim⁹.

qui nullis a mente nostra uideant esse studijs abhorretes.

Si nos igiē amatis: uos subditi publicā læticiam choris/salutibus/supplicationibus triduanis efficite: omnēq; uoluptatis honeste genus exercete.

At uos amici/patres atq; fratres: declarate cæteris mea quæq; nobis esse communissima.

Ita enim me dij adiuuent: ut nō minorem ex hac

nata filia uoluptatē suscepim⁹: q̄ si fili⁹ ort⁹ foret. In hac no-
stram nos solabimur senectutē: arbitrabimurq; nascituros
nobis nepotes oēs filios fore: uobis (ut opinor: & curabo)
gratissimos. Ex Mediolano. iij. Idus Maij.

De filia nata lætificatiua familiarissima.

Cum nobis sit nata filia: sumus non mediocriter lætati: si-
ue qđ nullū haberemus antea pignus: seu quod eo pacto
nos ad amandū inuitet natura hominū hac in re ductrix
atq; gubernatrix. Cupimus aut̄ eadem esse lætos iucundū
tate cæteros: qui nobis sunt ullo uel amicitia uel propin-
quitatis deuincti genere: uel clientelæ ac seruitutis subditi
debito: ut patefaciant: nulla in re uel mœsta uel læta: sese
a nostris mentib⁹ esse disunctos. Itaq; quo pluribus ac ma-
iorib⁹ publicæ læticiæ signis hæc cōmunis mibi uobiscūq;
reliquis finitimis omnibus uoluptas declarabitur: eo mibi
rem gratiorem & chariorem effeceritis. Ex Mediolano
pridie Idus Maij.

De filia nata lætificatiua grauis.

Quāq; natura docet: nō minus amari debere filias: q̄ filios
Plato (ut Plato docet) tamen est & illud nobis argumētum: qđ
ueteres omnium doctissimi non sine causa: una uoluerunt
Cicero appellatione mares fœminasq; dici filios: ut Ciceronem
legimus: cum ad filium filiāq; scribebat: dicere solitū filios
dilectissimos. At principibus Assyrijs qui primi omniū re-
gna gubernarent: non minus filia succedebant q̄ filij: nec
Medis rursus: nec Græcis si & in Argiuis uideantur & in
Plato Thebanis plurima. Nec me deterret q̄ Plato uoluit mulie-
Ouid. i. me/ bre semē esse fœminā: uirile uero mare: qđ & Naso decla-
tamor. rauit illo Deucalionis accepto Pyrrhæq; oraculo: ut quot
quot lapides post se iaceret fraē: mares: quotquot soror:
Aristoteles futura fœminæ qdem essent: cū Aristotelē: quē sequunt̄
hodie oēs sapiētes: sciamus oēs filios patris dicere: nec cō-
iugē aliud quicq; operari q̄ tellurem: quæ acceptū foueret
Plato propagaretq; semē. Sed esto sit uerus Plato: qui pote hoc
fit: ut mater tam amet sincere igitur filiū marem illum qui

dem quem ipsa non genuit: Vt ea communis & studijs & mente uiro ide m pignus amat: quod sine uiro nunq̄ edidisset: sic amet & pater filiam qua nisi coniugi fuisset adiuumento: nunq̄ illa peperisset. Quid q̄ Aristotelis testimonio pater plus filiaē afficit necessario: mater uero filio? Nā cum mater non auxiliari sit: sed quæ auxiliū postulet: illū filioꝝ amat uerbementius: a quo plus intelligat aliquādo se posse adiuuari: cuiusmodi marem sibi futurū adiuumento certo scit: qui naturæ ductu patris supstes: matrē possit adiuuare. At pater q̄ auxiliator esse solet: & ea de causa filios amat: ut ipsis adiuuato sit: iccirco diligit natas plusq̄ natos: quoniam maribus omnia sunt profutura: fœminæ sine subsidio patris male sint habituræ. Quid: quod hinc affinitates principibus quærunē q̄ plurime: quibus solent contineri principatū nerui: successionesq̄ stabiliri. Nam q̄ inter Cæsare & Pompeiū: inter Danaum & Aegyptū: inter Astyagē & filiaē natū fuerint dissidia: discordiaq̄ nō uulgares: id ne qdem reliquos ad minus amandas cōmoueat filias: cum & ille id quidem accerbissime tulerint: & non omnes eadem sunt filiaē: non omnes ijdem generi. Quanto Oedipo iucūdiō filia: quæ cæcū est patrem semper comitata: & ea qdem tutata diligentia: ut nihil ei potuerit esse hac sublata iucundum: cum hac nihil pene molestum? Quot possemus easdem in mediū afferre: quibus intelligeret: nō lætos esse posse patres min⁹ filia nata q̄ filio? Quid si interdū & multo magis? Hinc ubi nunc nata est nobis filia: nec minus lætati sumus: q̄ si filius nasceretur: nec minus alios esse lætos decere opinor: qui nobis afficiuntur. Itaq̄ uos qui nobis estis subditi: debetis publicam hanc læticiam exercere: ut intelligatur a nobis nostraq̄ uoluptate pendere uestram: quos nihil alienum a mente nostra factitasse aut facturos certū est. Vobis autē O amici ac nobis fœderibus deuincti: non edico nec præcipio: sed supplico: & si æquū est pro mea in uos fide: rogo atq̄ obtestor: ne minus sitis in hac læticia publica me minus iu-

Aristoteles

Q̄ affinitates aliquā sūt causæ discordiarum.

Oedipi filia

cundi festiuicq; q̄ ego & fuerim & sim & esse cōstituerim.
 Nolim enim quēq; arbitrari: quoniam filia sit: aut nos auaricia ductos: dotis adimplendæ causa: aut ullo doloris genere plectos: confusos existimari. A mente nostra nihil est alienius tūperatione: nihil nobis cōmunius & antiquius cupiditate gloriæ: ut facile cognosci possit: nihil mihi simulandū aut dissimulandū. Quare cū & ipse uere lætor: & uobis lætandū esse ducā: rogo ut hanc publicam læticiam sic exerceatis: ut exercui ego hætenus. Ex Mediolano Idibus Marj.

Synonyma de publica pro
 filia principi nata læticia.

Lætandū est publicæ p̄ filia principi nata.

Nihil uoluptatis omittendū est pro ea quæ nata est principi filia.

Cum creta sit principi nata: gratulandū est ei.

Nobis summopere gaudendum: quia filia est regi nostro creta.

Post fatā regi filiā: & ipse exultat: & nos exultam⁹.

Sūma nos uoluptas cōsequat: q̄n filia regi nata est.

Nihil potest hoc tempore nobis iucundius esse: q̄ q̄ regi sit nata filia.

Pro ea læticia: qua rex noster exbilarat p̄pter natā filiā: & nobis pariter lætandū est.

Nihil est publicæ prætermittendū festiuitatis: ut principē imitemur in nata sibi filia.

Tam est dux noster p̄ filia sibi nata lætus: ut nobis identidem faciundū sit.

Faciemus rem duci iucū dissimā: si propter filiā ei natā publicā læticiā exercebimus.

Q̄ gratissimi possum⁹ esse ducti: pro eius filia publicā exercentes festiuitatē.

Ob filiā duci natā debem⁹ & choros & salt⁹ p̄urbē agere.

Afficiem⁹ ducē incredibili iucūditate: si p̄ filia sibi nata ut ipse iubet: publicā læticiā ostendem⁹.

Titulus. lx.

De hoste fugato uel caelo familiaris.

Iam deniq; caelus est noster hostis: q nos atq; nostros om̄is iam dudū infectat⁹ est om̄i psecutionis ac odij genere: iam nihil nobis est timendū amplius. Imitari debemus Assyri/ os: qbus pro hoste caelo faciebant nō publica solum sacras sed festa triduana: ut declararetur omnibus q̄ hosti cauendū foret: cū eo caelo tantū exultaret. At Persæ inter eosq; magi Zoroastris instituto cōstituerūt: ut quicūq; hostem cæcidisset: nō solū publico donaret munere: coronaq; magni precij: sed in e ciues sūma ualere & auctoritate & gratia: q caelo qdem hoste ciuitatē omni metu laborasset. Vt em̄ hostilis manus calamitatē inducit nōnunq; maximam: ita eius interempti conditio maximā affert urbibus uoluptatē. At Sempronius Cappadociæ rex iam pridē in nos fuit acerbissimus: In nos usus est omnium inimicitiarum & publicarū & priuatarum genere. Affecit nos nedum cōtumelijs/conuitijs/probrisq; q̄ plurimis: uerum etiā quotiens in agrum nostrum excursionibus nixus est: prædas reportauit: captiuos duxit: omneq; scelerum exercuit genus. Precabamur superos: ut hui⁹ nos pestis metu liberarent. Nostra cūra sublatu est: deniq; superatus & caelus in frustra: ut publica læticia merito debeam⁹ dijs immortalibus habere ac dicere gratias: q nobis hunc sustulerūt morbū. Hoc ego & in templis & in plateis agēdū iubeo: qd̄ & uobis præcipio: quos scio mei studiosissimos. Ex Mediolano xvij. kalendas lunias.

De hoste fugato uel caelo familiarissima.

Fugatus est demum noster acerbissimus hostis ille: q nobis tanto fuit nonnunq; terrori: a quo sum⁹ aliquando tam acerba calamitate confossi. Qui iuste dimicant: sic solent semp superos adiutores sperare. At qbus iniquitas ē ad decertādū pposita: ijs iminēt suporū cōsilia: & a tergo mūdi pericula: qbus facillime pplexi ac irretiti nihil pnt euitare demū incōmodi. Qd̄ q̄ ueq; sit: uel ex uno hoc hoste no

Assyriū

Zoroastres

Sempronio
rex cappa
docia

bis nūc fugato turpissime: fiat in reliquos cōiectura. Quot
 fœdauit modis nostros ois: Quib⁹ est in nos iniuriarū gra-
 dibus nixus: Quid omisit calamitatis: quo nos nō cōfere-
 rit: Pridie hui⁹ diei: cū in agrū nostrū plurimis & uolētissi-
 mis qdem: ut uidebat: satellitib⁹ comitatus fecisset impe-
 tū: dijs fautorib⁹ populo nostro nobis comite in eū occur-
 rim⁹: oppugnauim⁹: ex suis multos occidim⁹: coegimusq;
 demū terga turpissime uertere: tāq; fugauim⁹ fortiter: ut
 nunq̄ audeat amplius de nobis expugnādis cogitare. Vo-
 bis publicā significo læticiam: quam & nos exercem⁹. Ex
 Mediolano. xvj. Kl. lunias.

De hoste fugato uel cæso grauis.

Non sine certa sanctissimaq; rōne: præter triumphū: aliud
 Græci intenerere græci uictoriæ genus: quo q̄ potirent in hostem
 & lætari publicæ deberet: & suos amicos subditosq; ad læ-
 ticiā eandē inuitare. Non em̄ sp̄ captiuus ducit hostis: ut
 Plato in triūpho ligatus fidē faciat uictoriæ: sed aliquñ est: q̄ Pla-
 tonis instituto malit armatus mori: q̄ inermis triumphū
 pompam & catenatus augere. Aliquando sunt ea condi-
 tione qdem hostes: ut terga uertere poti⁹ uelint: q̄ uel cæ-
 di uel capi. Quāobrē trophæū a græcis dictū est triumphū
 genus: quo non ducere captiuus hostis: nec eius urbs ul-
 la subacta esset. Huiusmodi genere uictoriæ Babylon uisa
 Babylon Lucan⁹ in est sæpius & potita: unde illud poeticū: Babylon spoliata
 primo trophæis. At Ninus assyri⁹: Cyrus Persa: Alexander Ma-
 Qui uictoriā cedo. Cæsar Romanus cū sæpenumero uertissent in fugā
 obtinuerint hostes: & ex eis ml̄tos interemissent: raro tñ triūphasse di-
 præcipuam cunt. Sed ab Assyrijs ipsis ad Persas/Medos/Græcos/Ro-
 manosq; deinceps hic mos institut⁹ est: ut cū uel cæderet
 uel fugaret hostis ipse: publica fieret exultatio: q̄busdāq;
 ornatissimis donaret muneribus q̄ cecidisset siue fugasset:
 ut & alij ad eandē inuitarent uictoriā: & in eū qui uicisset
 ppli regesq; nō uiderent ingrati. Profecto laudat adhuc
 Hannibal illud Hannibalī supra modū: qui cum Marcellum cuius-
 dam fortudine constantiaq; coactum terga uertere: uel

nō multo interliminio accepisset: eū donauit in urbe præ/
 dijs: in castris autē corona: quæ summū preciū habuisse p/
 hibeat. Id ubi Carthaginēses admirarent: quærerētq; cur
 tm̄ in eū muneris cōtulisset: ut & reliqui dixit: idē conent:
 & uos ingratos nō me reddam accepti bñficij. Scitis fuis/
 se nobis iam dudū crudelissimū hostē Cleophilū: q nobis Cleophilus
 tam fuit molestus: ut dirior esse nemo posset. Huc deuen/
 tū est ut aliqñ auderet: uelle nobiscū de nostris agris paci/
 sci: nosq; in tam asperā angustāq; calamitatē ac fortunā re/
 dacti fuissē⁹ ut salua uita cupemus oia nra illū possidere.
 Qd̄ & transigissē⁹ (ut nō nescitis) si cōfidere illi tuto po/
 tuissē⁹: Sed ut pfidissim⁹ erat: ita nullā pollicitationibus
 oibus fidē adhibendā cēlebam⁹. Cura nostrorū militū for/
 tissimorū inquā & cōstantissimorū fugat⁹ est primū triduo
 prius q̄ interimeret. Mox in præliū animosior solito redi/
 ens: cū pugnaret sæuissime nihil sine cruore nostro postu/
 lās cæsus est: cui⁹ nescit⁹ manu: plurib⁹ cōfossus uulnerib⁹.
 Publicam læticiā & nos fecimus: & uobis faciendā iccirco
 ducimus: ac si æquū est rogamus. Ex Mediolano. xv. Ka/
 lendas lunias.

Synonyma de hoste fugato uel cæso lætificationa.

Exultandū est ob fugatū hostē nostrū.

Sæuissim⁹ ē nobis iterēpt⁹ hostis: ex quo lætādū ē publice

Cædes nri hostis crudelissimi nos ad publicā iuitat læticiā

Cur exultare palā nō debem⁹ cū fugat⁹ sit nob nri hostis.

Mlto nos magis reliq; puocat ad lætādū hostis nri fuga.

Quod cæsus sit noster hostis: ut princeps lætus est: sic &

nos esse debemus.

Iucūdisssima sim⁹ mēte: cū hostis noster fugatus sit.

Ob cædē hostis nostri gestiam⁹ choros & salt⁹ exercētes.

Nihil est publicæ nobis festiuitatis prætereundum: ut cæ/
 sus est noster hostis.

Pro cæde hostis nostri: quæ satis sit publica festiuitas:

Affecit nos hostis nostri fuga: demūq; cædes tanta uolu/
 ptate ut incredibile dictū sit.

Omni cura in publicā debem⁹ læticiā attentos nos ob cæ/
sum hostē exhibere.

Tanto nos metu cæsus hostis liberatit: ut possim⁹ esse iu/
cundissimi.

Titulus. lxi.

De familiarib⁹ negocijs familiaris.

Bias apud
Plutarchū

Negocia mea hic publica nulla sunt. Sum em̄ uir in mona/
sterio clausus: & ciuilia nulla quæro: quæ ad monasteriū at/
tinēt: curo. Priuata igit⁹ & familiaria negocia sūt plurima: q/
busq; trāsfigendis nō mediore opus sit ingenio: atq; q bene
trāsfigit (ut dixit apud Plutarchū Bias) laudari maximope
possit. Nā in sūma reꝝ oim charitudine mihi tenēda est in
monachos abūdatia: in sūma loq̄citate silentiū pcurandū:
in omī ægritudine adhibēda ualītudo. Verꝝ ego quō diffi/
cilia sūt negocia familiaria: eo cōstanti⁹ pseuero: paratā
mibi saltē apud eū mercedē ratus: q cōpensator est laborꝝ
æquissim⁹. Tu rē habes: intelligisq; qd sūmatim de nego/
cijs meis familiarib⁹ ad te scribi possit. Cura tñ ut cito his
difficultatibus liberatus ad uos eam. Ex Mediolano. xiiij.
kalendas Iunias.

De familiarib⁹ negocijs familiarissima.

Terentius

Antoni⁹ hic priuatim agit nihil. Est cū principe temp⁹ (ut
aiūt) terens. Nusq̄ em̄ exercet ingeniū: cūq; uideat se ocio
perdi: suā fert ruīnā perbelle. Familiaria igit⁹ negocia eius:
de qb⁹ te rogas faciā certiorē: nulla sūt. Vide quo redactus
sit: ut neq; uelit impensæ domesticæ sibi faciūdæ laborē:
sed domū se alterius cōferat: a quo accipiat: qd comedat:
dato ei maiore precio: q̄ opus sit. Nescit (ut paucis agā) sibi
uiuere: nec alijs qdem. Sæpius hūc interpellauī: accusauī:
cōminatū sum. Narrat fabula surdo. Ex Mediolano. xiiij.
kalendas Iunias.

De familiarib⁹ negocijs gratis.

Pittacus Et si mihi familiare uideat esse graue posse (ut Pittac⁹ in/
quit unus ex septem) est tamen inter familiaria qdem ipsa
Aristoteles qd præ cæteris possit appellari graue. Ut em̄ uult Aristo

teles: ex duob⁹ malis minus malū illud esse: qđ alterius re/
spectu possit bonum uocari: sic & in hisce reliquis relinqui/
tur cognoscendū. Nam inter familiaria si quid ad honesta/
tem eximiā turpitudinēq; muliebrē attinet: si qđ ad filio/
rū egregiā laudē aut uituperationē pertinet: illud graue/
dicendū reor: de quo serio: non familiariter tractandū sit.
Nuncigit^r ut rem oēm accipias: quā ego epistolæ hoc gra/
ui genere scribendū ad te uolui: filius meus religionē in/
gressus est: ea qđem (ut opinor) sententia fortasse: ut bon⁹
fieret. In mundo em̄ iam dudū sibi cœperat desperare: q
cū uniuersum circuisset terrarū orbem: nec usq; sibi relicū
ullū uideret amicitix genus: ad id tandem ordinis statuit
deuenire: in quo bene modesteq; uiuere cogeretur. Sed
ubi aliq̄ diu inter sacerdotes uersatus est: decreuitq; sacer/
dos initiari: & initiatus est & factus: & multo tñ peior eua/
sit q̄ antea fuerit unq̄. Nunc prepat urbes mulierib⁹ uacās
& gulæ: ocioq; incumbēs adeo pdite: ut nulli se dedicer ar/
ti: nulli studio. Si q̄ hūc accusant: irridet eos: ut iam in iocu/
lariū uersus: publicus monachorū scurra censeatur. A me/
uero non semel & a matre castigatus simulat aliq̄n quicq;
sed nunq̄ resipiscit. Hæc sunt quæ ad te grauer scribēda
nō neges. Nā ut pondus res habet: nō paruū ut me inter/
dum affligit: sic & tibi molestū fore non dubito. Scio enim
q̄ me ames: & q̄ te mea quæq; cōmoueant in læticiam læ/
ta: in mœrorē luctuosa. Verū ne me ducas: hāc perditionē
hominis tantifacere: ut nequeam recreari. Ea mente fero:
qua quod iam inueteratū est malum: & qua ipse fert meū
pro se dolorē. Ad ipsum em̄ hoc plus longe: q̄ ad me per/
tinet. Si bonus erit: & sibi cōducet: & me afficiet uolupta/
te. Si malus: sibi obierit: hæc habes. Ex Mediolano. xiiij. ka/
lendas Iunias.

Synonyma de familiarib⁹ negocijs.

Nihil hic agimus domi.

Meus filius ægrotat.

Res meæ familiares ita paruæ sunt: ut de his nihil scriben

dum arbitrer.

Quid scribā ad te familiare: cū nihil habeā.

Si de negocijs uis meis familiarib⁹ fieri certior: aliunde q̄
a me postula.

Pauca sunt mihi familiaria negocia: de q̄bus quicq̄ possim
ad te scribere.

Omnis familia mea bene ualet: hoc est qđ de meis familiari
bus negocijs ad te scribā.

Sunt oia mea familiaria negocia iucūdiſſima.

De meis negocijs familiarib⁹ hēs alios & scribas & nūcios.

Res meæ familiares habēt ppulchre.

Lætare (ſi me amas) negocijs familiaribus meis: ſunt enim
faulſiſſima.

Cupio tā eſſe familiaria mea negocia tibi cognita: q̄ mihi.

Familiarium negociorū meorū magna me uoluptas capit.

Nihil ē mihi familiaris negocij: qđ me nō delectet plimū.

Scio te meorū familiarium negociorū curioſiſſimū: ſed habēt
oia perpulchre: ut cupio.

Titulus. lxxij.

Publicæ fidei familiaris.

Hiſce publicæ fidei noſtræ litteris: neminē ignorare uolu
mus: noſtro iuſſu Lælio (qui has ſecū attulerit) patere ad
quālibet urbem noſtrā / oppidūq; / paſſum / arcem ac terrā
aditū ac morā : & inde reditū ſemel & ſæpius : ut ei uiſum
fuerit ire / morā ducere / atq; regredi: cū omni familia ſua:
reꝝ: ſupellectile: ac fortunis & bonis omnibus tam con
iunctim : q̄ diuiſim: ac ſine impedimento / inquietatione /
uexationeq; quacunq;. Q̄ ſi cui deberet aut ſubdito no
ſtro: aut locorū noſtrorum incolæ: aut alienigenæ quicq;:
cui uel publico uel priuato deuinctus foret documēto: uo
lumus eū in pſonis aut reb⁹ cōueniri apud nos noſtroſq;
iudices & ſatellites quire. Si ruruſ aliquid in noſtroſq; ali
quem: aut externoſq; commiſiſſet: quo plecti apud nos no
ſtroſq; ualere: derogam⁹ oī legi: quæ hoc admitteret con
ventionis gen⁹ & accuſatiōis officiū. Volumuſq; tandē eā

huic suisq; rebus ac psonis imunitatē adiutricem atq; fau-
 tricē: ut si quo iure potuisset tam in petitionib⁹ ciuilibus:
 q̄ in accusationib⁹ criminalibus perturbari atq; cogi: quasi
 ad asylū cōfugisse ducat cū huiusce nostræ publicæ fidei
 munimine, lubemus iccirco nostris omnibus tā peditib⁹
 q̄ equitibus: militibus: & tam tribunis: q̄ cæteris quibusq;
 magistratibus: ne quomodolibet has audeant cōmentari
 litteras: aut in ullo eas uiolare: aut quicq̄ ulla uia ul' exqui-
 sitissima attemptare: quo min⁹ quietus cū suis oibus in no-
 stris singulis locis sit ipse Lælius. Id si secus aut fieret: aut
 attemptaret: indignationē nostram qlibet inobseruator
 præcepti nostri se sciat indubitanter incurrisse. Ex Medio-
 lano. xij. Kalendas Iunias.

Publicæ fidei familiarissima.

Huius epistolæ serie uolumus oēs tam nostræq; urbū cu-
 stodes atq; magistratus singulos: q̄ milites atq; subditos
 nobis quomodolibet seruientes: in nostrisq; locis uersatos
 fieri certiores: patere Lælio ad nos aditum: & ad omnes
 singulasq; terras nostras: ac loca maris sita: fluminibusq;
 quælibet cū familia omī sua: suisq; ac familiæ rebus omīb⁹:
 sine inquietatione molestiaq; quæ uel dici posset uel exco-
 gitari ob aliquot priuatū debitū: aut publicū: crimēq; qd/
 libet. Præcipimus igit⁹ nostris sub pœna indignationis no-
 stræ: ad unguē hęc obseruari: nec qcq̄ attemptari: quo mi-
 nus hęc publica nostra fides seruet. Ex Mediolano. xvj.
 kalendas Iunias.

Publicæ fidei grauis.

Sunt certe qdem causæ: quibus principum animi facillime
 qdem inducunt: ut illis faueant: & in ijs etiam succurrant:
 quæ legib⁹ uident⁹ aliquādo derogare: q̄ sunt omni laude
 cumulati. Nam solet multos & graues & bonos uiros (ut
 ait Cicero) uel angustia rei opprimere: ul' fortunæ casus ut
 nequeāt uideri q̄les sūt: uel q̄a deficiāt a fide: uel q̄a neque-
 ant obseruare diem: uel q̄a in rebus restituēdis aliquo sint
 impedimēto perturbati. Quāobrē Aratus Sicyonius: cū

Cicero

Aratus Si-
 cyonius

Cæsar iulius

in patriam (a qua iam pridē exularat) rediisset: suosq; ciuū aliquos: q; decoxerant magno donauit are: aliquibus fidē præstitit publicā: ut nulli perturbarent. Cæsar autē quot huiusmodi fecit dona ex Gallis Romā rediens: Quot ea fi de succurrūt publicā: Sūt q; hoc imunitatis genus moleste ferāt: cur illis quibus publica præstatur fides: aliqd etiam donec: cū aut multū æris debeāt / aut i ipsos etiā principes nō nihil iniuriarū intulerit: At si recte cōsiderāt: sine publica illos fide in eas urbes nunq; esse uēturos: malle debebūt uel tutos illo ire: cum q;bus possint pacisci nōnihil: & aliquā sperare qcq; q; si minime tuti nunq; uenerint. At nō ueniāt inquit: abintq; potius: q; q; aut nobis debent: aut nos afferūt iniurijs: nobis inuitis ad nos eant. At principes o boni uiri: hoc solo differūt a priuatis: quod imperant: quoq; plurib⁹ præcipere qdem possunt: hoc maiores sunt principes. Populorū eos multitudo atq; cōcursus (ut Lycurg⁹ ait) reddit principes. Præstat igitē: ut illis interdū adit⁹ pateat: qui pnt aliquo pacto nōnunq; pdesse: aut nunq; obesse. Quid si & nobis debēt: dimittimusq; ad tempus: aut omnino: ut tutius nobiscū uersari uelint. Quid si uel nobis fuerunt iniurijs: toleramusq; ueniendi ad nos: morandiq; licentiam: ut potius poenitentib⁹ utamur: q; nullis. Læliū igitē hui⁹ epistolæ publicæq; nostræ in se suosq; fidei ostentorem uolumus semel ac læpi⁹ ad nos & quælibet nostra loca tam terra q; aquis / urbes / oppida / arces / passus / pontes / & cætera quæq; uenire posse cum omni familia sua: suisq; ac familiæ rebus: uel sine: ut sibi liberit ac uisum fuerit: & in illis singulis die noctuq; morari: ac inde discedere: rursumq; ac iterū idē efficere sine molestia / inquietatiōe / uexationeq; qualibet: atq; cuiusuis generis arrestatiōe ac retardatione. Non obstantib⁹ tā priuatis q; publicis debitis: quib⁹ cū instrumētorū fide aut testib⁹ aut sine: obligat⁹ tam nobis foret ac nostris: q; alijs quidē oib⁹: nec obstantib⁹ quibusuis criminibus: quoq; reus cuius esset principi atq; potentatui: etiā si in nos crimē læsæ maiestatis cōmisisset: qui

01501
 12 21111
 21111

bus quorūq; cōventioni atq; accusatiōni p̄cessuīq; ac p̄cē-
næ uolumus hac publica fide derogatū: etiā si ea forēt: de
quibus hic oporteret expr̄ssam fieri mentionem. lube-
mus aut̄ magistratibus nostris quibuscunq; ac subditis sub
nostræ indignatiōis hac obseruari p̄cena. Ex Mediolano
x. Kalendas lunias.

Synonyma publicæ fidei.

Sit huic nostra fides publica.

Pateat Lælio ad nos nostrosq; liber adit⁹ atq; redit⁹.

Possit Lælius ad nos & loca nostra immunis ire ac esse: &
discedere.

Quotiēs placuerit Lælio: buc & in singulas terras nostras
liceat uenire ac regredi.

Nullū obsit iudiciū ei in nostris locis.

Nulla uis aut lex obsistere possit ei.

Publica hac nostra fides eū tueat ab oībus imunē.

Sub nostra p̄tētiōe cū suis oībus ad nos is accedit.

Fides nostra publica data sit Lælio.

Nihil impediāt eū: cui publicæ fidei l̄ras hasce dedim⁹.

Qui has ostēderit nostræ fidei publicæ tabellas: is inq̄ta-
ri a nullo nostrosq; ullo iure queat.

Nulla sit in Læliū molestiæ causa: cui sunt nostræ fidei pu-
blicæ litteræ.

Si qs in eū qcq; attemptarit: quē publica fide cōmuniūim⁹
is a nobis plectendus acerbissime maneat.

Lælius nostram habens fidem publicā nulla de causa pos-
sit inquietari.

Titulus. lxiij.

Familiaritatis institutiua familiaris.

Eos sibi debēt principes familiares asciscere: ut Agesilaus
ait: qui sunt: uel genere uel moribus principū familiarita-
te non indigni. Quāobrem cū Iulius & nobilissimo gene-
re natus sit: ex Romana quidem antiquitate: & uitæ insti-
tutione tam clara: ut merito sit inter maximorum familia-
rissimos principum admittendus; uolumus hisce publicis

Agesilaus

familiaritatis litteris oib⁹ manifesto patere: hūc nos uobis familiarē designasse: uelieq; ut illis deinceps honorib⁹/im/munitatib⁹/libertatibusq; potiat: qb⁹ familiares reliq; nob iucūdisimi potiti sūt & gaudere cōsueti. Ne qd aut uectigalis aut exactiōis cuiusq; ab hoc exigat eūte/stāteue/aut redeūte p quæuis ul' nra ul' amicoꝝ nroꝝ loca: cū suis reb⁹ oibus: ac socijs siue famulis: ad numeꝝ usq; psonaꝝ sex: nostris edicimus sub nostræ indignatiōis pœna. Amicos uero nō secus ac patres fratresq; rogam⁹. Ex Mediolano. ix. Kalendas Iunias.

Familiaritatis institutio familiarissima.

Qui hanc ostēderit epistolā: uir omī laude cumulatiss: no ster est familiaris: eūq; sic in cœtū ac numeꝝ familiarium nostrorū collocauim⁹: ut oibus posthac illis fungat⁹ dignitatibus ac immunitatib⁹: qbus cæteri familiares nobis pericundū funguntur. Rogamus igit⁹ illos quoscūq; principes patres ac fratres: ad quorū hic peruenerit uel solus: uel cū famulis: siue comitibus loca usq; ad sex psonas: cūq; rebus quibuscūq;: ut sine ulla hunc inquietatione aut exactiōe ire/stare/redireq; permittāt. Nostris aut hęc iubemus obseruari singula sub nostræ indignatiōis pœna. Ex Mediolano. viij. kl. Iunias.

Familiaritatis institutio grauis.

Inachus Cōmodissime puidit primus in græcia Inachus: apud latī nos Cæsar: ut i eos se familiariores principes præstarēt: q laudatissimi uiderentur: & eos suis litteris insignirent: ut apud exteros pateret: q̄ pro suis meritis amaret. Hoc em pacto solent animi bonorū ad assidue meliora & cogitāda & agenda inuitari: & reliqui paratiores ad uirtutem fieri: ut parib⁹ exemplis ad similes dignitates alliciātur. His & nos nuper rationib⁹: ut alias in alios sæpe: sumus in Læliū allecti: qui meritis nobis uisus sit aliqua dignitate condonari. Est enim uir ut sūma uirtute/ingenio acutissimo/dotrina singulari/probitate ac fide incōcussa: sic nos assidue obseruauit: ac statui nostro deditissim⁹ fuit: Constituimus.

hūcigit nostrū familiarem/aulicū/atq; comitem: in eorū
 rumq; traduximus numerū atq; cœtū: qui eiusmodi locis
 apud nos gaudent: ut illis posthac semp honorib⁹/mune-
 ribus/stipendijs/priuilegijs/imunitatib⁹/exemptionib⁹/
 libertatibus/francesijsq; fruatur atq; potiatur: quibus frui ac
 potiri sunt ubilibet soliti reliqui nostri familiares/domesti-
 ci/aulici/charissimi qdem atq; iucūdissimi summaq; uirtu-
 te præditi. Quod ut facili⁹ assequamur: rogamus obsecra-
 musq; serenissimos reges / illustrissimos duces / indyotos
 marchiones / Præclarissimos principes / Barones / Comi-
 tes / dominosq; quoscunq; ac magnificas communitates:
 æquissimos prouinciarū præsides / iudices magistratusq;
 quoslibet / terrarum passuūq; custodes / tribunos / uigiles /
 & reliquos omnis: ad quos: quorūue loca singula peruene-
 rit hic Lælius cum familia comitibusue suis ad numerum
 usq; personarum duodecim: cūq; omnibus suis: suorumq;
 bonis / fardellis / capsis / impedimentis / auro / serico / pannis
 laneis aut lineis / iocalibus / argento / supellectileq; quacūq;
 aut bonis alijs quouis nomine nuncupandis: ut eundem
 Læliū tam cōiunctim q̄ diuisim immunem / liberū / inque-
 ratūq; quomodolibet / ire / stare / redireq; semel ac sæpius
 uelint: uelleq; suos omnis uel mediatos uel immediatos fa-
 ciant subditos: sine cuiusq; solutione uectigalis / datij uel
 gabellæ / pōtatici / bulletarū / telonæi / trauersiæ / fundina-
 tijs / alteriusq; cuiuslibet exactionis mora / retentione / mo-
 lestationeq; prorsus cessante. Quinimmo ei si opus fuerit
 aut requirendū ipse duxerit: de cohortibus / societatibus /
 saluisq; ductibus: omīq; prouideant imunitate necessaria
 & opportuna: quibus nos & uices nostras in multo maio-
 ribus compensaturos pollicemur atq; promittim⁹. Quic-
 quid enim in hunc officij: hac nostra intercessione collatū
 fuerit in nos ipsos arbitramur esse collatū. Subditis uero
 nostris quibuscūq; ac quouis nomine uocandis: hæc iube-
 mus obseruari singula: sub nostræ indignatiōis pœna. Ni-
 bil em̄ in eum molestiæ inferretur: qđ in nos non censere

mus illatū esse cōtinuo. Ex Mediolano. vij. Kl. Iunias.

Synonyma familiaritatis institutiua.

Hic est a me familiaritate donatus.

Inter meos familiares iucūditissimos institut^o hic est.

Potest hic atq; debet meoꝝ potiri familiaritū legib^o.

Dignus is est: q; sit in numero familiaritū meoꝝ cōstitutus.

Habet omnem imunitatē: quam qui familiares sunt aliorum principum.

Pro suis de me meritis familiaritate mea dignissim^o est.

Non est hic demeritus familiaritatis meæ munus: quo nuper a me insignitus est.

Cum fuerit hic semper studiosissim^o mei: a me factus meus est familiaris.

Quib^o soliti sūt reliq; principū familiares potiri familiaritatis exemptionib^o: hic in mea potitē aula.

Cupio plimū huic familiari meo succedere optato oīa.

Nibil est quo mihi magis gratificent^r oēs: q̄ si sese in hūc familiarē meū præstiterint humanissimos.

Est hic familiaris me^o tā mihi iucūdit^o: ut qcq; in eū a quoq; beneficētiæ cōferet^r: collatū in me putem.

Qui me uult afficere sūma uoluptate: sit in hunc familiarē meū gratissimus.

Titulus. lxiij.

Consularis dignitatis familiaris.

Plato Magna est principib^o diligentia considerandum: ut nihil agant temere: singula uero consultissime: ut Plato docuit dicens: At principes quo reliquis & maiores sunt: & meliora curāt atq; maiora: hæc etiā consultius priuatis longe

Lycurgus omīa meditent^r. At Lycurgus dicebat: uetus maiorū esse uerbū: ut quāto aliq; alteri antecelleret: aut dignitate: aut re gerenda: tanto esset in deliberādo prudentior. Consul igitur non debemus nobis alios asciscere: q̄ & doctissimos: & sapientissimos: ut onera gubernandaꝝ urbium rerumq; maximarum gerendarum nostris humeris deman data nobiscū tueant^r: cumulatissimeq; seruent. Læliū igit

uirū optimū ac innocentissimū: ad hæc aut̄ iurisconsultissi-
mum in nostrum consiliariū admisimus: qđ hisce litteris li-
quere cunctis trolum^o: ut cum apud amicos nostros prin-
cipes: tum apud subditos illis gaudeat munerib^o: quibus
cæteri consulares nostri hætenus potiti sunt: qđ eos roga-
mus uices in maioribus impensuri: nostris sub indignatio-
nis nostræ mandam^o obseruari pœna. Ex Mediolano. vj.
kalendas Iunias.

Consularis dignitatis familiarissima.

Hisce litteris palā sit oibus Læliū nostrum esse consulem:
in numerūq; consiliarioꝝ nostroꝝ collatum: ut illis dein-
ceps gaudeat præeminētis apud oēs qbus cōsulares reli-
qui nostri sunt ubiq; terrarū gaudere cōsueti. Id ut cum sū-
is & familijs & rebus ubiq; consequatur: amicos ex intimo
rogamus cordis: subditis sub indignationis nostræ præci-
pimus pœna. Sic enim instituim^o amamusq; hūc diligēter.
Ex Mediolano. v. kl. Iunias.

Consularis dignitatis grauis.

Eos sibi consules asciscendos regibus: inquit Polybius: q̄ Polybius
& prudētia clari sint: & innocentia singulares & fide inuio-
labiles. Huiusmodi cōsultāt reipublicæ regendæ: oneraq;
nobis a superis æquitatis demandata moderent̄. Nam ut
Agis dicebat: homines sumus: consulib^o usi reges facilius Agis
intuemur: quid agamus. Cum igit̄ hæc intelligamus: scia-
musq; Læliū esse clarissimū in uniuerso terrarū orbe iuris-
consultum: philosophūq; nō uulgarē: quiq; multarum ex-
perientia rerū præstantissim^o est: nobisq; ac statui nostro
deditissimus: decreuimus in consilijs nostris secretissimis
hunc residere: numeroq; ac cœtui consulū nostroꝝ addi-
dimus: ut illis posthac honoribus simul ac onerib^o uiuat:
qbus nostro senatu insignes cæteri apud omne hominum
genus uiuere consuerunt. Id ut apud exteros assequatur:
quotiens cum suis & personis & rebus illo peruenerit: in-
tentius rogamus illustrissimos omnes principes eorumq;
magistratus: nostris uero edicim^o sub indignatiōis nostræ

poena attēti^o obseruari. Ex Mediolano. iij. kl. Iunias.

Synonyma cōsularis dignitatis.

Hic meus est senator prāstātissim^o.

Ex meis cōsularib^o: ijsq; quos plurimū diligo hic unus ē.

Non tenet hic inter meos cōsiliarios locū inferiorē.

Tanta hic est integritate: ut in senatu meo sit mihi iucun-
dissimus.

Cupio uābemēti^o oēs scire: hūc inter meos senatores pri-
mā nactū esse sedē.

Ex ijs cōsiliarijs: q; sunt apud me nō mediocri uirtute clari
atq; insignes hic est delegēdus.

Habet hic meus senator ut uirtutis plurimū: sic fidei ac in-
nocentiæ.

Nulla senatorē hunc meū latet probitas.

Est me^o hic cōsul tā insignis doctrina & fide in me: ut nullū
cū hoc ausim comparare.

Virtus & modestia & eruditio Lælij senatoris mei mihi iā
dudū est perspectissima.

Tam est rara huius mei cōsularis probitas: ut hūc merito
præferā cæteris.

Tanto est multis meis cōsulib^o Lælius clarior omī laude:
quāto rariores sui similes inueniunt.

Cupio intelligi omnibus: q; hunc senatorem meū diligen-
ter amem.

Titulus. lxy.

Medicinalis familiaris.

Est nobis medicus prāstātissimus: q; cū Aesculapio Hippo-
crateq; de medicina possit cōtēdere. Hic ē nob̄ charissim^o
atq; iucūdisim^o. Nam tā est nobis sæpe ufui: ut uitā nobis
sine hoc esse nullā diuturniorē posse ducamus. Contingit
hūc sæpenumerō: tū nra causa: tū sua negocia curatur^o p/
ficisci. Cupim^o ei sp̄ iter tutū & expeditissimū ubiq; terrarū
esse. Id ut assequat^o clarissimos quosq; principes rogam^o in-
stātissime. Nam cū bonū hūc uis^o & eruditissimū accurati-
us & imūnē sua p̄ loca quæq; pmiserint ire sæpi^o ac regre

di: meaq; intercessione plurimū honorarint: mibi rē a deo gratā fecerint: ut grati^o nihil unq̄ sint affecturi. Nostri autē subditi hūc sciant eū esse: quē æque ac me diligo. Ex Mediolano. iij. kl. lunias.

Medicinalis familiarissima.

Qui cū hisce litteris ab uos iuerit O patres cōscripti: meus est medicus: mibi p̄ incōparabili sua uirtute q̄ gratissim^o. Is iccirco istac iuit ut deuotionē suā exolueret. Cupio apd̄ oēs eū plurimū honorari: qm̄ est mibi ob incredibilē suā uirtutē gratissim^o: tū ob incōparabilē erga me obseruatiā æque charus ac ego. Si me amatis hūc honorate sūmope: admittite gratiose: ac excipite beneficētissime: censeteq; hoc munere uos i me nihil cōferre posse iucūdi^o. Ex Mediolano pridie kl. lunias.

Medicinalis grauis.

Erasistratus eos recitat reges: q̄ suis temporibus uiuerent medicis esse tā delectatos: q̄ quod maxime. Agesilaus uero medicos inquit iccirco dictos esse Apollinis filios: quod hominū uitas tuerentur: ut Phœbiluminare quicquid in terris gignit: tueri solet. Quod diligentius Naso completus est: cum ait: Inuentū medicina meū. Num id medicore munus est: qd̄ pulcherrime poetæ fabulant Aesculapij medicaminibus Hippolytū Dianæ restitutū Virbium appellatum: Nam qui quasi sunt difficultate morbi in orbem traducti: medicorū officijs uitæ restituunt. Quāobrem apud Aegyptios Inachus & cultus est p̄ numine: & Osiris appellatus: quasi oculus multa uidens. Sed non erant p̄ id temporis aliq; q̄ chirurgiæ periti: phisici uero nulli: ad Hippocratis usq; tempa. Nunc autē medicina floret: ubi & Galienus Pergameus: & Auicenna: & Serapion tam claram reddidere medicinam: & noui sunt plurimi: quorum ingenia facultatem hanc nobilitarūt. Inter quos cū habeamus nos quidem medicū chirurgicū/ simul ac phisicū (ut de ceteris quidem esse) omni laude præstantem: uirum probum ac innocentem: nobisq; deditissimū: huic afficimur uabe

Erasistratus
Agesilaus

Ouidius. j.
metamor.

Osiris

Optimi
medici

mētius: cupimusq; hāc in eū beniuolentiā nostrā oib⁹ esse
pspectissimā: sed uobis imprimis cōciuib⁹ ppinquisq; illi⁹.
Quāobré sic existimate: nullā rem tantā esse quā p uobis
ego factur⁹ nō sim: modo illi me gratificatur⁹ esse cogno-
scam. Gaudete igit⁹: & eū sp existimate uobis pfutur⁹: nō
apud nos solū: sed apud quos nra poterit q̄q̄ intercessio.
Ex Mediolano Kalendis Iunijs.

Synonyma medicinalia.

Hic est clarissimus medicus.

Ab hoc uno dependet ois bene medēdi ratio.

Quæ hic in medendo nō tenet: nemo tenet.

Nibil est medicinale: qđ latere hūc possit.

Habet hic oia medicinæ iura.

Est hic maxim⁹ medicorū interpres.

Tantus est hic medic⁹: ut queat cū antiq; cōparari.

Nullus medicinæ fructus hūc fugit.

Tam est hic medicaminib⁹ clarus: q̄ q maxime.

Acceptit hic oia medicorū fundamēta.

Secū hic attulit oēm medicinæ laudē.

Huic uel soli nostra tpa debēt medico.

Hic nō chirurgicus modo: sed physic⁹ est præclar⁹.

Nibil habet huius medicinæ peritia cum uulgo medicorū
commune.

Cū quo ueterū nō pōt hic me⁹ medicus adæquari⁹.

Quo nouorū medicorū hic me⁹ nō ē maior atq; melior⁹.

Cui cedere possit hac tempestate medico⁹.

Tanta est medēdi peritia insignis: ut possit quasi deus co-
li medicorum.

Titulus, lxxvj.

Legalis familiaris.

Herodotus Quanti sint habiti semp iurisconsulti: & Herodotus descri-
Cicero bit: & possum⁹ nō uulgari cōiectura cōsequi. Nam ut Cice-
ro inquit: ubi ius ratioq; perit illic habitandū non est. Iusti-
Paulus iuris- ciæ aut ministri sunt ipsi legum sapientes: qui lites ut Pau-
consultus lus ait: dirimūt: discordias sedant; iras componūt: hoiesq;

hominum utilitati cogunt inferuire. Legis ergo clarissim⁹ interpret utriusq; Lælius uir modestissimus ac unice quidem æquus: mihi pro incomparabili sua sapientia dilectissimus est: & cui cupiam mea intercessione: ab oibus ubiq; terrarum faueri. Non quia commendaticiam pro hoc homine tam insigni laude cumulado misisse dicar (Sua em̄ sit satis uirtute commendatus apud omnis) sed ut intelligant omnes: quanti hūc faciam: quanti fieri a uobis optem: his paucis eius nomen profecutus sum. Sed est certe multo præstantior: q̄ cuiusq; possit litteris explicari: & cui quicqd officij tribuitur: mihi traditum esse ducam. Ex Mediolano iij. Nonas lunias.

Legalis familiarissima.

Multis prosequerer uerbis epistolæ plixiore clarissimū iurisconsultissimumq; uirum Lælium: qui præturam nunc istic exercet: qui ut est innocentissimus: sic æquissimus: & dignus: q̄ maiori præsit dignioriq; magistratui. Eum non ut cæteros pedaneos iudices: sed ut raræ ac præstantem a uobis cæterisq; subditis nostris cupimus honorari: cū non tam soleat lucro ad magistratus: q̄ potius gloriæ cupiditate p̄duci. Sitis in huius præceptis obsequiosi: ut intelligat uos fide in me potius præstare: q̄ diuitijs: alioq; urbis ornamento. Id ubi feceritis: & prætorē istū mihi deditissimū sp̄ obseruaueritis: gratificabimini mihi plurimū. Ex Mediolano. iij. Nonas lunias.

Legalis grauis.

Legum maiestatem: quā uenerādā Augustus declarat Augustus inquit: legū ueneranda maiestas: maximā apud omne Cæsar hominum genus fuisse: declarant omniū nationum ac linguarū codices atq; monimenta. Nam cū eadem tempeste Legū condite Moses Hebræis: Mercurius Trimegistus Assyrijs: Cætores primicrops Atheniensib⁹ tradiderūt leges: culti sunt p̄ dijs singuli apud suos. Nam & Iuppiter apud Cretenses nō multo antea: & alius eodē nomie apud Arcades: q̄ leges suis populis statuissent: uenerationē consecuti sunt. Idem de

Apolline legimus factitatū. Idē de Aeaco: Minoe: Rhada
 māthoq; : q̄ qm̄ iudices feueriffimi fuiffēt: apud inferos dā/
 nare fūt dicti reos. At nō mltopost Lycurg⁹ apud Lacedæ/
 monios: Solon apud Atheniēfes eas inftituere legel: q̄s &
 Xenophon recitat: & ad nōftros traductas intelligim⁹ or
 bē terraz; hodie moderari. Nā sine hoc iure: qđ expositū
 Cicero ait Cicero pplo: ut obseruet: q̄s bene uiuat: aut deniq; in/
 ter hoies uiuat: Q̄ obrē in hunc ufq; diem affidue iurispe/
 ritiffimi Bartholi Baldiq; filēs honorant: nec paruo habē/
 tur in precio. Id cū ab alijs diligēter feruet: tū a me ipfo cui
 Lælius clariffimus hic iurifcōfultus est iucūdiffim⁹: q̄ cū in/
 genio est acutiffimus: tū doct̄ina sapiētiffim⁹: tū etiā fide
 innocētiffim⁹. Eū pro tam egregia laude plurimū amo cu/
 pioq; a uobis cæterifq; meis plurimū honorari. Ex Medi/
 olano pridie Nonas lunias.

Synonyma legalia laudatoria.

Quæ potest ars cū legali comparari?

Nulla facultas in urbe pōt cū iuris æquari fanctimonía.

Supat ius ciuile pontificūq; facultates quasq; reliq̄s.

A legū peritia uinci solet omnis in republica adminiftran/
 da difciplina.

Si recte ius tenes tuæ patriæ: potes in ciuitate præffe.

Prouinciæ præfides legalis solet ars efficere.

Tanta est legalis facultatis laus: ut nulla fit in urbib⁹ regē/
 dis ratio: quæ cū hac audeat cōferri.

Qui uolūt ei uacare sciētix: quæ plurimū fit in regēdo fo/
 ro necessaria: uacet legib⁹.

Tā est egregia legū peritia: ut præftātor nulla dici poffit.

Qui deprimūt legū maieftatē: nō sunt hoies.

Hūanæ focietatis fundamētū in recta legū sapiētia cōftat.

Nibil est in aliqua difciplina tam egregiū: ut a legali facul/
 tate non superetur.

Qui legalis est facultatis peritiffimus: is uerā nō fimulatā
 philofophiā profiteet.

Hic iuricōfultus Vlpiano est / Cerbitio / Belaq; præftātor.

Titulus. lxxij.

Poetalis familiaris.

Cur uates sint a ueterib⁹ appellati poetæ: si recte confide- **Vates**
retur: facile inuētū sit: quādam fuisse hos quondā diuinitatis
apud homines ueneratione cōspicuos: ut nō iniuria illud
Nasonis legatur. Sūt etiā q nos numē habere putēt. Itaq³ **Quidius**
poetaz: ego præstantiā nonnunq̄ admiratus Læliū poetā
illustre assidue feci plurimū: cū eius sim uirtutē beniuolen-
tia profecutus: tū a quo uiderim posse quicq̄ immortalita-
tis meo qdem acq̄rere nomini. Id ut ego sic institui: sic uo-
bis fratrib⁹ meis dilectissimis obseruandū esse uelim. Cum
mea em̄ salute uestra est cōiuncta salus: a meæ mentis stu-
dio: uos natu minores studia quoq; uestra debere seq̄ spe-
ro. Ex Mediolano Nonis Iunij.

Poetalis familiarissima.

Poetam scitis o filij: sapientem solere interpretari: ut cer- **Poetæ**
te boni poetæ censendi sunt omniū sapiētissimi: quos nul-
la facultas lateat. Accedētē igit̄ istuc Læliū poetā mibi p
sua incōpabili doctrina charissimū: nō admiremī solū: sed
legentē assidue audite: a docētē sp̄ discite: tūcq; uos mibi
plurimū gratificaturos existimate: cū ei⁹ hārebitis nocte
dieq; lateri: ut nunq̄ nō doctiores discedatis. Parete præce-
ptis hisce meis. Ex Mediolano. viij. Idus Iunij.

Poetalis grauis.

Ante poetas neminem inuentum esse ullius facultatis au-
ctore: testatur Philon iudæus: q̄ Platonis coætanus fuit. **Philon**
Apud Aegyptios autē primi fuerūt omniū qui sacerdotū
& prophetaz cognomento humanaz simul diuinarūq;
rerum cognitionē tradiderūt. Nam Vulcanū Nili filium: **Vulcanus**
qui secreta naturæ carmine reserauit: constat poetā exti-
tisse uetustissimū. Cadmūq; Agenoris filiū: & Linum eius **Cadmus**
discipulum: a quo didicere poeticam Orpheus Pronorpi/
des atq; Hercules. At Orpheus primus est apud Græcos: **Linus**
q̄ scripsisse inueniatur historiam uersibus. Ante Homerū **Orpheus**
autem & Hesiodum scripsere nulli neq; medici: nec Iuris- **Hesiodus**

cōsultū: nec philosophi: nec ullius facultatis auctores. Poet
Strabo tag tantū fuit ingeniū: ut ab Homero fateat Strabo: uel
 hīstóricos/ uel philosophos/ uel legūlatōres suarū artium
 usurpasse primordia. Tam autē est egregia facultas hęc in/
Apollo tellecta: ut Apollinem poetarū deum esse dixerint: & eius
 oraculo apud Delon uota tradiderint. Quid quot tanta
 deinceps facta carminis celebritas: ut sine carminibus uel
Dauid ipsa qdē sacra in templis nō sint prætermissa. Quod ut in/
 stituit apud suos Dauid ille rex deo gratissim⁹: sic & in ho/
 diernū usq; diē obseruant oēs christiani: qd christianos ac
 sanctos dixi: oēs diuersarū sectarū atq; nationum cerimo/
 niarū: ut psalmis hymnisq; ducant maiore nasci celebritatē.
 Quid eulogia: qd triūphantū festa: qd cætera quæq; lau/
 de refertissima: quæ sine carminib⁹ procedere uident ne/
 gre. Accedit elegātia poeticæ facultatis in referendis ijs
 oib⁹: quæ aut natura sūt aut usu referēda. Accedit digni/
 tas uersuū: qui ut copiosi sint: sic etiā ingeniosi: suiq; tena/
 ces: ut nō cadāt: nō humi serpent. Hęc & multo cognoui
 iam dudū in Lælio poeta præstātissimo plura: cui⁹ poema/
 ta fuere mihi semp tā iucūda: ut iucūdius nihil esse queat.
 Cupio idē de hoc tam excellenti uiro & tibi uideri mi rex
 humanissime: quē ut cognoscas: & admireris: & non sine
 causa tā mihi gratū existimes: nup ad te uisendū misi. Va/
 le. Ex Mediolano. vij. Idus Iunij.

Synonyma poetaliū laudatoria.

Poetica est facultas antiquissima.

Poesim uetustatis nobilitate cæteris antecellere sciūt oēs.

Nemo ē quē lateat: q̄ sit poetica præstabilior reliqs.

Poetæ ut ingenio sūt acutissimo: ita q̄ boies magnos red/
 dere solent æternos.

Audeat ulla sciētia cū Homeri cōtendere facultate.

Nulla tāti ē facultas faciēda: quæ possit cū poetica cōpari.

A poetica facultate sunt exordia nactæ oēs aliæ.

Tanta est laus in hoc poeta: ut in nullo maior.

Potest hic existimari par Nasoni aut Musæo.

Quis est in ullis actib⁹: qui nō cedat poetis;
 Poetarū laus instar aquilæ sup alitib⁹ præcedit reliquos,]
 Hic uates tm̄ habet falis: quantū grauitatis.
 In hoc uno & doctrinā admireris & aptitudinē.
 Vt cōducit tpb⁹ atq; rebus: ita quæq; describit.
 Cogit uis: quæ assidue dictat: oēs obstupescere.
 Diuina sunt poti⁹ q̄ humana: quæ hic facit poeta.
 Hui⁹ poetæ silēs phœnice rariores in Italia inueniri solēt.

Titulus. lxxij.

Philosophalis familiaris.

Etsi philosophādī sciētīā nōnullis necessariā eē duco: sine q̄
 nec illi aut illi mereant appellari suarū facultatū titulis: tā Aristoteles
 ppriā tm̄ h̄re sedē arbitror (ut Aristoteles ait) ut is sol⁹ me, Quis phus
 reat philosophus appellari: q̄ morib⁹ doctrinæq; philoso/
 pbe⁹. Huiusmodi uir nūc apud uos ē o filij: q̄ ut ē doctrina
 Plato: sic Catonē uita refert: quē ut & audiatis docentē &
 imitemini uitā instituentē: nō iubeo mō: sed si æquū est &
 rogo. Sic me faciatis uiuere iucūdisime: si illius uos seruare
 præcepta uidero & instituta: q̄ mihi p̄ sua incredibili do/
 ctina p̄bitateq; tā est char⁹. Ex Mediolano. vj. Idus Iunij.

Philosophalis familiarissima.

Læliū philosophū & uita & eruditione cupio plurimū &
 uidere & audire: & sic totū amplexari: ut nōnihil ex ei⁹ me
 sequatur disciplina. Vt enim pistores nequeūt ex pistrino
 nō redire farinacei: sic ego discendi cupidissimus nō uale/
 bo: nō ab eo quicq; & ad institutionē uitæ: & ad eruditio/
 nis præcepta reportare. Cura igit̄ quantū potes ut ad nos
 ocus eat: nihil apud nos ei cōmoditatis est defuturū. Ex
 Mediolano. v. Idus Iunij.

Philosophalis grauis.

Philosophandi sciētīā & si solent sibi propriā poetæ dice
 re: tum mathematici: tum oratores (ut Cicero docet) hæc Cicero
 sine philosophiā mancha iudicari. Tamen uarios habet Inuentores
 apud historicos suæ laudis inuentores: Atlantem Afri ad philosophiæ
 ducunt: Orphea uel Zamolsim Thracas: Linū Thebani.

Philoso/ a Persarū Chaldæorūq; gymnosophistis origine facultas
 phiæ diuisio sit tracta: in uberes illos diuisa sciēdi fontes: Rationalem/
 moralem/naturalemq; præ se fert scientiam: docetq; non
 solum hominē cætera: sed quid sit etiam ipse homo. Quæ
 sunt rerū secretarū abditissimæ latebræ: quas philosophia
 non inueniat: Vbi quicq; est hominū obscurū erroribus:
 qd̄ huius ductu curaq; non splendeat: Quam potest mēs
 hominū in errores lapsa incurrere ægritudinē: in qua non
 sane philosophiæ gubernaculis atq; medicaminib; Re/
 Stratonicus cte Stratonic⁹ hāc sanitatē appellat. Hæc argutis ingenijs
 docet cōtendendo uerū exquirere ac inuenire. Hæc uia be/
 ne beateq; uiuēdi suis parat præceptis. Hæc facit ut arca/
 na quæq; naturæ philosopho referent. Hui⁹ ego clientes
 plurimū amo: imo ueros moribus ac peritiā philosophos
 numinū instar & colo & ueneror. Audio istic docere phi/
 losophiā nescio quē Læliū græcarū/simul latinarūq; peritif/
 simū litterarū: quem q̄ audiūt: continuo incipiāt doctrina:
 qui uero imitantur: morib; philosophari. Cura si potes ut
 ad nos eat: nec quicq; stipendiū recusetur: quod ab me po/
 stulat: habebit quæ uolet omnia. Ex Mediolano quarto
 Idus Iunij.

Synonyma philosophiæ laudatoria.

Hic philosophus est omniū peritissim⁹.

Nō minus hic est morib; q̄ doctrina philosoph⁹.

Habet hic ex pristina philosophia & uitā & doctrinā.

In hoc philosopho habent quē & audiant eruditi: & imi/
 tentur boni.

Ab hoc philosopho nihil accipi pōt: qd̄ aut doctū non sit:
 aut cultū ac innocēs.

Philosophia hui⁹ est ois uera: nusq; simulata.

Nulla est in hoc labes: ois laus.

Est hic philosoph⁹ tam suæ facultatis titulo dign⁹: q̄ apud

priscos ullus alter.

Quid hic habet a uirtute ueraq; philosophia disunctū.

Vt hic docet: præstat esse phum q̄ scire philosophiā.

Nihil huic est cū ullo cōmune uitio ullaue imperitia.

Habet hic quæ decent philosophū omnia.

A philosopho tantū hic aberrare pōt quātū a seipso cælū.

Phia hui⁹ nō simulata: sed suo cōueniēs est nomini.

Qua re omnes accusant philosophi: quod parū studēt in-
nocentiæ: hic nunq̄ accusabit.

Quod in plerisq; uidet: qui se philosophos dici uolunt: in
hoc est nulla inanis auiditas gloriæ.

Titulus. lxi.

Mathematicalis familiaris.

Qui curā ijs adhibuere facultatibus: quæ sunt ab actione

alienæ: sed subtilissimæ certe: non sunt multum in actione

uitæ (ut Cicero docet) laudati: sed admiratione dignissimi Cicero

q̄ res secretissimas non multū in usu uersatas sibi & procu-

rauerint: & summa indignatione sint assecuti. Nā astrono- Astrono-
mos reliquosq; mathematicos & chaldei primū inuento, mia inuēta

res: & uniuersa deinceps Græcia quasi numina quædam

in terris coluit. Quobrem cōstitui omnino his te mi fili ua-

care facultatib⁹: ut aliquñ futurorū interpret possis fieri ad

bene beateq; uiuendū instructior: atq; minus difficilis. Ex

Mediolano. iij. Idus Iunij.

Mathematicalis familiarissima.

Improbent mathematica rerū omniū bonarū irrisores isti

mordaces ut uelint: ego te ijs uacare decreui. Quid enim

arguti⁹ ac uerius ea inueniē scientia: quæ paucissimis nota

res aperit futuras: musicā docet cōsonantiā: metiē tellu-

ris uel abditissima quæq; ac uno ictu mltos accumulatur

meros: Hæc ut est rarior: ita & mihi iucundior: & uisa ho-

mine nobili dignior. Huic igit̄ operam omnē adhibe. Ex

Mediolano pridie Idus Iunij.

Mathematicalis Grauis.

Viciniores solis ortui primi ab Herodoto: Straboneq; re; Herodotus
Strabo

Inuentores citant oim astronomiã inuenisse: Zoroastrenq; dicũt alij
 astronomiã (Platonẽ secuti) deorũ immortalũ hanc nobis dono cõpe-
 risse. Alij uero inquisitione diligẽtius intenuisse. Ptolemãũ
 aut admirant: q post tot annos tã egregie sit i illis uersat⁹
 & doctrina & rerũ expientia: quæ uix ij primi attigissent.
 Homerus Homerus aut & astorum cursus: & mensuratione: nume-
 ros: harmonicãsq; describẽs aliqñ cõsonãtias: uix sibi cre-
 dat in summa rerũ oim difficultate cũ dicat sine testib⁹ p-
 bationi fidẽ adhibendã. Ego & ueterũ & nostroz i his fa-
 cultatib⁹ cõsiderãs laudes: uolutãsq; nõnunq; mecũ animo
 quãti fuerint: sintq; assidue præscij q possunt ex ijs funda-
 mentũ & ueritatẽ elicere: qui sunt oim obscurissimi: & ad-
 miror & ueneror: si quos itueor eiusmodi mathematicos:
 q uera sint laude digni. Puto em hæc aut puidere: aut ri-
 mari: non tam bñanitatũ officũ esse: q̃ potius diuinitatis.
 Qobrẽ cũ istic quo te mi fili discendarũ misi bonarũ artũ
 gratia: fact⁹ sim certior mathematicũ esse uirũ nõ officio-
 sum min⁹ q̃ ingeniosum: hoc est & doctissimũ: & bonorũ
 amatissimũ: ad eũ te cum hac eplã cõferas cõtinuo uelim:
 ipm q; meo nomie roges: tibi sese nõnunq; disciplinas suas
 impartiat: sed ea quidẽ sollicitudine qua solet amicos. Nã
 cũ nulla tibi sint ijs in artib⁹ principia: est inchoandũ a cha-
 racteribus (ut aiunt) ut facilius ad calcẽ peruenias. Id si tibi
 cõmodaturũ se pmiserit: intelliget ppediem nõ cõtulisse
 officũ in ingratũ. Nã ut meapte sum natura in eos omnis
 liberalissimus qui me aliqua donant gratia: ita in hui⁹ ope-
 rã conabor superare meã & naturã & consuetudinẽ: ne se
 unq; iactet me uicisse officijs decertantẽ. Esto tu modo stu-
 diosus. Ex Mediolano Idibus Iunij.

Synonyma mathematicalia.

Doctissimus hic est arithmeticus.

Acutissimus est astronomus.

Diligentissimus est geometer.

Sonus & suauissimus est musicus.

Huic sunt cæli secreta cognitissima.

Ab hoc possumus futuros accipere rerum euētus.

Hic maximus est & certissimus uates.

Huius facultas ab astris nihil habet disiunctum.

Tam est huius animus in stellarū consideratione composi-
tus: ut uel somnians inter sydera uerset.

Qui hunc haften⁹ ignorarūt: sciāt posthac astronomorū
rarissimorū excellentissimū esse.

Plurimū laudant omnes hunc mathematicū: at ego pror-
sus admiror.

Neminem mathematicorū esse cum huius scientia cōpa-
randum: arbitror.

Est hic ut in reliquis mathematicis clarissimus: sic in astro-
logia solus nostra tempestate Ptolemæus.

Albumazar (cuius hic nitē studiū) ab huius scientia iudi-
cisq; longe ac late se uictum esse fateat.

Nullus est mathematic⁹ i ulla natiōe hoc tpe buic similis.

Titulus. lxx.

Omniū artium familiaris.

Primus omnium Gorgias legi⁹ leontinus ita sensisse ut ora-
torē se nemo auderet profiteri: qui nequiret de omnibus
quæ ab eo quærerent respondere. Quod cum plerisque in
locis uideat & Tullius affirmare: mirabile certe munus in
hominibus esse cælitus duco: ut oratoria sit omnium artium
& disciplinarū artes cōplexa unusq; orator inter oīs que
at reliquarū artium p̄fessores: quasi in propria uersari officii
na. Quare cū ego in gymnasiū istud te litterariū miserim
ut discas: fac ut omnino te dedas oratoriæ quā scim⁹ oīm
artium esse complexā facultates. Ex Mediolano. xix. ka-
lendas Iulias.

Omniū artium familiarissima.

Cum intelligā istic oratorem esse clarissimū: qui sit tam in-
ter omnis scientias familiarissimus singularis: ut admirari
cogat omnis earum professores: cupio ad eum amādum
sequendumq; te accingas: nocte dieque ab eo non disce-
das. Nullum ei negato suæ disciplinæ precium. Nihil si me

amas: prætermitto: quod te illo posse gratificari cognoueris. Afficies eo me pacto tanta uoluptate: ut incredibile dictu sit. Ex Mediolano. xvij. kalendas Iulias.

Omniū artiū Grauis.

Simonides
Hesiodus
Tullius

Quæ poetas aliquando audiui: affirmauitque oportere omniū artium esse peritissimos: ut omnia recitates nihil ignoraret ut Simonides & Hesiodus docent: non tamē hoc munus oratoris minus esse duco quæ poetarum. Nam ut Tullius dixit: Si de medicina defensionē sit orator intercepturus: aut de astronomia: aut de re militari: quibus poterit arguentis eius tueri causas: nisi eas ipsas tenuerit artis: in quibus uersabitur defendendis? Certe non iniuria concludit: uix singulis ætatibus singulos tolerabiles oratores extitisse: cum reliquarum facultatum plurimi semper extiterint & profectores & peritissimi. Non parum est in persuadendo se unum omnibus exhibere audiendum: qui & dicendo auditorum animos in sententiam trahat: & suadendo ac dissuadendo: in omni re uertat quo malit. Quod autem hoc scire quælibet deceat: qui sit ullius facultatis honeste laudem habiturus benemerens: uel ab omni hominum facultate cognoscat: Theologis: Medicis: Iurisconsultis: qui nisi hac oratoris uis atque maiestate annuntiantur: nihil uel prædicando: uel medendo: uel in agendis causis proficiant. Oratorem ego rite fateor ueteres imitator omnium quædam complexorem esse: quod Cicero Demosthenem secutus uoluit: cum oratione homines bestias antecellat: eadem bona & sapientia reliquis præstet hominum laudibus: sitque uel homine longe maior & præstabilior. Huic adhibeas omnem diligentiam & industriam uolo: nec ad ullum te ullius facultatis opificem conferas potius quam ad urbem istius oratoris: quod clarissimum est: sic etiam nostrum amatissimum. Ex M. xvij. kalendas Quintilis.

Cicero.

Synonyma omniū artiū:

In hoc uno est omniū artiū excellentia.

Nibil ex cunctis est bonis artibus quod hunc lateat.

Potest hic solus ad omnia cunctarum artium abditissima respondere.

Tam est hic orator bonarū artium singularū peritissimus:
 q̄ nullus apud ueteres extitisse p̄bibeat.

Nulla ex arte quicq̄ est huic incognitum.

Habet oim hic facultatū singlōs qdē locos p̄spectissimos.

Sola est oratoria cæterarum omniū disciplinarū & capax
 & particeps.

Qui sese oratorē uocat:is p̄fiteat omnes artes.

In oratore nequit eloquētia sine sapiētia existimari.

Quæ sapientia decet oratorē:humanaꝝ est & diuinarum
 scientia rerum.

Ad ois artium oim fontes debet orator respondere.

Nibil eū fugiat:q̄ nō imerito sit oratoris gloriā cōsecut⁹.

Oratorum laus in omnibus est artibus discutiendis:intel-
 ligendis:tractandisq; cōstituta.

Tanta est oratoriæ uis:ut omniū debeat artiū fundamen-
 ta progressusq; tenere.

Titulus. lxxj.

Militaris cū adhibenda fide familiaris.

Militādī certe laus:quæ nō corporis solū uirib⁹: sed mul-

tomagis animi splēdore cōtinet (ut probat Xenophon)

a ueterib⁹ est semp summo existimata in precio:at ita qui-

dē:ut nō bellū modo milites in cāpis gerere scirent: sed in

urbe patria cōsulere dignitati ciuū suorūq; indēnitati.

Propterea cū se iactaret apud Philippum macedonē suus

miles qd̄ fortissim⁹ foret:tibi præfero dixit elephantē Phi-

lippus. Cū te igit̄ militiæ dederis:fac ut nō malis bestiarū

similis furore:cædib⁹:uiolētiaq; censeris: q̄ uiroꝝ ingenio:

cōsilio:innocētia:pietate. Ex Mlō. xvj. kalēdas Quintilis.

Militaris cū adhibēda fide familiarissima.

Qui militiæ tacas mi fili: fac ut te uerū nō simulatū exhi-

beas militē:q̄ nō in dimicādo:uiolādo:cædendoq; cogno-

scit̄: sed i uictoria cōsulto prudēterq; cōsequēda:in delibe-

randoq;: q̄ sit modestus:q̄ innocēs:q̄ pius. Quib⁹ aut̄ hæc

singula gradib⁹ cōsequēris a Lælio accipies: q̄ hæc meo noie

tibi reddidit epistolā:cui⁹ adhibe uerbis æque fidem:ac si

Xenophon

Philippus
macedo

præfens expressiffem. Dicit em̄ a me ipfo. Vale. Ex Me/
diolano. xv. kalendas Quintilis.

Militaris cū adhibēda fide grauis.

Qui ab ue/
rusto tpe mi/
litarunt.

Demosthe/
nes

Plato

Ad militiā
pdest mul/
tarū rerum
scientia.

Militiā di facultatē ut antiq̄ssimā cenfeo (Militauit Moses:
Militauit Cadmus: Militauit Iuppiter. Inter primos autē
historiarū fontes Ninus: Cyrus: Xerxes) sic & præstantē
in eas: quib⁹ in hac uita nobis est opus. Nō em̄ ut eripiaē
cuiq̄ uel uita uel res: est inuēta: ut uiolentē & impudice q̄q̄
efficiat: sed ut si qs uelit tyrānus & uiolētus esse: militandi
peritia ei obsistat. Pacis igit̄ custodiā militia uera quærit:
pacis fundamētū ac robur: ut Demosthenes docet. Haud
em̄ tā armis: phaleris: uaginaq; Aeneade gaudere debet
bonus miles q̄ potius earū peritia facultatū: quib⁹ bñ uiui/
tur ac beate. Q̄ si castrametationib⁹ solisq; expugnationi
bus hostiū cōstaret militiae laus: solis quoq; constaret cor/
poris bonis: quæ longe sunt illis inferiora: quæ ad animū
attinēt. At Plato dixit artē militariē corp⁹ habere ut mate/
riā: animū uero ut formā: corp⁹ qđ exerceret ministerio:
animū quo imperaret: corp⁹ cū baeluis cōmunissimū: ani/
mū cū immortalib⁹ dijs. Ad hæc autē uide q̄ p̄ fuerint Cyro:
Alexandro: Cæsari: uel ad uictorias cōsequēdas multarū
scientiæ rerū. Itaq; cū te tandē militiae dicaris: cupio & alia
nō prætermittere: quæ sint ad istā laudē sūmope necessa/
ria. Hæc qualia uelim esse: Læli⁹ corā explicabit meis uer/
bis. Ex M̄lo. xiiij. kalēdas Quintilis.

Synonyma militaria cū adhibēda fide.

Clarus miles nō aīo min⁹ præstati q̄ forti corpe cōstat.

Huic adhibe fidē omnē in ijs quæ tibi meo refert noīe.

Hic miles optimus nihil tibi dicet: cui æque nequeas adbi/
bere fidem ac mibi.

Vera militiae laus uerā sequit̄ mentis indaginē.

Non prudentia minus q̄ fortitudo prodest militi.

Nihil est tam propriū atq; suum militiae q̄ consiliū: inge/
nium atq; fides.

Nō different a bestijs milites: si solis cōstarent membris

uiribus.

Non ufum modo roboris quærit militaris gloria: sed prudentiæ uim atq; maiestatem.

Maxima militiæ laus ex multarum optimarumq; artium disciplina solet nasci.

Quid est in fortissimo turpius milite quam si sit furiosus.

Vt abest ab imprudentia bonus: sic abesse debet miles.

Potes huic omnem adhibere fidem: qui meo nomine docet non nihil.

Qui miles hic ad te iuit: adhibe huic fidem pro me omnem.

Titulus. lxxij.

Ad conciliandam gratiam familiaris.

Fuere maiores multorum principum inter se nonnunquam inimicissimi: quorum haeredes amicissimi facti sunt: ut cum Lacedaemoniis Atheniensibus non parua quodam extiterunt discordiarum causa: quas temporum diuturnitas diremit atque sedauit. Itaque si tuis etiam maioribus fuerunt cum meis inimicitiae: diuertamur nos ab istis odiis: quibus nullae sunt alternae iniuriarum causa: sed omnia pacatissima: uniceque tranquilla. Conciliemus per deum immortalem mentes nostras: perpetuaque deuinciamur fide. Quod ut ego me seruatorum polliceor: sic te recusaturum non spero. Ex Mense. xiiij. Kalendas Iulij.

Ad conciliandam gratiam familiarissima.

Pluribus abs te communem animorum nostrorum conciliationem deposcerem uerbis: si censerem ad id te difficile. Sed cum intelligam: nihil humanitate facilius tibi: fido breuior: rogoque nolis hanc gratiam nostram conciliandam nouitatem effugere: quam sit uetustas diuturnior secutura. Nulla enim hoc alia de causa quaerit: nisi ut inuidorum maliuolorumque ingenium obstitat: paceque diutius firmissimeque uiuatur. Ex Mediolano xij. Kalendas Quintilis.

Ad conciliandam gratiam grauis.

Nequeo non illos summis in caelum extollere laudibus: qui nullis maiorum haerentes inimicitiis: conciliata sibi

Qui ex inimicis facti sunt amicissimi.

alterutra gratia: facti sunt amicissimi: ut inter barbaros sci-
 mus fecisse medos cū assyrijs: inter græcos argiuos cum
 thebanis: iter nostros Romanos cū latinis: cū tuscis: cum
 sabinis: cū quibus non modo sibi gratiā conciliarūt: sed cō-
 nubia iunxerūt: & ppinquitatū plura genera cōtra xerūt:
 A quibus ut abhorruit ois dolus: sic & simultas omnis semp
 porro fugit. Hinc natae sunt familiaritates assiduæ: tanq̃
 arte cōtractæ amicitiae: ut nihil inde dulcius: nihil amicij
 dici queat. His exemplis duci debent: qui boni sunt: quo-
 rum etiā maiorib⁹ quicq̃ fuerit discordiarū. Hac ego per-
 motus ratiōe: conciliare tecum gratiam cupio: nec maio-
 ribus cedo meis: qui maluerint hostili cū tuis more uiue-
 re: nec tuis tibi cedendum esse reor: qui ab hoc odio non
 cōtinuerint. Vbi em̄ finitimis sunt conciliatæ gratiæ: quid
 potest deesse iucundi? Quid foelicis? Omnia pacatis prin-
 cipū finitimorū animi rident: omnia florent: omnia coale-
 scūt. Fac igit̄ (amabo: & tu pariter) malis in hac gratiæ cō-
 ciliandæ ratiōe ppetuo uersari: cōmuniq; cōquiescere ami-
 citia q̃ aliter sentire quicq; ut te facturum non diffido. Ex
 Mediolano. xj. kalēdas Quintilis.

Synonyma cōciliandæ gratiæ.

Nihil pluris facio q̃ ut gratia inter nos conciliet̄.

Conciliandā gratiā optat supra modū ois mea mens.

In nostræ conciliationem gratiæ sunt omnes mei spiritus
 inclinati.

Tam absūm ab ulla inimicitiarū memoria ut conciliare in-
 ter nos gratiā plurimū expetam.

Conciliare inter nos gratiā: tam appeto: q̃ qd̄ maxime.

Si uideres: quo sim in te tuosq; omis animo: iādudum tibi
 fuisset mecū cōciliata gratia.

Qd̄ præ cæteris omnib⁹ imprimis abs te quaero: est ut inē
 nos conciliemus gratiā.

Fac ut cōciliata inter nos gratia: nō solū superiorib⁹ maio-
 rū nostrorū odijs finis: sed futuræ beniuolentiæ nostræ
 principiū perpetuū figatur.

Cū nihil uideā tā esse nobis nostrisq; pfuturum q̄ gratiā
inter nos cōciliationē: quæro abs te ut ei studeamus.
Si nō neglexeris nostræ cōciliationem gratiæ: nec inutile
tibi fuerit: nec incōmodum mihi.

Titulus. lxxiij.

Ad reconciliandā gratiā familiaris.

Tantū esse debet (ut Plato admonuit) beniuolētīæ cōpo Plato
nendæ uinculū: ut q̄ post conciliatā gratiā interuenerint
odia: recōcilianda nō neget. Id ut in plærisq; nationib⁹ ui/
dimus obseruatum: in Romanis tamē imprimis aduersus
Carthaginē: quæ & si foedis fraga fuit ac fidis fraga: rursus ac
iterū impetrauit tertium usq; gratiæ recōciliandæ mun⁹.
Fuere post conciliatā inter nos gratiā: uel tua uel nostra
causa suspitiones & similtates: Reconciliem⁹ eā te rogo:
curemusq; ne quid in posterū odij possit intercurrere. Ex
Mediolano. x. kalēdas Quintilis.

Ad reconciliandā gratiā familiarissima.

Deleamus e nostris (si libet) mentibus inimicitiarū pristi/
narū nouissimorūq; causas odiorū: & inter nos gratiā re/
conciliemus: cum minus sit turpe iudicandum: si totiens
beniuolētīæ cōtraxerimus pacta: q̄ si maluerimus in inu/
rijs ptinacius eē diuturni. Inimicitijs em̄ interest dæmon:
reconciliandæ gratiæ deus ipse. Hoc me perpetuo serua/
turum promitto: Te autē spero nō negaturū. Ex Medio/
lano. ix. kalendas Quintilis.

Ad reconciliandā gratiā Grauis.

Et si legē illud historiæ ueteris: Inimico reconciliato non
confidas in æternum: sic tñ intelligendū Augustin⁹ inter/
pretatur: eum qui recōciliatus est: esse rursus inimicū: qui
inimicitias ut falleret: dissimulasset: & gratiæ cōciliationē
simulasset. At ego diligentius illiud Homeri mecū animo
uoluens: qd̄ ab inimicis potius amor est quærendus q̄ ab
amicis odium: nihil magis appetij q̄ ut perpetuo iungere/
mur amicitīæ perfectæ uinculo: quod si quādo dissutū est
magis q̄ uel laceratū: uel discissum: uel cui⁹ causa factū sit:

Augustin⁹

Homertus

omnes scimus. Mea certe culpa nihil omissum est: quod ad æternæ benivolentiæ pietatisque cōseruationē pertineret. Haud ignoscant illis dii boni: qui delationibus falsis: susurationibus murmurationibusque finxerūt odiorū inter nos causas: ut utrosque suo nutu regerēt atque gubernarent. Sed de me certe decepti sunt. Nam nunquā apud me ualuit tale abiectissimoque seruorum genus: nec tam mihi potuerunt unquā in te dicere quicquid asperum: ut aut fidē mihi fecerint: aut mentē perturbarint. Tandem acta sunt (ut homines solent: alij creduli: alij coacti) & transacta plurima. Ea infecta dici non possunt. Si meo es animo: recōcilianda est nobis gratia: tantūque in futura fide firmamētī collocandū: quātū si fuisset ante hac: hæc cōtrouersia non intercurrisset. Id ut uelis te unice obsecro ego me uelle facturūque testor ois superos. Ex Mediolano. viij. Kalēdas Quintilis.

Synonyma recōciliandæ gratiæ.

Reconciliet inter nos immortalis gratia.

Post superius odium nouissimum hoc recōciliet nos perfecta gratia.

Fiat reconciliatio inter nos gratiæ: quæ deleat e mētibus nostris odium omne.

Subeat nos tanta pietas ut reconcilietur inter nos gratia: nec unquā amplius dirimat.

Qui sapiūt: nō semel: at sæpius recōciliant gratiā.

Cuius fuerint superiorū inimicitiarū causæ: nō quæram⁹: gratiā inter nos æternā recōciliemus.

Absit a nobis ois furor: gratia sit pennis recōciliata.

Nibil plus appetō quā inter nos recōciliari gratiā.

Vt est crebrius odium execrādum: sic assiduæ gratiæ recōciliatio quærenda.

Nemo bon⁹ diffugit unquā gratiæ recōciliandæ cōditionē.

Reconciliatio gratiæ bonas indicat mentes.

A recōcilianda gratia nō abhorrent: nisi mali.

Fiat in nostra grā recōcilianda fœdus omne atque pactū: quo manifesto cognoscat ipsam nunquā dissolui posse.

Titulus. lxxiii.

Ad se laudandū familiaris.

Quis seipsum laudare nullū decere uideat: sitq; illud tri-
to qđ uerbo dicit: Laus in ore sordescit proprio: nihil est
tñ tam uniuersale qđ nō admittat quicq; (ut Aristoteli pla-
cuit) exceptiōis. Nā q̄ ego fuerim diligēs in studēdo ado-
lescens: dieq; ac noctu uacauerim bonis artibus: hinc pōt
intelligi qđ nondū annū quintūdecimū fugiens docebam
publice. Sobrie aut̄ uiuebā: inedia non cedens nec algori
nec æstui: sed in omni labore sollertissim⁹. Idētidē tibi cen-
seo faciendū mi fili: ut mei nō desinas esse æmul⁹. Ex Me-
diolano. viij. kalēdas Quintilis.

Laus ppria
sordet.
Aristoteles

Ad se laudandū familiarissima.

Posses in te corrigēdo admonēdoq; mi discipule: me plu-
rimū laudare: docereq; q̄ essem ego laudatus ab omnib⁹
hac ætate: q̄ tu uix lrarū attigisti bonarum cunabula. Quo-
fit ut nō tā mei laudādi q̄ tui cōmonēdi grā: certo te scire
uelim fuisse me in teneris annis tā studiosū: ut maiori natu-
nō fuerit multū deinceps laborādū: qđ ut puer nō præter-
mittas te unice rogo. Ex M'lo. vj. kalēdas Quintilis.

Ad se laudandū grauis.

Laudabat se Chiron apud Achillem: ut in Homero legit̄
& Aristoteles apud Alexandrū: non alia quidē de causa
(nec em̄ se iactabant: uera loq̄ebant̄) nisi ut discipulos ad-
similes inflāmarēt laudes: & teneriora ingenia quasi allice-
rent ad imitandū. Ego autē qui non tibi minus afficior q̄
illis illi: possum etiā meis exemplis sup̄ioris ætatis ad uirtu-
tes inuitare atq; ducere. Non em̄ cū erā eiusdē ætatis fere
cuius tu nunc es ornamentum: libidinibus uacabam: non
in lasciujs educabar: non uiuebam molliter: sed quis om-
nia forent apud parētes mihi delicatissima: modestissime
tamen degebam: nibilq; curabam uæhemētius q̄ nō esse
cum ijs æqualibus: in quibus uel impudicitia quicq; uide-
retur uel negligentia litterarum. Aderam cum senibus
præceptoribus quidē illis: a quibus & litteras simul: &

Homerus

mores discere possem. Ita factū est nō multo tēporis cur-
su: ut nō litteris solū eruditus: sed uita non insulsus aut im-
modestus apud omnis ciues meos factus sim plurimi. His
uitæ ac disciplinæ modis te uelim ambulare: meaq; sequi
uestigia: quibus uel omne sit iter tibi futurū iucundissimū
uel nusq; iniucundū. Quid enim est quod tuam magis fu-
turam oblectet senectutē: q̄ si scias ac sapias? Scire autē: at
nō sapere: te minus uelim: q̄ si sapias tantū: at nescias. Ac-
cinge te igit̄: si me amas ac teipsum his ordinibus: teq; mi-
hi gratiorem assidue fore: censeto. Ex Mediolano. v. ka-
lendas Quintilis.

Synonyma ad se laudandum.

Ego semp bonis artibus uacauī diligētius.

Nusq; desij bonis facultatibus operā adhibere.

Fac ut imitere meam adolescentiam: quæ fuit in discendo
sollertissima.

Nunq; te a bonis distrabas litteris.

Imitare me præceptorē tuum: qui fui sedulus in discēdo.

Quotiens ea perges uia: qua pgressus ego sum: & litteris
simul præstabis & moribus.

Nihil est tibi laudis defaturū: si mei malueris q̄ tui adole-
scentis similem.

Omnis pueritia mea bonis est artibus exercitata.

Quid est: cur meā adolescentiā nō laudem: quæ semp est
in litteris moribusq; exercitatissima.

Decet aliqñ se laudare: ut aliq̄ ad idē laudis inflāmenē.

Fui puer modestissim⁹: pariter & litterarū amātissimus.

Abhorruī in teneris annis ab omni scelere.

Nihil fuit mihi puero quidē odiosius ignauia & inertia.

Si quæris ineuntis ætatis meæ rationem: uixi modestissi-
me litteris deditissimis.

Titulus. lxxv.

Sui expurgatiua familiaris.

Vāhemēter a uirtute quidē aberrat: q̄ me dicet uiolenter
oppressisse puellam atq; tam grauem incestum cōmississe.

Non em̄ solū non sum Prochustes aliquis aut Sisyphus: q̄ Prochustes
 eiusmodi scelere delector: sed omni sum poti⁹ laude inte/ Sisyphus
 gritatis & pudicitiae insignis. Nā ab ineūtibus annis inquit
 ratur: ubi uixerim: quid egerim: quid attemptarim: nunq̄
 me quisq̄ inueniet minus uacasse libidinib⁹: maiorē laudi
 bus operā praeuisse. Quis aequaliū meorū in ullo unq̄ uir/
 tutis genere mecū ausus est cōtendere: Itaq; nō potes me
 apud quēcūq; accusare: cui notus sim: qui tuæ mētis odium
 nō accipiat. Ex M̄o. iij. kalēdas Quintilis.

Sui expurgatiua familiarissima.

Sum tam alienus ab hoc uitio: cui⁹ abs te sum accusat⁹: ut
 pp̄inquier longe sim deorū imortalū q̄ būanæ uitæ. No/
 runt me nō oēs solū ciues mei: apud quos i me debaccha/
 tus es: sed uniuersi latini uirū & modestia incredibili: & in/
 nocentia singulari: quē meipsū ubi nulla licet alia de causa
 laudare: tñ expurgādī mei gratia licet. Ne posthac igit̄ sis
 adeo in male dicēdo mibi sollicitus: ne simul & nihil pfici/
 as: & tibi plurimū obsis. Ex M̄o. iij. kalēdas Quintilis.

Sui expurgatiua Grauis.

Nullo uideē cuiq; tā licere suas in mediū afferre laudes ca
 su (quod Demosthenes iuquit) q̄ ubi accusatus est sceleris Demosthe/
 alicui⁹: a quo est alienissimus. Tūc em̄: ut deculpare se de/ nes
 bet: suāq; (quod iuriscōsulti dicūt) innocentia purgare: sic
 suas proferre laudes illas: quarū & fiducia sibi est maxima
 & certissimæ uitæ ratio accusato sceleri penit⁹ hostis. Nā
 si laudant se pleriq; sui sola fiducia: nec improbanē: quāto
 id magis & eo licet ac decet sui purgādī casu: Tullius em̄ Tullius in
 sola sui fiducia sic inquit. Nā philosophandi scientiam cō/ officijs.
 cedens multis: qđ est oratoris propriū: apte: distincte: or/
 nateq; dicere uideor meo iure mibi uendicare. Accusasti
 tu me inquit Aeschines maiestatē: At quis in patriā pien Aeschines
 tior unq;: Quis plenior charitatis: Quis ciuū studiosior:
 Sic mibi nūc i te licet. Accusasti tu me inq;: auaricia: Quis
 aut̄ me uno nō liberalior mō: sed pdigalior: Quis minus
 alieni cupid⁹ æris alienarū rerū abstinetior: Sciūt oēs quos

habuerim magistratus: quas sedes diuersis in locis maximas: in quibus poteram: quatum uolebam: quatumque tunc corruptissimum aliquis fuisset ausus cupere. Neminem latet quod illinc nunquam aliquid reportarim: quod patrimoniū meū coaceruarit (at reliqui assidue multa) ut splendidius ac magnificentius uiuerem. Venit ad me nonnunquam corruptor aliquis: a quo res grande nobis offerret: ut impetraret aliquid. Non solum non admittebat res illud: sed uel eius attemptator corruptelae: si petebat rem turpem cum maximo reijcebat dedecore: interdumque: quod tamen facinus anhelasset: castigabat. Itaque ne teras tempus uiri impie: alio enim non est appellandus ille nomine: qui famam alienam uult perdere: Ne teras igitur tempus in me accusando auariciae in qua talis criminis nunquam suspicionem conijcies: faciesque te semper existimari minus bonum: magisque maledicum. Satius est te ipsum corrigere: superiorē emendare uitam: me notissimum non lacescere. Ex Mediolano pridie kalendas Quintilis.

Synonyma sui expurgatiua.

Homerus Sum (ut Homeri sequar illud) Vlyxes innocētissimus.
 Nullum est eiusmodi in me uitium.
 Absum ab omni crimine.
 Omnis est in me uirtutis laus.
 Decet me bonum ostendere: mei causa expurgandi.
 Tu me accusas imunditiae: quem omnes laudant castitatis.
 A quo abest auaricia longissime: falso tu dicis auarum.
 Nihil est mihi cum ullo scelere commune: cum uirtute autem omni cuncta communia.
 Quid esse ius adeo bonum: quod ego non teneam: quem accusas omnium pessimum.
 Resipisce prius quem omnes insanum ducunt: mox me quem sapientem uocant: appellabis insanissimum.
 Tunc me coepisti uocare malum: cum omnes optimum esse rent.
 Abs te uno uocor imperitum: cum ab alijs omnibus peritissimus.
 Afficis tu ea me nota infamiae quam sciunt me carere omnes Itali.
 Nemo est plane in uniuerso terrarum orbe: qui me sciat in peptum praeter te solum.

Dicassidue in me quicq̄: omnes me sciūt esse aliū q̄ ipse so-
leas accusare.

Titulus. lxxvj.

Reddendo se notū apud incognitos familiaris.

Vt illo utar Virgiliano: Sū pius Aeneas raptos q̄ ex hoste
penates Classe ueho mecū: fama sup æthera notus. Est em̄
& hoc honestissimū laudandi sui gen^o: ut se reddat apud
incognitos notū: Ita mihi fas est hoc loci ac t̄pis obserua-
re meas laudes: cū uos o galli me minime cognoscat. Ar-
bitramini fortasse nō illū esse q̄ sum: & hinc fit ut nō nihil
uel in me uel de me suspicemini: quod ne quidē ausim co-
gitare. Sū ex Insubria Mediolanensis: nobilissimo genere
natus: theologusq̄ non uulgaris: qui de honestate uitæ ac
innocētia possim cū quouis cōtendere uiro laudatissimo.
Ex Mediolano kalendas Quintilibus.

Vir. j. aene.

Reddēdo se notū apud incognitos familiarissima.

Cū me nescias qualis sum optime princeps: nec qui te red-
dant de mea cōditione certiorē: hic ulli sint: opus est ipse
me tibi aperiā: & uero in ijs laudem: quæ tueri posse nō
dubitem. Poeticam professus ac oratoriam nō cædo cuiq̄
hodiernæ tempestatis uel oratori uel poetæ. Rem magnā
de me assero. Sed testimonia sūnt paratissima: fac de me
in hisce periculum facultatibus: uidebisq̄ facillime quid
possis deinceps de me sentire. Ex Mediolano sexto No-
nas Quintilis.

Reddendo se notū apud incognitos Grauis.

Non imperite uoluit Isocrates: posse uiros qui essent inco-
gniti apud exteros: si q̄ præstabāt egregia laude: sese red-
dendi sui nominis cogniti gratia: laudare. Quod ut alios
facitasse plerisq̄ legim^o i locis: sic Homerū apud Vlyxes
inducit a poeta sapientissimo: cum ad Phæaces aduectus
est naufragio: nudusq̄ audit: dicens se græcorū fuisse cō-
sulem: castrorum ducem: uictoriæ auctorem: triūphi par-
ticipem: uirum & prudentia & fortitudine & perseveran-
tia clarū. Quis autē philosophorū: ut inquit Cicero: uel in

Isocrates

Homertis

Cicero in
officijs

- contemnēda ut uideat gloria: nō est gloria cupidissimus: cūq; uideatur laudari nolle nō se assidue laudat. Nōne &
- Apostolus Apostolo id licet Paulo: q; Corinthios: a quib⁹ nō dum bñ cognoscebat: admoneat: quot p fide quātaq; tolerauerit: Si gloriari dicēs oportet: gloriabor in infirmitatib⁹ meis:
- Pythagoras At Pythagoras in magnā nauigās Græciā sese Pythagorā uoluit nosci: qui & si primus se cœpit sapientē non uocare sed amatorē sapientiæ: in hoc tñ ipso uocabulo sibi uolēs inuētionis laudes tradi: se laudabat. Ego quoq; sum is un⁹ qui & philosophādo & diuina exprimēda sciētia multa iā triui sæcula: sumq; apud eas urbes cognitissimus atq; laudatissim⁹: quas cōtra (ut Virgili⁹ inquit) sol nō steterit. Legi eñ in omnib⁹ Italiæ Galliæq; studijs annos circē quin/ quaginta: fuiq; tā utilis legēdo ac disceptādo: ut nequeat paucioribus declarari uobis. Demū uisendi latioris orbis cupidissimus (ut illud sequar Vlyxeū (qui mores hominū multoꝝ uidit & urbes: huc iui nō eiecit⁹ domo: ubi nobilif/ sima familia nat⁹ uito delicatissime ac opulētissime: nō qa mihi desit apud Italos quippiā: sed ut doctior illuc redeā. Cupio igit⁹ & tibi optime princeps notior eē: & tuis hisce pplis: ut & tu mihi nō nihil præcipias: ut me aptius noscas & hi me nō admirent. Ex M^o. v. Nonas Quintilis.
- Horatius in arte

Synonyma redditua sui noti apud incognitos.
 Sum ego quē ignoratis: uir philosophiæ peritissimus.
 Quē audiistis Platonē Mediolanēsiū dici: ille sum.
 Ne posthac me nesciatis: sum Itolorū poetarū Apollo.
 Nihil est mihi sine doctrina.
 Sunt omnia mea cū uirtute cōiunctissima.
 Qui me hactenus hic nō nouit: posthac sciat poetam esse præclarum.
 Inter hodiernos nō mediocrē obtineo laudē theologos.
 Tam est mihi oīs doctrinæ laus familiaris & nota q̄ ego uobis nūc incognitus.
 Si facietis ullū de me in ullo laudis genere periculū: aper/ tius me noueritis.

Si licet quēq̄ apud incognitos laudare: dico me bonarum
artiū nō participē solū: sed tenacissimū.

Sum adeo hūanitatē studioꝝ capax (q̄q̄ uobis ignotus)
ut possim nec ueteribus plarūq̄: si uelim cedere.

Vos me nescitis: At ego sum legum studiosissim⁹ atq̄ pe-
ritissimns.

Quaritis forte: quis sim: qui audeam: sum bonarū artium
præceptor accuratus.

Ne me posthac nesciatis: hoc est præcipuū in me laudis:
ut sim elegantissimus.

Titulus. lxxvij.

Mercatoria familiaris.

Genus hominū gnauorum & industriorum dixit eorum
esse Theophrastus: qui terra mariq̄ solēt inquietissimi ua
care mercaturæ. Hi nūc in orientē profecti: nunc in occa/
sum (ut ait Xenophon) nūc ad Sarmatas: nūc in Libyam: Theopbra/
inde uehunt: hinc reuehūt: quæ nos miramur & illi qui cū
neq̄ difficultatibus parcent: nec laboribus quidē ullis: ut
honestatē uitæ tueant: se æque uitā suppeditare familiae
possint. Cū mihi uos sitis mares quattuor: si statueritis: aut
uestrū alter mercator esse: ferā id quoq̄ æquissima mēte.
Bene ualete. Ex M^o. iij. Nonas Iulij. Xenophon

Mercatoria familiarissima.

Modo minuatim nō uendat: mercatoris & ars & uita lau-
danda est: quæ nisi foret: multa deessent ciuitatibus neces-
saria. Itaq̄ si tu fili mercatorē te mauis (ut dicis) q̄ iuriscon-
sultū: facis tu quidē fortasse non insipide: ut studeas ei fa-
cultati: quæ neq̄ litteras excludit: nec ullum genus laudis
nec interdū ea negligit: quib⁹ uiuat cōmodius. Probo cō-
siliū tuū. Ex Mediolano. iij. Nonas Quintilis.

Mercatoria Grauis.

Cū de mercatorib⁹ Theophrastus loqueret: quæ Tulli⁹
deinceps ad nostros usurpauit. Genus uirorum inquit of-
ficiosorum: sine quorum industria non omnino uiueretur
optime in ciuitate benemorata. Ab ijs enim terra mariq̄

Theopbra-
stus
Tullius

Lucullus
Crassus

Tullius

C. Manlius

Tyro
Aratus

per uarias orbis partes uehuntur ea: quibus & iucundior hominis uita fieri & diuturnior. Quid & si discrimina in subeunt plurima: sunt tamen saepe numero maximam optimamque consecuti laborum mercedem: ut ditissimi sint: opulentissimi: mosque instituunt haeredes. Nam unde uel Luculli: uel Publij Crassi diuitiae ortum habuerunt quam a mercatoribus? Nam licet mercatorum ordo media tueretur sedem: hoc est equestrem: ex qua & qui uectigalibus emendis reddendisque rei publicae (ut docet Tullius) praerant: sic tamen erant urbis nerui: ut interdum multis praerent senatoribus: cum patricijs propinquitates contraherent: inter consulares conuenirent. Nam Caius Manlius mercatore nato senator urbis effectus est: propter & diuitias & innocentiam. Non enim concludendum est: eum ab omni uirtute alienum: qui mercaturae uacet: qui cum nauigat: cum suos expectat nauigantes: cum multa uidet ac diuersa: cum hos atque illos uarijs in locis audit: debet assidue: potestque cum litteris: tum alijs artibus laude dignis operam adhibere. Constat enim Tyronem illum Ephesium mercatorem: Aratumque sicyonium: quia cum mercatura non neglexerint & litteras: & omne uirtutis munus: aliquando meritos esse principes. Hoc si tu patre mi fili uis uacare mercaturae: ut nihil admittas otij frustra: me summa quidem afficies uoluptate. Ex Mediolano pridie Nonas Quintilis.

Synonyma mercatoria.

Hic est is mercator: qui meritis est laeson appellari. Huius est plurimum laudanda mercatura: quae quidem omnis est cum uirtute coniunctissima.

Talis est huius mercator: ut ad senatorum accedat splendor. Mercatura ne modo cum mendacibus minutatim uendentium mixta sit: nihil habet non laude dignum.

Est in mercatura negotiatio non improba: fidei obseruatio innocentissima.

Sunt in urbe mercatores nerui corporum.

Nisi mercatorum inueniret labor: deesset urbibus non pauca.

Nec ad uiuendū nec ad fruendū necessaria in ciuitatibus
ullis forent: si deesset mercatura.

Quæ nō crescunt in locis: illo deferunt a mercatoribus.
Mercatorem ut sollertia decet: sic & prudētia: & æquitas:
& innocentia.

Tam est semp laudata mercatura: ut Romæ summo ha/
beret in p̄cio: ualereq; auctoritate nō parua.

Titulus. lxxviij.

Irritatiua in aliquē familiaris.

Delatores: quos Cicero docet: homibus cūctis odio semp Cicero
extitisse: quo tu pacto non exerceas: qui soles uitioꝝ esse
hostis admiror uæhemētius. Adhibes autē qd' magis ob/
stupeam illis fidem: quod principē & grauē & bonū pluri/
mū dedecet. Scis em̄ quātas interdū mlto reges i calami/
tates cōiecerint. Nā ne longe exempla petamus: Nerone Nero
coegit nihil aliud tā turpiter interire: q̄ qd' audiebat dela/
tores. Spuriū igiē delatorē facinorosū nisi castigas & do/
lebis a liqñ summopere consuetudinē eius & memineris
meæ fidei. Ex Mediolano Nonis Quintilibus.

Irritatiua in aliquē familiarissima.

Si recte mi frater animaduertes: q̄ & ad famā: & ad uitā
obesse tibi possit Antonij familiaritas: ab eo nō secus ac a
perniciosa peste abhorreres. Est homo ut malus & omni
uitio maculatus: sic tuus inimicissimus dissimulatorq; sui
erga te odij. Quærit quicqd uel ingenio potest uel indu/
stria: ut tibi non obsit solū: sed æternā calamitatē pariat. Si
sapis ut sapis certo scio: execrare hoc monstrū: ac abs te
pelle. Ex Mediolano. viij. Idus Quintilis.

Irritatiua in aliquē Grauis.

Esti omne malorū hominū genus uæhementius est dete/
standum: multo detestabilius tamē illorū qui omnē ope/
ram uitij adhibētes: & uideri uolunt boni: & bonos q̄ di/
ligentissime persecutur: afficiuntque pro sua uirili omni
contumelia: cōuitio: probris atq; incōmodo. Ut enim ea/
rundē sunt simulatores atq; dissimulatores rerum: sic fal

- Apostolus** sos hypocritas imitati ac per pseudo fratrum: quos Apostolus improbat: progressi uestigia: nihil die noctuq; cogitant q̄ ut se foueant: suiq; simillimos: innocentes autē graues: eruditos: sanctimonix uacantes: sui dissimillimos infertent: pdant: e medio tollāt. Inter quos affero ad uos unū o patres optimi: praelatiq; sapientissimi: quē fortasse uobis incognitū ut cognoueritis: nedū ex uestro ppellatis cœtu: uerū etiā in obscurissimas tenebras & artificissima conijctatis uincula: ut & ipse desinat esse maleficus: & eiusmodi cætera mōstra huius exēplo deterrita nō uersent i hoim luce religionisq; corona. Vir hic igitur Lælius: aut potius bælua (nihil em̄ habet uirile: præter faciē: & eā certe indīcantē scelestæ mētis indaginē) q̄ sit ad fœlicitatē illā pipateticorū aptus q̄ ad religionis ueræq; sanctitatis beatitudinem natus: audite: ac qd deceat de hoc iudicare p̄ uestra cognoscite sapiētia. Cū soleant ueteres a nobilitate generis primas accipere nobilitatis partes: dicantq;: generosa femina in hortis crescere suis: ut inquit Seneca: uidete q̄ hic sit generosus: q̄ & abiecta familia: humiliq; loco nat⁹ ē
- Seneca** obscurissimus: ex ijs inquā: de quibus inquit Maro. Multi præterea: quos fama obscura recondit: & ex eo ipso abiecto genere spurius natus est: dānato illo hūano diuinoq; iure coitu ex quo cū abiectiōe familiæ simul & ort⁹ dānatione nihil non habeat muli plenū. Ex asino em̄ cretus ad nihil pducendū fructus nō educatus est solū: sed sic institutus ut quas fingūt poetæ: cū nascere Eumenidas inter fuisse ducā: & bubonem in taxo malū omnē cecinisse: & paulatim hunc in stygia lotū unda factum ad omne facin⁹ malū semp exactissimū. Huius ut superiora discurrā tempora: sedulo em̄ fuit flagitiosissimus: ut nihil de adolescentia impudicissima quidem iuuentuteque turpissima tangam: modestiæ meæ consulēs: quæ sine linguæ petulātia proferrī nequirent: huc peruectam ætatem intuemur: ut quo magis crescunt anni: eo etiam augeantur uitia: quo plus fit annosus: eo magis ad uirtutem debilis: quo magis
- Vir. v. æne.**
- Eumenides**

æuo consenescit: eo magis uitiorū omni genere iuuenes-
 cit: ut de seniore solebat apud Atheniēses dici Demadæ. Demades
 Nō em̄ sese in ordinē cōtulit nostrū diui professus patris
 nostri leges & instituta: ut uel hæc tueret: uel obseruaret:
 quorū cum palam sit nōnunq̄ laudator: clanculū est inob-
 seruantissimus: sed ut cōmodius posset q̄ plurimos falle-
 re: suaq; tandē imundicia: impudicitia: incestitate: ac omi
 turpitudine fœdare nr̄i ordinis innumerabiles. Id ut asse-
 queret: adinuenit modū ac uia ad cætera paratiore. Nā
 & si genere ignobilis est: natura notus: at diuitias sibi for-
 tunæ munera subtili pcurauit ingenio. Vt em̄ sacrario sua
 illa demissa q̄nq; fronte præfici meritus est: sic subtrahens
 monasterio multa: in propriūq; non fur modo: sed sacrile-
 gus sollertissim⁹ cōuertens usum uenundedit: in pecuniā
 commutauit: factus est aliquando improuiso insperatoq;
 nūmosus. Cōtinuo non ad exercendam uirtutē peciniam
 traduxit: ne illo Iuuenalis laboraret: Haud facile emergūt Iuuenalis in
 quorum uirtutibus obstat res angusta domi: Sed illud au-
 diens Horatianæ irrisiōnis munus: O ciues ciues quaren-
 da pecuniā primum: memoriæ satyricum aliud demāda, Horatius
 uit. Vnde habeas: quærit nemo: sed oportet habere. Vbi Iuuenalis
 nōnihil aureorū cumulauit: eo modo institutiōis diui pa-
 tris nostri paupertatē custodiēs: in illud Ciceronis incidit Cicero
 ut non sint ea bona dicenda: quæ bonos efficiūt malos: at
 malos longe peiores. In illudq; Augustini: ut non sit malū Augustin⁹
 aurum & argentū: quæ creauit deus: sed malus homo: qui
 dimisso creatore cōuersus est ad creaturam. In illud Psal-
 mistæ: Simulacra gentiū argentum & aurum. Statim em̄ Psalmista
 bisce opibus latrocinio surreptis: fideq; sapius multis fra-
 cta: factus est arrogantior: superbior: capitolior: pertina-
 cior: neq; homies ueritus: nec deū. Qua potuit calliditate
 astutissime perquisiuit: præesse Mediolanensi (ut non ne-
 scitis) monasterio: pecuniāq; primū corrumpere prælato-
 rum animos attemptauit. Vbi nihil illo usq; profecit: cum
 tantū in ijs esset sapientiæ: innocentia: perseverantia: ut

nequirent eorū integerrimæ ac sanctæ mētes frangi: debi-
litari: moueri loco: ad aliud decurrit aucupij genus: ut ob-
seruantibus daret Mediolani monasteriū: ea tñ simulās id
sentētia: ut cū inde cōuentuales digrederent ipse pedetē-
tīm insinnatione facta in suā redigeret conuentū manū.
Id cū non est factū: quod eius temeritati multorū obstite-
rit cōsiliū: eius calliditati uulpinæ: quæ sagacitati uirorū
Terentius prudētia: quod Dauus apud Terentiū ait: Hac nō succes-
sit alia p̄grediemur uia: nixus est. Perquisiuit enim ut ob-
seruantia seueritate q̄si p̄posita: q̄ nequiret id pati difficul-
tatis: eiicerent sibi uero quodāmodo semp̄ obseruato: quibusdamq; suis cōmilitonibus: compotorib⁹: comesto-
ribus: detractoribus: susurronibus: uoluptatisq; ministris
Mediolanēse monasteriū relinqueret cōmendatū. O si id
sceleris p̄ ignauitā: secordiam: ineptitudinemq; cuiusq; ad-
mitteret: ouem inq; lupo cōmendatā. O templi deæ bo-
næ simillimū: qđ cū Romæ non liceret: nisi foeminis ingre-
di: tādem bonorum incuria: malorumq; sollicitudine illo
uentū est: ut soli mares in eo suas exercētes turpitudines
orgia bacchanalia celebrarēt: adueniētibusq; sanctissimis
mulieribus dicerēt: p̄culo p̄culo esse p̄pbane. **Em̄** illud
Iuuenalis nihil ē: quo de templo quidē illo dixit Iuuenalis: Talia se-
creta coluerūt orgia tæda: cum ea uideri possent recita-
riq; quibus nostrū illud foedaret: sorderet: putreretq; mo-
nasteriū: si eius humeris: custodia: cure uigilijsq; deman-
daret. Ut em̄ assidue is cū per solitudinē ac socios potest:
in crapula: ebrietate: libidinibusq; uersat: ut est uanissim⁹:
insulsissimus: ineptissimus: auarissimus: pessimus: sic om-
nia instituta diuerterent in incontinentiā: temeritatē atq;
sordes. Quid em̄ cogitat is assidue: nisi praelaturas: ut mul-
tis imperet: nulli seruiat: Nōne iā est ausus uel quadringē-
tos aureos polliceri sollicitatoribus Romæ: ut episcopatū
nancisceret: Nōne stolam: argētea uasa: mitramq; & pa-
storale iam appararat: ratus pōtificatus curam sibi nō de-
futuram? Pellite hoc monstrū omniū turpissimū: in uita

cla conijcite: castigate patres. Ne feratis uestrū decus de/
turpare: nō odio (ita me dii adiuuent) in boiem: sed pieta
te in nostrā moueor religionē: & in uos obseruātia singu
lari. Ex Mediolano. vii. Idus Quintilis.

Synonyma in aliquē irritatiua.

Hic ut est pessimus: sic abs te reiiciendus.

Euitanda est tibi penitus huius amicitia: qui ab omni abhor
ret laude.

Vt nihil huic est cū uirtute coniunctū: sic abs te sit disun
ctissimus.

Adhibe omnem operam: ut nullum huic imundissimo sit
tecum contubernium.

Fac ut hūc nebulonē æque ac teterrimā effugias pestē.

Tanta hic est forde: ut in quā domū conuenerit: eā sordi
dissimā effici posse putem.

Hic nō modo malus est: sed inimicissimus tibi.

Ab huius tibi familiaritate cauendū iccirco plurimū duco:
quia & sceleratissim⁹ est: & tibi futurus pnciosissimus.

Nulli cum hoc cōmeritiū fuit: quem nō deceperit: non fe
fellerit: nō fraudarit.

Cuius hic familiaritate sanctus est: quē non cōfecerit de
mum incōmodis plurimis.

Omnes qui huius sunt usi cōsuetudine: tandē i incredibi
les molestias inciderūt.

Tam est hic domi forisq; uitā dus q̄ lues quædā exitiosa.

Vt in bono uiro periculosum est nihil: ita in hoc nihil sine
summo discrimine.

Tam hunc detestandū esse reor q̄ q̄ monstrū omnibus
est terribile.

Titulus. lxxix.

Inuitatoria ad cōmunē læticiā familiaris.

Cū meditatiōes hic assidue fiant militares: hastisq; ludat:
salte: canat: cupim⁹ maximopere: ut & tu ad sis: cū amico
rū (ut inquit Plato) debeant esse cuncta cōia. Inuitamus te Plato
igitur ad hāc nuptiarum læticiā. Ducturi enim uxorem

kalendis Aprilibus ea parā^o oia: quæ læticiā nuptialem exprimāt. Quodq; antebac raro cōtigit cuiq; oratorē habemus tā difertū: ut nō tā laudare hūc meritis possimus uerbis q̄ admirari. Est hō rarus: imo quidē hodie solus. Hoc quoq; te lætiorē efficiet atq; iucundiorē: quē scio tali uiro plurimū delectari posse. Quobrē fac ut q̄primū ad nos eas hui^o læticiæ cōmunis causā. Ex M^o. vj. Idus Quintilis.

Inuitatoria ad cōem læticiā familiarissima.

Cū postridie hui^o diei natale meū celebri sim læticia celebraturus: existimo fore mihi diē multo iucundiorē: si præsente & te uidero. Quid em̄ mihi sine te fuit unq̄ iucūdisimū: q̄uis esset omī exultatione cumulātū? Tu em̄ es animæ pars meæ: corculū meū: uita mea. Itaq; te facio ad hāc cōmunē læticiā inuitatū: cupioq; ut ubi primū hāc plegeris epistolā: cōtinuo te huc transferas: ubi & lætabimur: & de multis cōmentabimur. Ex M^o. v. Idus Quintilis.

Inuitatoria ad cōem læticiā grauis.

Xenophon Regū Persarū institutū fuisse p̄hibet Xenophon iocriticus ille: ut ad cōem læticiā p̄ epistolas amicos inuitarent. Hic mos ad græcos in Europam traductus est: ut olympiadicis ludis: & megalesijs: & apollinaribus: qui ad cōem læticiā fuerāt inuēti linguli: ex omī græcia inuitarent: alij ad currēdū ad stadiū: alij ad saltandū: alij ad luctandū: alij ad uidendū læticiæq; seruiēdū. Per eā inuitationē doluit Minos Angrogeū sibi filiū interemptū. Idem mos ad priomos urbis Romanæ cōditores statim relat^o est: si recte cōfidere: qua uia & opportunitate raptæ sint sabinæ: nō qa nō putē maximū perfidie genus sibi fidentē pdere quēq; Sed quia sic p̄bent ad cōmunē læticiā semp eos inuitatos esse: qui sunt lætātibus inuitātibusq; ullo cōiuncti propinquitatis genere. Eo frætus rerū exēplo: nec turpe cēsens illoꝝ imitari uestigia: quos ois est ætas semper admirata: nunc te ad cōem inuito læticiam: quā ego celebrē iccirco facio: qm̄ qui princeps nobis ualitudinarius diūtius fuerat hic optime nunc habet. Ad hāc autē qui præerat Medio,

lanensi noſtrorū religioſorum monaſterio: uir omni ſce-
 lere cumulatus: is eiectus eſt a principe: miſſuſq; in tene-
 bras exteriores: ut illo utar euangelico. Nā ubi diuti⁹ ſuā **Chriſtus.**
 latuerūt fraudeſ: tandē detectæ ſūt pœnaſq; p̄ criminib⁹
 luit: ut non modo fama patiatur: ſed ære omniq; fortuna:
 quā indigne ac inique occupabat: priuata in uincula con-
 iectus nunq̄ ſit liberandus. Hæc ut cūctis debet eſſe noſtris
 cōmunis læticia: tum præcipue nobis: quibus fuit is acer/
 biſſimus aduerſarius: quoſq; omni eſt ſemp odio infecta/
 tus. Q; autē obſerit ordini religioniq; uniuerſæ: quis eſt:
 qui neſciat: At in eum id tandē cognitum eſt qđ **Valerius**
 eſt complexus: Lento em̄ gradu ad uindictam ſui diuina **maximus**
 procedit ira: tarditatēq; ſupplicij grauitate cōpenſat. Ve-
 rum de principis bona ualitudine cur non magis magiſq;
 lætemur qui aſylū eſt bonorū oim̄: Huius tanta eſt uirt⁹:
 hūanitas: pbitas: ſapiētia: ut qui hunc non amet: nō colat:
 nō ueneret: feræ ſit potius q̄ homis ſiſis. Publica erāt om-
 niū p̄ huius ualitudine uota: ſupplicationes: ſacrificia. Pri-
 uatæ aut ubiq; preces: ut cōualeſceret. Tandē nō audiuit
 nos ſolū deus optimus: maxim⁹: ſed exaudiuit ut nō ora-
 uerim⁹ modo: ſed a ſupis huius ualitudinē exorauerim⁹.
 Læticia hic publica celebrat: cui cum te intereſſe plurimū
 cupiam⁹: uolum⁹ te hiſce litteris inuiratū: ut kalēdis hic ſis
 Maijs. Ex M̄ſo. iiii. Idus Quintilis.

Synonyma inuitatoria ad cōmunē læticiā.

Accede huc interfuturus læticiæ cōmunī.

Fiunt hic publica læticiæ cōmunis gratia uota: quibus ut
 interſis cupio.

Ego te ad hanc noſtrā inuito cōmunē læticiā.

Cum non neſciam: eſſe tibi cōmunē hanc noſtram læticiā
 cognitā: in hanc te inuito.

Velim te inuitatū eſſe in hanc noſtræ cōmunis læticiæ ce-
 lebritatem.

Cū ſimus pro noſtro natali cōmunē celebraturi læticiam
 inuitamus te pariter ut huc eas.

Fac ut ad p̄ximas kalendas in hac urbe sis nobiscū: ut cōi
læticiæ nostræ seruiamus.

Nisi te q̄primū in hanc nostrā cōmunē læticiā cōferas: nō
arbitramur res nobis iucundas eisdem tibi fieri.

Veni cōtinuo in hanc cōmunē læticiā inuitatus.

Ne differas tuū in hāc cōmunē læticiā ad nos aduentū.

Si cōmunis es læticiæ nostræ particeps: inuitatus accede
ad nos propere.

Nihil sit moræ: quo min⁹ huc statim p̄ficiscare cōi læticiæ
nostræq; interfuturus iucūditati.

Titulus, lxxx.

Moralis uoluptatū damnatiua familiaris.

Sirenes

lure Sirenes poetæ fingūt solitas in pelago tā amene can-
tare: ut eas audiētes nihilq; curātes aliud: facillime merge-
rent. Nā eæ sunt illecebræ sensuumq; uoluptates: quibus
seducti uiri uirtutis relinquunt præmia. Nā & tu uir omni
laude cumulat⁹ ante hac studijs bonarū artiū dicatissim⁹:
nūc in eā cōcidisti uoluptatū sordē: ut merito in sirenū in-
cidisse fabulā dici queas. Quare si me audis: & si te nō odi-
sti penitus: execrare luem istā: ac ueluti pestilentē morbū
effuge titillantis sensus cupiditatē atq; pruritū: ne deserta
uirtutis maiestate: deniq; acerbissime lugeas. Ex Medio-
lano, iij. Idus Quintilis.

Moralis uoluptatū dānatiua familiarissima.

Tamdiu lugebis atq; macerabere: q̄diu inter istas luxuriæ
uersabere sordes. Quid em̄ cœdius: aut ægrius q̄ turpissi-
mis seruire dñis: uoluptatibus inq̄ ipsis ac animi perturba-
tionibus: Id ut est turpissimū ad famā: sic ad uitā oēm peri-
culosissimū. Nam & ualitudines malæ singulæ nascunt̄ ex
incōtinētia: & qui ad fœlicitatē callis ducit: hui⁹ pdiē præ-
uaricatiōe: cui quotiēs te negaueris: totiēs tuæ uitæ cōsu-
les atq; famæ. Ex Mlō pridie Idus Quintilis.

Moralis uoluptatū damnatiua grauis.

Vt inuitarent ad cōem læticiā finitimi cūcti: fuit uetustissi-
mū Lacedæmonioꝝ institutū a Lycurgo: q̄ cū uideret ur/

bē prae dolore pestis: plurimū mœstā: inqt: Ego dijs imor/
 talibus habendas existimo grās: q̄ nostrā acceperint curā
 ciuitatis: nostrosq; redegerint ciues in cælū: inuitandosq;
 ad hanc læticiā finitimos arbitror: ut cū supplicationibus
 intersint: tū ludis: in quos ex oī genere cōueniant Europæ
 Asiæq; incolæ: uel præmia suarū laudū accepturi. Factū est
 aut ut assidue dies sexdecim cōis celebraret læticia i foris
 platais & cōpitis: ubi pæana canētes: ingeminabāt Obe
 cū plausu in maxīma populī corona. Cōmodius certe nrī
 morē hūc eē tūc obseruādū existimarūt: cū nō extingue/
 di luctus cā: sed exaggerandæ uoluptatis inuenisset gra/
 tia: ut si qd uel reipublicæ contigisset: uel priuato cuiq; qd
 cōmunē plurimis læticiā diceret. Id q̄ possunt: uel in hunc
 usq; diē imitant: si modo sūt aut uetustatis æmuli: aut tūri
 bonarū artiū nō ignari. Nam rudes: & antiq̄tatis imperiti
 sunt ab eiusmodi ritu sanctissimo penit⁹ alieni. Nos igit̄ in
 reb⁹ foelicissimis uæhemētissime læti: nisi ad cōem hanc læ/
 ticiā ea pariter traducam⁹: quæ sunt uoluptatū dānatiua:
 nihil nos sūmæ ducimus exultatiōis accepisse: ne gestiat:
 ne excurrat i insolētias: ne in turpitudines incidat. Illi em̄
 in ijs festiuitatū choris crapulæ ac ebrietatibus uacabant:
 Baccho inēdū Veneriq; seruiētes. Nos eiusmodi detesta/
 ti uoluptates oēm iucūditatē nostrā carere cupim⁹ turpi/
 tudine. Moribus ergo seruatīs Apollinis atq; Dianæ: in oī
 læticia meminerimus rationis: laudis atq; uirtutis: quibus
 possum⁹ beati fieri. Nam turpitude nulla nos beatos effi/
 cit. Assequi nos omī opa decet Solonis illud: ut uiuēdo si/
 millimi sim⁹ deoz. At Pittacus sapiēter inquit: Qui deoz
 nō sequit̄ uitā: eoz nō attingit sedes. Omnis imundicia &
 incestitas damnat famā: ac pdit hominē. Quid autē cuiq;
 supest: ut Thales ait: ubi neq; famæ satis ē: nec animæ. Si
 mercatura tanq̄ aut nauigatio est hęc uita nostra: tam de/
 bemus (ut Pericles admonuit) abesse a turpitudine: q̄ cu/
 pim⁹ meliore rem nostrā uendere. Nihil est igit̄ tam mo/
 rale (quod docuit Plato) q̄ execrari uoluptates ac dete/

Apollo
Diana

Solon
Pittacus

Thales

Pericles

Plato

stari malos animorū sensus. Id ut oēs decere duco: multo nos magis: quibus est principatū regendorū cōmissa cura. Itaq; te fili plurimū ad bonos hortor mores: ut uoluptates detesteris. Ex M^o Idibus Quintilibus.

Synonyma moralia uoluptatū dānatia.

Præstat cū laude mori q̄ inter illecebras uiuere.

Nihil est uirtute præstabilius: nihil uitio detestabilius.

Vt sola p̄bitate uiuūt nr̄æ laudes: sic solo scelere inŕeunt.

Nulla res est qua diutius triuāt homines q̄ pietate ac fide: cū omni uitiorū odio.

Qui malos execrat mores omniū est moralissimus.

Augustin⁹ Boni mores atq; mali (ut Augustin⁹ inqt) bonos ac malos discernūt: ad diuersaq; pducūt: uelut paleā ac triticū.

Omnia labefacit improbitas: oia nutrit probitas.

Vt bonis uitæ famæq; diuturnitati cōducit plurimū uirt⁹ sic oia delet atq; inficit uitū.

Tam absunt a bonis moribus mali q̄ ab inferis superi.

Nihil est uirtuti cuiq; cōmune cū uitij.

Splendent singula uirtutū ornāmēta sordēt oia scelera.

Squalor ac rubigo semp est malorū: bonorum autem nitor atq; decus.

Ornamento pietatis nihil addi pōt candidius.

Impietatis sordi fœdius esse nihil ualet.

Mores cōplexi bonos uoluptates corpis execrant.

Moralis disciplina continentiaē tutrix est: incontinentiaē grauis hostis.

Finit Epistolare Marij Philelfi elegantissimū: Basileæ per magistrū Ioannem De Amerbach summa lucubratione imp̄ssum: Anno nonagesimoquinto supra millesimū quaterq; centesimū.

Qui cupis in paucis uersari:& multa uidere:
 Hoc lege:quod Marius utile prompsit opus.
 Vberius sacro nil dicas fonte Philelfi.
 Et nihil utilius hoc opere esse putes.
 Namq; is rhetorica breuiter praecepit in arte
 Præcepta:Exemplis munijt inde datis
 Omne genus scripti:uarius quo nititur usus:
 Adiunxit follers hinc Mariana manus.
 Tum genus in ternas partiuit quodq; figuras:
 Infimus est:medius:altiloquusq; modus.
 Argumenta uiri poterūt hinc sumere docti.
 At iuuenis totū uendicet usq; librum.
 Omnia debemus Mario pro munere tanto:
 Multū Mondello:quo duce uiuit opus.

REGISTRVM CHARTARVM

a
uacat
Iocosa
Ludonicus
cereraut

b
exquisitū
qui ei
uolutare
Diciturus

c
Quæ sit
Exemplū
suam
Cum quia

d
Exemplū
Titulus prim^o
uiuīt: &
soler. Sed

e
qua abunde
uas &
ditissime
Honos alit

f
Titulus octau^o
tibiq;
res & ueri
Hæc est

g
Nullū in hac
præustas.
studioꝝ gen^o
aut pugna

h
annumeraret.
duis constet
cum uulpe
id facit

i
meis
cent aliqui
teris: uel
benigne

k
mi fili
ternum
cū uiderit
sum: uel

l
Facit
neribus
num genera
Pro mea

m
quisq;
luit nefas
te cōtulerā
liges: cū

n
Vt in hoc
gisse aut
Confirmatiua
tissimo in

o
Hic omnes
esset fidei
Pannonēs:
rata: &

p
oculos
Si uis
dissimasq;
Facut

q
fundamenta
reduimus
In nulla
Sed prohibui

r
ut opinor
amari
Antiquissimus
Gaudeant

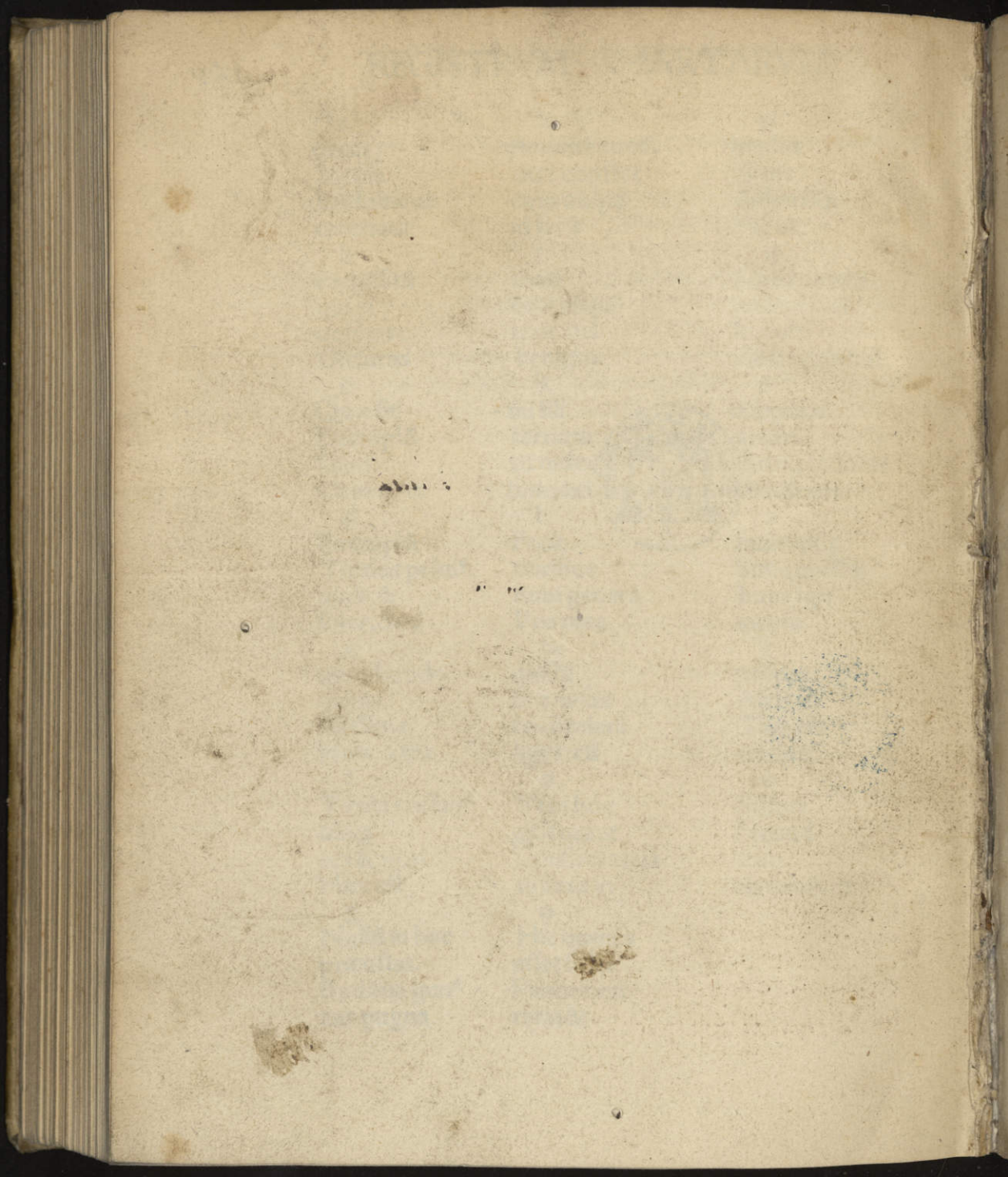
s
huic suisq;
bus quorūq;
hunc igit
uirum

t
priscos
Ab hoc
Tam est
uiribus

u
Silicet
Nec ad
æuo
cla conijcite

153.

510 8e pièce

Jacobus. — de epistolandi.
Tulliano more. stud. in 4.

Double du 609 5e pièce

Echangé en 1895 avec la
Bibliothèque Nationale.

[Handwritten signature]

